

PROJEKT

**Program Ochrony Środowiska
dla Gminy Łabiszyn
na lata 2021-2024,
z perspektywą do roku 2028**

Zamawiający:

Gmina Łabiszyn
Urząd Miejski w Łabiszynie
ul. Plac 1000-lecia 1
89-210 Łabiszyn

Wykonawca:

Green Key Joanna Masiota-Tomaszewska
ul. Wagrowska 2/207
61-369 Poznań
www.greenkey.pl

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2024, z perspektywą do roku 2028

Właściciel Firmy:

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr inż. Anna Tomaszewska
mgr Kamil Nabagło
mgr Andrzej Karkowski

Sierpień, 2021 r.

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
II WYKAZ SKRÓTÓW	6
III WSTĘP	8
3.1 PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA	8
3.2 POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA	8
3.3 METODA OPRACOWYWANIA PROGRAMU	9
3.4 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁABISZYN	9
IV STRESZCZENIE	12
V OCENA STANU ŚRODOWISKA	18
5.1 OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	18
5.1.1 KLIMAT	18
5.1.2 CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE JAKOŚĆ POWIETRZA W GMINIE ŁABISZYN	22
5.1.3 STAN JAKOŚCI POWIETRZA	28
5.1.4 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA	32
5.1.5 ANALIZA SWOT	33
5.1.6 KIERUNKI ROZWOJU	33
5.2 ZAGROŻENIA HAŁASEM	35
5.2.1 PODSTAWOWE DANE	35
5.2.2 UKŁAD KOMUNIKACYJNY GMINY ŁABISZYN	36
5.2.3 POZIOM HAŁASU W GMINIE	37
5.2.4 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA	40
5.2.5 ANALIZA SWOT	40
5.2.6 KIERUNKI ROZWOJU	41
5.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	41
5.3.1 PODSTAWOWE DANE	41
5.3.2 OCENA ZAGROŻENIA ZE STRONY PÓL ELEKTRO-MAGNETYCZNYCH	44
5.3.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA	44
5.3.4 ANALIZA SWOT	44
5.3.5 KIERUNKI ROZWOJU	45
5.4 GOSPODAROWANIE WODAMI	46
5.4.1 PODSTAWOWE DANE	46
5.4.2 MONITORING WÓD POWIERZCHNIOWYCH	54
5.4.3 MONITORING WÓD PODZIEMNYCH	59
5.4.4 OCENA RYZYKA POWODZIOWEGO	60
5.4.5 OCENA ZAGROŻENIA SUSZĄ	62
5.4.6 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA	64
5.4.7 ANALIZA SWOT	65
5.4.8 KIERUNKI ROZWOJU	66
5.5 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	66
5.5.1 PODSTAWOWE DANE	66
5.5.2 JAKOŚĆ WÓD UJMOWANYCH I PRZEZNACZONYCH DO ZAOPATRZENIA MIESZKAŃCÓW DO CELÓW BYTOWYCH	71
5.5.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA	72
5.5.4 ANALIZA SWOT	73
5.5.5 KIERUNKI ROZWOJU	73
5.6 ZASOBY GEOLOGICZNE	74
5.6.1 PODSTAWOWE DANE	74
5.6.2 ZASOBY GEOLOGICZNE GMINY	76
5.6.3 REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH	81

5.6.4	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA	81
5.6.5	ANALIZA SWOT	82
5.6.6	KIERUNKI ROZWOJU	82
5.7	GLEBY	82
5.7.1	POKRYWA GLEBOWA OBSZARU	82
5.7.2	MONITORING GLEB.....	84
5.7.3	ZAGROŻENIA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB.....	88
5.7.4	DOTYCZASOWE DZIAŁANIA	89
5.7.5	ANALIZA SWOT	89
5.7.6	KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	90
5.8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	91
5.8.1	PODSTAWOWE DANE O SYSTEMIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI W GMINIE.....	91
5.8.2	ANALIZA STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI NA TERENIE GMINY ŁABISZYN W LATACH 2017-2020	94
5.8.3	WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST	95
5.8.5	DOTYCZASOWE DZIAŁANIA	97
5.8.6	ANALIZA SWOT	97
5.8.7	KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	97
5.9	ZASOBY PRZYRODNICZE	98
5.9.1	FORMY OCHRONY PRZYRODY W GMINIE	98
5.9.2	LASY	115
5.9.3	TERENY ZIELENI.....	116
5.9.4	KORYTARZE EKOLOGICZNE	116
5.9.5	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA	118
5.9.6	ANALIZA SWOT	119
5.9.7	KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	119
5.10	POWAŻNE AWARIE	121
5.10.1	PODSTAWOWE DANE	121
5.10.2	OCENA RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII W GMINIE	121
5.10.3	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA	123
5.10.4	ANALIZA SWOT	123
5.10.5	KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	123
5.11	EDUKACJA EKOLOGICZNA	124
5.11.1	ZAŁOŻENIA OGÓLNE	124
5.11.2	POTRZEBA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	124
5.11.3	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA	125
VI	CELE PROGAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	126
6.1	WPROWADZENIE.....	126
6.2	STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ŁABISZYN	126
6.3	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY	147
6.3.1	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ WŁASNYCH.....	147
6.3.2	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ KOORDYNOWANYCH	154
VII	SYSTEM REALIZACJI POŚ	161
7.1	WSPÓŁPRACA Z INTERESARIUSZAMI	161
7.2	OPRACOWANIE TREŚCI POŚ.....	161
7.3	ZARZĄDZANIE	162
7.4	MONITOROWANIE.....	165
7.5	OKRESOWA SPRAWOZDAWCZOŚĆ I EWALUACJA	165
7.6	AKTUALIZACJA.....	166
VIII	OPIS POWIĄZAŃ POŚ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	166

8.1	DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE	167
8.2	KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE DOKUMENTY O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM I PROGRAMOWYM.....	168
8.3	DOKUMENTY LOKALNE	175
IX	PRZEGLĄD ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	176
	WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA	180
	SPIS TABEL	181
	SPIS RYCIN.....	182

II WYKAZ SKRÓTÓW

BDL – Bank Danych Lokalnych,
BDOT10k – baza danych obiektów topograficznych odpowiadająca szczegółowością mapie topograficznej w skali 1:10 000
BZT₅ – Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (BZTn) – umowny wskaźnik określający biochemiczne zapotrzebowanie tlenu, czyli ilość tlenu wymaganą do utlenienia związków organicznych przez mikroorganizmy (bakterie aerobowe) w ciągu 5 dób,
ChZT – chemiczne zapotrzebowanie tlenu,
dz. nr ew. – działka o numerze ewidencyjnym,
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
GIOŚ – Główny Inspektor Ochrony Środowiska,
GPR – Generalny Pomiar Ruchu,
GUS – Główny Urząd Statystyczny,
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych,
IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej,
ISOK – Informatyczny System Osłony Kraju,
IUNG – Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa,
JCW – jednolita część wód,
JCWP – jednolita część wód powierzchniowych,
JCWPd – jednolite części wód podziemnych,
JST – Jednostki Samorządu Terytorialnego,
MPZP – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
N - azot ogólny,
NH₄ – amon,
nn – niskie napięcie,
NO_x - tlenki azotu w spalinach samochodowych,
os. – osób,
OSChR – Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza,
OSP – ochotnicza straż pożarna,
OZE – odnawialne źródła energii,
ppk – punkt pomiarowo – kontrolny,
PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
PSZOK –Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych,
P - fosfor ogólny,
PM 10 – cząstki pyłu zawieszonego o średnicy do 10 µm,
PM 2,5 – cząstki pyłu zawieszonego o średnicy do 2,5 µm,
PEM – pola elektromagnetyczne,
PIG-PIB - Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy,
POP – Program Ochrony Powietrza,
POŚ – Program Ochrony Środowiska,
ZWiK – Zakład Wodociągów i Kanalizacji,
PPSS – Plan przeciwdziałania skutkom suszy,
PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
PSZOK – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych,
PSG – Polska Spółka Gazownictwa,
PWIS – Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny,
PWŚK – Program Wodno-Środowiskowy Kraju,
PZZ – projekt zagospodarowania złoża,
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
RPO – Regionalny Program Operacyjny,
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej,
SiDOM – System Integracji Danych o Mogilnikach,
SN – średnie napięcie,
SO₂ – dwutlenek siarki,
SOR – Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju,

SPA – Strategiczny Plan Adaptacji,

SUW – Stacja Uzdatniania Wody,

SWOT – technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych): S (Strengths) – mocne strony,

W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia,

UE – Unia Europejska,

UKE - Urząd Komunikacji Elektronicznej,

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

WN – wysokie napięcie,

WIOŚ – Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska,

K-P ZDW – Kujawsko-Pomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich

ZDR – Zakład Dużego Ryzyka,

ZGKiM - Zakład Gospodarki Komunalnej

i Mieszkaniowej,

ZZR – Zakład Zwiększonego Ryzyka.

III WSTĘP

3.1 PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest „Program Ochrony Środowiska (zwany dalej Programem) dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2024, z perspektywą do roku 2028”. Jest to kontynuacja założeń dokumentu dotychczas obowiązującego, tj. „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Łabiszyn na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2025”. Poprzedni POŚ przyjęto Uchwałą Nr XXXIII/225/17 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 24 maja 2017 roku.

Wiele zadań, które wyznaczono w poprzednim Programie zrealizowano, jednakże część wyznaczonych celów pozostała jeszcze do zrealizowania. Zadania, które określono w poprzednim Programie realizowane były sukcesywnie i są realizowane nadal. Dodatkowo, pojawiły się także okoliczności by w nowym Programie uwzględnić nowe zadania uwzględniające obecne uwarunkowania formalne, prawne czy środowiskowe. Należy bowiem zauważyć, że dotychczas obowiązujący Program w wielu kwestiach utracił walor aktualności.

W związku z zaistniałymi okolicznościami zaszła konieczność opracowania tego strategicznego dokumentu, na nową perspektywę czasową, zgodnie z obecnie obowiązującymi dokumentacjami strategicznymi i operacyjnymi. Dokument został zrealizowany we współpracy Gminy Łabiszyn z firmą Green Key Joanna Masiota – Tomaszewska na podstawie zawartej umowy.

Sporządzając dokument należało uwzględniać wymagania innych dokumentów strategicznych wyższego szczebla, w tym przypadku dokumentacji powiatowych, wojewódzkich i krajowych, określać rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe. Program musi być bowiem zbieżny z założeniami najważniejszych projektów na różnym szczeblu programowania regionalnego.

Opracowanie Programu pozwala na przeanalizowanie zmian, jakie zaszły w środowisku przyrodniczym w porównaniu z poprzednimi latami oraz uzupełnienie zadań, których realizacja przyczyni się do ochrony środowiska gminy Łabiszyn, utrzymania stanu środowiska na dobrym poziomie, o ile taki wynika z badań monitoringu środowiska oraz kontynuowania działań, które zmierzają do jego poprawy, w sektorach, gdzie standardy jakości środowiska są przekraczane.

3.2 POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA

Powszechne zainteresowanie problematyką ochrony środowiska w każdej dziedzinie życia człowieka wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie środowiska przyrodniczego człowieka oraz wyznaczają cele ekologiczne, które prowadzą w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru. Ważne jest również, aby prowadzić ciągłą aktualizację zamierzonych działań, dostosowywać je do aktualnej sytuacji i mierzyć ich stopień wykonania. Przeprowadzanie analiz czasowych pozwala określić obszary, które faktycznie się rozwijają, a nad którymi trzeba nadal pracować.

Celem Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań na lata 2021-2028 i poprawa stanu środowiska przyrodniczego, bądź utrzymanie dobrego poziomu tam gdzie został on osiągnięty w wyniku realizacji założeń poprzedniego Programu. Zawarte w nim rozwiązania inwestycyjne oraz organizacyjne i informacyjne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi. Niniejszy dokument jest wypełnieniem obowiązku Gminy Łabiszyn w zakresie aktualizacji strategicznych dokumentów gminnych, co pozwala władzom na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować na tej podstawie działania służące ochronie środowiska.

Wynikiem procesu planowania jest Program zawierający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości.

Niniejszy dokument spełnia wymogi „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanych przez Ministerstwo Środowiska” opublikowanych we wrześniu 2015 r.

3.3 METODA OPRACOWYWANIA PROGRAMU

Niniejszy „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2024, z perspektywą do roku 2028” jest kontynuacją dotychczas podejmowanych działań w zakresie szeroko rozumianej problematyki ochrony środowiska.

Przy opracowywaniu Programu korzystano z zapisów zawartych w dokumentach strategicznych obowiązujących dla kraju, województwa, powiatu oraz Gminy, w tym również dokumentów sektorowych.

Niniejszy dokument opiera się na dostępnej bazie danych Głównego Urzędu Statystycznego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Powiatu Żnińskiego, Urzędu Miejskiego Łabiszyn, a także świadczących na obszarze jednostki zarządców dróg, eksploatorów sieci infrastruktury czy zarządców instalacji.

Podstawą opracowania Programu było zebranie, a następnie czytelne przedstawienie aktualnych danych na temat jakości środowiska w gminie Łabiszyn w podziale na 11 obszarów tematycznych:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenia poważnymi awariami,
- edukacja ekologiczna.

Na podstawie oceny każdego z badanych komponentów wyznaczono kierunki działań i przewidziane do realizacji zadania skutkujące poprawą lub utrzymaniem dobrego stanu środowiska.

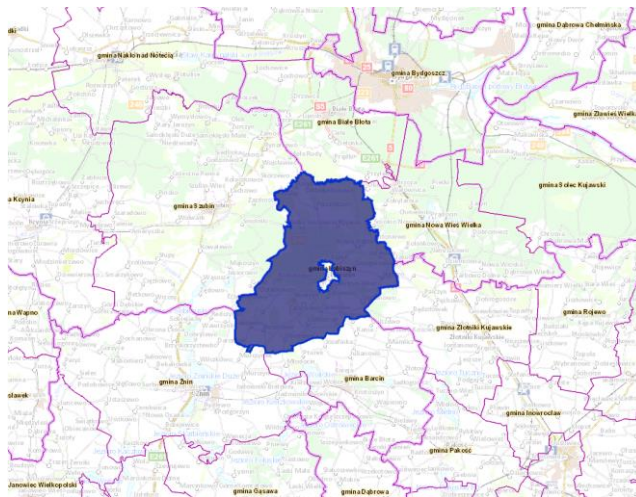
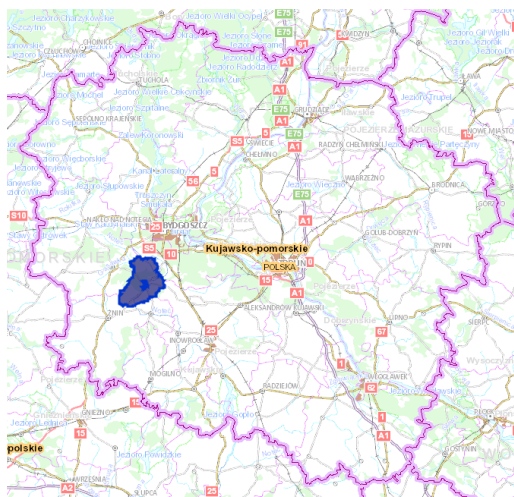
3.4 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁABISZYN

Gmina Łabiszyn, to gmina miejsko-wiejska, położona w południowo - zachodniej części województwa kujawsko - pomorskiego, w północnej części powiatu żnińskiego. Jest jedną z 6 gmin powiatu żnińskiego. Jednostka zajmuje obszar o powierzchni 167 km² (w tym miasto zajmuje powierzchnię 2,89 km², a obszar wiejski – 164,11 km²), granicząc:

- na zachodzie – z Gminą Szubin z powiatu nakielskiego,
- na północy – z Gminą Białe Błota i Nowa Wieś Wielka z powiatu bydgoskiego,
- na wschodzie – z Gminą Złotniki Kujawskie z powiatu inowrocławskiego,
- na południu - z Gminą Żnin i Barcin z powiatu żnińskiego.

Siedziba gminy – miasto Łabiszyn położona jest w odległości ok. 20 km od Żnina (siedziby powiatu), a także ok. 20 km od granic miasta Bydgoszczy (tworzącego znaczący ośrodek aglomeracyjny kraju).

Na kolejnych rycinach przedstawiono położenie Gminy Łabiszyn na tle województwa kujawsko-pomorskiego oraz sąsiednich jednostek administracyjnych.

Ryc. 1. Położenie Miasta i Gminy Łabiszyn na tle województwa, powiatu i gmin sąsiednich

Źródło: opracowanie własne

Sieć osadniczą tworzą miasto Łabiszyn oraz 28 miejscowości, w ramach 15 sołectw (Buszkowo, Jabłowo Pałuckie, Jabłówko, Jeżewice, Jeżewo, Łabiszyn Wieś, Nowe Dąbie, Obielewo, Ojrzeń, Oporowo, Ostatkowo, Wielki Sosnowiec, Smogorzewo, Władysławowo, Załachowo).

Podział Gminy na poszczególne sołectwa zaprezentowano na Rycinie 2.

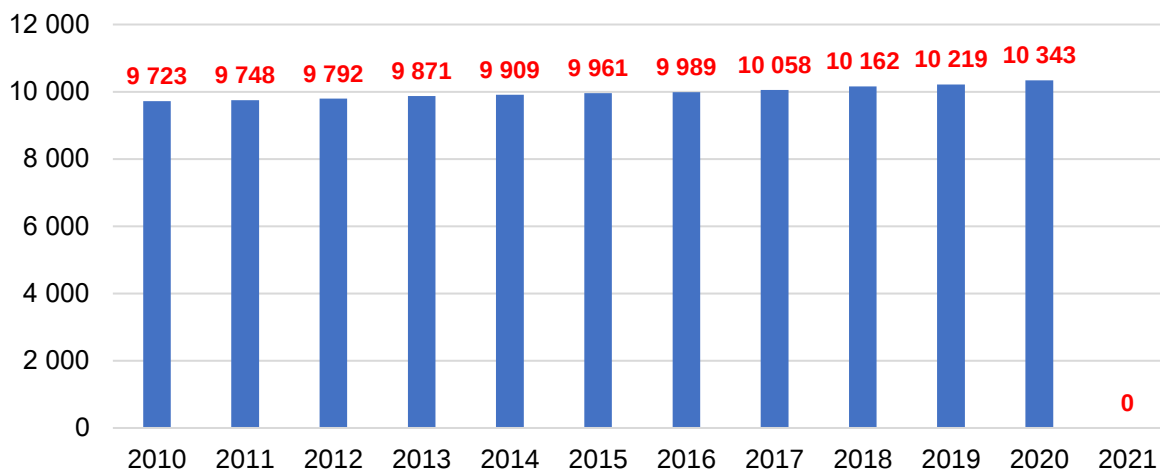

Ryc. 2. Podział gminy na sołectwa

Źródło: <https://bip.labiszyn.pl/>

Wg stanu na koniec 2020 roku liczba ludności zamieszkująca opisywany teren wynosiła 10 343 osób (GUS), w tym 4 501 osób na terenie miasta Łabiszyn (43,5 %) i 5 842 na terenie wiejskim gminy (56,5 %).

Liczba mieszkańców sukcesywnie rośnie, co obrazuje poniższa rycina.

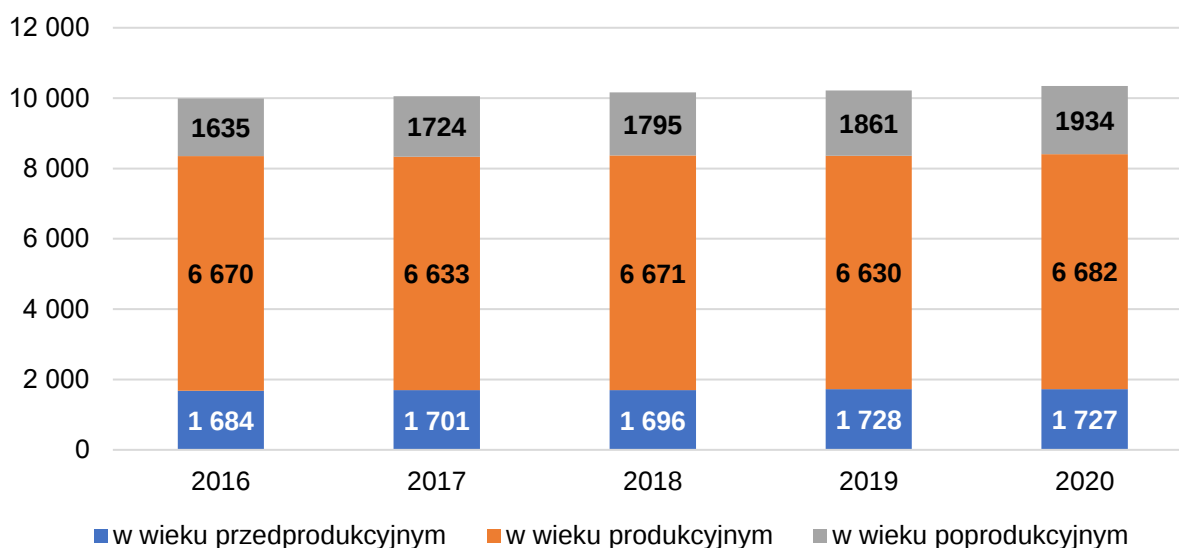

Ryc. 3. Zmiany liczby ludności gminy Łabiszyn w latach 2010-2020

Źródło: GUS BDL

Aktualna struktura ekonomiczna ludności przedstawia się następująco:

- grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) stanowi około 16,7% ogólnej liczby mieszkańców,
- ludność w wieku produkcyjnym (mężczyźni – 15-64 lata, kobiety – 15-59 lat) stanowi 64,6% liczby mieszkańców,
- ludność w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej) stanowi 18,7% ogólnej liczby ludności.

Ryc. 4. Zmiany w strukturze ekonomicznej Gminy na przestrzeni lat 2016-2020

Źródło: GUS BDL

Mając na uwadze przedstawione na **Ryc. 4** dane, należy zauważyć przyrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W liczbach bezwzględnych, w latach 2016-2020 było to 299 osób. Zauważalne jest przechodzenie osób w wieku produkcyjnym w wiek emerytalny.

W Gminie Łabiszyn następuje systematyczny niewielki wzrost liczby mieszkańców, co związane jest z niedalekim położeniem dużego ośrodka aglomeracyjnego miasta Bydgoszcz.

W dalszej perspektywie należy zakładać, że procesy te będą się nasilać - prawdopodobne jest niewielkie zwiększanie liczby mieszkańców, przede wszystkim wskutek migracji na teren gminy (osadnictwa podmiejskiego), przy czym należy się spodziewać również wewnętrznych „przesunięć” ludności – to znaczy przyrostu mieszkańców głównie w części północnej, przy utrzymywaniu liczby, lub nawet niewielkim jej spadku, w części południowej. Przewiduje się, że ekspansja zabudowy podmiejskiej Bydgoszczy będzie skutkowała presją w kierunku zainwestowania północnej części gminy Łabiszyn. Jako atrakcyjne dla zabudowy wskazuje się zwłaszcza miejscowości: Nowe Dębe, Władysławowo, Pszczółczyn, Obórznia a także samo miasto Łabiszyn.

Biorąc pod uwagę dane GUS dotyczące zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (stan na 31.12.2020 r.), na opisywanym terenie zarejestrowanych było 944 podmiotów gospodarczych, z czego zdecydowana większość to małe podmioty zatrudniające do 9 osób (ok. 97 %). Liczba podmiotów gospodarczych sukcesywnie rośnie. Większość podmiotów to podmioty zajmujące się drobnym handlem i sektorem budowlanym.

IV STRESZCZENIE

Przedmiotem opracowania jest Program ochrony środowiska (zwany dalej Programem) dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2024, z perspektywą do roku 2028. W związku z upływem okresu obowiązywania Programu zaszła konieczność opracowania tego strategicznego dokumentu, na nową perspektywę czasową, zgodnie z obecnie obowiązującymi dokumentacjami strategicznymi i operacyjnymi. Przy opracowywaniu Programu korzystano z zapisów zawartych w dokumentach strategicznych obowiązujących dla kraju, województwa, powiatu oraz Gminy Łabiszyn, w tym również dokumentów sektorowych.

Celem Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego, bądź utrzymanie dobrego poziomu tam gdzie został on osiągnięty w wyniku realizacji założeń poprzedniego projektu.

Gmina Łabiszyn jest gminą miejsko-wiejską położoną w północnej części powiatu żnińskiego, w województwie kujawsko-pomorskim.

Klimat obszaru ma charakter przejściowy. Zawdzięcza to ścieraniu się mas powietrza polarno - morskiego z zachodu i polarno - kontynentalnego ze wschodu. W kontekście zmian klimatu szczególną uwagę należało zwrócić na zagrożenia związane z opadami. Gmina leży na obszarze Polski z najmniejszymi sumami opadów i nieregularność jest coraz bardziej widoczna. Naprzemiennie pojawiają się okresy bezdeszczowe lub też opady nawałne, co ma szczególne znaczenie w sektorze rolnictwa, które to jest ważnym źródłem utrzymania mieszkańców Gminy.

Warunki klimatyczne zmuszają mieszkańców do ogrzewania swych gospodarstw domowych. Na obszarze Gminy Łabiszyn brak jest zbiorowego zaopatrzenia w ciepło, a wprowadzanie do powietrza zanieczyszczeń z kotłowni budynków mieszkalnych przez osoby fizyczne nie podlega żadnym ograniczeniom prawnym, organizacyjnym i ekonomicznym. Rozwój urządzeń ochrony powietrza (np. paneli fotowoltaicznych) rozwija się indywidualnie przy pomocy środków własnych mieszkańców oraz przy współudziale środków unijnych. W ostatnich latach na terenie Gminy nie

powstały większe instalacje OZE. Wybitnie rolniczy charakter Gminy sprawia, że nie ma znaczących przemysłowych źródeł zanieczyszczeń powietrza.

Ogólnie w Gminie Łabiszyn występują dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego.

Przytoczone dane za lata 2017-2020 pozwalają na przedstawienie następujących wniosków dotyczących jakości powietrza strefy kujawsko-pomorskiej, w której położona jest Gmina Łabiszyn:

a) kryterium ochrony zdrowia:

- wykazane zostały ponadnormatywne stężenia (**klasa C**) benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM₁₀, tendencja ta utrzymała się w każdym z analizowanych lat,
- określono przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu (**klasa D2**) w każdym z analizowanych lat,
- określono przekroczenie poziomu dodatkowej klasyfikacji dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} (II faza) – **klasa C1** w latach 2017 -2019, odnotowano polepszenie końcowej oceny poziomu w 2020 roku,
- odnotowano polepszenie końcowej oceny poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego (PM_{2,5}) w 2019 i 2020 roku (wcześniej również w 2017 roku),
- stężenia pozostałych substancji były na niskim poziomie i nie przekraczały obowiązujących norm (**klasa A**),

b) kryterium ochrony roślin:

- w efekcie oceny przeprowadzonej dla ozonu (poziom docelowy), dwutlenku siarki i tlenków azotu strefę kujawsko-pomorską zaliczano do **klasy A** – w każdym z analizowanych lat,
- odnotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego (**klasa D2**) dla ozonu – w każdym z analizowanych lat.

Układ komunikacyjny jednostki tworzą połączenia znaczenia regionalnego oraz lokalnego – przez obszar nie przebiegają drogi krajowe lub autostrady. Układ drogowy gminy Łabiszyn wyznaczają główne szlaki komunikacyjne drogi wojewódzkie. Przez teren gminy przebiegają drogi wojewódzkie o numerach 253, 254 i 246, których węzeł komunikacyjny znajduje się w mieście Łabiszyn (węzeł, w którym zbiegają się drogi różnych kategorii, w tym drogi wojewódzkie z pięciu kierunków). Uzupełnieniem są drogi powiatowe i gminne. Klimat akustyczny Gminy kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny wzdłuż odcinków dróg wojewódzkich, dróg powiatowych oraz lokalnie rolnictwo.

Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2019 roku nie obejmowała żadnego punktu pomiarowego na obszarze gminy Łabiszyn.

W związku z tym, że ruch na drogach wojewódzkich według pomiarów natężenia ruchu ciągle wzrasta, w tym również rośnie odsetek natężenia ruchu pojazdów ciężarowych, a także ze względu na fakt że miasto Łabiszyn stanowi węzeł komunikacyjny tych dróg, należy uznać, że w mieście Łabiszyn, a także w miejscowościach, przez które przebiegają te drogi istnieje możliwość przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu przy krawędzi jezdni lub nawet w linii zabudowy, jednak brakuje dokładniejszych badań tego zjawiska.

Na terenie gminy funkcjonują następujące elementy systemu elektroenergetycznego będące własnością ENEA Operator Sp. z o.o.:

- Linie napowietrzne WN – 14,98 km,
- Linie napowietrzne SN – 115,64 km,

- Linie kablowe SN – 16,84 km,
- Linie napowietrzne nn – 112,52 km,
- Linie kablowe nn – 57,67 km,
- Stacje transformatorowe SN/nn – 113 szt.

Badania poziomu pól elektromagnetycznych wykonywane są przez WIOŚ w Bydgoszczy w seriach 3-letnich, ale na obszarze gminy Łabiszyn nie było zlokalizowanego punktu kontrolnego. W ostatnich latach w żadnym z monitorowanych punktów z całego województwa kujawsko-pomorskiego nie stwierdzono przekroczeń normy promieniowania elektromagnetycznego wynoszącej 7 V/m, tak więc nie było podstaw wpisania jakichkolwiek terenów do rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Gmina Łabiszyn znajduje na przeważającej części obszaru w zasięgu władz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy a dalej Zarząd Zlewni w Inowrocławiu. Gmina położona jest w obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Noteci.

Pod względem hydrograficznym, obszar Gminy leży w zlewni Noteci. Najważniejszą pod względem hydrologicznym rzeką na terenie gminy jest Noteć. Elementami powierzchniowej sieci wodnej są jeziora, śródpolne oczka wodne, ciekі stałe itp.

Na terenie gminy uwagę zwraca występowanie zaledwie kilku i to niewielkich jezior. Mają genezę wytopiskową, są płytkie, częściowo mają słabo dostępne brzegi ze względu na położenie w sąsiedztwie terenów podmokłych. Są dosyć podatne na degradację oraz zarastanie. Występują one w dwóch rejonach gminy: na północy (na pograniczu z gminą Szubin) oraz na południu (okolice Smerzyna). Do najważniejszych należą jezioro Smerzyńskie i jezioro Meszno.

Zgodnie z przytoczonymi w Programie danymi należy odnotować, że jakość wód powierzchniowych na terenie Gminy Łabiszyn jest zła. Nie wszystkie jednak rzeki i jeziora były badane w ostatnim czasie. Warunkiem dalszej poprawy jakości wód powierzchniowych na terenie Gminy jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w obrębie wszystkich jednostek osadniczych oraz zmniejszenie presji rolniczej spowodowanej szerokim stosowaniem nawozów sztucznych.

Obszar gminy Łabiszyn położony jest w zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych:

- GZWP 138 Pradolina Toruń-Ebswalde;
- GZWP 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno;
- GZWP 142 Inowrocław – Dąbrowa.

Wody podziemne są zadowalającej jakości.

Na podstawie danych z Informatycznego Systemu Osłony Kraju¹ oraz danych uzyskanych od PGW Wody Polskie stwierdza się, że obszar Gminy Łabiszyn znajduje się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$),

Obszar Gminy Łabiszyn jest w ekstremalnym stopniu zagrożony suszą rolniczą oraz umiarkowanie zagrożony suszą hydrologiczną. Na obszarze notowane są jedne z najniższych sum opadów w skali kraju.

¹ <https://www.isok.gov.pl/hydroportal.html>

Na terenie Gminy Łabiszyn obowiązki dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków realizuje Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie. Gmina zaopatrywana jest w wodę z 4 ujęć zlokalizowanych w Łabiszynie, Jabłówku, Nowym Dąbiu i Ojrzanowie.

Długość sieci wodociągowej na koniec 2020 roku wyniosła 199,1 km. Według informacji zawartej w GUS Bank Danych Lokalnych do zbiorczej sieci wodociągowej podłączonych jest 100 % budynków mieszkalnych.

Eksploatowane wodociągi oraz stacje uzdatniania wody wymagają jednak modernizacji z uwagi na zdarzające się coraz częściej problemy w zakresie zanieczyszczeń mikrobiologicznych wody przeznaczonej do zaopatrzenia ludności.

Stopień skanalizowania gminy jest znacznie niższy niż stopień zwodociągowania. Na terenie miasta i gminy Łabiszyn funkcjonuje system zbiorczej sieci kanalizacji, obejmujący częściowo obszar miejski oraz część obszaru wiejskiego. Układ sieci kanalizacyjnej funkcjonujący na terenie gminy to układ grawitacyjno – tłoczny.

Na koniec 2019 roku długość zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej na terenach obszaru Aglomeracji Łabiszyn wyniosła ogółem 23,28 km. Na terenie aglomeracji funkcjonuje zbiorcza sieć kanalizacji ogólnospławnej o długości 6,3 km.

Ścieki zbierane zbiorczym systemem kanalizacji w granicach gminy (oraz wyznaczonej w KPOŚK Aglomeracji Łabiszyn) doprowadzane są do istniejącej komunalnej oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnia zlokalizowana jest w północnej części miasta, w obrębie gruntów miasta Łabiszyn – przy ul. Przemysłowej 7 (dz. nr ewid. 44). Oczyszczalnia Łabiszyn jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna.

Odbiornikiem ścieków oczyszczonych w oczyszczalni w Łabiszynie jest rzeka Noteć w km 117+600 (dz. ewid. nr 144/2 obręb Łabiszyn, gm. Łabiszyn).

Na obiekcie oczyszczalni funkcjonuje stacja zlewna ścieków dowożonych, która przyjmuje ścieki dowożone taborem asenizacyjnym zarówno z obszaru aglomeracji Łabiszyn, jak również spoza obszaru aglomeracji.

Nieruchomości nie podłączone do zbiorczej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Łabiszyn wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe (szamba) i przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Wg stanu na 31.12.2019 r. liczba zbiorników bezodpływowych na omawianym terenie (zgodnie z prowadzoną przez gminę ewidencją i aktualizowaną na podstawie zgłoszeń mieszkańców) to **811 sztuk**, a liczba przydomowych oczyszczalni – **110 sztuk**.

Według danych GUŚ BDL (stan na 31.12.2019 r.) liczba zbiorników bezodpływowych na terenie gminy wynosiła 937 a przydomowych oczyszczalni ścieków 118 sztuk.

Przeprowadzona w 2021 roku inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy zweryfikowała stan i potrzeby aktualizacji ewidencji prowadzonej przez gminę. Sukcesywna weryfikacja danych ewidencji (wyjaśnienie nieruchomości wątpliwych) powinna zweryfikować właściwą ilość zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w najbliższych latach.

Gmina Łabiszyn charakteryzuje się dużą różnorodnością rzeźby terenu oraz występujących form morfologicznych. Leży na styku 2 zdecydowanie różnych pod względem morfogenetycznym i fizjonomii krajobrazu jednostek fizyczno-geograficznych – rozległej pradoliny oraz obszarów wysoczyznowych.

Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie analizowanej jednostki występują liczne złoża kruszyw naturalnych (piasek, żwir, pospółka) oraz torfu w obszarze następujących miejscowości: Jeżewo, Łabiszyn, Łabiszyn-Wieś, Nowe Dąbie, Obielewo, Pszczółczyn, Smogorzewo, Wielki Sosnowiec, Załachowo.

Na terenie Gminy funkcjonowało w przeszłości składowisko odpadów w miejscowości Załachowo. Składowisko zostało zamknięte. Przeprowadzony został etap rekultywacji technicznej składowiska, a obecnie trwa etap rekultywacji biologicznej oraz prowadzony jest monitoring.

Gmina charakteryzuje się zróżnicowaną pokrywą glebową, związaną ściśle z typem podłoża, a pośrednio z morfologią obszaru. Na obszarach związanych genetycznie z akumulacją lodowcową (gliny) zdecydowanie dominują gleby brunatne kwaśne i wylugowane, a w minimalnym stopniu gleby brunatne właściwe i płowe. Na tych glebach wykształciły się najlepsze kompleksy w gminie – 2, 3 (pszenny dobry, pszenny wadliwy – na glebach brunatnych właściwych) oraz 4 i 5 (żytni bardzo dobry oraz żytni dobry – na brunatnych wylugowanych i kwaśnych). Na obszarach związanych z akumulacją eoliczną oraz akumulacją fluwioglacjalną (piaski eoliczne i piaski sandrowe) powstały gleby piaszkowe (głównie rdzawe), na których wykształcił się w przeważającej mierze kompleks 6 (żytni słaby).

Gmina Łabiszyn jest gminą rolniczą, według danych z 2020 roku użytki rolne stanowiły aż 62% ogólnej powierzchni jednostki.

Z dniem 1 lipca 2013 r. Gmina Łabiszyn przejęła władztwo nad odpadami komunalnymi. Obowiązek gospodarowania odpadami przez gminy lub związki międzygminne został nałożony znowelizowaną ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która w sposób zasadniczy i radykalny przebudowała system prawny dotyczący gospodarowania odpadami komunalnymi. Obecnie mieszkańcy Gminy zobowiązani są do ponoszenia tzw. „opłaty śmieciowej”, natomiast Gmina gospodaruje środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranej w drodze przetargu firmy jakość usług. W Gminie zlokalizowany jest także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Wskazane w Programie poziomy odzysku oraz wskazują, że system gospodarowania odpadami w Gminie jest zadowalający. Gmina realizuje nałożone ustawowe obowiązki i podejmuje działania zmierzające do poprawy jakości usług oraz rozszerzenia asortymentu odbieranych usług. Mieszkańcy Gminy są na bieżąco informowani o różnych aspektach związanych z gospodarowaniem odpadami, np. poprzez informację na stronach internetowych, ulotki dotyczące m.in. selektywnej zbiórki odpadów. Uczniowie szkół biorą również udział w licznych pogadankach, warsztatach i konkursach ekologicznych. Realizując obowiązek usuwania azbestu do 2032 r., a także zapisy „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn na lata 2021 – 2032” Gmina sukcesywnie usuwa wyroby zawierające azbest z terenu Gminy.

Teren Gminy Łabiszyn jest obszarem o dużych walorach przyrodniczych. Spośród form ochrony przyrody na terenie Gminy znajdują się:

- Obszar Natura 2000 PLH040029 Równina Szubińsko-Łabiszyńska;
- Rezerwat Ostrów koło Pszczółczyna,
- Użytki ekologiczne;
- Pomniki przyrody.

Ponadto obszar gminy charakteryzuje się również dużym stopniem lesistości. Według danych GUS na koniec 2020 roku lesistość Gminy Łabiszyn wynosiła 32,1 % i jest to wskaźnik znacznie wyższy niż dla powiatu (17,2 %) oraz województwa (23,5 %).

Pod względem zagrożenia poważnymi awariami gmina Łabiszyn jest obszarem stosunkowo bezpiecznym. Na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dostępny jest wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w tym zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Na terenie Gminy Łabiszyn nie ma takich zakładów. Jedynymi obiektami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko są stacje paliw. Na terenie gminy nie można jednak wykluczyć zdarzeń mających charakter poważnych awarii związanych z katastrofami, zagrożeniami transportem itp.

W Programie, przedstawiono również założenia ogólne i potrzebę edukacji ekologicznej w Gminie, a także dotychczas prowadzone działania edukacyjne.

W ramach opracowania Programu konieczne było wyznaczenie szczegółowych zadań w poszczególnych obszarach interwencji, po wykonaniu których ma nastąpić poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska, bądź będzie utrzymywany dobry stan o ile aktualnie taki został zdiagnozowany. W ramach tych wytycznych zaplanowano konkretne zadania ekologiczne, czyli przedsięwzięcia bądź czynności organizacyjno-administracyjne prowadzące do realizacji wyznaczonych celów ekologicznych i kierunków interwencji. Poprzez realizację tych działań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego w wyznaczonych obszarach interwencji, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji). Cele i kierunki interwencji są pochodną zdiagnozowanych w Gminie zagrożeń i problemów w poszczególnych obszarach interwencji (analizy SWOT).

Wyznaczono następujące cele ekologiczne:

- 1) POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA,
- 2) POPRAWA STANU NAWIERCHNI DRÓG,
- 3) UTRZYMANIE DOTYCHCZASOWEGO STANU BRAKU ZAGROŻEŃ DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POŁA ELEKTROMAGNETYCZNEGO,
- 4) POPRAWA JAKOŚCI WÓD,
- 5) UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ,
- 6) ZREKULTYWOWANIE OBSZARÓW ZDEWASTOWANYCH,
- 7) OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB,
- 8) ZBILANSOWANY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI,
- 9) OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH,
- 10) UTRZYMANIE STANU BRAKU ZAGROŻEŃ DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POWAŻNYCH AWARII,
- 11) PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW.

Proces tworzenia Programu składał się z kilku etapów. Pierwszym było zgromadzenie materiałów źródłowych bezpośrednio od jednostek i podmiotów, które włączone są w proces realizacji POŚ. Podczas opracowywania dokumentu korzystano również z dokumentów strategicznych opracowywanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Pomocne były również dane statystyczne prezentowane przez GUS, a także poprzednio obowiązujący POŚ. W odniesieniu do Programu ochrony środowiska jednostką, na której spoczywać będą główne zadania zarządzania będzie Gmina Łabiszyn. Mimo to całościowe zarządzanie środowiskiem w jednostce będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla gminnego jest jeszcze poziom powiatowy, wojewódzki, krajowy. Dodatkowo w proces włączeni są także inne podmioty takie jak np. operatorzy sieci, mieszkańcy, przedsiębiorcy.

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie, którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania oraz będą mogły być dokonane modyfikacje Programu. Obowiązek sprawozdawczości POŚ wynika z Art. 18 pkt. 2 Ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z nim, w tym przypadku Burmistrz Miasta Łabiszyn, zobowiązany jest do sporządzania raportów z realizacji POŚ co dwa lata. Sporządzony raport przedstawia się Radzie Miejskiej w Łabiszynie, zostaje on także przesłany do organu wykonawczego powiatu, zgodnie z art. 18 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska.

W dokumencie zaproponowano również harmonogram okresowej sprawozdawczości, opis powiązań POŚ z dokumentami strategicznymi i planistycznymi, a także zamieszczono przegląd źródeł finansowania.

V OCENA STANU ŚRODOWISKA

Zgodnie z wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Ministerstwo Środowiska, wrzesień 2015 r.) niniejszy Program opracowany został z uwzględnieniem 10 obszarów przyszłej interwencji. W opisie środowiska uwzględniono również zagadnienie edukacji ekologicznej w Gminie.

5.1 OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

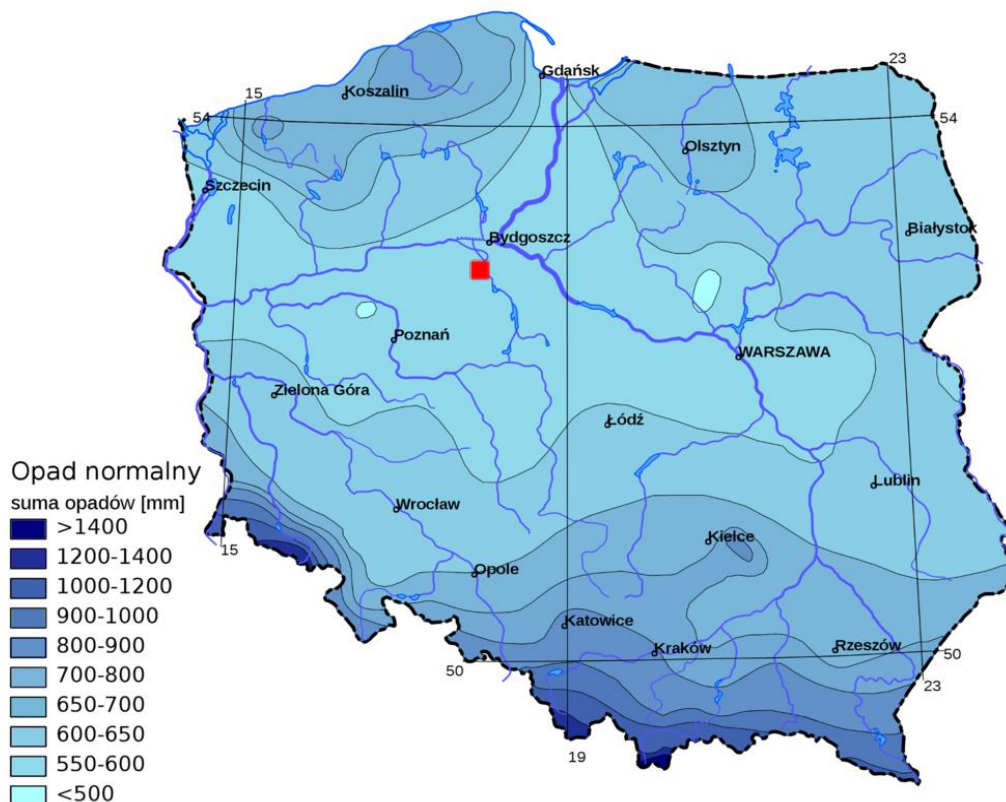
5.1.1 KLIMAT

Według klasyfikacji regionów klimatycznych Polski W. Okołowicza, Gmina Łabiszyn leży w „subregionie kujawskim”. Dla tego regionu określono następujące podstawowe wyznaczniki klimatu: dużo dni pochmurnych, najmniejszy opad w Polsce, „przejściowość” klimatu. Szczegółowe parametry charakteryzujące klimat, są następujące:

- opady atmosferyczne, wynoszą ok. 500-550 mm/rok, z czego ponad połowa (ok. 300 – 350 mm) przypada na półrocze letnie,
- średnie temperatury roczne wynoszą ok. 7,5-8°C przy czym w lipcu przekraczają 18°C, a w styczniu wynoszą ok. -3°C,
- okres wegetacyjny trwa 210 - 220 dni,
- lato trwa przeciętnie ok. 90 dni,
- zima trwa przeciętnie ok. 85 dni,
- średnia liczba dni mroźnych wynosi ok. 35, natomiast bardzo mroźnych (gdy temperatura maksymalna nie przekracza -10°C wynosi 2-3),
- średnia liczba dni gorących wynosi 35, a dni upalnych (z temperaturą ponad 30°C) od 4 do 6,
- liczba dni pogodnych wynosi ok. 40,
- liczba dni chmurnych wynosi ok. 125,
- pokrywa śnieżna występuje w okresie trwającym ok. 70 dni,
- przeciętne roczne usłonecznienie wynosi 1 500 – 1 600 godzin,
- notuje się przewagę wiatrów zachodnich, w następnej kolejności południowo - zachodnich, w dalszej kolejności północno - zachodnich.

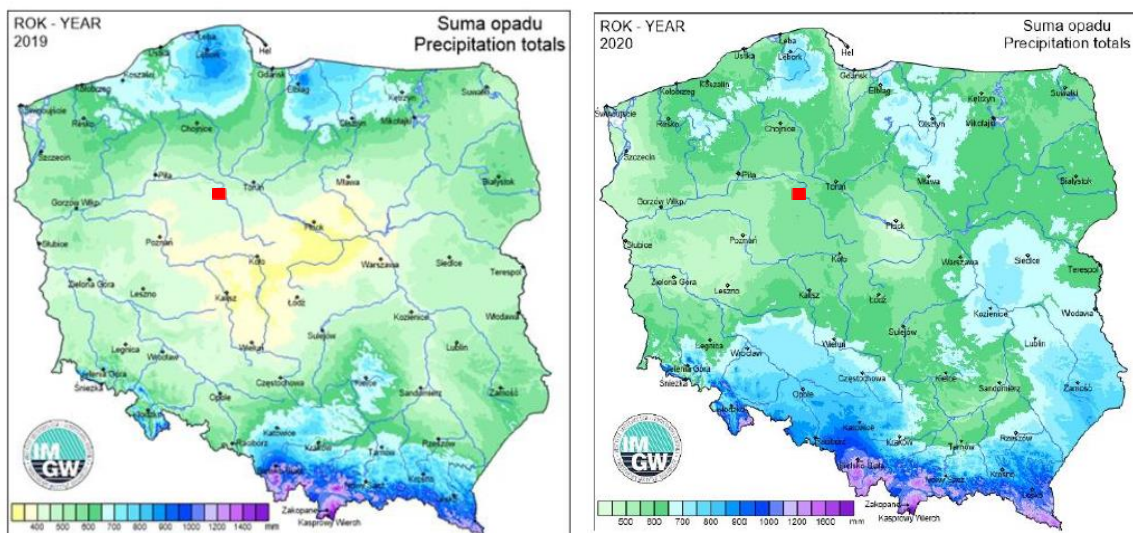
Klimat obszaru ma charakter przejściowy. Zawdzięcza to ścieraniu się mas powietrza polarno - morskiego i polarno - kontynentalnego.

Gmina leży na obszarze Polski z najmniejszymi sumami opadów, a ich nieregularność jest coraz bardziej widoczna. Naprzemiennie pojawiają się okresy bezdeszczowe lub też opady nawałne, co ma szczególne znaczenie w sektorze rolnictwa. Są to wartości zdecydowanie za małe by zaspokoić potrzeby wodne roślin uprawnych, w związku z czym co raz większym problemem są susze.

Ryc. 5. Gmina Łabiszyn na tle mapy przeciętnej sumy opadu w Polsce w latach 1971-2000.

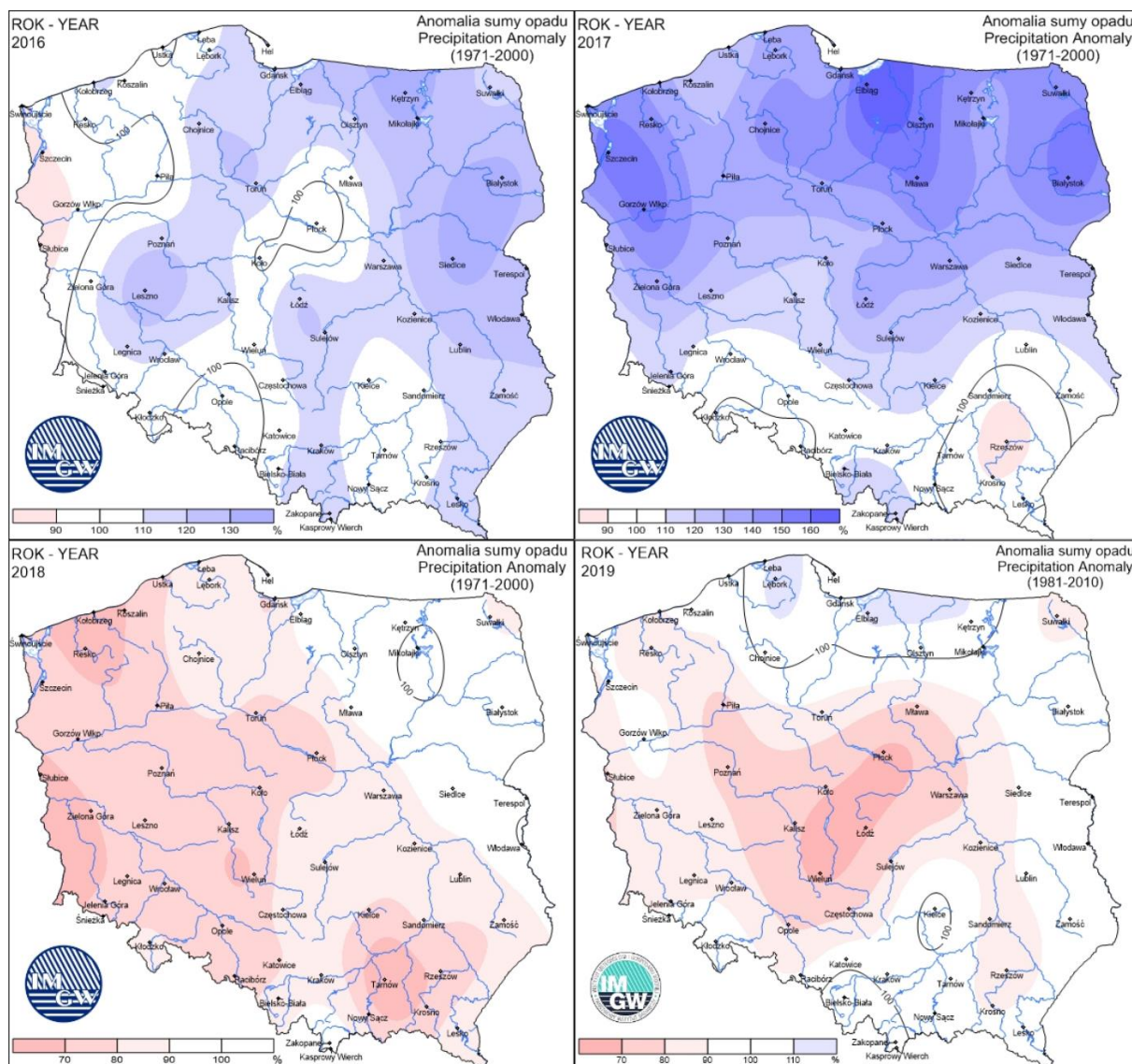
Źródło: IMGW

Ryc. 6. Gmina Łabiszyn na tle mapy map sumy opadu w Polsce w latach 2019 i 2020.

Źródło: IMGW

Z jednej strony notuje się lata wyjątkowo suche (jak np. 2015, 2018 i 2019), ale z drugiej występują także takie (np. 2017 rok i 2020), w których suma opadów jest wyraźnie wyższa niż średnia wieloletnia. Anomalie sumy opadów w latach 2016-2019 zaprezentowano na Ryc. 7.

Ryc. 7. Anomalie sumy opadów w Polsce latach 2016-2019

źródło: IMGW

Innym niekorzystnym zjawiskiem klimatycznym są wiejące wiatry.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego przeważają wiatry zachodnie, południowo-zachodnie i północno-zachodnie.

W przypadku silnych wiatrów występujących w okresie wczesnowiosennym nasila się zjawisko erozji eolicznej, prowadzącej do degradacji gleb. Przyspieszeniu ulega również proces parowania, co przy niedoborze opadów, jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym, gdyż prowadzi do przesuszania profilu glebowego.

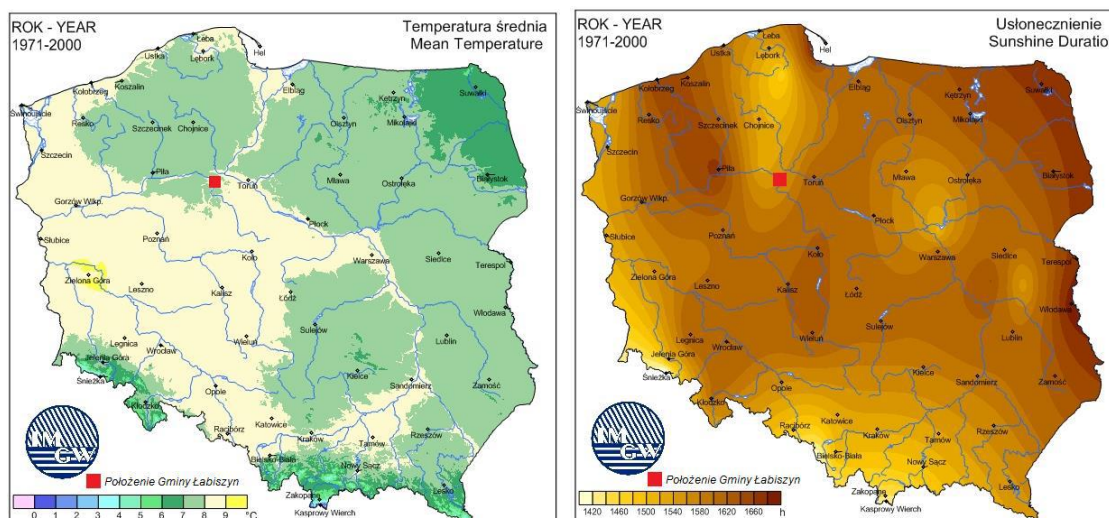
Klimat lokalny (topoklimat) Gminy warunkowany jest głównie przez szatę roślinną oraz głębokość wód gruntowych i tak:

- lasy modyfikują warunki klimatyczne poprzez wyrównanie ekstremów termicznych, osłabienie promieniowania słonecznego, zmniejszenie prędkości wiatrów, wzbogacenie powietrza w olejki eteryczne. Lesistość Gminy wynosi około 32%.
- występuje inwersja termiczna w dolinach rzek i w obniżeniach terenu,
- doliny i obniżenia sprzyjają tworzeniu się mrozowisk, mgieł, zaleganiu zanieczyszczeń powietrza.

Zróznicowanie rzeźby terenu, a przede wszystkim znaczne powierzchnie o dużej wilgotności, powodują na terenie Gminy lokalne modyfikacje klimatu. Przede wszystkim znacznie częstsze będą mgły. Z tych samych powodów należy się spodziewać w okresie jesienno - wiosennym zastoisk zimnego powietrza, a w okresie letnim nieco łagodniejszego przebiegu pogody (niższe temperatury maksymalne, wyższa wilgotność powietrza). Zróznicowana rzeźba terenu powoduje także w zależności od kierunku ekspozycji modyfikacje mikroklimatu (dłuższe zaleganie śniegu, gorsze / lepsze nasłonecznienie, anomalia aerosanitarne, itp.).

Na terenie gminy średnie temperatury roczne wynoszą ok. 7,5-8°C przy czym w lipcu przekraczają 18°C, a w styczniu wynoszą ok. -3°C.

Na kolejnych rycinach przedstawiono lokalizację Gminy Łabiszyn na tle map klimatycznych przedstawiających: temperaturę średnią, sumę opadu oraz usłonecznienie w wieloleciu 1971-2000.

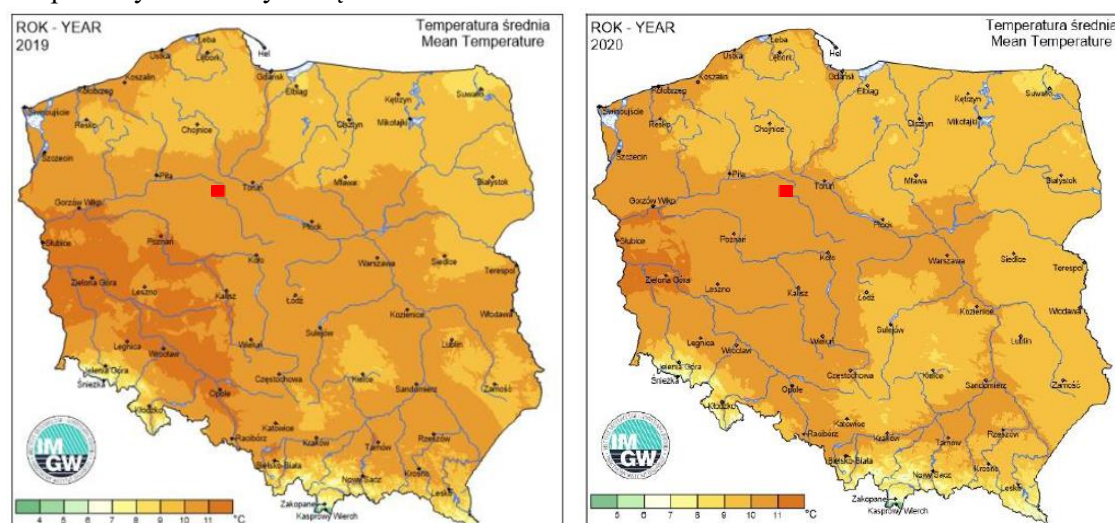

Ryc. 8. Gmina Łabiszyn na tle mapy średnich temperatur powietrza oraz nasłonecznienia w Polsce w latach 1971-2000.

Źródło: IMGW

W ostatnich latach obserwuje się wzrost średnich temperatur powietrza.

Poniższe ryciny obrazują dane za rok 2019 i 2020, gdzie dla gminy Łabiszyn średnie temperatury roczne wynoszą 9-10 °C.

Ryc. 9. Gmina Łabiszyn na tle mapy mapy średnich rocznych temperatur powietrza w Polsce w latach 2019 i 2020.

Źródło: IMGW

Opisując klimat nie sposób jednak ominąć kwestii zmian, które w ostatnich latach przyjęły wręcz trwały charakter. Zgodnie ze Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA), począwszy od lat 70. ubiegłego wieku do chwili obecnej na obszarze Polski dochodzi do natężeń zjawisk takich jak:

- fale upałów,
- opady o dużym natężeniu,
- okresy bezdeszczowe,
- silne wiatry (w tym trąby powietrzne).

Dodatkowo, notuje się wzrost temperatury we wszystkich porach roku.

Zjawiska te dotyczą również obszaru Gminy Łabiszyn. Szczególnie uciążliwe, z uwagi na rolniczy charakter jednostki, są coraz częstsze i głębsze susze.

Opracowanie SPA wpisuje się w działania na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego Białej Księgi - Adaptacja do zmian klimatu: Europejskie ramy działania, COM(2009)147 oraz unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, jakim jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, obszarach górskich, strefie wybrzeża, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych.

5.1.2 CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE JAKOŚĆ POWIETRZA W GMINIE ŁABISZYN

Jak wspomniano wcześniej warunki klimatyczne zmuszają mieszkańców do ogrzewania swych gospodarstw domowych w okresie jesienno-zimowym.

Do celów grzewczych, w szczególności na terenie miasta, w dużym stopniu wykorzystywane jest paliwo gazowe ze zbiorczej sieci gazowniczej.

Miejscowościami częściowo zgazyfikowanymi na terenie gminy (świadczenie usług dystrybucyjnych) są: Łabiszyn, Łabiszyn Wieś oraz Lubostroń.

Zaopatrywaniem odbiorców w gaz ziemny na obszarze Gminy Łabiszyn zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy.

Źródło zasilania dla odbiorców na obszarze miasta i gminy Łabiszyn stanowi gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Żnin-Łabiszyn DN 80 MOP 5,5 MPa wraz z odgałęzieniem DN80/150 do Lubostroń. Gazociąg ten zasila stacje gazowe wysokiego ciśnienia (stacje redukcyjno-pomiarowe I stopnia) zlokalizowane w miejscowościach Łabiszyn i Lubostroń. Do odbiorców poprzez gazociągi średniego i niskiego ciśnienia dystrybuowany jest gaz ziemny wysokometanowy, rodzina 2, grupa E zgodnie z normą PN-C-04753.

Łączna długość sieci gazowej na terenie analizowanej jednostki wynosiła na koniec 2019 r. 26 592 m (bez przyłączy), w tym sieci przesyłowej 10 106 m i sieci rozdzielczej 16 486 m. Łączna liczba czynnych przyłączy gazowych do budynków mieszkalnych wynosiła 511 szt.

W kolejnych tabelach przedstawiono szczegółowe dane dotyczące infrastruktury gazowniczej na terenie Gminy Łabiszyn.

Tabela 1. Dane dotyczące infrastruktury gazowniczej na terenie Gminy Łabiszyn (2018 i 2019 r.)

Wyszczególnienie	jednostka	2018	2019
		ilość	ilość
Długość czynnej sieci przesyłowej	m	10 070	10 106
Długość czynnej sieci rozdzielczej	m	16 480	16 486
Długość czynnej sieci ogółem	m	26 556	26 592
Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	546	549
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	509	511
Odbiorcy gazu w miastach	gosp.	1887	1765
Odbiorcy gazu na terenie wiejskim	gosp.	0	127
Odbiorcy gazu ogółem	gosp.	1887	1892
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	40	386
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	3756	3758
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	37,0	36,8
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w mieście	%	80,9	71,5
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności na wsi	%	2,0	9,8

Źródło: GUS BDL.

Jak wynika z danych przedstawionych w powyższej tabeli ze zbiorczej sieci gazowniczej na terenie gminy korzysta ok. 37 % ogółu ludności gminy. Są to mieszkańcy miasta Łabiszyna oraz wsi Lubostroń. W mieście odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowniczej jest wysoki i wynosi ok. 72 %.

Analizując dane dotyczące infrastruktury gazowniczej na terenie gminy Łabiszyn, zawarte w powyższej tabeli, należy zauważyć wzrost zainteresowania przyłączeniem do zbiorczej sieci gazowej gospodarstw domowych.

W szczególności należy zauważyć znaczący wzrost odbiorców gazu do celów grzewczych. W porównaniu do 2018 roku liczba gospodarstw ogrzewanych paliwem gazowym wzrosła z 40 do 386. Stanowi to korzystny trend pod względem emisji substancji z procesów grzewczych do powietrza. W 2020 roku ilość przyłączy wzrosła w niewielkim stopniu (7 przyłączy na obszarze miasta).

Według danych Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy do 2028 roku planowane są inwestycje w zakresie dalszej gazyfikacji gminy, tj.:

- budowa gazociągu średniego ciśnienia w ul. Rynarzewskiej, Lawendowej i Przemysłowej, o łącznej długości ok. 1640 m;
- budowa gazociągów niskiego ciśnienia w rej. Ul. Nowy Rynek, Spokojnej, Rzemieślniczej, Zaułek w Łabiszynie oraz w obrębie Łabiszyn Wieś.

Na terenie gminy funkcjonują 4 stacje gazowe o przepustowości od 300 do 800 m³/h.

Tabela 2. Stacje gazowe na terenie Gminy Łabiszyn

Rodzaj	Lokalizacja	Rok budowy	Przepustowość [m ³ /h]	Wykonanie
Stacja I°	Lubostroń, ul. Lubostrońska	1990	300	kontenerowa
Stacja I°	Łabiszyn, ul. Nadrzeczna	1987	600	kontenerowa
Stacja II°	Łabiszyn, ul. Nadrzeczna	1986	600	kontenerowa
Stacja II°	Łabiszyn, ul. Szubińska	2006	800	kontenerowa

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

Na kolejnych rycinach przedstawiono przebieg sieci gazowej na terenie Łabiszyna, Łabiszyna Wieś oraz Lubostronia.

Ryc. 10. Przebieg sieci gazowej na terenie Łabiszyna i Łabiszyna Wieś.

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

Ryc. 11. Przebieg sieci gazowej na terenie Lubostronia.

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

Gmina Łabiszyn, a w szczególności miasto Łabiszyn jest terenem zgazyfikowanym. Należy zaznaczyć, że gaz ziemny jest paliwem, które w odróżnieniu od innych konwencjonalnych surowców energetycznych praktycznie nie zanieczyszcza środowiska. Przy spalaniu gazu ziemnego wydzielają się znacznie mniejsze ilości dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu niż przy innych nośnikach energii) z jednoczesnym brakiem stałych produktów spalania – sadzy i popiołu. Ekologiczne korzyści użytkowania gazu ziemnego powodują, że zainteresowanie wykorzystaniem gazu do celów socjalno-bytowych, grzewczych i technologicznych stale rośnie co jest niezwykle korzystnym zjawiskiem.

Pozostałe gospodarstwa domowe na terenie miasta i gminy korzystają ze źródeł ciepła ogrzewanych paliwem stałym (drewno, węgiel, miał węglowy, ekogroszek itp.).

Na terenie Gminy Łabiszyn brak jest zorganizowanego scentralizowanego systemu ciepłowniczego (nie istnieją zakłady produkujące ciepło – ciepłownie, elektrociepłownie). Funkcjonują tu głównie indywidualne źródła ciepła o niskich mocach oraz nieliczne kotłownie lokalne (osiedlowe).

Niestety, wykorzystywanie węgla jako źródła ogrzewania budynków połączone z małą efektywnością samego procesu spalania tego surowca prowadzi do emisji pyłów i szkodliwych gazów do atmosfery. Źródła te są przyczyną tzw. „niskiej emisji”. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 m (budynki mieszkalne), rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery. Niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury, sprzyja kumulacji zanieczyszczeń (głównie pyłów zawieszonych PM 10 i PM 2,5).

Wzrost średniego stężenia zanieczyszczeń pyłowych i gazowych powstałych w wyniku emisji powierzchniowej notuje się cyklicznie w okresie zimowym, jest to zjawisko powiązane z sezonem grzewczym (przeciętne stężenie zanieczyszczeń będzie wówczas kilka razy wyższe niż w okresie letnim).

Według danych uzyskanych z ankietyzacji terenowej przeprowadzonej w ramach opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej w budynkach znajdujących się na terenie Gminy Łabiszyn jako źródło ciepła zdecydowanie najczęściej wykorzystywany jest kocioł centralnego ogrzewania.

Należy zaznaczyć jednak, że wprowadzanie do powietrza zanieczyszczeń z kotłowni budynków mieszkalnych przez osoby fizyczne podlega w gminie Łabiszyn ograniczeniom.

W dniu 24 czerwca 2019 roku weszła w życie uchwała antysmogowa dla województwa kujawsko-pomorskiego. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął uchwałę Nr VIII/136/19 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Kuj.-pom. z dnia 3 lipca 2019 roku, poz. 3743).

To nowe prawo miejscowe, którego efekty powinny w ciągu kilku lat znacząco poprawić stan powietrza. Uchwała zakazuje stosowania najgorszej jakości paliw stałych, np. bardzo drobnego mialu lub węgla brunatnego czy flotokoncentratu, a także biomasy stałej o wysokiej wilgotności. Wprowadzone zostały także ograniczenia dla kotłów oraz tzw. miejscowych ogrzewaczy np. kominków i pieców.

W przypadku instalacji dostarczających ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub do systemu ogrzewania wody użytkowej dopuszcza się eksploatację instalację, która spełnia jedną z poniższych przesłanek:

- 1) sprawność cieplna i emisyjna zanieczyszczeń spełnia wymagania określone dla klasy 5 według normy PN-EN 303-5:2012;

- 2) jej minimalne poziomy sezonowej efektywności i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń spełniają wymagania określone w pkt 1 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189.

Wymagania powyższe obowiązują:

- od dnia 1 stycznia 2024 roku – dla instalacji oddanych do eksploatacji przed dniem wejścia w życie uchwały antysmogowej, niespełniających wymagań w zakresie sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3, 4, 5 wg normy PN-EN 303-5:2012 lub niespełniających wymagań określonych w pkt 1 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189;
- od dnia 1 stycznia 2028 roku – dla instalacji oddanych do eksploatacji przed dniem wejścia w życie uchwały, spełniających wymagania w zakresie sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3 lub 4 wg normy PN-EN 303-5:2012.

W przypadku instalacji, które wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła, bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do cieczy i bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego powietrza (np. kominki) dopuszcza się wyłącznie eksploatacje instalacji, które spełniają minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w pkt 1 i 2 załącznika do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185.

Jeśli chodzi zaś o samą jakość węgla i egzekwowanie zakazu stosowania najgorszej jakości paliw stałych, dużą rolę odgrywa działalność Inspekcji Handlowej, która prowadzi kontrolę paliw stałych w zakresie spełniania wymagań określonych w tzw. świadectwach jakości paliw stałych. Przykładowo, w 2020 roku Inspekcja Handlowa przeprowadziła w Polsce 517 kontroli jakości paliw stałych. W 39 przypadkach sprzedawany węgiel nie spełniał wymagań jakościowych – dane te wskazują, że niska jakość sprzedawanego węgla to wciąż istotny problem.

Na terenie gminy Łabiszyn istnieją korzystne warunki do wykorzystywania energii odnawialnej.

Ogólnie w Gminie Łabiszyn występują dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Najwięcej słonecznych dni występuje w miesiącach wiosenno-letnich (kwiecień – wrzesień), w tym czasie do powierzchni ziemi trafia 80% promieniowania rocznego. Średnia moc promieniowania słonecznego na 1 m² powierzchni wynosi około 1 000 W/m². W Polsce rocznie usłonecznienie (w zależności od regionu) wynosi od 1 390 do 1 900 godzin (Gmina Łabiszyn – około 1 500 – 1 600 W/m²). Przyjmuje się roczną średnią wartość nasłonecznienia na około 1 600 godzin, co stanowi 30% – 40% długości dnia.

Kolejnym odnawialnym źródłem jest energia geotermalna. Energia geotermalna jest to energia zgromadzona w gorących wodach podziemnych, której źródłem jest wydzielanie się energii cieplnej z powolnego rozpadu pierwiastków radioaktywnych (np. uran, tor), występujących w granicie i bazalcie, czyli w podstawowych składnikach skorupy ziemskiej. Polska leży poza strefami współczesnej aktywności tektonicznej i wulkanicznej, stąd też pozyskiwanie złóż pary z dużych głębokości do produkcji energii elektrycznej jest na dzisiejszym etapie technologicznym nieopłacalne ekonomicznie. Występują natomiast w Polsce naturalne baseny sedymentacyjno-strukturalne, wypełnione gorącymi wodami podziemnymi o zróżnicowanych temperaturach. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają ponad 100°C co sprawia, że znajdują one zastosowanie głównie w energetyce cieplnej.

W wyniku przeprowadzonej w ramach opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej ankietyzacji terenowej w Gminie Łabiszyn stwierdzono, iż w 9 nieruchomościach wykorzystywane są pompy ciepła (zarówno do ogrzewania budynków jak i przygotowywania c.w.u.), natomiast w 20 nieruchomościach przygotowywanie c.w.u. wspomagane jest przez kolektory słoneczne. Dane te dotyczą lat 2014-2015.

Od 2016 roku następuje znaczący wzrost źródeł energii odnawialnej, w wyniku środków wsparcia na rozwój tych indywidualnych form pozyskiwania energii.

Rozwój urządzeń ochrony powietrza (np. paneli fotowoltaicznych) rozwija się indywidualnie przy pomocy środków własnych mieszkańców oraz przy współudziale środków unijnych.

Na terenie gminy od 2018 roku wdrażane są inwestycje z zakresu programu „Czyste powietrze”, polegające na dofinansowaniu przedsięwzięć mających na celu ograniczenie lub uniknięcie niskiej emisji związane z podnoszeniem efektywności energetycznej oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w budynkach jednorodzinnych.

W ramach wsparcia realizacji programu gmina otworzyła w kwietniu 2021 roku gminny punkt konsultacyjno-informacyjny programu „Czyste powietrze”.

Rozwój systemów odnawialnych źródeł energii, w tym systemów fotowoltaicznych jest bardzo duży i będzie wzrastał w najbliższych latach.

W latach 2018-2020 Urząd Miejski w Łabiszynie wydał 11 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięć polegających na budowie elektrowni fotowoltaicznych o mocach do 1 MW lub 2MW na terenie gminy Łabiszyn.

Możliwość pozyskiwania energii odnawialnej stwarza również energetyka wodna i elektrownie wodne, które są dość tanim źródłem energii, jak również mogą szybko zmieniać generowaną moc w zależności od zapotrzebowania. Ich największą wadą jest ograniczona liczba lokalizacji, w których można je budować oraz wysoki koszt budowy. Dodatkowo, powodowane są zmiany w środowisku poprzez zahamowanie naturalnego biegu rzeki i tworzenie zbiorników retencyjnych.

Na terenie gminy funkcjonują 3 elektrownie wodne o łącznej mocy 272 kW. Elektrownia wodna zlokalizowana na stopniu wodnym we Frydrychowie (Kanał Górnonotecki – 124+770 km cieku) posiada moc 40 kW. Elektrownia wodna zlokalizowana na stopniu wodnym w Antoniewie (Kanał Górnonotecki – 121+780 km cieku) posiada moc 72 kW.

Największa elektrownia wodna o mocy 160 kW zlokalizowana jest na stopniu wodnym w Łabiszynie (Noteć Górna – 116+080 km cieku). Obecnie elektrownia w Łabiszynie dzieli się na dwie części, starszą korzystającą z turbinowni w młynie i nowszą, wybudowaną za jednym z jazów piętrzących. W starszej części pracują dwie turbiny Kaplana, pierwsza TK4-1300 z generatorem o mocy 55 kW i druga mniejsza TK4-900 z generatorem o mocy 30 kW. W elektrowni na jazie pracuje jedna turbina typu TK4-1300 z generatorem o mocy 75 kW. Dodatkowo w elektrowni znajdują się dwa upusty denne sterowane automatycznie.

Rolniczy charakter Gminy (użytki rolne stanowią ok. 60 % powierzchni gminy, w tym duży udział łąk i pastwisk) sprawia, że nie ma znaczących przemysłowych źródeł zanieczyszczeń powietrza, tj. zakładów przemysłowych, które mogłyby być źródłem uciążliwych emisji substancji do powietrza.

Ponadto do czynników kształtujących jakość powietrza w gminie Łabiszyn należy wziąć pod uwagę zagrożenia wynikające z emisji ze środków komunikacyjnych.

Zagadnienie związane z emisją zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego należy rozważać przez pryzmat wzrostu natężenia ruchu pojazdów. Szacuje się, że emisje z transportu stanowią około 20 - 25% światowej emisji dwutlenku węgla. Wliczając produkcję samochodów, konstrukcję i renowację dróg są one przyczyną 37% wszystkich emisji. Transport zużywa 30% światowej energii. Samochody są obecnie najbardziej zanieczyszczającym środowisko naturalne środkiem transportu. Dodatkowo pojazdy samochodowe są największym emitorem toksycznych związków chemicznych nie podlegających regulacji prawnej, takich jak: butadien, benzen i inne, związane z pyłami. Poza zanieczyszczeniami ważna jest również zajętość terenu potrzebnego do zbudowania drogi. Przeciwwagą do tego zjawiska jest rozwój alternatywnych środków komunikacji, np. rozwój ścieżek rowerowych lub też wspieranie rozwiązań ograniczających ruch na istniejących połączeniach drogowych np. poprzez transport zbiorowy. Wg stanu na koniec 2019 r. (GUS) na terenie Gminy nie ma ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów).

Z uwagi na niedalekie oddalenie gminy od dużej aglomeracji miejskiej miasta Bydgoszczy przez teren gminy przebiegają znaczące ciągi komunikacyjne. Przez teren gminy przebiegają drogi wojewódzkie o numerach 253, 254 i 246, których węzeł komunikacyjny znajduje się w mieście Łabiszyn (węzeł, w którym zbiegają się drogi różnych kategorii, w tym drogi wojewódzkie z pięciu kierunków). Dane dotyczące natężenia ruchu na tych drogach znajdują się w **Rozdziale 5.2.3**.

5.1.3 STAN JAKOŚCI POWIETRZA

Powietrze zanieczyszczają wszystkie substancje gazowe, stałe lub ciekłe, znajdujące się w powietrzu w ilościach większych niż ich średnia zawartość. Zanieczyszczenia powietrza dzieli się na pyłowe i gazowe. Światowa Organizacja Zdrowia definiuje powietrze zanieczyszczone jako takie, którego skład chemiczny może ujemnie wpłynąć na zdrowie człowieka, roślin i zwierząt, a także na inne elementy środowiska (wodę, glebę). Zanieczyszczenia powietrza są najbardziej niebezpieczne ze wszystkich zanieczyszczeń, gdyż są mobilne i mogą skazić na dużych obszarach praktycznie wszystkie komponenty środowiska. Zanieczyszczenia te są wchłaniane przez ludzi głównie w trakcie oddychania i przyczyniają się do powstawania schorzeń układu oddechowego, a także zaburzeń reprodukcji i alergii.

Podstawę oceny jakości powietrza stanowią określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031) poziomy substancji w powietrzu: dopuszczalne, docelowe, celów długoterminowych i alarmowe. W niektórych przypadkach Rozporządzenie określa dozwoloną liczbę przekroczeń określonego poziomu, a także terminy, w których określony poziom powinien zostać osiągnięty. Wartości poszczególnych poziomów substancji w powietrzu są zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Dla każdego z tych kryteriów zostały określone odrębne wymagania dotyczące lokalizacji stacji pomiarowych, a także wymaganego zakresu wykonywanych badań.

W ocenach prowadzonych pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi obecnie uwzględnia się: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył PM₁₀ i PM_{2,5}, metale ciężkie: ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd) i nikiel (Ni) w pyłe PM₁₀ oraz benzo(a)piren (B(a)P) w pyłe PM₁₀. Oceny dokonywane pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin obejmują: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu NO_x i ozon (O₃).

Należy również dodać, że w październiku 2019 r. weszło w życie nowe rozporządzenie², które znacząco obniża progi alarmowania o zanieczyszczeniu powietrza. Oznacza to częstsze ostrzeganie

² Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 października 2019 r., poz. 1931)

o wysokich stężeniach zanieczyszczeń powietrza. Zgodnie z nowym prawem, alarm smogowy będzie ogłaszany przy przekroczeniu średniodobowej wartości 150 mikrogramów na m³ dla pyłu PM₁₀, poziom informowania to 100 mikrogramów. Rozporządzenie z 2012 r. mówiło odpowiednio o 300 i 200 mikrogramach na m³. Dotychczasowe normy były najwyższymi w Unii Europejskiej.

Oceny i wynikające z nich działania odnoszone są do jednostek terytorialnych nazywanych strefami, obejmujących obszar całego kraju. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz. 914) województwo kujawsko-pomorskie zostało podzielone na 4 strefy: Aglomerację Bydgoską (obejmującą miasto Bydgoszcz), miasto Toruń, miasto Włocławek oraz strefę kujawsko-pomorską obejmującą resztę województwa. Gmina Łabiszyn należy do strefy kujawsko-pomorskiej.

Monitoring jakości powietrza w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska w województwie kujawsko-pomorskim prowadzony jest w kilkudziesięciu stacjach pomiarowych. Najbliżej Gminy (w województwie kujawsko-pomorskim) zlokalizowane są stacje pomiarowe w Bydgoszczy (stacja podmiejska, miejska oraz komunikacyjna). Najbliżej położona stacją w strefie kujawsko-pomorskiej jest stacja położona w Inowrocławiu (stacja pomiarowa tła).

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy jest zaliczenie strefy do odpowiedniej klasy. Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy – zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy):

- **Klasa A** – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- **Klasa B** – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny lecz nie przekracza poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- **Klasa C** – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- **Klasa D1** – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- **Klasa D2** – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- **Klasa A1, C1** – dodatkowe klasy stref dla pyłu PM_{2,5} określane w oparciu o poziom dopuszczalny dla fazy II (**A1** - nie przekracza poziomu dopuszczalnego dla fazy II, **C1** – przekracza poziom dopuszczalny dla fazy II).

Obszary przekroczeń dla poszczególnych substancji zostały określone na podstawie wyników modelowania rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w połączeniu z analizą wyników uzyskanych w stacjach pomiarowych.

W **Tabelach 3-4** przedstawiono przekroczenia wykazane w ocenach rocznych za lata 2017-2019 dotyczące strefy kujawsko-pomorskiej.

Tabela 3. Przekroczenia wykazane w ocenach rocznych za lata 2017-2020 dotyczące strefy kujawsko-pomorskiej w odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia ludzi

Zanieczyszczenie	Przekroczenia wg rodzajów zanieczyszczeń			
	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
SO ₂ (dwutlenek siarki)	A	A	A	A
NO ₂ (dwutlenek azotu)	A	A	A	A
CO (tlenek węgla)	A	A	A	A
C ₆ H ₆ (benzen)	A	A	A	A
PM 2,5 (pył zawieszony)	A	A	A	A
PM 2,5 (pył zawieszony) – II faza	C1	C1	C1	A1
PM 10 (pył zawieszony)	C	C	C	C
B(a)P (benzo(a)piren)	C	C	C	C
As (arsen)	A	A	A	A
Cd (kadm)	A	A	A	A
Ni (nikiel)	A	A	A	A
Pb (ołów)	A	A	A	A
O ₃ dc (ozon – poziom docelowy)	A	A	A	A
O ₃ dt (ozon – poziom długoterminowy)	D2	D2	D2	D2

Źródło: Roczne Oceny Jakości Powietrza w Województwie Kujawsko-Pomorskim za lata 2017-2020

Tabela 4. Przekroczenia wykazane w ocenach rocznych za lata 2017-2020 dotyczące strefy kujawsko-pomorskiej w odniesieniu do kryterium ochrony roślin

Rok	Przekroczenia wg rodzajów zanieczyszczeń			
	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)	NO ₂	SO ₂
2017	A	D2	A	A
2018	A	D2	A	A
2019	A	D2	A	A
2020	A	D2	A	A

Źródło: Roczne Oceny Jakości Powietrza w Województwie Kujawsko-Pomorskim za lata 2017-2020

dc – poziom docelowy

dt – poziom długoterminowy

Przytoczone dane za lata 2017-2020 pozwalają na przedstawienie następujących wniosków dotyczących jakości powietrza strefy kujawsko-pomorskiej:

a) kryterium ochrony zdrowia:

- wykazane zostały ponadnormatywne stężenia (**klasa C**) benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM₁₀, tendencja ta utrzymała się w każdym z analizowanych lat,
- określono przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu (**klasa D2**) w każdym z analizowanych lat,
- określono przekroczenie poziomu dodatkowej klasyfikacji dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} (II faza) – **klasa C1** w latach 2017 -2019, odnotowano polepszenie końcowej oceny poziomu w 2020 roku,

- odnotowano polepszenie końcowej oceny poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego (PM_{2,5}) w 2019 i 2020 roku (wcześniej również w 2017 roku),
- stężenia pozostałych substancji były na niskim poziomie i nie przekraczały obowiązujących norm (klasa A),
- b) kryterium ochrony roślin:
 - w efekcie oceny przeprowadzonej dla ozonu (poziom docelowy), dwutlenku siarki i tlenków azotu strefę kujawsko-pomorską zaliczano do **klasy A** – w każdym z analizowanych lat,
 - odnotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego (**klasa D2**) dla ozonu – w każdym z analizowanych lat.

W związku z przekroczeniami wybranych zanieczyszczeń powietrza na obszarze strefy kujawsko-pomorskiej, Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął uchwałę w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej - uchwała nr XXIII/340/20 z dnia 22 czerwca 2020 roku (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z dnia 6 lipca 2020 roku, poz. 3479).

W Programie tym sporządzono plan przywrócenia naruszonych standardów jakości powietrza, co ma doprowadzić do poprawy jakości zdrowia i życia mieszkańców zamieszkujących obszar objęty Programem.

Podstawowe kierunki działań niezbędnych do przywracania standardu jakości środowiska oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu w strefie, wraz z harmonogramem rzeczowo-finansowym planowanych działań oraz z wykazem podmiotów, do których skierowane są obowiązki ustalone w Programie określa załącznik nr 2 do uchwały.

Działania mające na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu w powietrzu, a także ograniczenie skutków i czasu ich trwania określa Plan działań krótkoterminowych, który stanowi załącznik nr 3 do uchwały.

Termin realizacji Programu ustala się na dzień 31 grudnia 2026 roku, przy równoczesnym monitorowaniu realizacji programu oraz prowadzeniu sprawozdawczości.

Określono działania do podjęcia, których realizacja może skutkować redukcją poziomów analizowanych substancji w powietrzu, do poziomów nieprzekraczających poziomów dopuszczalnych lub docelowych substancji: ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego, wyprowadzanie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowane, przebudowa i modernizacja dróg, kształtowanie polityki przestrzennej poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Program wskazuje kierunki działań naprawczych:

1. Redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł małej mocy do 1 MW (działania: termomodernizacja obiektów budowlanych, rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych by zapewnić podłączenie nowym użytkownikom, rozbudowa sieci gazowej, budownictwo energooszczędne i pasywne, produkcja energii prosumenckiej z odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym, inwentaryzacja źródeł ciepła na terenie gminy, specjalistyczne doradztwo energetyczne na poziomie gminy);
2. Ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego (działania: wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowane, przebudowa i modernizacja dróg, czyszczenie placów budów, czyszczenie ulic i dróg na mokro, tworzenie ścieżek rowerowych i ciągów ruchu pieszego);

3. Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza (działania: plany zagospodarowania przestrzennego, korytarze przewietrzania miasta w pracach planistycznych, rozbudowa zielonej architektury);
4. Prowadzenie edukacji ekologicznej;
5. Prowadzenie działań kontrolnych;
6. Realizacja uchwały nr VIII/136/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

5.1.4 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

W kontekście potrzeby ochrony powietrza oraz dywersyfikacji źródeł wytwarzania ciepła i energii Gmina Łabiszyn posiada dokument sektorowy pn. „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Łabiszyn”. Plan został uchwalony 7 września 2016 r. Uchwałą Rady Miejskiej w Łabiszynie Nr XVI.129/16, dla której wprowadzono zmiany uchwałą z dnia 8 maja 2019 roku Rady Miejskiej w Łabiszynie – uchwała nr VI/44/19.

Celem Planu jest przygotowanie działań prowadzących do redukcji emisji gazów cieplarnianych z terenu całego obszaru geograficznego jednostki, zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, redukcji zużycia energii finalnej, poprzez podniesienie efektywności energetycznej, redukcja emisji pyłu PM10 oraz rozwój gospodarki niskoemisyjnej. Plan jest dokumentem umożliwiającym ubieganie się o przyznanie środków pomocowych z Unii Europejskiej w perspektywie finansowej na lata 2014-2020 na inwestycje obejmujące m.in. termomodernizację budynków publicznych i mieszkalnych, modernizację źródeł ciepła, instalacje OZE, zwiększenie efektywności energetycznej.

Gmina Łabiszyn realizuje również działania w zakresie dofinansowań do wymiany źródeł ciepła. W latach 2018-2020 zakres tych działań był następujący:

- 1) w **2018** roku dofinansowano wymianę łącznie 19 piecy, z czego 10 przy wsparciu WFOŚiGW w Toruniu w programie EKOPIEC i 9 ze środków własnych (20 tys. z WFOŚiGW w Toruniu i 56 tys. z budżetu gminy).
- 2) w **2019** roku dofinansowano łącznie 15 piecy ze środków własnych gminy (łączna kwota 60 tys. zł).
- 3) w **2020** roku dofinansowano 18 piecy ze środków własnych (łącznie 72 tys. zł).

Na terenie gminy uruchomiono Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny programu „Czyste Powietrze” mający na celu wsparcie i doradztwo dla właścicieli budynków na terenie gminy w zakresie dofinansowań w ramach programu „Czyste Powietrze” oraz w wypełnianiu wniosków i procedurach składania wniosków.

Ponadto teren miasta Łabiszyn podlega monitoringowi jakości powietrza w systemie AirLy, co pozwala na stałą kontrolę i monitorowanie stanu powietrza, w szczególności w okresie zimowym.

Prowadzona jest również edukacja ekologiczna mieszkańców uświadamiająca m.in. jakie zagrożenie niesie za sobą zła jakość powietrza oraz jakie korzyści niesie dla środowiska korzystanie ze zbiorowych systemów komunikacji lub alternatywnych systemów transportu (rower, poruszanie się pieszo).

5.1.5 ANALIZA SWOT

W Tabeli 5 przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakość powietrza.

Tabela 5. Analiza SWOT – ochrona klimatu i jakości powietrza

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	– opracowanie Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Łabiszyn – brak dużych zakładów przemysłowych generujących zanieczyszczenia powietrza, – brak dróg tranzytowych znaczenia krajowego – duży udział paliwa gazowego jako czynnika grzewczego na terenie gminy (w szczególności na terenie miasta) – rozwój OZE. – Stały monitoring jakości powietrza w systemie AirLy.	– używanie paliw stałych (węgla i drewna) w Gminie jako surowca grzewczego, – brak zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło, – zła jakość powietrza w kujawsko-pomorskiej strefie oceny jakości powietrza.
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	– nowe regulacje prawne w zakresie poprawy jakości powietrza na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (uchwała antysmogowa, uchwałę w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej) – możliwości wsparcia przez państwo i UE inwestycji związanych z OZE, termomodernizacją, rozwojem infrastruktury, – wzrost roli środków transportu przyjaznych środowisku: rower (krótkie dystanse) i transport zbiorowy (długie dystanse). – korzystne warunki do rozwoju OZE np. energii słonecznej	– emisja zanieczyszczeń z dróg przebiegających przez obszar Gminy, – zmieniający się klimat (w szczególności dotyczy nieregularności opadów i ekstremalnie wysokich temperatur), – wysoki koszt inwestycji w OZE, – niewystarczające regulacje prawne w zakresie kontrolowania osób fizycznych użytkujących urządzenia do spalania paliw stałych, przez służby gminne

źródło: opracowanie własne

5.1.6 KIERUNKI ROZWOJU

Zmiany w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza będą miały różnorodny wpływ na całą działalność przemysłową, ale głównie należy zwrócić uwagę na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. Należy zatem postawić w przyszłości w szczególności na dalsze rozwijanie alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji na terenach o mniejszej gęstości zaludnienia, a w tym na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii: słonecznej, wiatrowej i biomasy oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Polska Spółka Gazownictwa w latach poprzednich prowadziła na omawianym obszarze sukcesywne przyłączanie nowych odbiorców do sieci istniejącej w zależności od zainteresowaniem właścicieli obiektów wykorzystaniem paliwa gazowego do celów technologicznych i grzewczych przy jednoczesnym spełnieniu warunków technicznych i ekonomicznych zgodnie z uwarunkowaniami Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tj. Dz. U. 2021 poz. 716 ze zm.) wraz z aktami wykonawczymi. Należy oczekiwać, że zadanie to będzie w dalszym ciągu kontynuowane.

Należy również oczekiwać wyraźnego wzrostu zainteresowania możliwością skorzystania z programów takich jak „Czyste Powietrze” czy „Mój Prąd”. Pierwszy z nich zakłada poprawę efektywności energetycznej istniejących zasobów mieszkalnych budownictwa jednorodzinnego oraz zdecydowane zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery z funkcjonujących jednorodzinnych budynków mieszkalnych. Rodzaje wspieranych przedsięwzięć to m.in.:

- demontaż nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe oraz zakup i montaż pompy ciepła typu powietrze-woda albo gruntowej pompy ciepła do celów ogrzewania lub ogrzewania i wody,
- demontaż nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe, zakup i montaż kotłowni gazowej,
- zakup i montaż wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- zakup i montaż ocieplenia przegród budowlanych, okien, drzwi zewnętrznych, drzwi/bram garażowych (zawiera również demontaż)

Celem drugiego programu jest natomiast zwiększenie produkcji energii elektrycznej z mikroinstalacji fotowoltaicznych. O dofinansowanie w ramach Programu mogą ubiegać się osoby fizyczne wytwarzające energię elektryczną na własne potrzeby, które mają zawartą umowę kompleksową regulującą kwestie związane z wprowadzeniem do sieci energii elektrycznej wytworzonej w mikroinstalacji.

Podsumowując zebrane dane, należałoby w najbliższych latach zwrócić szczególną uwagę na następujące działania zmierzające do poprawy jakości powietrza:

- systematyczne przeprowadzanie działań termomodernizacyjnych budynków co przekłada się na zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło,
- wyeliminowanie spalania paliw złej jakości w piecach domowych,
- rozwój technologii energooszczędnych,
- dalsze zwiększanie udziału OZE,
- wzrost roli środków transportu przyjaznych środowisku (np. rozwój ścieżek rowerowych, udogodnień dla pieszych).

W kontekście zmieniającego się klimatu wspomnieć trzeba również o bezmyślnej działalności człowieka: uprawy niedopasowane do systemu nawadniania czy nadmierne wykorzystanie wody, bez jej oszczędzania i jakiegokolwiek planowania gospodarki wodnej.

Jak wspomniano wcześniej, sektorem najbardziej wrażliwym na zmiany klimatu (np. coraz dotkliwsze susze) jest rolnictwo, dlatego konieczne jest wprowadzanie racjonalnej agrotechniki, której nadrzędnym celem jest oszczędzanie wody, tj.:

- optymalny termin i gęstość siewu,
- ograniczenie liczby zabiegów uprawowych,
- retencjonowanie wód opadowych,
- wzbogacanie gleby materią organiczną, która magazynuje wodę,
- racjonalne nawożenie.

5.2 ZAGROŻENIA HAŁASEM

5.2.1 PODSTAWOWE DANE

Najprościej można powiedzieć, że hałas to dźwięki zazwyczaj o nadmiernym natężeniu (zbyt głośne) w danym miejscu i czasie, odbierane jako uciążliwe, przykre, dokuczliwe i szkodliwe. Hałas jest obecnie traktowany jako jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. Zagrożenie hałasem i wibracjami charakteryzuje się mnogością źródeł i powszechnością występowania. Najbardziej uciążliwymi emitarami hałasu i wibracji, mającymi zasadniczy wpływ na klimat akustyczny środowiska, są: trasy komunikacyjne (pojazdy samochodowe, ciężarowe, motocykle, kolej), zakłady przemysłowe, a także hałas lotniczy. Hałas może być generowany także w rolnictwie i przemyśle.

Klimat akustyczny przestrzeni w Gminie Łabiszyn kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny oraz lokalnie może być również pochodzenia rolniczego – hałas wywoływany przez maszyny i urządzenia stosowane w gospodarstwach rolnych.

Do oceny akustycznej środowiska stosuje się poziom równoważny dźwięku (L_{Aeq}), który jest uśrednionym poziomem dźwięku w funkcji czasu. Poziom ten mierzony jest w decybelach. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku uzależnione są od źródła hałasu, pory dnia oraz przeznaczenia terenu.

Poziomy dopuszczalny hałas określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112). Poziomy dopuszczalny zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

1. w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:
 - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6.00 – 18.00, pory wieczoru od godz. 18.00 – 22.00 oraz pory nocy od godz. 22.00 – 6.00;
 - L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22.00-6.00,
2. do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
 - L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 – 22.00,
 - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 – 6.00.

Tabela 6. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne

L.p.	Rodzaj terenu	Drogi lub linie kolejowe				Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu			
		LDWN	LN	LAeqD	LAeqN	LDWN	LN	LAeqD	LAeqN
		[dB]							
1.	a) strefa ochronna „A” uzdrowiska b) tereny szpitali poza miastem	50	45	50	45	45	40	45	40
2.	a) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) tereny domów opieki społecznej d) tereny szpitali w miastach	64	59	61	56	50	40	50	40
3.	a) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) tereny zabudowy zagrodowej c) tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) tereny mieszkaniowo-usługowe	68	59	65	56	55	45	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	70	65	68	60	55	45	55	45

źródło: WIOŚ Bydgoszcz

Zgodnie z art. 120a ustawy Prawo ochrony środowiska Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr zawierający informacje o stanie akustycznym środowiska, na podstawie pomiarów, badań i analiz wykonywanych w ramach państwowego monitoringu środowiska.

5.2.2 UKŁAD KOMUNIKACYJNY GMINY ŁABISZYN

Siedziba gminy – miasto Łabiszyn położona jest w odległości ok. 20 km od Żnina (siedziby powiatu), a także ok. 20 km od granic miasta Bydgoszczy (tworzącego znaczący ośrodek aglomeracyjny kraju).

Z uwagi na niedalekie oddalenie gminy od dużej aglomeracji miejskiej miasta Bydgoszczy przez teren gminy przebiegają znaczące ciągi komunikacyjne. Przez teren gminy przebiegają drogi wojewódzkie o numerach 253, 254 i 246, których węzeł komunikacyjny znajduje się w mieście Łabiszyn (węzeł, w którym zbiegają się drogi różnych kategorii, w tym drogi wojewódzkie z pięciu kierunków). Układ komunikacyjny gminy Łabiszyn wyznaczają następujące główne szlaki komunikacyjne: trasa Łabiszyn - Murczyn, Brzoza – Łabiszyn - Barcin, a także Szubin – Łabiszyn – Złotniki Kujawskie. Są to drogi wojewódzkie krzyżujące się w centrum Gminy. Podlegają one pod Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy.

Uzupełnieniem są drogi powiatowe i gminne. Przez obszar Gminy biegają następujące odcinki dróg powiatowych:

- P1950, P1953, P1956, P2356, P2357, P2359, P2358, P2360, P2361, P2362, P2363, P2365.

Główny układ komunikacyjny Gminy przedstawiono na rycinie poniżej.

Ryc. 12. Podstawowy układ komunikacyjny Gminy Łabiszyn

źródło: opracowanie własne

5.2.3 POZIOM HAŁASU W GMINIE

Klimat akustyczny Gminy kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny wzdłuż odcinków dróg wojewódzkich, dróg powiatowych oraz lokalnie rolnictwo.

Monitoring poziomów hałasu prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2019 roku nie obejmowała żadnego punktu pomiarowego na obszarze gminy Łabiszyn. Najbliższym punktem pomiarowym było miasto Żnin, w którym objęto monitoringiem tereny zabudowy wzdłuż drogi krajowej 5.

Monitoringiem hałasu komunikacyjnego objęte są głównie drogi krajowe. Badania hałasu w obrębie tych dróg objęte zostały również Programem ochrony środowiska przed hałasem dla dróg

krajowych o ruchu powyżej 3000000 pojazdów rocznie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (luty 2019 r.).

Przez gminę Łabiszyn nie przebiegają drogi krajowe rangi krajowej, w związku z czym teren gminy nie jest objęty państwowym monitoringiem hałasu.

Wobec braku pomiarów hałasu komunikacyjnego odniesiono się do natężenia ruchu pojazdów, które jest głównym generatorem hałasu drogowego. Obserwowany w ostatnich latach bardzo dynamiczny przyrost liczby pojazdów oraz wzrost ich natężenia na sieci dróg spowodował przyrost powierzchni terenów zagrożonych hałasem drogowym.

Głównymi Pomiarami Ruchu Drogowego na terenie kraju objęte są drogi wojewódzkie oraz krajowe. GPR przeprowadzane są co 5 lat (ostatnie przeprowadzone w 2015 r.). Aktualnie prowadzone są prace przygotowawcze do Generalnego Pomiaru Ruchu w 2020 roku (GPR 2020).

W następnej **Tabeli** porównano ze sobą dane Generalnego Pomiaru Ruchu za lata 2010 i 2015 dla odcinków dróg przebiegających przez obszar Gminy Łabiszyn. Następny pomiar natężenia ruchu w ramach GPR będzie wykonywany w 2020 roku.

Tabela 7. Porównanie wyników GPR dla odcinków dróg przebiegających przez obszar Gminy Łabiszyn w roku 2010 i 2015

Łabiszyn w 1000 2010 i 2015

Nr drogi	Nazwa	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych (szt.)				Udział ruchu ciężarowego
		Pojazdy silnikowe ogółem	Sam. ciężarowe		Sam. ciężarowe łącznie	
			bez przyczepy	z przyczepą		
			poj./d	poj./d		
2010 r.						
246	Szubin - Łabiszyn	1613	97	208	305	18,9%
246	Łabiszyn – Złotniki Kujawskie	788	35	25	60	7,6%
253	Łabiszyn - Murczyn	2457	54	76	130	5,3%
254	Brzoza - Barcin	4686	206	534	740	15,8%
2015 r.						
246	Szubin - Łabiszyn	1623	68	302	370	22,8%
246	Łabiszyn – Złotniki Kujawskie	902	37	40	77	8,5%
253	Łabiszyn - Murczyn	3790	117	149	266	7,0%
254	Brzoza - Barcin	5067	208	740	948	18,7%

źródło: GPR 2010 i 2015 i obliczenia własne

Mając na uwadze zebrane w **Tabeli 7** dane należy stwierdzić, że natężenie ruchu na wojewódzkich odcinkach dróg przebiegających przez obszar Gminy wzrasta, należy także odnotować zwiększony udział samochodów ciężarowych w strukturze ruchu pojazdów.

W związku z tym, że ruch na drodze wojewódzkiej jest największym generatorem hałasu w Gminie, a także ze względu na fakt że miasto Łabiszyn stanowi węzeł komunikacyjny tych dróg, należy uznać, że w mieście Łabiszyn, a także w miejscowościach, przez które przebiegają te drogi istnieje możliwość przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu przy krawędzi jezdni lub nawet w linii zabudowy, jednak brakuje dokładniejszych badań tego zjawiska. Intensywność hałasu komunikacyjnego jest bowiem warunkowana wieloma czynnikami: natężeniem i strukturą strumienia pojazdów poruszających się po drogach publicznych, dopuszczonymi prędkościami ruchu, stanem technicznym pojazdów, stanem technicznym nawierzchni dróg czy stanem zadrzewień przydrożnych (akustyczne ekrany ekologiczne).

Od strony administracyjnej postępowanie w sprawie hałasu powodowanego działalnością gospodarczą składa się z dwóch etapów. Pierwszym etapem jest wydanie przez właściwy organ ochrony środowiska, którym jest:

- regionalny dyrektor ochrony środowiska - dla przedsięwzięć i zdarzeń występujących na terenach zamkniętych (tj. wojskowych i kolejowych),
- starosta - we wszystkich pozostałych przypadkach, decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu.

Jest to decyzja administracyjna, w której określa się, jakie poziomy hałasu powinny być dotrzymywane na terenach chronionych graniczących z zakładem. Dopuszczalny poziom hałasu może być również określony w pozwoleniu zintegrowanym, które, w zależności od rodzaju przedsięwzięcia, wydaje starosta lub marszałek województwa. Dopuszczalne poziomy hałasu zależą od rodzaju terenu, do którego hałas jest emitowany. To, jakie poziomy zostają określone w tej decyzji, zależy więc od otoczenia, w jakim znajduje się zakład lub inna jednostka organizacyjna, niebędąca przedsiębiorcą (np. szkoła). Podstawą do wydania tej decyzji jest stwierdzenie, w wyniku kontroli starosty lub wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, naruszenia dopuszczalnego poziomu hałasu. W drugim etapie następuje kontrola przestrzegania postanowień tej decyzji, którą realizuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska. Nieprzestrzeganie warunków tej decyzji wiąże się z wydaniem na podmiot emitujący hałas decyzji ustalającej wymiar kary biegnącej, tj. kary naliczanej z każdym dniem występowania przekroczenia, do czasu jego ustania. Kara ta jest instrumentem służącym skłonieniu podmiotu emitującego hałas do zastosowania rozwiązań technicznych lub organizacyjnych, celem obniżenia hałasu do poziomu co najmniej dopuszczalnego.

W ramach działalności kontrolnej WIOŚ (na podstawie kontroli planowych i interwencyjnych w związku z rozpatrywanymi wnioskami o interwencję w zakresie uciążliwości akustycznej) wykonywano badania hałasu przemysłowego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2019 wskazuje, że na terenie gminy Łabiszyn nie poddano kontroli żadnego podmiotu gospodarczego (przemysłowego). Na terenie gminy brak uciążliwych podmiotów gospodarczych/przemysłowych.

5.2.4 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

W kontekście ochrony przed hałasem realizowane są głównie zadania polegające na modernizacji istniejących i budowie nowych ciągów komunikacyjnych.

W 2021 roku rozpoczynają się działania mające na celu modernizację i przebudowę drogi wojewódzkiej nr 254 pomiędzy Łabiszynem a Barcinem.

Droga wojewódzka nr 254 zostanie rozbudowana na długości 9,1 km w oparciu o wcześniej przygotowaną koncepcję. Zakłada ona między innymi wzmocnienie jezdni do przenoszenia nacisku 11,5 tony na oś, co zapobiegnie powstawaniu kolein i spękań na trasie, którą porusza się wiele ciężarówek. W miejscowościach Kania i Augustowo planowane są wysepki, które poprawią bezpieczeństwo poprzez wymuszenie zredukowania prędkości. Przebudowane zostaną skrzyżowania z drogami powiatowymi i gminnymi. Przejścia dla pieszych zostaną oświetlone, dobudujemy także zatoki autobusowe. Na całej trasie planowane jest ułożenie tzw. „cichej nawierzchni”, która ograniczy hałas o kilka decybeli. Na koniec droga zyska nowe oznakowanie poziome i pionowe.

Trwają również prace projektowe dotyczące modernizacji odcinka drogi wojewódzkiej 254 na odcinku Brzoza – Łabiszyn.

Bardzo istotnymi działaniami w zakresie poprawy środowiska akustycznego gminy mają działania wykonywania przedsięwzięć infrastrukturalnych takich jak budowa czy przebudowa dróg gminnych. Realizowane są one zgodnie z przyjętymi wcześniej planami budżetowymi na dany rok oraz możliwościami pozyskania funduszy zewnętrznych na realizację.

5.2.5 ANALIZA SWOT

W kolejnej **Tabeli** przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem.

Tabela 8. Analiza SWOT – zagrożenia hałasem

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	– brak hałasu ze źródeł przemysłowych, – brak dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów (autostrad i dróg krajowych), – modernizacja i remonty nawierzchni dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich.	– Wzrost natężenia ruchu pojazdów na drogach wojewódzkich przebiegających przez gminę, – brak monitoringu hałasu w Gminie w ostatnich latach,
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	– położenie nacisku na rozwój infrastruktury rowerowej, węzłów przesiadkowych, korzystanie z komunikacji zbiorowej, – wspólne dojazdy do pracy, – produkcja cichszych samochodów – nowe technologie redukujące hałas, – ciągła poprawa stanu nawierzchni dróg	– rosnąca liczba zarejestrowanych pojazdów w powiecie, – wysokie koszty rozbudowy transportu przyjaznego środowisku naturalnemu, – stosowanie samochodu osobowego jako podstawowego środka transportu, – brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego.

Źródło: opracowanie własne

5.2.6 KIERUNKI ROZWOJU

Adaptacja przestrzeni do warunków dużego wzrostu temperatury i jej wpływu na hałas to jedno z wyzwań współczesnej gospodarki przestrzennej. Wysoka temperatura generuje rozwój i zwiększenie ilości urządzeń mających na celu minimalizację zagrożeń termicznych, czyli urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych co w zwartej zabudowie może generować nadmierną emisję hałasu.

Hałas nie tylko może wywierać niekorzystny wpływ na zdrowie człowieka, ale również na zwierzęta – ograniczając coraz bardziej ich przestrzeń życiową. Szkodliwość hałasu zależy nie tylko od jego natężenia ale także od częstości występowania, charakteru oddziaływania (ciągły, przerywany) i długotrwałości działania.

W związku ze wzrostem negatywnych czynników należy przewidzieć podjęcie działań zmierzających do ograniczenia emisji hałasu, a w tym:

- obowiązek ochrony terenów przed hałasem na poziomie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (zasada strefowania w planowaniu przestrzennym)
- rozwijać system dróg rowerowych,
- modernizować ciągi komunikacyjne z uwzględnieniem rozwiązań na rzecz ograniczenia hałasu.

Polepszeniu sytuacji może służyć program Drogowej Inicjatywy Samorządowej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Drogowa Inicjatywa Samorządowa (DIS) to wspólne przedsięwzięcie samorządu województwa oraz gmin i powiatów. Wspólnie finansowane są takie przedsięwzięcia jak budowa chodników, azyli dla pieszych, budowa zatok autobusowych, ścieżek rowerowych, pieszo jezdni, barier ochronnych. 60 procent kosztów inwestycji pokrywa gmina, a resztę zabezpiecza samorząd regionu. W imieniu Województwa Kujawsko-Pomorskiego program realizuje Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy.

5.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

5.3.1 PODSTAWOWE DANE

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przez pola elektromagnetyczne rozumie się pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz – jest to szczególny stan materii, charakteryzujący wszelkie oddziaływania pomiędzy ładunkami elektrycznymi, prądami elektrycznymi i dipolami magnetycznymi równocześnie za pośrednictwem pola elektrycznego i pola magnetycznego. Pole elektromagnetyczne opisują takie wielkości fizyczne jak np. gęstość mocy pola, podawana w watach na metr kwadratowy (W/m^2), natężenie składowej elektrycznej pola, podawane w woltach na metr (V/m), natężenie składowej magnetycznej pola, podawane w amperach na metr (A/m).

Należy odnotować, że brak jest doniesień naukowych, które uzasadniałyby prowadzenie ochrony środowiska przyrodniczego przed polami elektromagnetycznymi. Standardy jakości środowiska, które dotyczą ochrony przed polami elektromagnetycznymi zostały ustanowione ze względu na konieczność ochrony ludności. Nie ma także informacji o występowaniu istotnego wpływu pól elektromagnetycznych występujących w otoczeniu normalnie eksploatowanych i powszechnie używanych linii i stacji elektroenergetycznych, instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych na przyrodężywioną i oczywiście – nieożywioną. Nie wykazano wpływu takich pól elektromagnetycznych na przelatujące ptaki czy nietoperze. Nie ma

doniesień o możliwości wpływu pól elektromagnetycznych na obszary Natura 2000 i tradycyjne, polskie rodzaje obszarów ochrony przyrody – rezerваты czy parki narodowe.

Podstawowe regulacje prawne na poziomie krajowym dotyczące ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi znajdują się w Dziale VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz metody sprawdzania i wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych są natomiast określone w Rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2020 poz. 258).

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska (art. 123 POŚ). Jednocześnie, zgodnie z art. 124 Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Stosownie do obowiązku określonego w art. 152 ust. 1 oraz art. 122a ustawy Prawo ochrony środowiska operator elektroenergetyczny (w tym przypadku ENEA OPERATOR Sp. z o.o.) dokonuje zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne. Dla instalacji, dla których istnieje obowiązek wykonywania pomiarów PEM, ENEA OPERATOR Sp. z o.o. ma obowiązek wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, a wyniki pomiarów przekazać Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska oraz państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

Odnosząc się do uwarunkowań prawnych na poziomie lokalnym, zgodnie z Art. 72 Prawo ochrony środowiska „w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez (...) uwzględnianie innych potrzeb w zakresie (...) ochrony przed (...) polami elektromagnetycznymi. Na poziomie lokalnym można zatem tak kształtować politykę przestrzenną Gminy, aby zapewnić mieszkańcom skuteczną ochronę poprzez odpowiednie zapisy w przytoczonych dokumentach.

Na terenie Gminy Łabiszyn występują następujące źródła promieniowania niejonizującego:

- a) elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- b) stacje przekąźnikowe telefonii komórkowej i inne tego typu,
- c) sprzęt elektryczny i elektroniczny stosowany w gospodarstwach domowych.

Jak wspomniano wcześniej, operatorem sieci elektroenergetycznej na obszarze Gminy Łabiszyn jest ENEA Operator Sp. z o.o.

Na terenie gminy funkcjonują następujące elementy systemu elektroenergetycznego będące własnością ENEA Operator Sp. z o.o.:

- Linie napowietrzne WN – 14,98 km,
- Linie napowietrzne SN – 115,64 km,
- Linie kablowe SN – 16,84 km,
- Linie napowietrzne nn – 112,52 km,
- Linie kablowe nn – 57,67 km,
- Stacje transformatorowe SN/nn – 113 szt.

Przez teren Gminy Łabiszyn, w kierunku północ - południe biegnie linia elektroenergetyczna 110 kV, na której w gminie nie zlokalizowano głównego punktu zasilania (GPZ), a więc linia ta ma

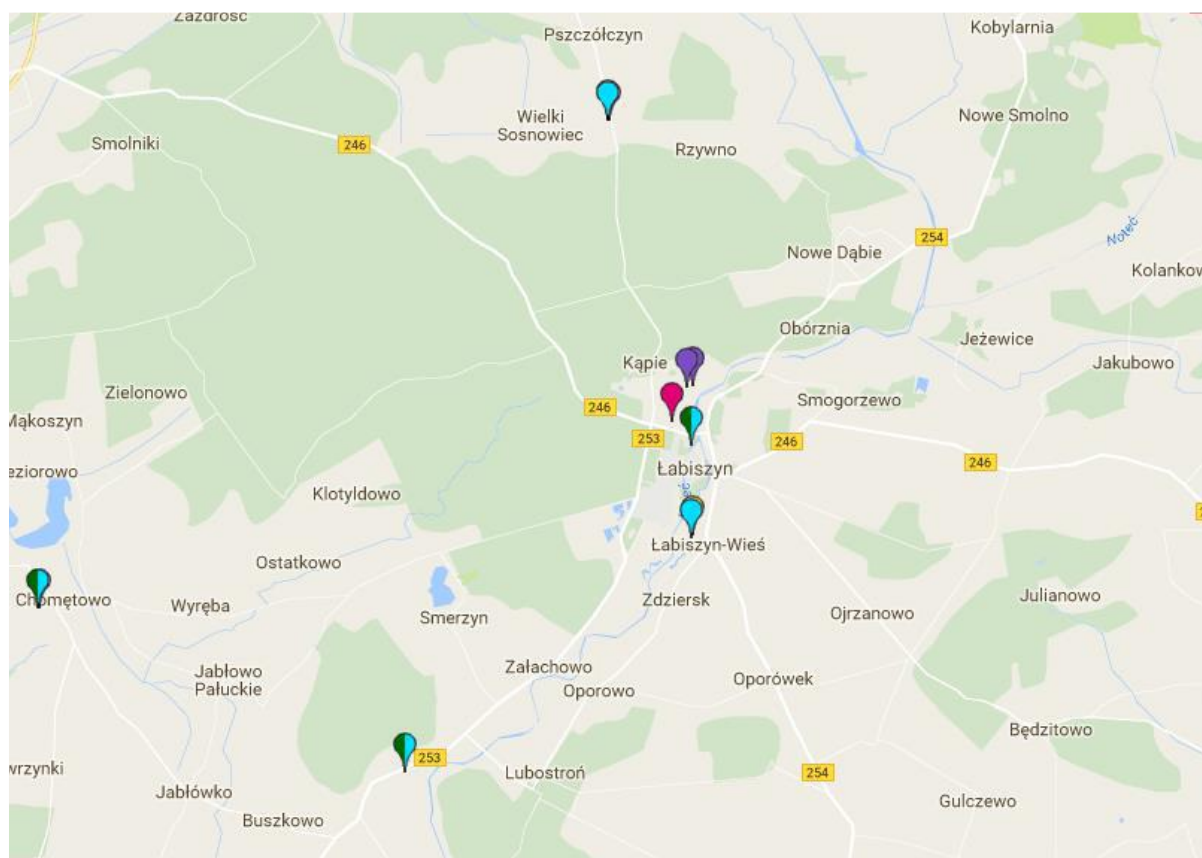
wyłącznie charakter tranzytowy i zasilanie gminy odbywa się z GPZ zlokalizowanych poza granicami gminy, liniami średniego napięcia wyprowadzonymi z tych GPZ. Zasilanie w energię elektryczną obszaru gminy odbywa się z: GPZ Przyłęki (stacja położona w bezpośredniej granicy Gminy - nieco na północ), GPZ Nowa Wieś Wielka, GPZ Szubin, GPZ Żnin, GPZ Pakość.

Stan techniczny sieci jest oceniony jako dobry.

Jeśli chodzi o stacje przekaznikowe telefonii komórkowej, to Urząd Komunikacji Elektronicznej (UKE) prowadzi wykaz zawierający listę pozwoleń radiowych GSM/UMTS/CDMA/LTE wydanych operatorom sieci komórkowych w Polsce. Należy jednak zwrócić uwagę, że wykaz ten zawiera listę urzędowych pozwoleń na wykorzystanie częstotliwości radiowej w danej lokalizacji i nie stanowi jednoznacznego spisu wszystkich fizycznie istniejących stacji bazowych w Polsce. Innymi słowy, wydanie urzędowego pozwolenia nie przekłada się jednoznacznie na istniejącą fizycznie stację bazową danego operatora w danej lokalizacji. Wynika to w głównej mierze z faktu, iż czas upływający od momentu wydania pozwolenia do faktycznego działania stacji opierającej się o to pozwolenie jest zwyczajowo dość długi.

Na terenie gminy zlokalizowane są anteny nadawcze łączności bezprzewodowej, które skoncentrowane są głównie w Łabiszynie.

Ich lokalizację zaprezentowano na kolejnej **Rycinie**.

Ryc. 13. Stacje przekaznikowe telefonii komórkowej zlokalizowane w Gminie Łabiszyn

Źródło: opracowanie własne

5.3.2 OCENA ZAGROŻENIA ZE STRONY PÓL ELEKTRO-MAGNETYCZNYCH

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska (art. 123 POŚ). Jednocześnie, zgodnie z art. 124 Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m. Od 2021 roku monitoring pól elektromagnetycznych prowadzony jest zgodnie z nowym rozporządzeniem. Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

Do roku 2020 badania poziomu pól elektromagnetycznych wykonywane były przez WIOŚ w Bydgoszczy w seriach 3-letnich, ale na obszarze gminy Łabiszyn nie było zlokalizowanego punktu kontrolnego. Najbliższy punkt kontrolny znajdował się w Żninie (miasto Żnin, ul Sienkiewicza). W 2020 roku wynik pomiaru wyniósł 0,73 V/m. Wobec tego, że przekroczenie poziomu dopuszczalnego występuje od 7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz, nie odnotowano przekroczenia.

W ostatnich latach w żadnym z monitorowanych punktów z całego województwa kujawsko-pomorskiego nie stwierdzono przekroczeń normy promieniowania elektromagnetycznego wynoszącej 7 V/m, tak więc nie było podstaw wpisania jakichkolwiek terenów do rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Mając na uwadze ogólną ocenę stanu infrastruktury elektroenergetycznej na terenie Gminy, to linie energetyczne posiadają rezerwy mocy umożliwiające zasilanie istniejących jak i przyszłych odbiorców. Urządzenia elektroenergetyczne poddawane są regularnym zabiegom eksploatacyjno-remontowym oraz sukcesywnie modernizowane w przypadku ich wyeksploatowania.

5.3.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

W kontekście ochrony przed polami elektromagnetycznymi realizowane są przede wszystkim działania modernizacyjne i inwestycyjne, mające na celu zwiększenie przepustowości sieci oraz poprawę pewności i jakości zasilania, a także monitoring pól elektromagnetycznych.

5.3.4 ANALIZA SWOT

W kolejnej **Tabeli** przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne.

Tabela 9. Analiza SWOT – pola elektromagnetyczne

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	– dobry stan infrastruktury elektroenergetycznej, – brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w całym województwie kujawsko-pomorskim	– obecność na terenie Gminy nadajników telefonii komórkowej wytwarzających pole elektromagnetyczne
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	– obowiązkowy monitoring PEM w ramach państwowego monitoringu środowiska,	– rozpowszechnienie i rozwój telefonii komórkowej oraz innych technologii emitujących promieniowanie elektromagnetyczne, – rozbudowa mieszkalnictwa wzdłuż linii energetycznych

Źródło: opracowanie własne

5.3.5 KIERUNKI ROZWOJU

Mając na uwadze zwiększoną częstotliwość występowania zjawisk ekstremalnych takich jak huragany czy intensywne burze, w najbliższych latach może dochodzić do uszkodzeń masztów telefonii komórkowej czy linii elektroenergetycznych. W związku z tym mieszkańcy mogą być narażeni na przestoje w dostawie prądu czy niemożność korzystania z telefonii komórkowej i usług z nią związanych. Konieczna jest w tym względzie ciągła konserwacja infrastruktury jak również bieżące usuwanie szkód przez odpowiednie służby.

Ochrona człowieka przed potencjalnymi skutkami promieniowania polega przede wszystkim na separacji przestrzennej terenów mieszkalnictwa oraz terenów związanych z wielogodzinnym lub stałym pobytem ludzi. W przypadku linii energetycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wyznacza się strefy bezpieczeństwa z zakazem lokalizacji obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi:

- od linii o napięciu 400 kV - 40,0 m od osi (pas 80,0 m),
- od linii o napięciu 220kV - 36,5 m od osi (pas 73,0 m),
- od linii o napięciu 110 kV - 18 m od osi (pas 36,0 m),
- od linii o napięciu 15kV - 7,5 m od osi (pas 15,0 m).

Właściwa ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym w najbliższych latach powinna objąć odpowiednio prowadzoną politykę rozwoju przestrzennego Gminy realizowaną poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (jeśli będą uchwalane).

5.4 GOSPODAROWANIE WODAMI

5.4.1 PODSTAWOWE DANE

W dniu 01.01.2018 r. w życie weszła ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2020 poz. 310 ze zm.). Tak zwane „nowe Prawo wodne” zastąpiło obowiązujące Prawo wodne z 2001 r. Jego celem jest pełna implementacja dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

Ustawa kompleksowo reguluje gospodarowanie wodami, w tym kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, zarządzanie nimi oraz korzystanie z wód, sprawy własności wód i gruntów pokrytych wodami, a także zasady gospodarowania tymi składnikami jako majątkiem Skarbu Państwa.

Ustawa wprowadziła zarząd nad wodami w układzie zlewniowym, a nie administracyjnym. Utworzyła Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”, które pełni rolę gospodarza na wszystkich wodach publicznych. Pozwala to m.in. na sprawniejsze zarządzanie zasobami wodnymi, a także planowanie inwestycji wieloletnich.

W skład Wód Polskich wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej z siedzibą w Warszawie,
- regionalne zarządy gospodarki wodnej z siedzibami w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gliwicach, Krakowie, Lublinie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i we Wrocławiu,
- zarządy zlewni,
- nadzory wodne.

Państwowe Gospodarstwo Wodne przejęło również obowiązki związane z wydawaniem decyzji i orzekaniem w sprawach gospodarki wodnej poprzez wydawanie m.in. pozwoleń wodnoprawnych, co spowodowało znaczne ograniczenie kompetencji organów JST w zakresie gospodarowania wodami.

Gmina Łabiszyn znajduje się na przeważającej części obszaru w zasięgu władz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy a dalej Zarząd Zlewni w Inowrocławiu.

Układ przedstawiono na kolejnej Rycinie.

Gmina Łabiszyn

Ryc. 14. Usytuowanie Gminy w układzie zlewniowym.

Źródło: opracowanie własne

Gmina położona jest w obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Noteci.

Pod względem hydrograficznym, obszar Gminy leży w zlewni Noteci.

Najważniejszą pod względem hydrologicznym rzeką na terenie gminy jest Noteć. Jest to rzeka o liczącej się w skali kraju długości (388 km) i dużej powierzchni dorzecza (ok. 17 tys. km). Jest największym dopływem Warty.

Odcinek biegnący przez teren gminy zalicza się do jej środkowego biegu (jest położony ok. 140 km od źródeł). Przeciętny przepływ na Noteci na wysokości gminy wynosi ok. 12-15 m³ na sekundę. Rzeka w przeszłości była intensywnie wykorzystywana do transportu, wskutek czego na praktycznie całym przebiegu przez teren województwa była poddawana zabiegom hydrotechnicznym, czego efektem są między innymi sztuczne kanały służące usprawnieniu żeglugi.

Dla potrzeb gospodarowania wodami wody dzieli się na: jednolite części wód powierzchniowych (rzeczne i jeziorne), jednolite części wód podziemnych oraz wody podziemne w obszarach bilansowych. Jednolite części wód (JCW) są to podstawowe jednostki gospodarki wodnej (łącznie z ochroną środowiska) w myśl polskiego prawa wodnego, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną.

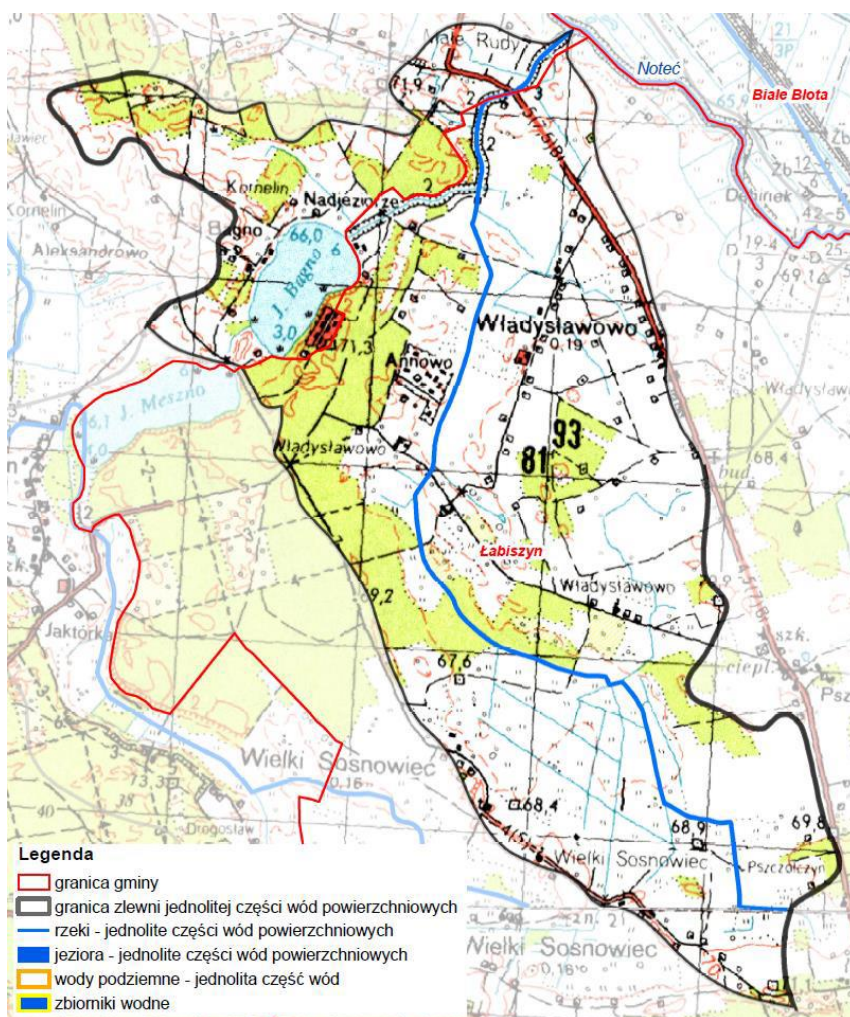
W kolejnej tabeli wymieniono Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP), w obrębie których położona jest Gmina Łabiszyn.

Tabela 10. Wykaz JCWP w obrębie Gminy Łabiszyn

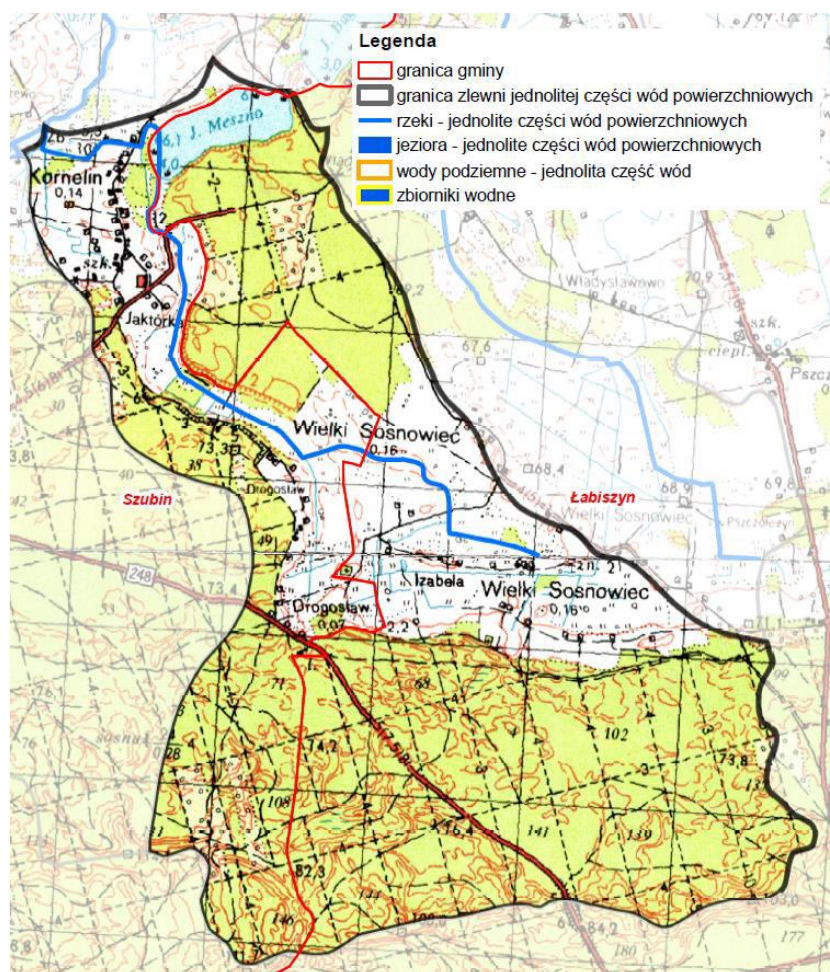
Nr	Nazwa JCWP	Europejski kod
435	Dopływ ze Złotnik Kujawskich	PLRW6000171883549
436	Dopływ z Władysławowa	PLRW6000231883589
440	Dopływ z Jeziora Meszno	PLRW6000231883694
442	Górny Kanał Noteci	PLRW600001883829
521	Gąsawka do wypływu z Jez. Sobiejuskiego	PLRW60002518836779
576	Noteć od Górnego Kanału Noteci do Kanału Bydgoskiego	PLRW600024188379
577	Noteć od Jeziora Wolickiego do oddzielenia się Kan. Noteckiego w Antonowie	PLRW600024188351
581	Noteć od Małej Noteci do Jeziora Wolickiego	PLRW600025188339

Źródło: RZGW w Bydgoszczy

Na kolejnych rycinach zobrazowano położenie poszczególnych JCWP na obszarze Gminy Łabiszyn (na rycinach nie przedstawiono ze względu na niewielki zasięg na terenie gminy: JCWP nr 435 – obszar na wschód od miejscowości Jezewo przy granicy z gminą Złotniki Kujawskie oraz JCWP Nr 581 – obszar na wschód od miejscowości Lubostroń przy granicy z gminą Barcin).

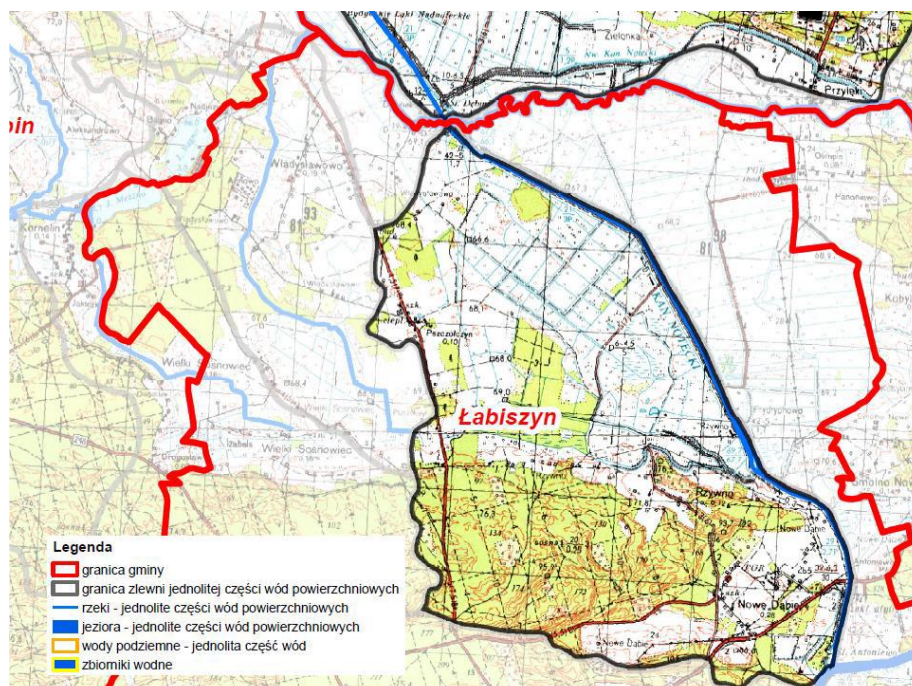
Ryc. 15. Położenie na terenie gminy JCWP nr 436.

Źródło: RZGW w Bydgoszczy

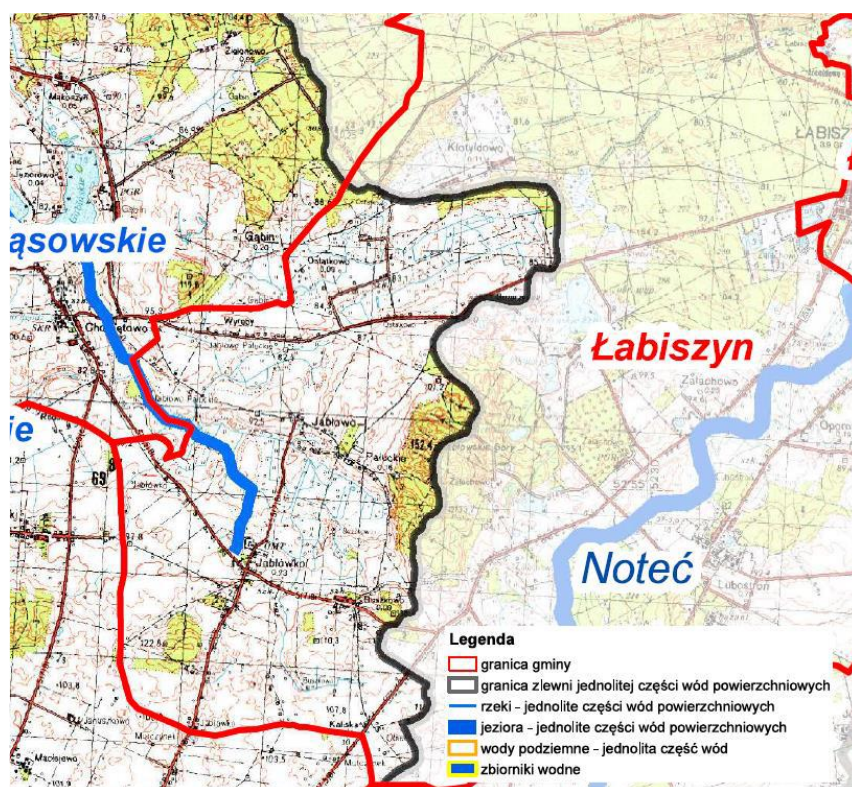
Ryc. 16. Położenie na terenie gminy JCWP nr 440.

Źródło: RZGW w Bydgoszczy

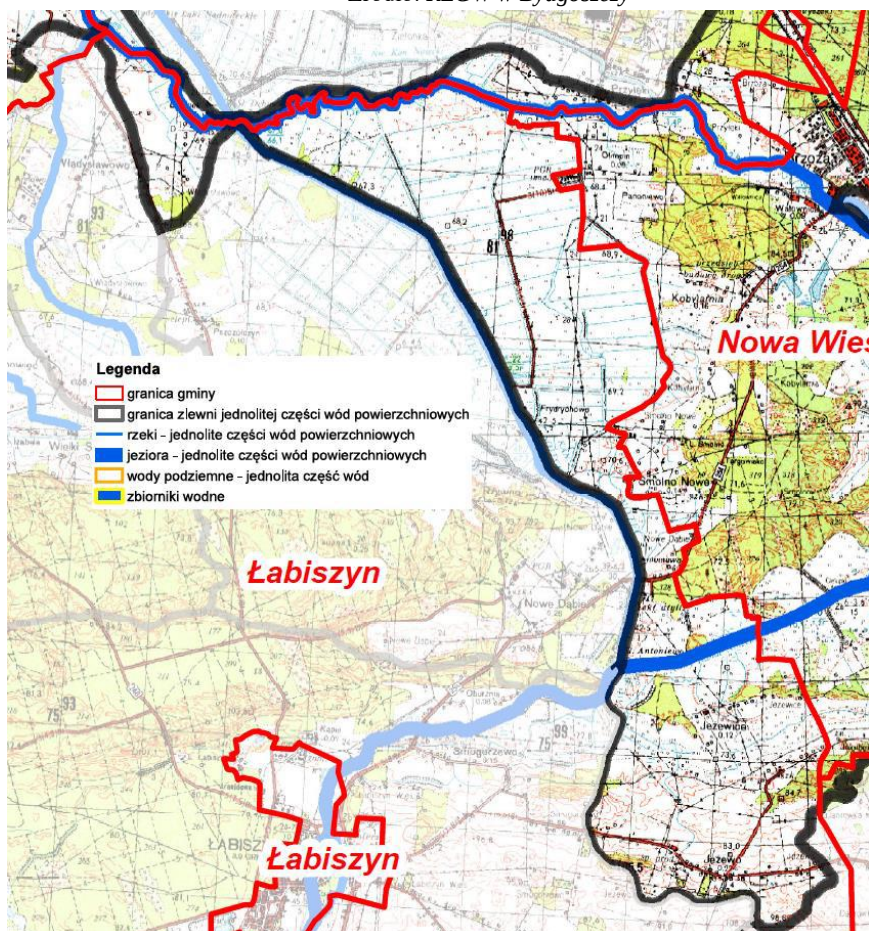
Ryc. 17. Położenie na terenie gminy JCWP nr 442.

Źródło: RZGW w Bydgoszczy

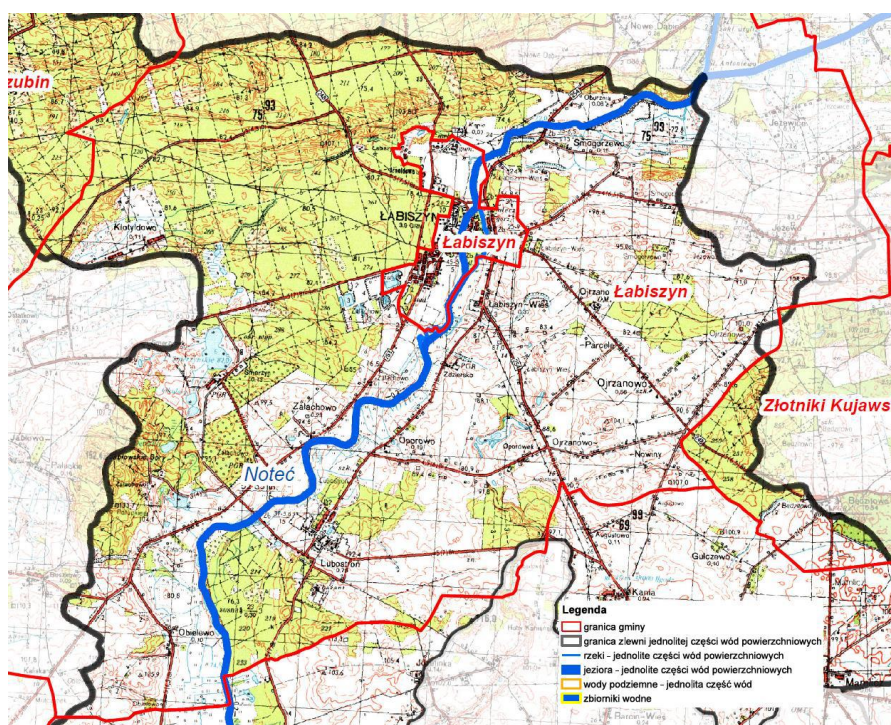
Ryc. 18. Położenie na terenie gminy JCWP nr 521.

Źródło: RZGW w Bydgoszczy

Ryc. 19. Położenie na terenie gminy JCWP nr 576.

Źródło: RZGW w Bydgoszczy

Ryc. 20. Położenie na terenie gminy JCWP nr 577.

Źródło: RZGW w Bydgoszczy

Elementami powierzchniowej sieci wodnej są jeziora, śródpolne oczka wodne, ciekі stałe itp.

Na terenie gminy uwagę zwraca występowanie zaledwie kilku i to niewielkich jezior. Mają genezę wytopiskową, są płytkie, częściowo mają słabo dostępne brzegi ze względu na położenie w sąsiedztwie terenów podmokłych. Są dosyć podatne na degradację oraz zarastanie. Występują one w dwóch rejonach gminy: na północy (na pograniczu z gminą Szubin) oraz na południu (okolice Smerzyna). Do najważniejszych należą jezioro Smerzyńskie i jezioro Meszno.

Na terenie gminy Łabiszyn brak wyznaczonych jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych.

Według informacji Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy na terenie gminy zlokalizowany jest jeden sztuczny zbiornik wodny (o pow. 0,6 ha na dz. ewid 3280/1, obr. Obórznia), a także zbiorniki małej retencji.

W rzeczywistości ilość małych zbiorników wodnych (stawów, oczek wodnych itp.) jest znacznie wyższa.

W zakresie powierzchni gruntów zmeliorowanych i długości rowów melioracyjnych na terenie gminy Łabiszyn wg danych zgromadzonych w ewidencji urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów (prowadzonej przez PGW Wody Polskie – Zarząd Zlewni w Inowrocławiu) na koniec 2016 roku stan ewidencji notował:

- grunty zmeliorowane 2737 ha, w tym grunty orne 387 ha oraz użytki zielone 2350 ha;
- rowy melioracyjne 226,73 km;
- rurociągi melioracyjne z wyjątkiem deszczownianych – 0,00 km.

Według informacji Gminnej Spółki Wodnej w Łabiszynie na koniec 2020 roku w obejmowała swoją działalnością 137 km. rowów melioracyjnych i 1337ha użytków zielonych i gruntów rolnych.

Opisując zasoby wodne gminy należy się odnieść również do wód podziemnych oraz do lokalizacji GZWP.

Główny zbiornik wód podziemnych (GZWP) stanowi zespół przepuszczalnych utworów wodonośnych o znaczeniu użytkowym, którego granice są określone parametrami hydrogeologicznymi lub warunkami hydrodynamicznymi oraz warunkami formowania się zasobów wód podziemnych, wydzielony ze względu na jego szczególne znaczenie dla obecnego i perspektywicznego zaopatrzenia w wodę, spełniający określone kryteria ilościowe i jakościowe: wydajność potencjalnego otworu studziennego powyżej 70 m³/h, wydajność ujęcia powyżej 10 000 m³/d, wodoprzewodność warstwy wodonośnej wyższa niż 10 m²/h, woda nadająca się do zaopatrzenia ludności w stanie surowym lub po jej ewentualnym prostym uzdatnieniu przy pomocy stosowanych obecnie i uzasadnionych ekonomicznie technologii. W obszarach deficytowych w wodę kryteria ilościowe przyjęte dla GZWP mogą być niższe, lecz wyróżniające zbiornik o znaczeniu praktycznym na tle ogólnie mniej korzystnych warunków hydrogeologicznych.

Obszar gminy Łabiszyn położony jest w zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych:

- GZWP 138 Pradolina Toruń-Ebswalde;
- GZWP 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno;
- GZWP 142 Inowrocław – Dąbrowa.

GZWP to struktury wodonośne wymagające szczególnej ochrony. Głównym kryterium wyznaczania obszarów, które powinny podlegać ochronie jest czas migracji wody z powierzchni terenu do zbiornika.

Trzeciorzędowy Subzbiornik „Inowrocław Gniezno” – GZWP nr 143, to zbiornik typu porowego o średniej głębokości ujęć 120 m i zasobach dyspozycyjnych 96 tys. m³/dobę. Poziom trzeciorzędowy występuje w utworach miocenijskich. Tworzą go piaski, a zasilany jest poprzez przesączanie się wód z poziomów czwartorzędowych przez kompleks ilów poznańskich.

W granicach zlewni Gąsawki poziom międzyglinowy reprezentowany jest przez „Zbiornik międzymorenowy Inowrocław - Dąbrowa” - GZWP nr 142, który zajmuje południowo – wschodnią część gminy.

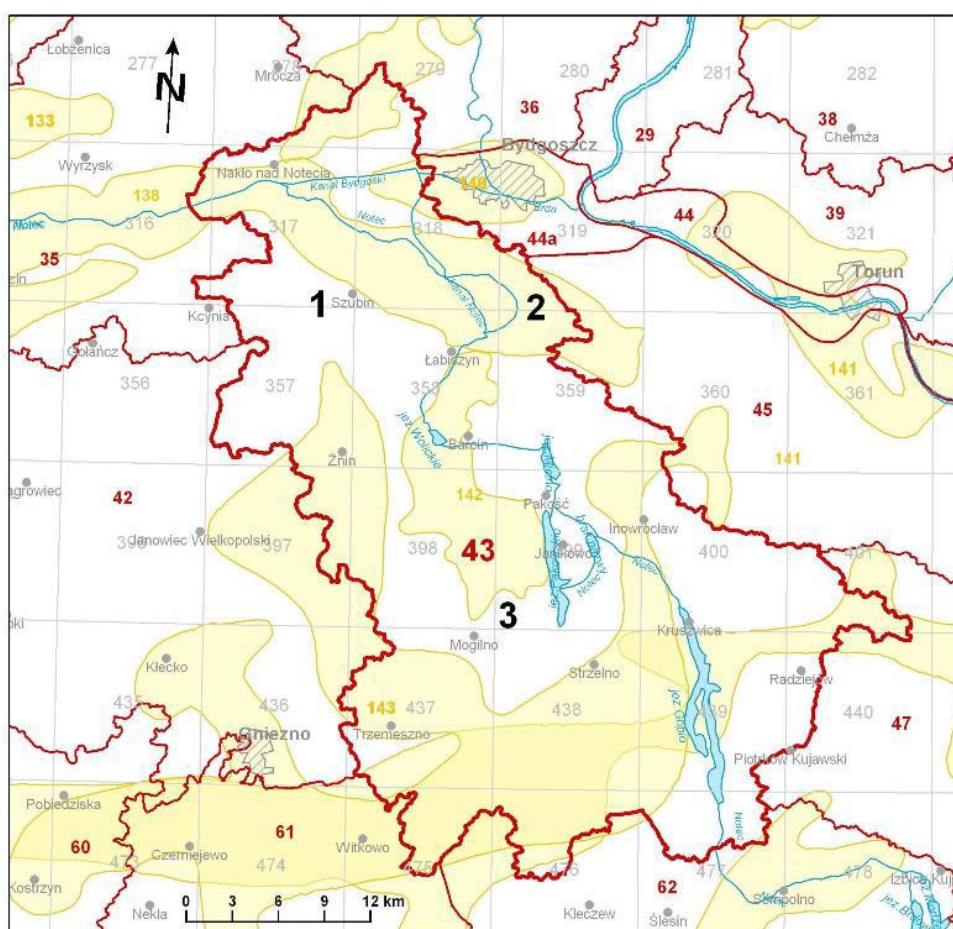
GZWP nr 138 Pradolina Toruń-Eberswalde jest przykładem zbiornika pasmowego o długości 140 km i szerokości od 2 do 10 km. Ośią hydrograficzną zbiornika jest Noteć. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą ok. 400 tys. m³/dobę, natomiast średnia głębokość ujęć 30 m.

Położenie gminy Łabiszyn na tle głównych zbiorników wód podziemnych przedstawiono na rycinie poniżej.

Ryc. 21. Położenie gminy na tle GZWP.
Źródło: PiG

Na kolejnej rycinie przedstawiono zasięg terytorialny JCWPd nr 43.

Źródło: www.psh.gov.pl

- brak kanalizacji i oczyszczalni ścieków,

- całkowity brak bezodpływowych zbiorników na ścieki lub ich rozszczelnienie w budynkach mieszkalnych wyposażonych w wewnętrzne systemy kanalizacyjne, w miejscowościach posiadających sieć wodociągową,
- przypadki zamiany studni kopanych po zwodociągowaniu na szamba lub śmietniki,
- niewłaściwe rolnicze użytkowanie ścieków, w szczególności gnojowicy, odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych do ziemi lub do wód powierzchniowych i infiltracja zanieczyszczeń do wód podziemnych (doły chłonne lub odprowadzanie powierzchniowe),
- składowanie odpadów w miejscach do tego nie wyznaczonych i nieurządzonych "dzikie wysypiska" (infiltracja odcieków),
- przymywanie obornika lub kiszzonek bezpośrednio na powierzchni ziemi,
- spływ ścieków nieoczyszczonych zawierających ropopochodne i metale ciężkie z dróg do rowów przydrożnych i infiltracja w głąb lub odprowadzenie do rowów melioracyjnych,
- infiltracja w głąb i spływ do wód powierzchniowych soli używanej przez zarządy dróg do zwalczania zimowej śliskości jezdni.

5.4.2 MONITORING WÓD POWIERZCHNIOWYCH

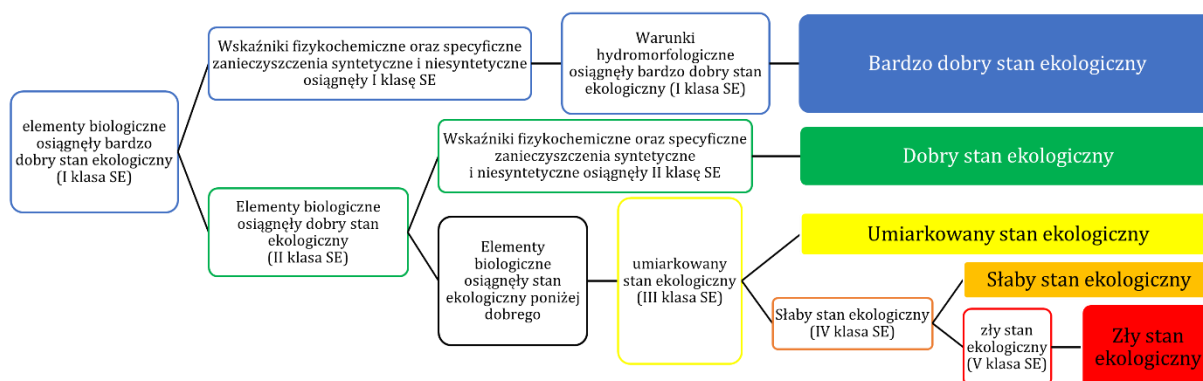
Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego), ocenę stanu chemicznego i ocenę stanu JCWP.

Stan/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły.

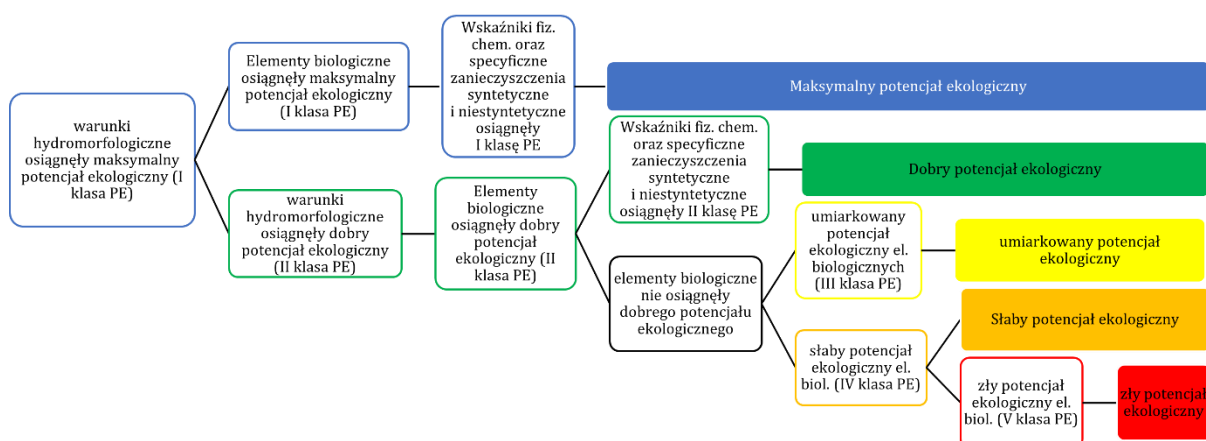
W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza oznacza maksymalny potencjał ekologiczny. O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego.

Na kolejnej **Rycinie** przedstawiono schemat klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych.

Ryc. 23. Schemat klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych.

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 24. Schemat klasyfikacji potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych.

Źródło: opracowanie własne

Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Podstawą analizy jest porównanie uzyskanych wyników ze środowiskowymi normami jakości. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli żadna z obliczonych wartości stężeń nie przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych. Jeżeli woda nie spełnia tych wymagań, stan chemiczny ocenianej jednolitej części wód określa się jako poniżej dobrego.

Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w dobrym stanie, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry i stan chemiczny sklasyfikowany jest jako dobry. W pozostałych przypadkach, tj. gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako poniżej dobrego lub stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowany jako umiarkowany, słaby, bądź zły, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w stanie złym.

W **Tabeli 11** przedstawiono wyniki przeprowadzonego w latach 2014-2019 oraz 2020 monitoringu uwzględniając następujące elementy:

- klasa elementów biologicznych,

- klasa elementów hydromorfologicznych,
- klasa elementów fizykochemicznych,
- klasa stanu/potencjału ekologicznego,
- klasyfikacja stanu chemicznego,
- ocena stanu JCWP.

Legendę do tabeli zawarto na rycinie poniżej.

Ocena biologiczna				
I klasa	II klasa	III klasa	IV klasa	V klasa
Ocena fizykochemiczna				
I klasa	II klasa	poniżej dobrej		
Ocena hydromorfologiczna				
I klasa	II klasa	III klasa		
Stan/potencjał ekologiczny				
bardzo dobry	dobry	umiarkowany	słaby	zły
Stan chemiczny				
dobry	poniżej dobrego			

Ryc. 25. **Interpretacja monitoringu wód powierzchniowych**

Źródło: www.gios.gov.pl

Tabela 11. Wyniki monitoringu jakości wód

Nazwa ocenianej JCW	NAZWA PUNKTU POMIAROWO- KONTROLNEGO	ROK BADAŃ	KLASA ELEMENTÓW BIOLO- GICZNYCH	KLASA ELEMENTÓW HYDRO- MORFO- LOGICZNYCH	KLASA ELEMENTÓW FIZYKOCH- MICZNYCH (GRUPA 3.1 - 3.5)	KLASA ELEMENTÓW FIZYKOCHEMICZNYCH - SPECYFICZNE ZANIECZYSZCZENIA SYNTETYCZNE I NIESYNTETYCZNE (3.6)	STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY	OCENA STANU JCW
RZECZNE									
PLRW6000171883549 - Dopływ ze Złotnik Kujawskich	Brak badań						SLABY STAN EKOLOGICZNY	Nie badano	ZŁY STAN WÓD
PLRW6000231883589 - Dopływ z Władysławowa	Brak badań						UMIARKOWANY STAN EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY STAN WÓD
PLRW6000231883694 - Dopływ z Jeziora Meszno	Brak badań						SLABY STAN EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY STAN WÓD
PLRW600001883829 - Górny Kanał Noteci	Górny Kanał Noteci - połączenie z Kanałem Bydgoskim, Łochowo	2017	3	>1	1	2	3 - UMIARKOWANY STAN EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY DOBRY	ZŁY STAN WÓD
		2020	3	Nie badano	1	Nie badano	Nie badano	Nie badano	Nie badano
PLRW60002518836779 - Gąsawka do wypływu z Jez. Sobiejuskiego	Gąsawka - poniżej Jeziora Sobiejuskiego, Sobiejuchy	2015- 2017	4	>1	>2	Nie badano	4 – SLABY POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	Nie badano	ZŁY STAN WÓD
		2020	5	Nie badano	>2	2	Nie badano	Nie badano	Nie badano
PLRW600024188379 - Notec od Górnego Kanału Noteci do Kanału Bydgoskiego	Notec - powyżej Nakła, Chobielin Młyn	2017	3	>1	>2	2	3 - UMIARKOWANY STAN EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY STAN WÓD
		2020	5	Nie badano	>2	Nie badano	Nie badano	Nie badano	Nie badano

PLRW600024188351 - Notec od Jeziora Wolickiego do oddzielenia się Kan. Noteckiego w Antonowie	Notec - powyżej Łabiszyna, Lubostroń	2017	5	>1	>2	Nie badano	5 – ZŁY POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	Nie badano	ZŁY STAN WÓD
		2020	5	Nie badano	>2	Nie badano	Nie badano	Nie badano	Nie badano
PLRW600025188339 - Notec od Małej Noteci do Jeziora Wolickiego	Notec - Barcin	2017	5	>1	>2	Nie badano	5 – ZŁY POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	Nie badano	ZŁY STAN WÓD
		2020	4	Nie badano	>2	2	Nie badano	Nie badano	Nie badano
JEZIORNE									
brak									

Źródło: GIOŚ

Zgodnie z przytoczonymi w tabeli danymi należy odnotować, że jakość wód powierzchniowych na terenie Gminy Łabiszyn jest zła. Nie wszystkie jednak rzeki i jeziora były badane w ostatnim czasie.

Warunkiem dalszej poprawy jakości wód powierzchniowych na terenie Gminy Łabiszyn jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w obrębie wszystkich jednostek osadniczych oraz zmniejszenie presji rolniczej spowodowanej szerokim stosowaniem nawozów sztucznych.

5.4.3 MONITORING WÓD PODZIEMNYCH

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych (Program PMS). Monitoring wód podziemnych w Polsce prowadzony jest w sieciach: krajowej, regionalnych i lokalnych.

Wyniki oznaczeń terenowych i laboratoryjnych poddano analizie i wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych:

- I klasa – wody bardzo dobrej jakości,
- II klasa – wody dobrej jakości,
- III klasa – wody zadowalającej jakości,
- IV klasa – wody niezadowalającej jakości ,
- V klasa – wody złej jakości.

W 2020 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przeprowadził monitoring operacyjny wybranych jednolitych części wód podziemnych, w tym JCWPd nr 43, na obszarze której położona jest gmina. Wyniki oznaczeń terenowych i laboratoryjnych poddano analizie i wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych.

Na terenie gminy Łabiszyn znajduje się jeden punkt pomiarowy w miejscowości Kąpie.

W tabeli poniżej przedstawiono klasyfikację jakości wód podziemnych w punkcie pomiarowym na terenie gminy Łabiszyn oraz w czterech najbliższych punktach pomiarowych.

Tabela 12. Wyniki monitoringu jakości wód podziemnych JCWPd 43 w 2020 roku

L.p.	Gmina	Miejscowość	Nazwa dorzecza	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	Przedział ujętej warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	Zwierciadło wody	Typ ośrodka wodonośnego	Rodzaj punktu pomiarowego	Użytkowanie terenu	Klasa jakości 2020 końcowa
1	Łabiszyn	Kąpie	dorzecze Odry	5,30	7,00-8,00	swobodne	porowy	piezometr	Lasy	II
2	Szubin	Szubin	dorzecze Odry	14,00	31,00-39,00	napięte	porowy	St. wiercona	Miejskie tereny zielone	V
3	Nowa Wieś Wielka	Brzoza	dorzecze Odry	4,36	6,50-7,50	swobodne	porowy	piezometr	Lasy	III

4	Nowa Wieś Wielka	Nowa Wieś Wielka	dorzecze Odry	28,00	31,00-38,50	napięte	porowy	St. wiercona	Zabudowa miejska luźna	IV
5	Białe Błota	Kruszyn Krajeński	dorzecze Odry	3,00	4,00-5,00	napięte	porowy	piezometr	Roślinność drzewiasta i krzewiasta	V

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

W punkcie pomiarowym „Kapie” na terenie gminy Łabiszyn odnotowano wody dobrej jakości (II klasa). W pozostałych punktach pomiarowych jakość wód była gorszej jakości.

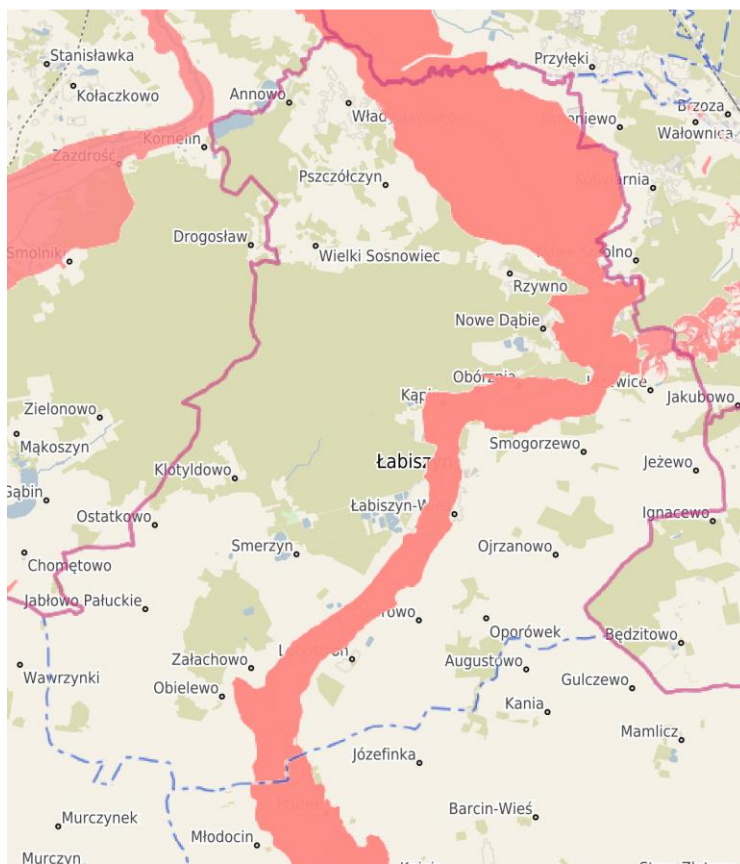
5.4.4 OCENA RYZYKA POWODZIOWEGO

Kraje członkowskie UE wskutek wprowadzenia Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23.10.2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. Dyrektywa Powodziowa) zobowiązane są do:

- opracowania wstępnej oceny ryzyka powodziowego,
- opracowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego,
- opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego wykazała, że na terenie gminy Łabiszyn znajdują się obszary narażone na wystąpienie powodzi.

Na poniższej rycinie przedstawiono mapę wstępnej oceny ryzyka powodziowego.

Ryc. 26. Wstępna ocena ryzyka powodziowego na terenie gminy Łabiszyn

Źródło: <https://www.isok.gov.pl/hydroportal.html>

W chwili obecnej trwają prace nad aktualizacją planu zarządzania ryzykiem powodziowym (realizacja do 2022 r.).

Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawiono obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q=0,2\%$);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($Q=1\%$);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($Q=10\%$);

oraz obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:

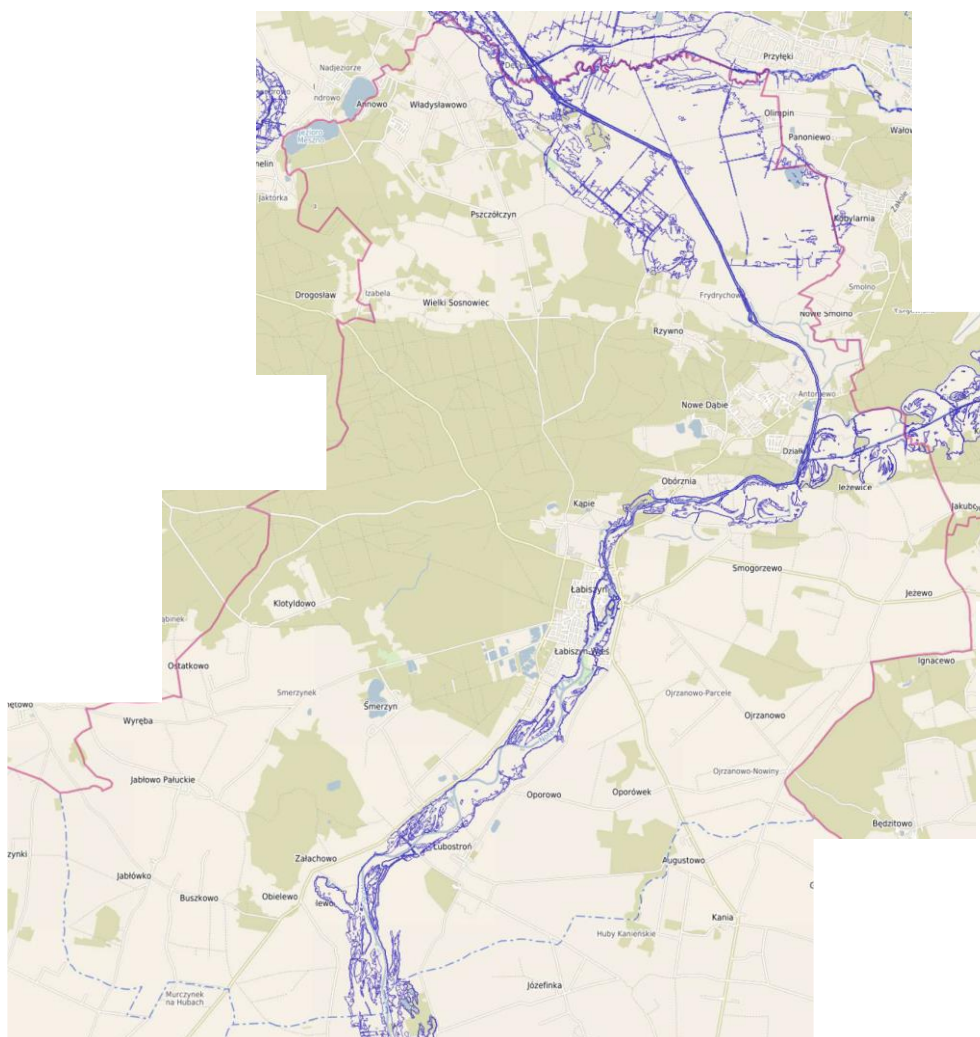
- zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego;
- zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztormowego (budowli ochronnych pasa technicznego – według ustawy Prawo wodne, obowiązującej przed 12 lipca 2014 r.).

Na podstawie danych z Informatycznego Systemu Osłony Kraju³ oraz danych uzyskanych od PGW Wody Polskie stwierdza się, że obszar Gminy Łabiszyn znajduje się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$),

Najbardziej narażone na ryzyko wystąpienia powodzi są tereny wzdłuż rzeki Noteci – **Rycina 27**.

³ <https://www.isok.gov.pl/hydroportal.html>

Ryc. 27. Obszary, które są w największym stopniu narażone na ryzyko wystąpienia powodzi w Gminie Łabiszyn
Źródło: ISOK

Zgodnie z informacją Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy) na terenie gminy Łabiszyn nie znajdują się wały przeciwpowodziowe.

5.4.5 OCENA ZAGROŻENIA SUSZĄ

Susza to długotrwały okres bez opadów atmosferycznych lub nieznacznym opadem w stosunku do średnich wieloletnich wartości. Podczas trwania suszy z uwagi na warunki meteorologiczne i klimatyczne, problemy rolnicze, warunki hydrologiczne i skutki gospodarcze wydziela się cztery etapy jej rozwoju – suszę atmosferyczną, glebową, hydrologiczną i hydrogeologiczną:

- **susza atmosferyczna** – okres trwający na ogół od miesięcy do lat, w którym dopływ wilgoci do danego obszaru spada poniżej stanu normalnego w danych warunkach klimatycznych uwilgotnienia;
- **susza glebowa (rolnicza)** – okres, w którym wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie;

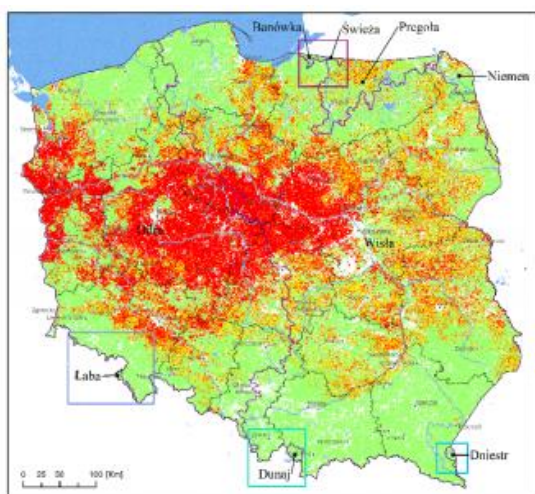
- **susza hydrologiczna** – okres, gdy przepływy w rzekach spadają poniżej przepływu średniego, a w przypadku przedłużającej się suszy meteorologicznej obserwuje się znaczne obniżenie poziomu zalegania wód podziemnych prowadząca do **suszy hydrogeologicznej**.

Ocena zagrożenia zjawiskiem suszy została przeprowadzona w oparciu o dokument pn. Projekt planu przeciwdziałania skutkom suszy⁴.

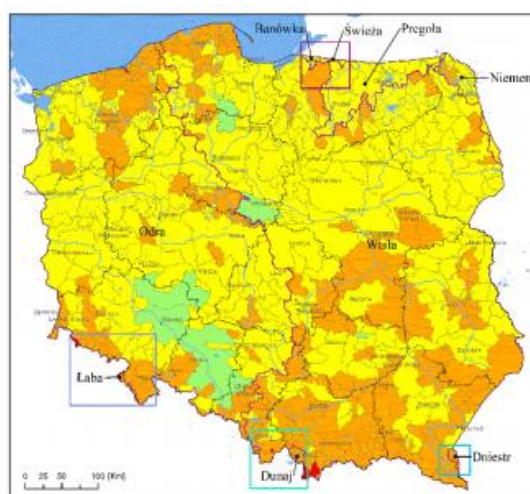
Zgodnie z nim obszar gminy należy zaliczyć do obszaru o ekstremalnym stopniu zagrożenia suszą rolniczą. Zagrożenie suszą hydrologiczną oraz hydrogeologiczną jest mniejsze.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy to pierwszy w Polsce dokument planistyczny o zasięgu ogólnokrajowym dotyczący zjawiska suszy. Zostanie on wprowadzony w formie rozporządzenia ministra ds. gospodarki wodnej, co wskazuje na powszechnie obowiązujący charakter zapisów PPSS.

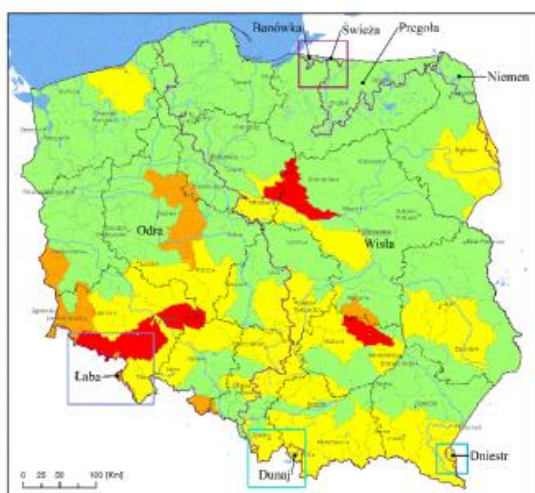
Na kolejnej **Rycinie** przedstawiono rozkład przestrzenny zagrożenia zjawiskiem suszy w Polsce zaczerpnięty z projektu niniejszego opracowania.

Mapa 1: zagrożenie suszą rolniczą

Mapa 2: zagrożenie suszą hydrologiczną

Mapa 3: zagrożenie suszą hydrogeologiczną

Legenda:

- klasa I - niezagrożone
- klasa II - umiarkowanie zagrożone
- klasa III - bardzo zagrożone
- klasa IV - ekstremalnie zagrożone
- Obszary dorzeczy w Polsce
- Granice województw
- Wody
- Miasta

**Ryc. 28. Mapy klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną
(na podstawie danych z lat 1987-2018)**

Źródło: Projekt planu przeciwdziałania skutkom suszy.

⁴ <http://stopsuszy.pl/projekt-planu-przeciwdzialania-skutkom-suszy/>

Zgodnie z **Ryciną 28** należy uznać, że obszar Gminy Łabiszyn jest w ekstremalnym stopniu zagrożony suszą rolniczą oraz umiarkowanie zagrożony suszą hydrologiczną. Jak wspomniano wcześniej na obszarze notowane są jedne z najniższych sum opadów w skali kraju.

5.4.6 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

Zgodnie z przesłanymi od Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie” danymi, w latach 2019-2020 PGW Wody Polskie zrealizowało następujące działania:

- dla JCW Dopływ z Jeziora Meszno – pogłębiona analiza presji w celu ustalenia przyczyn słabego stanu wód czyli ustalenia presji antropogenicznych działających w obszarze zlewni JCW – zadanie zrealizowane w 2019 r. – zadanie przewidziane w aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju z 2016 roku;
- dla JCW Noteć od Jeziora Wolnickiego do oddzielenia się Kanału Noteckiego w Antonowie – wykonanie przepławki dla ryb w ramach zadania „Przywrócenie drożności morfologicznej rzeki Noteci od Pakości do Krostkowa”;
- dla JCW Noteć od Górnego Kanału Noteci do Kanału Bydgoskiego – wykonanie przepławki dla ryb w ramach zadania „Przywrócenie drożności morfologicznej rzeki Noteci od Pakości do Krostkowa”.

W zakresie działań inwestycyjnych PGW Wody Polskie w roku 2019 nie podejmowało działań inwestycyjnych na terenie gminy Łabiszyn.

Od roku 2020 PGW Wody Polskie, zgodnie z Programem Planowanych Inwestycji realizuje następujące zadania inwestycyjne:

- „odbudowa jazu na rzece Noteci w miejscowości Antoniewo”;
- „Przywrócenie drożności morfologicznej rzeki Noteci od Pakości do Krostkowa” – realizacja częściowo na terenie gminy Łabiszyn – budowa jednej przepławki na stopniu wodnym w Łabiszynie.

PGW Wody Polskie, zgodnie z projektem II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry na lata 2022-2027, planuje realizację szeregu zadań, w tym na terenie gminy Łabiszyn:

- Dla JCW Noteć od Jeziora Wolnickiego do oddzielenia się Kanału Noteckiego w Antonowie – opracowanie wariantowej analizy sposobu udroźnienia budowli piętrzących na cieku wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej;
- Dla JCW Noteć od Kanału Noteckiego do dopływu spod Sipior:
 - Działania renaturyzacyjne
 - Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych,
 - Opracowanie wariantowej analizy udroźnienia budowli piętrzących na cieku wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej,
 - Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCW,
 - Kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb,
 - Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb.
- Dla JCW Nowy Kanał Notecki:
 - Działania renaturyzacyjne,

- Analiza możliwości likwidacji budowli poprzecznych/ przebudowa budowli poprzecznych i innych działań w zakresie zapewnienia drożności,
- Opracowanie wariantowej analizy sposobu udrożnienia budowli piętrzących na cieku wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej.

W kontekście właściwego gospodarowania wodami na obszarze gminy Gminna Spółka Wodna w Łabiszynie corocznie dokonuje robót konserwacyjnych rowów melioracyjnych. Nadrzędnym celem GSW w Łabiszynie jest utrzymanie rowów melioracyjnych tak aby spełniały swoje funkcje - odbierały wody z melioracji gruntów oraz wody opadowe i roztopowe z utwardzonych powierzchni.

W kontekście ochrony zasobów wodnych w latach ubiegłych realizowano także zadania polegające na rozbudowie sieci wodno-kanalizacyjnej. Podaje się również do publicznej wiadomości informacje o jakości wody, przeprowadza się badania sanitarno-epidemiologiczne przydatności wody do spożycia – badania kontrolne i przeglądowe. Szczegółowe dane przedstawiono w Rozdziale 5.5. Gospodarka wodno-ściekowa.

5.4.7 ANALIZA SWOT

W kolejnej **Tabeli** przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami.

Tabela 13. Analiza SWOT – gospodarowanie wodami

	Mocne strony	Słabe strony
	– prowadzone inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, – raczej dobra jakość wód podziemnych	– duże zagrożenie suszą, – zła jakość wód powierzchniowych, – zagrożenia powodzią i podtopieniami
	Szanse	Zagrożenia
	– działania inwestycyjne PGW „Wody Polskie” planowane na lata obowiązywania Programu (roboty utrzymaniowe, usuwanie zatorów, zabudowa wyryw na rzekach), – obserwowany wzrost zainteresowania społeczeństwa problematyką gospodarowania wodami oraz wzrost świadomości ekologicznej, – wdrożenie planu zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planu przeciwdziałania skutkom suszy	– rosnące zagrożenie wystąpienia zjawisk ekstremalnych – ulew i suszy, – spływ ścieków nieoczyszczonych zawierających ropopochodne i metale ciężkie z dróg do rowów przydrożnych i infiltracja w głąb lub odprowadzenie do rowów melioracyjnych,

Źródło: opracowanie własne

5.4.8 KIERUNKI ROZWOJU

Jak wspomniano wcześniej, wody powierzchniowe i podziemne w największym stopniu narażone są na zanieczyszczania spłukiwane wraz z opadami atmosferycznymi z terenów zurbanizowanych, nieposiadających systemów kanalizacyjnych oraz z obszarów rolnych i leśnych, ścieki odprowadzane w zorganizowany sposób systemami kanalizacyjnymi, pochodzące głównie z obszarów zabudowanych i z zakładów przemysłowych, a także zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, wytwarzane przez środki transportu i spłukiwane z powierzchni dróg oraz pochodzące z rurociągów, gazociągów, kanałów ściekowych, osadowych.

W kontekście zwiększającej się liczby zjawisk ekstremalnych takich jak np. ulewne deszcze, oprócz zabezpieczeń hydrotechnicznych, ważne jest zwiększenie i ochrona przed zabudową obszarów pochłaniających nadmiar wody, opóźniających odpływ lub spowalniających przepływ i retencjonujących ją, jak: poldery, suche zbiorniki wodne, tereny zielone i grunty o dużej pojemności wodnej (głównie torfy, mursze). Należy również zwrócić uwagę na rosnącą presję ze strony człowieka.

Występujące w coraz mniejszych odstępach czasu susze, powodować będą w najbliższych latach spadek produkcji rolniczej, a rolnicy – których głównym źródłem utrzymania jest ziemia, borykać się mogą z problemem uzyskania satysfakcjonujących dochodów i być może zmuszeni będą szukać zatrudnienia w innych sektorach gospodarki.

W odniesieniu do ochrony zasobów wodnych wskazane są:

- osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych,
- dalszy rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem,
- kontynuacja rozbudowy i modernizacji infrastruktury związanej z zaopatrzeniem mieszkańców i podmiotów gospodarczych w wodę,
- kontynuacja rozbudowy i modernizacji infrastruktury związanej z gospodarką ściekową
- kontynuacja kontroli odprowadzania ścieków i gospodarowania wodą,
- stała kontrola jakości produkowanej wody uzdatnionej oraz dalsza realizacja systemu informowania społeczeństwa o jakości wody pitnej i wody w miejscach wyznaczonych do kąpieli,
- bieżąca i gruntowna konserwacja oraz utrzymanie urządzeń wodnych (współpraca z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie),
- rekultywacja zbiorników wodnych.

5.5 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

5.5.1 PODSTAWOWE DANE

Na terenie Gminy Łabiszyn obowiązki dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków realizuje Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie.

WODOCIĄGI

Gmina zaopatrywana jest w wodę z 4 ujęć zlokalizowanych w:

- Łabiszynie, gdzie ujmowane są wody trzeciorzędowe miocénskie. Ujęcie zasila poprzez sieć wodociągową mieszkańców miasta Łabiszyn. Woda poddawana jest procesowi uzdatniania w stacji uzdatniania wody.
- Jabłówku - z ujęcia zaopatrywane są miejscowości: Jabłówko, Jabłowo Pałuckie, Buszkowo, Kaliska, Obielewo, Oporowo, Oporówek, Załachowo, Smerzyn i Lubostroń z terenu gminy Łabiszyn oraz Wawrzynki, Murczyn i Murczynek z terenu gminy Żnin. Ujmowana woda poddawana jest procesowi uzdatniania na stacji wodociągowej poprzez odżelazianie.
- Nowym Dąbiu - ujęcie zasila w wodę mieszkańców miejscowości Nowe Dąbie, Obórznia, Władysławowo, Pszczółczyn, Annowo i Kąpie (część m. Łabiszyn) z terenu gminy Łabiszyn. Ujmowana woda poddawana jest procesowi uzdatniania na stacji wodociągowej poprzez odżelazianie.
- Ojrzanowie – ujęcie zasila w wodę mieszkańców miejscowości Ojrzanowo, Łabiszyn Wieś, Jeżewice, Jeżewo i Smogorzewo oraz ulice Bydgoską i Barcińską w Łabiszynie. Z ujęcia zaopatrywane są również miejscowości Dąbrówka Kujawska i Jakubowo z terenu gminy Złotniki Kujawskie. Jakość ujmowanej wody nie wymaga uzdatniania.

Na terenie gminy Łabiszyn Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie realizuje dostawę wody poprzez eksploatowaną sieć wodociągową.

W tabeli poniżej przedstawiono podstawowe informacje dotyczące poziomu wyposażenia gminy w sieć wodociągową.

Tabela 14. Parametry określające sieć wodociągową na obszarze gminy.

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	192,0	193,7	196,4	199,1
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1770	1889	2071	2189
woda dostarczona gospodarstwu domowemu	dam ³	357,0	432,0	432,0	391,0
ludność korzystająca z sieci wodociągowej ogółem	osoba	9322	9463	9561	bd
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	4342	4350	4339	bd
ludność korzystająca z sieci wodociągowej na terenach wiejskich	osoba	4980	5113	5222	bd
Budynki podłączone do sieci wodociągowej ogółem w % ogółu budynków mieszkalnych	%	95,0	98,8	100,0	bd
Budynki podłączone do sieci wodociągowej w miastach	%	100,0	100,0	100,0	bd
Budynki podłączone do sieci wodociągowej na terenach wiejskich	%	92,2	98,1	100,0	bd
Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności	%	92,7	93,1	93,6	bd
Korzystający z wodociągu w miastach	%	96,5	96,6	97,1	bd
Korzystający z wodociągu na terenach wiejskich	%	89,6	90,3	90,8	bd

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych.

Długość sieci wodociągowej na koniec 2020 roku wyniosła 199,1 km. Według informacji zawartej w GUS Bank Danych Lokalnych do zbiorczej sieci wodociągowej podłączonych jest 100 % budynków mieszkalnych. Długość sieci wodociągowej ulega systematycznemu rozwojowi związanemu z rozwojem mieszkalnictwa.

Odnotowuje się także systematyczny wzrost ludności korzystającej z wodociągu, w szczególności na terenach wiejskich.

KANALIZACJA

Stopień skanalizowania gminy jest znacznie niższy niż stopień zwodociągowania. Na terenie miasta i gminy Łabiszyn funkcjonuje system zbiorczej sieci kanalizacji, obejmujący częściowo obszar miejski oraz część obszaru wiejskiego.

Układ sieci kanalizacyjnej funkcjonujący na terenie gminy to układ grawitacyjno – tłoczny.

Sieć kanalizacji rozwija jest w oparciu o założenia aglomeracji kanalizacyjnej. Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r. poz. 469 ze zm.) przez aglomerację rozumie się teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

Aglomeracja Łabiszyn została pierwotnie wyznaczona Rozporządzeniem Wojewody Kujawsko - Pomorskiego nr 22/2005 z dnia 24 października 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj. - Pom. 2005 r. nr 117 poz. 2019). Następnie Aglomerację Łabiszyn zmieniono Rozporządzeniem nr 2/2006 z dnia 3 lutego 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj. - Pom. 2006 r. nr 31 poz. 477) a także zaktualizowano Uchwałą Nr IX/169/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łabiszyn (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2015 r., poz. 2113).

Ostatnia aktualizacja obszaru i granic aglomeracji Łabiszyn została przeprowadzona w 2020 roku w wyniku czego zaktualizowano obszar i granice aglomeracji - Uchwała Nr XIX/147/20 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 2 grudnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj-pom. z dnia 14 grudnia 2020, poz. 6405) w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Łabiszyn.

Do obszaru aglomeracji należą tereny skanalizowane oraz przewidziane do skanalizowania, dla których zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

Zaktualizowana aglomeracja Łabiszyn o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 5 550 swym zasięgiem obejmuje:

- Miasto Łabiszyn (część miasta);
- Lubostroń (część miejscowości);
- Załachowo (część miejscowości);
- Smerzyn (część miejscowości);
- Łabiszyn Wieś (część miejscowości).

Zgodnie z ostatnią aktualizacją obszaru i granic aglomeracji Łabiszyn ze zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej na obszarze aglomeracji korzystało 4 796 osób (stan na koniec 2019 r.), co stanowi ok. 93% mieszkańców w obszarze aglomeracji.

Zgodnie z założeniami KPOŚK (Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych) planowany jest rozwój zbiorczej sieci kanalizacyjnej w obszarze aglomeracji, co pozwoli osiągnąć wymagany wskaźnik % RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego na poziomie powyżej 98 %.

Odnosząc się do stopnia skanalizowania mieszkańców w odniesieniu do całej gminy (ogółu mieszkańców gminy) poziom skanalizowania jest znacznie mniejszy.

Zgodnie z szacunkami przeprowadzonymi na potrzeby aktualizacji obszaru aglomeracji na koniec 2019 roku ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy korzystało 4 796 osób, w tym na obszarze miasta ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej korzystało ok. 4039 osób (ok. 91 % ogólnej liczby mieszkańców miasta), a na terenach wiejskich ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej korzystało ok. 757 osób (ok. 14 % ogólnej liczby mieszkańców terenów wiejskich).

Dla całego obszaru gminy Łabiszyn % skanalizowania mieszkańców (% mieszkańców objętych zbiorczą siecią kanalizacji w stosunku do ogółu mieszkańców) na koniec 2019 roku wynosił ok. 47 %.

Na koniec 2019 roku długość zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej na terenach obszaru Aglomeracji Łabiszyn wyniosła ogółem 23,28 km z czego:

- 14,0 km kolektorów grawitacyjnych,
- 9,28 km kolektorów tłocznych.

Na terenie aglomeracji funkcjonuje zbiorcza sieć kanalizacji ogólnospławnej o długości 6,3 km. Jest to sieć grawitacyjna.

Zgodnie z założeniami rozwoju sieci kanalizacyjnej na obszarze aglomeracji planowana jest budowa sieci kanalizacji zbiorczej w ramach zadania inwestycyjnego „Budowa kanalizacji w m. Łabiszyn – etap III”. Inwestycja zakłada skanalizowanie ulic Barcińskiej i Bydgoskiej oraz części zabudowy miejscowości Łabiszyn Wieś na przedłużeniu tych ulic. Dla obszaru tego opracowano projekt techniczny i pozyskano pozwolenie na budowę (Decyzja Starosty Żnińskiego nr 61 znak sprawy UA.6740.1.636.2019 z 24.01.2020r., Decyzja Wojewody Kujawsko – Pomorskiego nr 23/2020 znak sprawy WIR.I.7840.2.71.2019.PK z 26.02.2020r.). Inwestycja planowana jest do realizacji w latach 2020-2021.

Tereny objęte zbiorczą siecią kanalizacyjną na obszarze aglomeracji Łabiszyn są równoznaczne z obszarem skanalizowanym na obszarze całej gminy Łabiszyn. Oznacza to, że na terenie gminy nie występują tereny skanalizowane poza wyznaczonym obszarem aglomeracji lub należące do obszaru innej aglomeracji w myśl Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Ścieki zbierane zbiorczym systemem kanalizacji w granicach proponowanej Aglomeracji Łabiszyn doprowadzane są do istniejącej komunalnej oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnia zlokalizowana jest w północnej części miasta, w obrębie gruntów miasta Łabiszyn – przy ul. Przemysłowej 7 (dz. nr ewid. 44).

Oczyszczalnia Łabiszyn jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna.

Oczyszczalnia eksploatowana jest przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie, który posiada decyzję Starosty Żnińskiego nr OŚ.6341.32.2014 z dn. 03.02.2014 r. udzielającą pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód polegające na wprowadzaniu oczyszczonych ścieków do wód rzeki Noteć z oczyszczalni ścieków w miejscowości Łabiszyn, gm. Łabiszyn.

Pozwolenie wydane jest na odprowadzanie ścieków oczyszczonych w ilości:

- $Q_{hmax} = 170,50 \text{ m}^3/\text{h}$;
- $Q_{dśr} = 680,0 \text{ m}^3/\text{d}$;

– $Q_{\text{roczne}} = 247\,425,00 \text{ m}^3/\text{rok}$;

oraz docelowo:

– $Q_{\text{hmax}} = 170,00 \text{ m}^3/\text{h}$;

– $Q_{\text{dśr}} = 1550,0 \text{ m}^3/\text{d}$;

$Q_{\text{roczne}} = 622\,325,00 \text{ m}^3/\text{rok}$;

Wielkość oczyszczalni wg projektu wskazana w równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) wynosi 9 400.

Odbiornikiem ścieków oczyszczonych w oczyszczalni w Łabiszynie jest rzeka Noteć w km 117+600 (dz. ewid. nr 144/2 obręb Łabiszyn, gm. Łabiszyn).

Na obiekcie oczyszczalni funkcjonuje stacja zlewna ścieków dowożonych, która przyjmuje ścieki dowożone taborem asenizacyjnym zarówno z obszaru aglomeracji Łabiszyn, jak również spoza obszaru aglomeracji.

Do oczyszczalni ścieków przyjmowana jest duża ilość ścieków dowożonych. Są to głównie ścieki spoza obszaru i granic aglomeracji, w tym znaczne ilości ścieków obciążonych dużym ładunkiem zanieczyszczeń pochodzących od podmiotów przemysłowej z branży przetwórstwa mięsnego.

Ścieki dowożone do stacji zlewnej stanowiły w 2019 roku ok. 25 % ścieków oczyszczanych na obiekcie. Znaczna ilość tych ścieków to ścieki o charakterze przemysłowym, pochodzące głównie od ubojni i przetwórni mięsnych. Ścieki dowożone charakteryzują się zatem wysokimi stężeniami, wnosząc duże ładunki zanieczyszczeń do ścieków poddawanych oczyszczeniu na obiekcie oczyszczalni.

Ze względu na duże obciążenie obiektu oczyszczalni ładunkami pochodzącymi od ścieków dowożonych planowana jest modernizacja obiektu oczyszczalni ścieków w Łabiszynie w celu zapewnienia lepszych warunków oczyszczania ścieków (ustabilizowania pracy oczyszczalni).

Ilość i jakość ścieków dopływających do obiektu oczyszczalni ścieków w Łabiszynie przedstawiono w tabelach poniżej.

Tabela 15. Ilość ścieków dopływających do oczyszczalni ścieków w Łabiszynie w 2019 roku.

wskaźniki	jednostka	Ilość ścieków
ilość ścieków dopływająca do oczyszczalni siecią kanalizacyjną (bez ścieków opadowych i dowożonych oraz bez wód infiltracyjnych)	[m ³ /rok]	148 000
ścieki dowożone do oczyszczalni		50 000*
łącznie ilość ścieków dopływająca do oczyszczalni		198 000
łącznie ilość ścieków oczyszczonych na oczyszczalni		198 000

Źródło: wg sprawozdania OS-5 (sprawozdanie z oczyszczalni ścieków) za rok 2019.

Tabela 16. Jakość ścieków surowych i ścieków oczyszczonych na oczyszczalni ścieków w Łabiszynie w 2019 roku.

lp.	wskaźnik /jednostka	ścieki surowe		ścieki oczyszczone	
		stężenie	ładunek [kg/rok]	Stężenie	ładunek [kg/rok]
1	BZT ₅ [mgO ₂ /dm ³]	440,0	87120	6,0	1188
2	ChZTCr [mgO ₂ /dm ³]	1335,0	264330	52,7	10444
3	Zawiesina ogólna [mg/dm ³]	567,5	112365	14,1	2801

Źródło: wg sprawozdania OS-5 (sprawozdanie z oczyszczalni ścieków) za rok 2019.

ZBIORNIKI BEZODPŁYWOWE I PRZYDOMOWE OCZYSZCZALNIE

Nieruchomości w Gminie Łabiszyn w znacznej części wyposażone są również w zbiorniki bezodpływowe (szamba) i przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Według danych GUS BDL (stan na 31.12.2019 r.) liczba zbiorników bezodpływowych na terenie gminy wynosiła 937 a przydomowych oczyszczalni ścieków 118 sztuk.

Wg stanu na 31.12.2019 r. liczba zbiorników bezodpływowych na omawianym terenie (zgodnie z prowadzoną przez gminę ewidencją i aktualizowaną na podstawie zgłoszeń mieszkańców) wynosiła **811 sztuk**, a liczba przydomowych oczyszczalni – **110 sztuk**.

W celu weryfikacji ewidencji w 2021 roku Gmina sporządziła inwentaryzację zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, która polegała na spisie z natury (w terenie). Inwentaryzacja wykazała następujące na temat skontrolowanych nieruchomości:

- Nieruchomości wyposażone w przydomową oczyszczalnię ścieków – 340 szt.;
- Nieruchomości, w których zadeklarowano przydomową oczyszczalnię ścieków - 4 szt.;
- Nieruchomości wyposażone w zbiorniki bezodpływowe – 1138 szt.;
- Nieruchomości, w których zadeklarowano budowę zbiornika bezodpływowego – 1 szt.;
- Nieruchomości w budowie, niezamieszkałe, w trakcie remontu, letniskowe, w których nie było możliwe ustalenie sposobu zagospodarowania nieczystości ciekłych – 295 szt.;
- Nieruchomości, dla których zdiagnozowano brak odbiornika – 46 szt.;
- Nieruchomości, które są zamieszkałe ale nie zostały zinwentaryzowane, głównie z powodu nieobecności właściciela bądź problemu z dostaniem się na teren posesji (dodatkowo świetlice wiejskie, OSP) – 90 szt.;

Sporządzona inwentaryzacja daje możliwość wyjściowej bazy danych do weryfikacji w celu uzupełnienia braków lub wyjaśnienia wątpliwości, a także do dalszego uzupełniania ewidencji.

5.5.2 JAKOŚĆ WÓD UJMOWANYCH I PRZEZNACZONYCH DO ZAOPATRZENIA MIESZKAŃCÓW DO CELÓW BYTOWYCH

Zadaniem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żninie jest monitoring wód dostarczanych siecią wodociagową pod względem spełniania wymogów sanitarnych, określonych w stosownym rozporządzeniu. Obecnie jest to Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Określono w nim wymagania dla 6 wskaźników mikrobiologicznych i 57 parametrów fizykochemicznych i organoleptycznych.

Zgodnie z prowadzonymi kontrolami jakości wody przeznaczonej do zaopatrzenia ludności na terenie gminy Łabiszyn na wodociągach w latach 2019-2020 były odnotowywane przekroczenia parametrów jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2019 r. odnotowano przekroczenia na następujących wodociągach:

- Wodociąg Ojrzanowo: mętność;
- Wodociąg Nowe Dąbie: 4 razy ogólna liczba mikroorganizmów w temp. 22°C;
- Wodociąg Jabłówko: mangan.

W 2020 r. odnotowano przekroczenia na następujących wodociągach:

- Wodociąg Ojrzanowo: mętność, 2 razy bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w temp. 22°C;
- Wodociąg Nawe Dąbie: 2 razy ogólna liczba mikroorganizmów w temp. 22°C, 2 razy enterokoki kałowe, 2 razy bakterie grupy coli;
- Wodociąg Jabłówko: ogólna liczba mikroorganizmów w temp. 22°C.

W celu wyeliminowania tych problemów stosowane były natychmiastowe działania naprawcze jak dezynfekcje, zwiększone chlorowanie czy płukanie sieci wodociągowej. Doprowadzały one do poprawy składu bakteriologicznego dzięki czemu jakość wody wracała do normy.

Na czas działań naprawczych woda doprowadzana była ze źródeł zastępczych, tj. innych stacji uzdatniania wody.

Należy stwierdzić, że jakość wody przeznaczonej dla mieszkańców podlega stałej i systematycznej kontroli w celu zapewnienia dobrej jakości wody do spożycia.

5.5.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

W kontekście gospodarki wodno-ściekowej realizowane są głównie zadania z zakresu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej a także zadania w zakresie modernizacji i konserwacji stacji uzdatniania wody.

Nowe sieci oraz przyłącza budowane są na bieżąco w odpowiedzi na zapotrzebowanie zgłaszane przez inwestorów budujących nowe budynki mieszkalne lub użytkowe.

Jakość wody dostarczanej mieszkańcom jest pod stałym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

Gmina prowadzi inwestycje w zakresie rozbudowy zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej zgodnie z założeniami Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w obszarze i granicach wyznaczonej aglomeracji Łabiszyn.

W celu zapewnienia spełnienia przez aglomerację wymogów Dyrektywy Wodnej i KPOŚK w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej planowana jest realizacja inwestycji pn. „Budowa kanalizacji w m. Łabiszyn – etap III”. Inwestycja zakłada skanalizowanie ulic Barcińskiej i Bydgoskiej w Łabiszynie oraz części zabudowy miejscowości Łabiszyn Wieś na przedłużeniu tych ulic.

Dla obszaru tego opracowano projekt techniczny i pozyskano pozwolenie na budowę (Decyzja Starosty Żnińskiego nr 61 znak sprawy UA.6740.1.636.2019 z 24.01.2020r., Decyzja Wojewody Kujawsko – Pomorskiego nr 23/2020 znak sprawy WIR.I.7840.2.71.2019.PK z 26.02.2020r.).

Inwestycja planowana jest do realizacji w latach 2020-2021.

Po zrealizowaniu inwestycji szacuje się, że % RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego na obszarze aglomeracji osiągnie wymagany poziom 98%.

5.5.4 ANALIZA SWOT

W Tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa.

Tabela 17. Analiza SWOT – gospodarka wodno-ściekowa

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	– duży stopień zwodociągowania, – duży stopień skanalizowania w aglomeracji Łabiszyn, – prowadzone inwestycje w zakresie rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej w obszarze aglomeracji, – bieżący i stały monitoring jakości wody, – dofinansowanie udzielane mieszkańcom na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków, – prowadzenie weryfikacji ewidencji szamb i przydomowych oczyszczalni	– duża liczba szamb, – zużycie eksploatacyjne oczyszczalni ścieków w Łabiszynie, – okresowe przekroczenia parametrów jakości wody
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	– możliwości pozyskania dofinansowania na realizację inwestycji z zakresu budowy infrastruktury, – dalszy monitoring PWIS, – konieczność corocznej sprawozdawczości gmin w zakresie gospodarki wodno – ściekowej pozwalająca na analizę obecnej sytuacji w porównaniu do innych jednostek terytorialnych	– brak świadomości poszczególnych właścicieli nieruchomości skutkujący niewłaściwym zagospodarowaniem powstałych nieczystości ciekłych

Źródło: opracowanie własne

5.5.5 KIERUNKI ROZWOJU

Na terenie gminy Łabiszyn w kolejnych latach będą realizowane zadania z zakresu modernizacji sieci wodociągowej oraz modernizacji, konserwacji i bieżących napraw sieci i stacji uzdatniania wody.

Planowany jest również rozbudowa zbiorczej sieci kanalizacji zgodnie z założeniami KPOŚK i wyznaczonego obszaru i granic Aglomeracji Łabiszyn.

Na obszarze aglomeracji planowana jest budowa sieci kanalizacji zbiorczej w ramach zadania inwestycyjnego „Budowa kanalizacji w m. Łabiszyn – etap III”. Inwestycja zakłada skanalizowanie ulic Barcińskiej i Bydgoskiej oraz części zabudowy miejscowości Łabiszyn Wieś na przedłużeniu tych ulic. Dla obszaru tego opracowano projekt techniczny i pozyskano pozwolenie na budowę (Decyzja Starosty Żnińskiego nr 61 znak sprawy UA.6740.1.636.2019 z 24.01.2020r., Decyzja Wojewody Kujawsko –Pomorskiego nr 23/2020 znak sprawy WIR.I.7840.2.71.2019.PK z 26.02.2020r.). Inwestycja planowana jest do realizacji w latach 2020-2021.

Ze względu na duże obciążenie obiektu oczyszczalni w Łabiszynie ładunkami pochodzącymi od ścieków dowożonych planowana jest modernizacja obiektu oczyszczalni ścieków w Łabiszynie w celu zapewnienia lepszych warunków oczyszczania ścieków (ustabilizowania pracy oczyszczalni).

Konieczne będzie także w najbliższych latach jeszcze bliższe przyjrzenie się sprawie kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Aktualnie trwają prace inwentaryzacyjne dotyczące ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy w celu zweryfikowania dotychczasowej ewidencji według spisu z terenu.

Susze, którymi zagrożony jest obszar Gminy, wiążą się z długimi okresami bezopadowymi skutkującymi zarówno spadkiem wilgotności gleby w wyniku intensywnego parowania, jak i obniżeniem się przepływów w rzekach i zwierciadła wód podziemnych. Z reguły ten drugi przypadek rzadko wpływa na trudności z zaopatrzeniem w wodę do celów komunalnych, gdyż ujęcia wody są na ogół bezpieczne. Zwykle takie sytuacje skutkują ograniczeniem zużycia wody dla celów komunalnych, jednak nie wpływają na ograniczenie produkcji i działania kluczowych systemów. Spadek wilgotności gleby odbija się przede wszystkim na zieleni urządzonej i ogranicza możliwości łagodzenia wpływu wysokich temperatur. Ogólnie istnieją dwie możliwości adaptacji do niedostatku wody – poprzez zmniejszenie zużycia wody lub zwiększenie podaży. W warunkach gminy sytuację może poprawić zmniejszanie zużycia wody, m.in. poprzez zmniejszenie wodochłonności produkcji, wprowadzanie mechanizmów finansowych sprzyjających oszczędności wody, a także uszczelnienie systemów wodociągowych w celu ograniczenia strat w sieci.

Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie systematycznie publikuje apele w sprawie oszczędności zużywania wody.

5.6 ZASOBY GEOLOGICZNE

5.6.1 PODSTAWOWE DANE

Obszar Gminy Łabiszyn w świetle zaktualizowanej i bardziej szczegółowej regionalizacji fizycznogeograficznej Polski położony jest na granicy dwóch mezoregionów.

Część Gminy znajduje się w obrębie mezoregionu Pojezierza Gnieźnieńskiego - makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego, a druga część Gminy przynależy do Kotliny Toruńskiej – makroregionu Pradoliny Toruńsko – Eberswaldzkiej (podział wg. J. Kondrackiego).

Morfogeneza gminy związana jest z działalnością zlodowacenia fazy poznańsko-dobrzyńskiej i pomorskiej. Na terenie gminy spotyka się dwie formy różniące się zasadniczo genezą – większą (południową i centralną) część gminy zajmuje wysoczyzna morenowa, natomiast mniejszą (północną) – pradolina (rozległa Kotlina Bydgoska będąca częścią Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej).

RZEŹBA TERENU I GEOLOGIA

Gmina charakteryzuje się dużą różnorodnością rzeźby terenu oraz występujących form morfologicznych. Leży na styku 2 zdecydowanie różnych pod względem morfogenetycznym i fizjonomii krajobrazu jednostek fizyczno-geograficznych – rozległej pradoliny oraz obszarów wysoczyznowych.

Południowa i południowo-wschodnia część gminy usytuowana jest w krawędziowym obszarze wysoczyzny morenowej sąsiadującej od północy z Kotliną Bydgoską. Wysoczyzna morenowa w części południowo-wschodniej osiąga wysokości 80 do 90 m n.p.m., w części południowej 90 do 100, w południowo-zachodniej 100 do 110.

W środkowej części gminy na wysoczyznę nakłada się (zalesiony) sandr doliny Noteci urozmaicony formami eolicznymi i polami wydym.

Część południowa i południowo-wschodnia cechuje się znacznie większym urozmaicheniem rzeźby związanym z kulminacjami moren czołowych (najbardziej znane to tzw. Góry Jabłowskie z maksymalną na terenie gminy kulminacją 152 m n.p.m.; wysokość względna tej moreny czołowej sięga 60 metrów), wzgórzami kemów oraz mniejszymi formami wytopiskowymi.

Wysoczyzna morenowa (południowy i południowo-wschodni obszar gminy) zbudowana jest z glin zwałowych piaszczystych o miąższości 2,5 do 15 metrów.

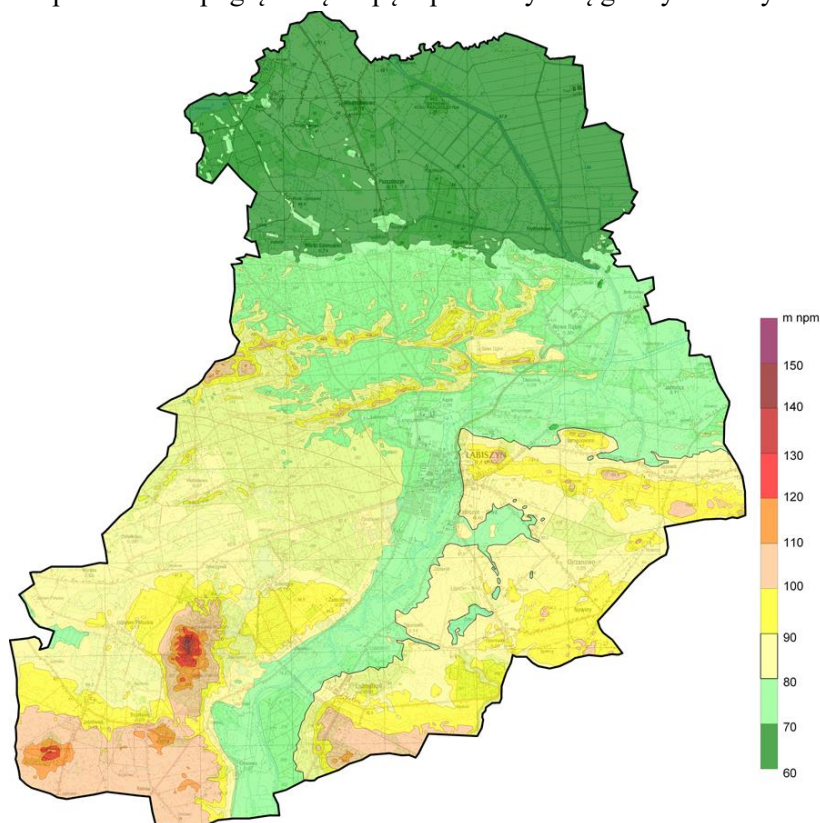
Wysoczyzna przecięta jest stosunkowo wąską i niezbyt głęboką doliną Noteci (wypełnioną utworami piaszczystymi akumulacji rzecznej i utworami organicznymi) uchodzącą na północy do kotliny bydgoskiej wykorzystywanej przez Noteć.

Fragment gminy leżący w Pradolinie Toruńsko-Eberswaldzkiej (północna część gminy) jest pod względem genetycznym jednym z wyższych terasów pradoliny Wisły.

Obszar ten pokryty jest zarówno utworami o pochodzeniu eolicznym (wydmy podłużne i paraboliczne o wysokościach względnych nawet do 30 metrów ponad poziom pradoliny), jak też organogenicznym (torfy - wykształciły się w części północno-wschodniej).

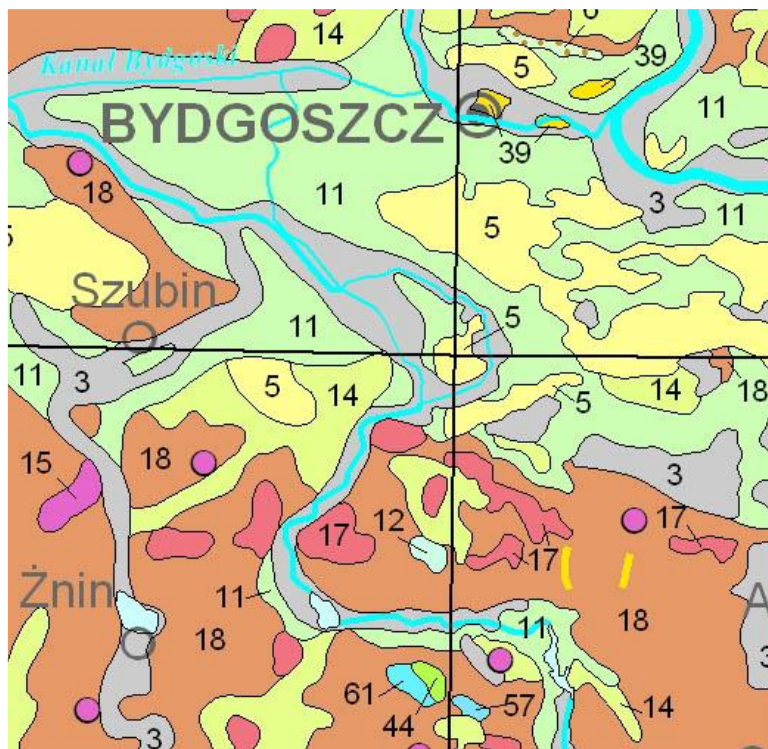
Wysoczyzna zbudowana jest z gliny zwałowej oraz piasków i żwirów wodnolodowcowych. W środkowej części spotyka się spore przestrzenie piasków i żwirów rzecznych, a także rozległe pola piasków eolicznych z wydmami. Wzgórza moren czołowych (fazy poznańsko-dobrzyńskiej) zbudowane są z piasków, żwirów, głazów i glin. Na terenie całej wysoczyzny w małych zagłębieniach spotyka się torfy i namuły. Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka (na terenie gminy) wypełniona jest piaskami i żwirami rzecznyymi oraz torfami.

Poniższa rycina przedstawia poglądową mapę hipsometryczną gminy Łabiszyn.

Ryc. 29. Mapa hipsometryczna gminy (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łabiszyn – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego)

Poniżej przedstawiono fragment mapy geologicznej dla okolic gminy (oryginał w skali 1:500 000) ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łabiszyn – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.

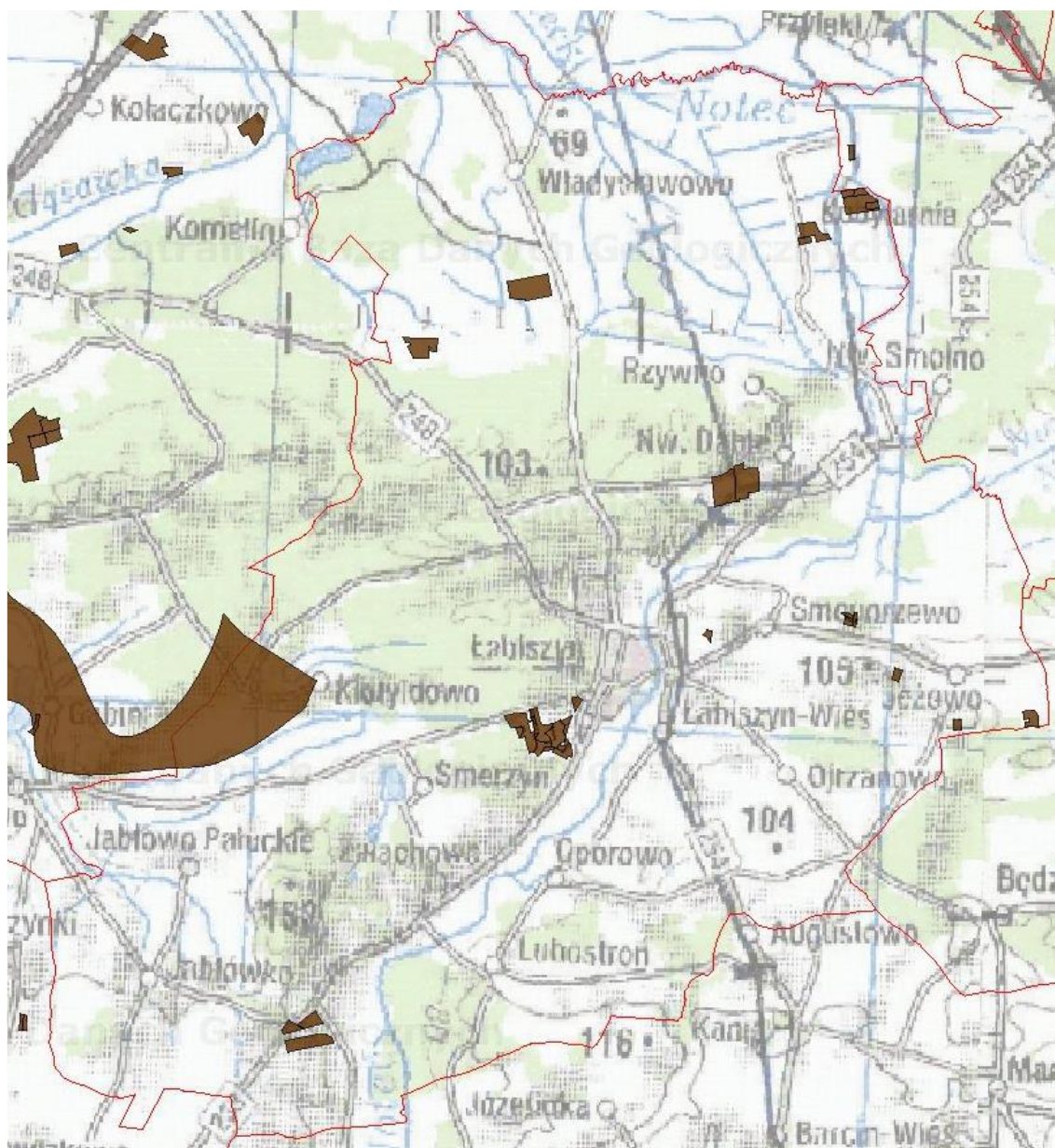
Ryc. 30. Fragment mapy geologicznej (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łabiszyn – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego)

Z powyższej ryciny wynika, że budowa geologiczna obszaru gminy ukształtowana jest głównie z : 5-piaszki eoliczne, lokalnie w wydmach, 11-piaszki, żwiry i mułki rzeczne.

5.6.2 ZASOBY GEOLOGICZNE GMINY

Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie analizowanej jednostki występują liczne złoża kruszyw naturalnych (piasek, żwir, pospółka) oraz torfu w obszarze następujących miejscowości: Jeżewo, Łabiszyn, Łabiszyn-Wieś, Nowe Dąbie, Obielewo, Pszczółczyn, Smogorzewo, Wielki Sosnowiec, Załachowo.

Na kolejnej rycinie przedstawiono lokalizację złóż kopalin na obszarze analizowanej jednostki.

Ryc. 31. Lokalizacja złóż kopalin na terenie gminy (źródło: www.bazagis.pgi.gov.pl)

Poniżej przedstawiono wykaz złóż na terenie gminy Łabiszyn, na podstawie informacji PIG (www.pgi.gov.pl).

W tabeli uwzględniono dane dotyczące stanu zagospodarowania złoża, a także wydane koncesję z zaznaczeniem decyzji obowiązujących.

Tabela 18. Wykaz złóż kopalin na terenie gminy Łabiszyn.

Lp,	Nazwa złoża	ID Złoża	Powierzchnia [ha]	Kopaliny	Stan zagospodarowania	Rozpocz.	Zakończ.	Koncesja	
								Data wydania	Termin ważności
1	Jeżewo I	8152	2,9881	KN	Eksploatacja złoża zaniechana	31.01.2000	31.12.2015		
2	Jeżewo II	13581	1,439	KN	Złoże zagospodarowane	01.07.2010		14.06.2010	01.06.2025
3	Jeżewo III	17768	5,21	KN	Złoże rozpoznane szczegółowo			21.09.2016	30.09.2041
4	Łabiszyn	4493	28,2859	KN	Eksploatacja złoża zaniechana	01.01.1979			
5	Łabiszyn I	2795	20,75	KN	Eksploatacja złoża zaniechana	01.01.1982			
6	Łabiszyn II	19491	0,7399	KN	Złoże zagospodarowane	01.06.2020		15.05.2020	31.12.2045
7	Łabiszyn Wieś	5640	1,654	KN	Eksploatacja złoża zaniechana	01.01.1997	31.12.2004		
8	Nowe Dąbie I	10037	2,39	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów	01.01.2005	31.12.2009		
9	Nowe Dąbie I-1	10745	1,71	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów		02.09.2013	15.12.2016	31.12.2016
10	Nowe Dąbie II	10421	17,3	KN	Złoże zagospodarowane	01.04.2006		27.08.2009	31.12.2025
11	Nowe Dąbie III	10660	0,42	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów	01.09.2006			
12	Nowe Dąbie IV	10659	0,53	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów	01.09.2006			
13	Nowe Dąbie IX	14040	1,9694	KN	Eksploatacja złoża zaniechana	01.07.2010		07.05.2010	15.05.2035
14	Nowe Dąbie V	12406	1,97	KN	złoże eksploatowane okresowo	19.05.2009		19.05.2009	15.05.2034
15	Nowe Dąbie VI	13573	1,97	KN torfy	Złoże rozpoznane szczegółowo złoże eksploatowane okresowo	01.01.2012 01.01.2012		19.05.2009	15.05.2034
16	Nowe Dąbie VII	12452	19,71	KN torfy	złoże eksploatowane okresowo złoże eksploatowane okresowo	01.01.2011		02.09.2009	31.12.2034
17	Nowe Dąbie VIII	14041	1,9739	KN	Eksploatacja złoża zaniechana	07.05.2010		07.05.2010	15.05.2035
18	Nowe Dąbie X	16958	17,3	KN	Złoże zagospodarowane			16.12.2014	31.12.2054

Lp,	Nazwa złoża	ID Złoża	Powierzchnia [ha]	Kopaliny	Stan zagospodarowania	Rozpocz.	Zakończ.	Koncesja	
								Data wydania	Termin ważności
19	Nowe Dąbie XI	19748	9,866	KN	Złoże rozpoznane szczegółowo			25.02.2021	31.12.2036
20	Obielewo I	16940	12,9682	KN	Złoże eksploatowane okresowo	02.01.2018		24.04.2014	27.04.2022
21	Obielewo II	17694	9,3671	KN	Złoże rozpoznane szczegółowo			16.02.2016	31.12.2041
22	Pszczółczyn I	10759	22,2295	KN	Eksploatacja złoża zaniechana		31.12.2014		
23	Smogorzewo	2837	0,92	KN	Złoże rozpoznane szczegółowo	01.01.1990			
24	Smogorzewo II	5296	0,62	KN	Eksploatacja złoża zaniechana	01.01.1992	31.12.1999		
25	Smogorzewo III	7734	0,979	KN	Eksploatacja złoża zaniechana	01.01.1999	31.12.2002		
26	Smogorzewo IV	9209	1,06	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów	01.01.2002	31.12.2004		
27	Smogorzewo V	9988	0,62	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów		31.12.2008		
28	Smogorzewo VI	9981	3,66	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów	01.01.2007	31.12.2009	11.01.2005	30.09.2019
29	Smogorzewo VI-1	10722	1,98	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów			26.06.2006	31.05.2016
30	Smogorzewo VII	12457	1,33	KN	Złoże rozpoznane szczegółowo			21.09.2009	30.09.2029
31	Szubin	415	1670,625	WB	Złoże rozpoznane wstępnie				
32	Wielki Sosnowiec I	12170	12,69	KN	Złoże zagospodarowane	02.01.2018		26.05.2009	31.12.2034
33	Załachowo I	7760	5,604	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów	02.01.2001	31.12.2009	30.01.1998	31.12.2002
34	Załachowo II	9609	0,58	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów		31.12.2006		
35	Załachowo III	9621	1,03	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów	28.04.2004	30.10.2007		
36	Załachowo IV	10735	1,8	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów				
37	Załachowo IX	17753	0,518	KN	Złoże zagospodarowane	02.01.2016		11.12.2015	31.12.2023
38	Załachowo V	10990	1,17	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów	01.01.2007	31.12.2011		
39	Załachowo VI	15693	1,1394	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów		15.11.2015		
40	Załachowo VI/A	16013	3,7536	KN	Złoże zagospodarowane	15.08.2013		13.08.2013	27.06.2023

Lp,	Nazwa złoża	ID Złoża	Powierzchnia [ha]	Kopaliny	Stan zagospodarowania	Rozpocz.	Zakończ.	Koncesja	
								Data wydania	Termin ważności
41	Załachowo VII	15732	0,2482	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów			09.05.2012	31.12.2015
42	Załachowo VIII	16483	1,8029	KN	Złoże skreślone z bilansu zasobów				

Źródło: www.pgi.gov.pl

Należy zauważyć, że w części złóż zaniechano eksploatacji pomimo obowiązującej koncesji.

Szacuje się, że na terenie gminny funkcjonuje ok. 15 wyznaczonych obszarów górniczych, przy czym niektóre z nich (np. Złoże Nowe Dąbie V, VII i XI) są połączone ze sobą.

5.6.3 REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH

Pod pojęciem rekultywacji kryje się proces przywracania terenom zniszczonym (zdegradowanym) przez działalność człowieka pierwotnej postaci lub wartości użytkowych i przyrodniczych możliwie bliskich stanowi naturalnemu.

W latach 2019-2020 Starosta Żniński wydał 2 decyzje uznające rekultywację za ukończoną (łączna powierzchnia gruntów zrehabilitowanych wynosi 3,29 ha) dla następujących obszarów w granicach gminy:

- dz. ewid. nr 285/6 położona w miejscowości Smogorzewo (złoże Smogorzewo VII) – powierzchnia rekultywacji 1,33 ha – kierunek rekultywacji rolnej;
- dz. ewid. nr 301 położona w miejscowości Załachowo (złoże Załachowo VIII) – powierzchnia rekultywacji 1,96 ha – kierunek rekultywacji rolno-leśny z zagospodarowaniem zbiornika wodnego;

Na terenie Gminy istniało w przeszłości składowisko odpadów w miejscowości Załachowo na dz. ewid. nr 412, obręb Załachowo.

Decyzją Starosty Żnińskiego znak OS.7164-8/10 z dnia 02.06.2010 r. została uzyskana zgoda na zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Załachowo.

W dniu 10 października 2018 roku została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zgodny na realizację przedsięwzięcia polegającego na rekultywacji składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Załachowie, gm. Łabiszyn realizowanego na dz. ewid. nr 412, obręb Załachowo, gm. Łabiszyn (znak decyzji. ROŚ.6220.3.7.2018.LD).

W 2019 roku przystąpiono do prac realizacji inwestycji rekultywacji zgodnie z projektem zamknięcia i rekultywacji składowiska odpadów w miejscowości Załachowo. Kierunek rekultywacji – przyrodniczy.

Składowisko zostało zamknięte. Przeprowadzony został etap rekultywacji technicznej składowiska, a obecnie trwa etap rekultywacji biologicznej oraz prowadzony jest monitoring.

Teren objęty jest aktualnie monitoringiem w zakresie:

- oceny poziomu i jakości wód podziemnych;
- oceny jakości wód powierzchniowych;
- wielkości opadów atmosferycznych;
- kontroli osiadania kwatery i składu masy składowiska odpadów.

5.6.4 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

Gmina Łabiszyn przeprowadziła etap rekultywacji technicznej składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Załachowo, a obecnie trwa etap rekultywacji biologicznej oraz prowadzony jest monitoring.

W kontekście obszaru interwencji zasoby geologiczne należy wskazać, że wg pozyskanych danych w latach 2019 -2020 Starosta Żniński wydał 2 decyzje uznające rekultywację terenów złóż kopalin za ukończoną – decyzje wskazano w rozdziale 5.6.3.

5.6.5 ANALIZA SWOT

W kolejnej **Tabeli** przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zasoby geologiczne.

Tabela 19. Analiza SWOT – zasoby geologiczne

Czynniki	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	– rekultywacja składowiska odpadów w m. Załachowo; – trwający monitoring terenu po byłym składowisku odpadów	– eksploatacja złóż na terenie gminy
Czynniki zewnętrzne	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	– rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych, – liczne prace badawcze Państwowego Instytutu Geologicznego gwarantujące odpowiednie rozpoznanie terenu	– zagrożenia występujące ze strony eksploatacji surowców mineralnych (przekształcenia rzeźby terenu, zmiana stosunków wodnych, degradacja gleb)

Zródło: opracowanie własne

5.6.6 KIERUNKI ROZWOJU

Z punktu widzenia interesów Gminy gospodarka zasobami geologicznymi powinna zostać ujęta w wieloletni plan służący prowadzeniu przemysłanej, długookresowej polityki eksploatacji zasobów kopalin i efektywnego wykorzystania środowiska geologicznego. Kluczowe znaczenie ma rozpoznanie występowania surowców energetycznych i stworzenie możliwości ich eksploatacji na terenie Gminy oraz wskazanie złóż strategicznych. Pozwoli to zapewnić im ochronę przed działaniami, które mogłyby uniemożliwić ich wydobywanie, a także pozwoli rozważyć przeznaczenie tego terenu wyłącznie na cele związane z jego rozpoznawaniem i eksploatacją.

Ochroną taką należy obejmować także te złoża, których eksploatacja jest w chwili obecnej nieekonomiczna lub grozi znacznymi kosztami środowiskowymi, gdyż należy założyć, że wraz z rozwojem technologii ich eksploatacja stanie się opłacalna i nieszkodliwa dla środowiska.

Podstawowym mechanizmem jest uwzględnienie w dokumentach planistycznych (m.in. w MPZP) informacji o udokumentowanych złożach kopalin. Udokumentowane złoża o charakterze strategicznym powinny zostać objęte szczególną ochroną przed zabudową infrastrukturalną, która uniemożliwi korzystanie z ich zasobów w przyszłości. Po zakończeniu eksploatacji konieczna jest także rekultywacja wyrobisk surowców mineralnych.

5.7 GLEBY

5.7.1 POKRYWA GLEBOWA OBSZARU

Gmina charakteryzuje się zróżnicowaną pokrywą glebową, związaną ściśle z typem podłoża, a pośrednio z morfologią obszaru. Na obszarach związanych genetycznie z akumulacją lodowcową (gliny) zdecydowanie dominują gleby brunatne kwaśne i wyługowane, a w minimalnym stopniu gleby brunatne właściwe i płowe. Na tych glebach wykształciły się najlepsze kompleksy w gminie – 2, 3 (pszenny dobry, pszenny wadliwy – na glebach brunatnych właściwych) oraz 4 i 5 (żytni bardzo dobry oraz żytni dobry – na brunatnych wyługowanych i kwaśnych). Na obszarach związanych z akumulacją

eoliczną oraz akumulacją fluwioglacjalną (piaski eoliczne i piaski sandrowe) powstały gleby piaskowe (głównie rdzawe), na których wykształcił się w przeważającej mierze kompleks 6 (żytni słaby).

Na terenach nadmiernie wilgotnych wykształciły się gleby organiczne. Zajmują one dużą powierzchnię i stanowią znaczną część gminy. Wykształciły się one przede wszystkim w północnej części gminy oraz w dolinie Noteci, jak również w obniżeniach w obrębie wysoczyzny. Są ściśle związane z warunkami wodnymi. Wśród gruntów organicznych zdecydowanie przeważają gleby torfowe i torfowo-murszowe (T) (torfy niskie). Nieco mniejszą powierzchnię zajmują gleby mułowo-torfowe (E) oraz murszowo-mineralne i murszowate (M). Na zdecydowanej większości gruntów organicznych wykształciły się użytki zielone zaliczane do kompleksu 2 (użytki zielone średnie – w gminie brak użytków zielonych zaliczanych do kategorii 1 – dobrych i bardzo dobrych), na niewielkiej ich części – użytki zielone klasy 3 (słabe i bardzo słabe).

Gleby o najlepszej przydatności rolniczej (kompleksy 2, 3 i 4 – gmina należy do obszarów o najmniejszym udziale dobrych kompleksów w ogólnej strukturze gruntów) występują na bardzo niewielkich obszarach w południowej (Jablówko-Buszkowo oraz okolice Lubostronia) oraz wschodniej (Jeżewo) części gminy. Przestrzeń pomiędzy tymi wyspami o lepszej przydatności, wypełniają przede wszystkim gleby kompleksu 6 (żytni słaby) i w mniejszym stopniu – 5 (żytni dobry). Dostyc często spotykane są natomiast fragmenty kompleksu 7 (żytni bardzo słaby - który wykształcił się na łachach piasków eolicznych lub pochodzących z akumulacji rzecznych). Część gminy leżąca na północy (okolice Władysławowo-Pszczółczyn) charakteryzuje się bardzo słabymi glebami (kompleksy 7 i 6). W części środkowo-zachodniej dosyć częste są gleby kompleksu 9 (zbożowopastewny słaby). Ten kompleks wykształcił się niemal wyłącznie na stosunkowo rzadko występujących czarnych ziemiach (właściwych i zdegradowanych), w obniżeniach zarastających bagien, zanikających jezior lub przy obniżonym poziomie wód gruntowych; pozostałe nieliczne grunty tego kompleksu związane są głównie z glebami rdzawymi.

Według danych przekazanych przez Starostwo Powiatowe w Żninie, na terenie Gminy Łabiszyn dominują gleby orne klasy V (słabe) – 41,1 % łącznej powierzchni gleb ornych na terenie analizowanej jednostki. Na terenie gminy nie występują gleby klasy I (najlepsze), natomiast powierzchnia gleb II klasy (bardzo dobre) wynosi jedynie 2,3 ha.

W kolejnej tabeli przedstawiono, natomiast na wykresie zobrazowano bonitacyjną klasyfikację gleb ornych na terenie Gminy Łabiszyn.

Tabela 20. Bonitacja gleb ornych na terenie gminy Łabiszyn

Klasy bonitacyjne		Powierzchnia [ha]	Udział w %
I	Gleby orne najlepsze	0,0	0,0
II	Gleby orne bardzo dobre	2,3	0,03
IIIA	Gleby orne dobre	85,7	1,3
IIIB	Gleby orne średnio dobre	472,2	7,1
IVA	Gleby orne średniej jakości, lepsze	1254,5	18,9
IVB	Gleby orne średniej jakości, gorsze	1088,2	16,4
V	Gleby orne słabe	2728,2	41,1
VI	Gleby orne najslabsze	999,3	15,1
Łącznie		6630,4	100,0

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żninie.

Tereny położone w dolinie cieków zagrożone są silną i intensywną erozją wodną gleb. Duża część gleb na obszarze Gminy narażona jest również na erozję wietrzną.

Na stan gleb na terenie gminy wpływają także czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- Intensywne rolnictwo - stosowanie wysoko wydajnych maszyn, technik uprawy i hodowli, nadmierne wykorzystywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin - co może prowadzić do degradacji chemicznej gleb (przeciążenie nadmierną ilością substancji chemicznych, w tym metalami ciężkimi, co prowadzi do zakwaszenia, zasolenia, alkalizacji, zmian jakościowych i ilościowych w próchnicy) oraz degradacji fizycznej gleb (utrata określonej masy gleby, zmiany struktury gleby, nadmierne zagęszczenie i niekorzystne zmiany stosunków wodnych, erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów),
- Działalność zakładów produkcyjno-usługowych – przyczyniająca się głównie do degradacji chemicznej gleb, na skutek emisji szkodliwych substancji do atmosfery, odprowadzania ścieków,
- Komunikacja i transport samochodowy - przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych (degradacja chemiczna).

Ponadto, negatywny wpływ na jakość gleb wywierają: składowanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba.

Gmina Łabiszyn jest gminą rolniczą, według danych z 2020 roku użytki rolne stanowiły aż 62% ogólnej powierzchni jednostki. Szczegółową strukturę użytkowania gruntów w Gminie przedstawiono w **Tabeli 21**.

Tabela 21. Użytkowanie gruntów w Gminie Łabiszyn

kierunek wykorzystywania gruntów	powierzchnia (ha)	% udział
powierzchnia ogółem	16700	100,00
użytki rolne razem	10370	62,10
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	5491	32,88
grunty pod wodami razem	206	1,23
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	612	3,66
Użytki ekologiczne	20	0,12
Tereny różne	1	0,01

źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Żninie – stan na 31.12.2020.

Grunty rolne na terenie gminy znajdują się w północnej, południowej i wschodniej części gminy.

5.7.2 MONITORING GLEB

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Badania wykonywane są cyklicznie, w okresach pięcioletnich w 216 stałych punktach pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Na obszarze Gminy Łabiszyn nie ma zlokalizowanego takiego punktu.

Na zlecenie klientów, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza (OSChR) w Bydgoszczy prowadzi natomiast badania gleb rolniczych m.in. na zawartość makroelementów, odczynu pH czy potrzeb wapnowania.

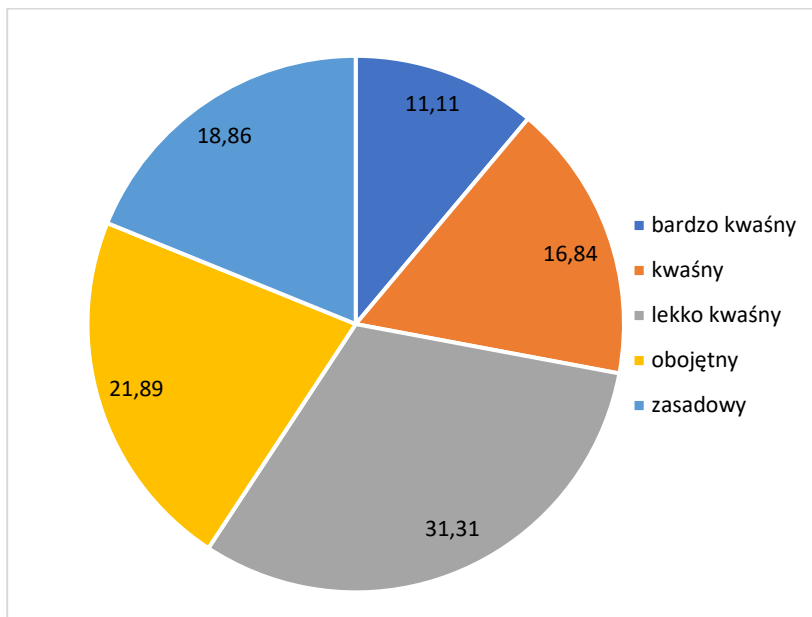
Poniżej, w tabeli, dokonano zestawienia wyników badań prowadzonych w latach 2017-2020 na podstawie przebadanych próbek. Dokonano analizy łącznie 594 próbek. Badania objęły blisko 1552,22 ha gleb.

Tabela 22. Zestawienie wyników badań gleb z terenu gminy Łabiszyn przebadanych w latach 2017-2020

Lp.	Oceniana kategoria		Liczba próbek w poszczególnych latach					
			2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok	Łącznie	Udział (%)
1.	odczyn (pH)	bardzo kwaśny	22	2	40	2	66	11,11
		kwaśny	40	6	42	12	100	16,84
		lekko kwaśny	64	12	80	30	186	31,31
		obojętny	44	14	56	16	130	21,89
		zasadowy	46	8	50	8	112	18,86
suma							594	
2.	wapnowanie	konieczne	10	2	38	2	52	8,75
		potrzebne	34	2	16	4	56	9,43
		wskazane	18	4	26	4	52	8,75
		ograniczone	16	8	36	12	72	12,12
		zbędne	138	26	152	46	362	60,94
suma							594	
3.	fosfor	bardzo niska	6	0	38	10	54	9,96
		niska	18	4	52	16	90	16,61
		średnia	84	4	62	10	160	29,52
		wysoka	54	22	24	18	118	21,77
		bardzo wysoka	54	12	40	14	120	22,14
suma							542	
4.	potas	bardzo niska	50	10	46	18	124	22,88
		niska	88	18	92	24	222	40,96
		średnia	56	10	52	22	140	25,83
		wysoka	8	2	18	4	32	5,90
		bardzo wysoka	14	2	8	0	24	4,43
suma							542	
5.	magnez	bardzo niska	36	0	16	0	52	9,59
		niska	50	0	32	18	100	18,45
		średnia	60	2	84	22	168	31,00
		wysoka	28	18	54	8	108	19,93
		bardzo wysoka	42	22	30	20	114	21,03
suma							542	
6.	liczba przebadanych gospodarstw		8	4	23	7	42	
7.	powierzchnia przebadania (ha)		574,84	127,38	726,00	124	1552,22	

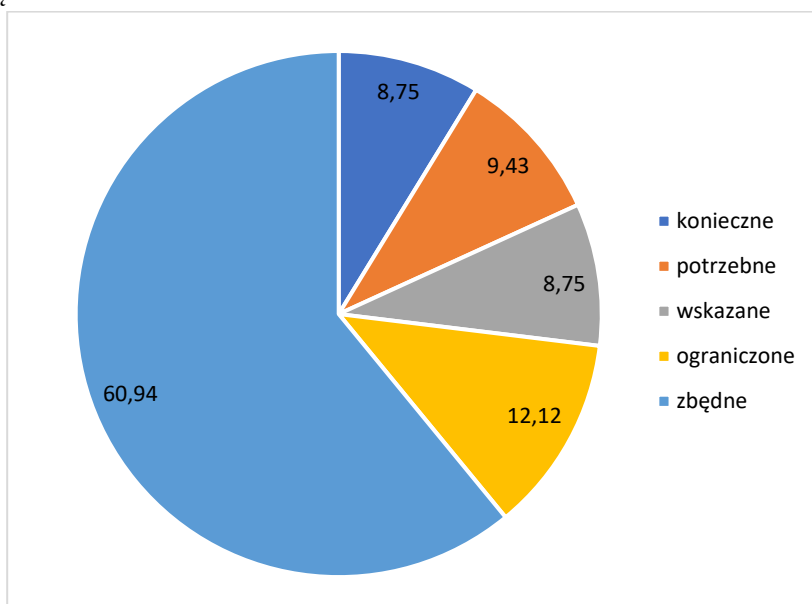
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Bydgoszczy za lata 2017-2020.

Wśród badanych próbek na obszarze gminy Łabiszyn dominują gleby o odczynie lekko kwaśnym i obojętnym. Najmniej jest gleb bardzo kwaśnych.

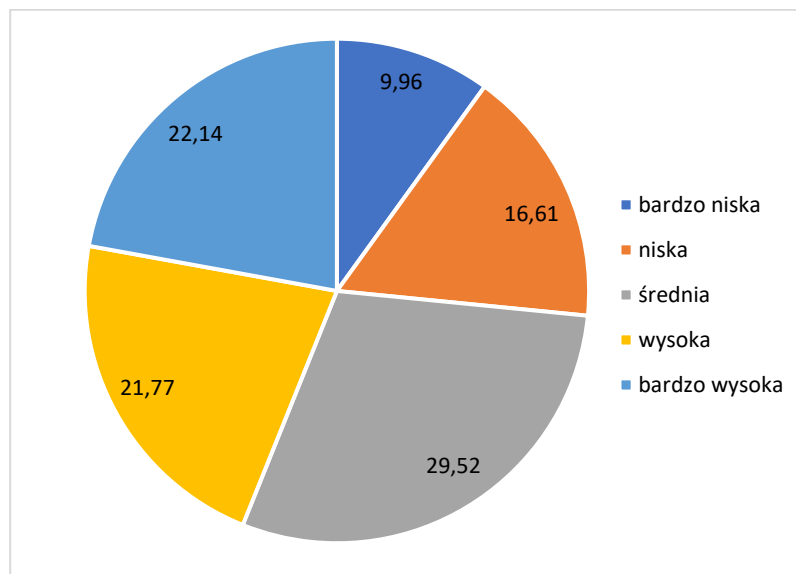
Ryc. 32. Odczyn pH zbadanych gleb z terenu gminy Łabiszyn (udział %)

Wyniki dotyczące konieczności wapnowania wskazały, że na przeważającej części badanych gruntów jest ono zbędne.

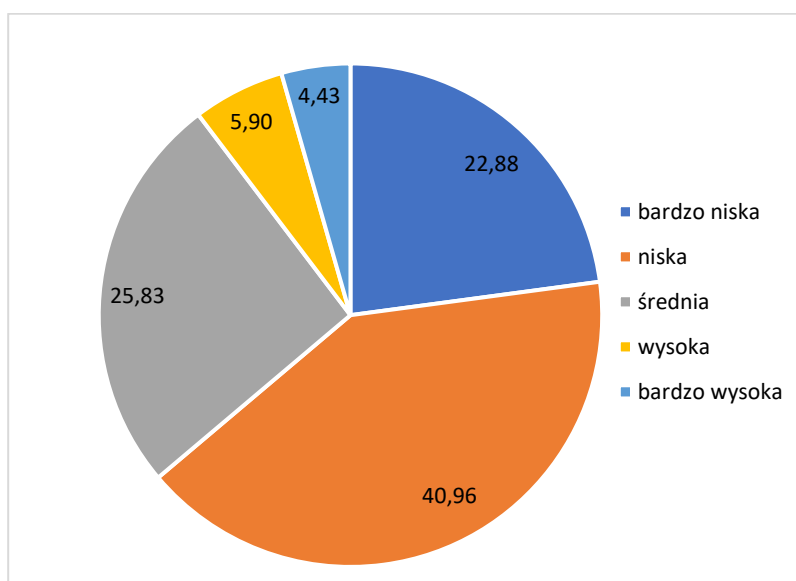
Ryc. 33. Wyniki dotyczące potrzeby wapnowania na podstawie próbek z terenu gminy Łabiszyn (udział %)

Jeśli chodzi o zasobność badanych gleb w fosfor to przeważają grunty bardzo zasobne i średnio zasobne w ten makroelement.

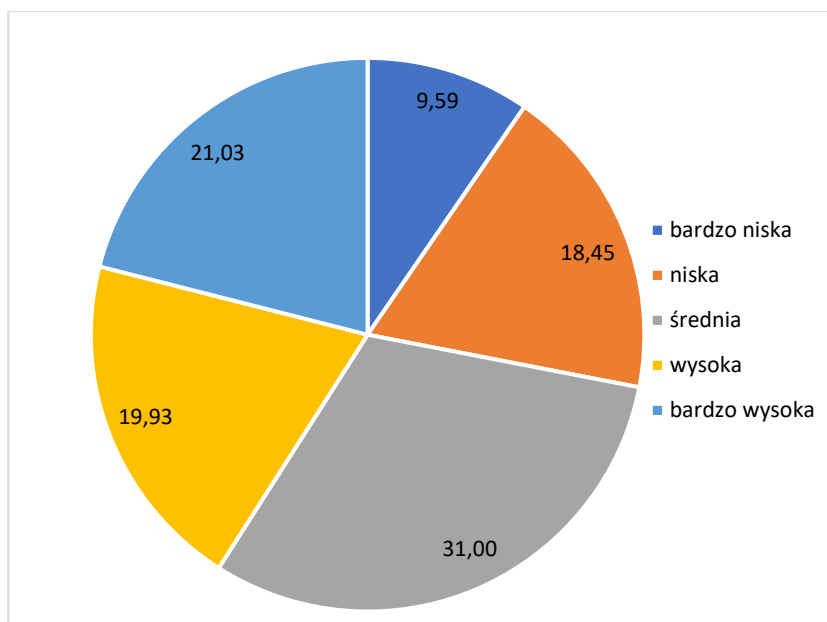
Ryc. 34. Zasobność gleb w fosfor na terenie gminy Łabiszyn (udział %)

Pod względem zasobności gleb w potas przeważają gleby niskiej i średniej zasobności w ten makroelement.

Ryc. 35. Zasobność gleb w potas na terenie gminy Łabiszyn (udział %)

Nieco lepiej przedstawia się zasobność gleb w magnez i w tym przypadku przeważają gleby średnio zasobne i bardzo wysoko zasobne w ten makroelement.

Ryc. 36. Zasobność gleb w magnez na terenie gminy Łabiszyn (udział %)

Biorąc pod uwagę ochronę środowiska należy pamiętać o racjonalnym nawożeniu gleb, gdyż zarówno ich zubożenie jak i nadmierne nawożenie nie sprzyjają ochronie gleb i jakości wód gruntowych. Dlatego też warstwa erozji gleby na terenach rolniczych w sposób szczególny powinna być chroniona wraz z rosnącą w tych miejscach roślinnością.

Istotnym problemem, jest tendencja pomniejszania powierzchni zielonych z podłożem glebowym w wyniku zabudowy komunalnej i gospodarczej, degradacja gleb spowodowana przez roboty ziemne budowlane, prace remontowe.

5.7.3 ZAGROŻENIA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

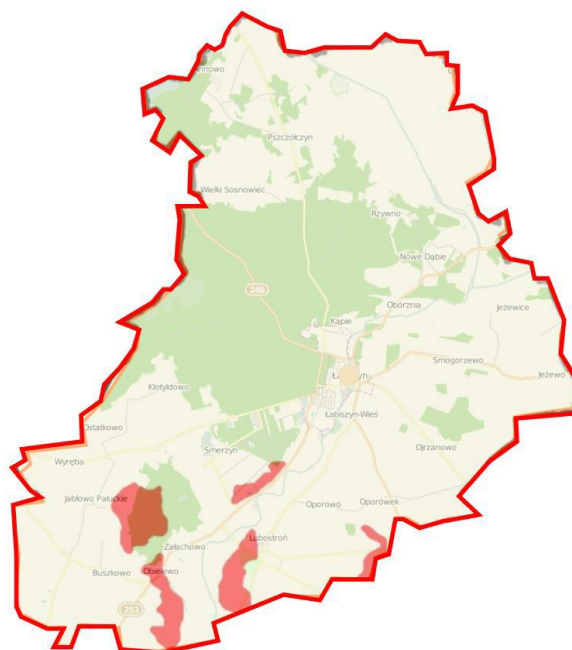
Jednym z możliwych zagrożeń powierzchni ziemi są osuwiska, które należą do najniebezpieczniejszych i najczęściej występujących geozagrożeń na terenie Polski. Powodują zniszczenia w infrastrukturze, uprawach, drzewostanie oraz ogólną degradację terenów objętych ruchami masowymi ziemi. Osuwiska co roku przynoszą ogromne straty, ale przede wszystkim zagrażają bytowi, a nawet życiu mieszkańców.

Rejestr obszarów zagrożonych ruchami masowymi nie jest prowadzony.

Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego znajdują się tu jedynie tereny predysponowane do powstawania ruchów masowych, ale są to informacje wstępne.

Zgodnie z opracowaną przez Państwowy Instytut Geologiczny mapą przeglądową osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych, na terenie Gminy Łabiszyn (południowa część) zlokalizowane są obszary predysponowane do występowania ruchów masowych.

Na kolejnej rycinie przedstawiono obszary predysponowane do występowania ruchów masowych na terenie Gminy Łabiszyn.

Ryc. 37. Obszary predysponowane do występowania ruchów masowych na terenie gminy Łabiszyn.

Źródło: www.bazagis.pgi.gov.pl

Duże zagrożenie dla gleb i wód gruntowych mogą stanowić także mogilniki, które to są rodzajem składowiska dla najbardziej niebezpiecznych substancji. Stanowią one miejsce wyznaczone do stałego przechowywania nierozkładalnych odpadów trujących lub promieniotwórczych, przeterminowanych środków ochrony roślin, środków farmaceutycznych, skażonych opakowań itp., zabezpieczone przed kontaktem zarówno z wodami gruntowymi, jak i atmosferą. Najczęściej mogilniki występują w postaci uszczelnionych betonowych magazynów. Mogilniki wykorzystywane do deponowania przeterminowanych środków ochrony roślin stanowią zdecydowaną większość tego typu obiektów w Polsce i najczęściej nie były one skonstruowane w sposób uniemożliwiający kontakt chemikaliów ze środowiskiem. Zgodnie z danymi udostępnianymi przez portal SIDoM (System Integracji Danych o Mogilnikach), na terenie jednostki nie ma zarówno istniejących jak i zlikwidowanych mogilników.

Największym zagrożeniem gleb Gminy Łabiszyn jest podatność na erozję wietrzną. Dużym zagrożeniem dla powierzchni ziemi i gleb są także susze. Ocenę zagrożenia suszą przedstawiono w **Rozdziale 5.4.5.**

5.7.4 DOTYCZASOWE DZIAŁANIA

Ochrona powierzchni ziemi i gleb może być realizowana jest na poziomie lokalnym poprzez uchwalane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na poziomie tego aktu prawa miejscowego możliwe jest ograniczanie odrolnienia gruntów chronionych, przeznaczanie pod działalność rolniczą obszarów o cennych zasobach gleb i dopuszczanie na mniej zasobnych np. funkcji mieszkaniowych.

5.7.5 ANALIZA SWOT

W kolejnej **Tabeli** przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gleby.

Tabela 23. Analiza SWOT – gleby

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	– Możliwość prowadzenia badań zasobności gleb przez OSCHR umożliwia właściwe nawożenie gleb użytkowanych rolniczo – brak mogilników,	– raczej słaba jakość użytkowa gleb, – intensywne użytkowanie rolnicze gleb, – duże narażenie gleb na susze, – podatność gleb na erozję (wietrzną i wodną)
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	– coraz bardziej restrykcyjne normy środowiskowe dla zakładów i przedsiębiorców zapobiegające skażeniu gleb, – realizacja programów rolno-środowiskowych, – szkolenie rolników w zakresie racjonalnego stosowania środków ochrony roślin i nawożenia	– susze, – opady nawałne, – chemizacja rolnictwa, – erozja wietrzna i wodna

Źródło: opracowanie własne

5.7.6 KIERUNKI DZIAŁAŃ

Zmiany klimatu wpływają na rolnictwo w sposób bezpośredni i pośredni. Wpływ bezpośredni wyraża się przez zmianę warunków atmosferycznych dla produktywności upraw, między innymi przez zmianę warunków termicznych, sum opadu atmosferycznego, częstości i intensywności zjawisk ekstremalnych. Ze zmianą klimatu zmieniają się również czynniki pośrednio decydujące o plonowaniu roślin, takie jak wymagania roślin dotyczące uprawy i nawożenia, występowanie i nasilenie chorób i szkodników roślin uprawnych. Zmienia również się oddziaływanie rolnictwa na środowisko (np. czynniki erozyjne, degradacja materii organicznej w glebie). Na zmianę produktywności upraw ma też wpływ wzrost koncentracji dwutlenku węgla w atmosferze oraz ozonu w dolnej warstwie atmosfery.

Degradacja chemiczna gleb wiąże się przede wszystkim z intensywną gospodarką rolną, nieuregulowaną gospodarką wodno-ściekową, zanieczyszczeniami związanymi z silnie rozwijającym się transportem drogowym i rozwijającą się działalnością gospodarczą w szerokim tego słowa znaczeniu. Zanieczyszczenia występują lokalnie wokół lub wzdłuż źródeł emisji. Zmniejszenie stopnia zagrożenia zanieczyszczenia chemicznego uzyskać można między innymi poprzez:

- uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony środowiska przez inwestorów prowadzących działalność gospodarczą,
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacji.

W ostatnim czasie uwydatniły się także problemy z niedoborem wody w okresie wegetacji roślin, co w konsekwencji powoduje degradację gleb na skutek przesuszenia. Konieczne jest podjęcie stosownych kroków w celu przeciwdziałania skutkom suszy poprzez modernizację budowli hydrotechnicznych na ciekach i budowie nowych zbiorników retencyjnych dla celów rolniczych.

Zasadny jest również monitoring gleby w celu ograniczenia wpływu ładunków zanieczyszczających wody gruntowe i zbiorniki wodne.

5.8 GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

5.8.1 PODSTAWOWE DANE O SYSTEMIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI W GMINIE

Z dniem 1 lipca 2013 r. Gmina Łabiszyn przejęła władztwo nad odpadami komunalnymi. Obowiązek gospodarowania odpadami przez gminy lub związki międzygminne został nałożony znowelizowaną ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która w sposób zasadniczy i radykalny przebudowała system prawny dotyczący gospodarowania odpadami komunalnymi.

Obecnie mieszkańcy Gminy zobowiązani są do ponoszenia tzw. „opłaty śmieciowej”, natomiast Gmina gospodaruje środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranej w drodze przetargu firmy jakość usług.

Od dnia 1 stycznia 2021 r. obowiązują nowe stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Łabiszyn dla właścicieli nieruchomości zamieszkałych, niezamieszkałych oraz działek letniskowych.

Opłata wynosi 24,00 zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej daną nieruchomość. Właściele nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, którzy posiadają kompostowniki przydomowe i kompostują w nich bioodpady mają prawo do skorzystania z częściowego zwolnienia z opłaty, które wynosi 1,00 zł miesięcznie od osoby zamieszkującej nieruchomość (iloczyn liczby osób i kwoty 1,00 zł). Dla nieruchomości niezamieszkałych (w tym rodzinnych ogrodów działkowych) opłata jest liczona od wielkości pojemnika na odpady zmieszane oraz ilości worków na pozostałe frakcje odpadów komunalnych. Nieruchomości letniskowe (z wyłączeniem rodzinnych ogródków działkowych) ponoszą opłatę roczną zryczałtowaną.

Z pobranych od właścicieli nieruchomości opłat Gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty:

- odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- obsługi administracyjnej tego systemu,
- edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi,
- koszt likwidacji dzikich wysypisk.

W wyniku przetargu zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wyłoniony został podmiot odpowiedzialny za odbiór odpadów komunalnych i ich zagospodarowanie od właścicieli nieruchomości zamieszkałych.

Odbieraniem odpadów komunalnych z terenu Gminy Łabiszyn zajmuje się podmiot wybrany w drodze postępowania przetargowego, a mianowicie: Zakład Oczyszczania Miasta Spółka z o.o. w Świdnicy ul. Metalowców 4, 58-100 Świdnica. Przedsiębiorca posiada swoją bazę w Żninie Oddział ZOM w Żninie, ul. Składowa 5a, 88-400 Żnin.

Miejszem zagospodarowania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne, pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania z terenu gminy Łabiszyn jest:

- instalacja komunalna Novago Żnin Sp. z o.o., Wawrzynki 35, 88 – 400 Żnin;
- instalacja komunalna Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o. ul. Inwalidów 45, 85-749 Bydgoszcz.

Każda gmina ma także obowiązek utworzenia PSZOK – zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach PSZOK, czyli punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, to miejsce na terenie gminy, w którym mieszkańcy pozostawiać mogą odpady komunalne zebrane w sposób selektywny. W ustawie wskazano dwa warunki, jakie spełniać musi PSZOK:

1. zapewniać musi łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy,
2. zapewniać musi przyjmowanie co najmniej takich odpadów komunalnych jak:
 - selektywnie zbierane odpady komunalne obejmujące co najmniej: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe oraz bioodpady,
 - odpady niebezpieczne,
 - przeterminowane leki i chemikalia,
 - odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych
 - w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych
 - w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi,
 - w szczególności igieł i strzykawek,
 - zużyte baterie i akumulatory,
 - zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
 - meble i inne odpady wielkogabarytowe,
 - zużyte opony,
 - odpady budowlane i rozbiórkowe,
 - odpady tekstyliów i odzieży.

W Gminie zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Przemysłowej w Łabiszynie (przy oczyszczalni ścieków), który jest czynny 5 dni w tygodniu (w różnych godzinach pracy). Odpady komunalne przyjmowane są do PSZOK zgodnie z obowiązującym regulaminem punktu selektywnej zbiórki odpadów.

W PSZOK przyjmowane są odpady zbierane selektywnie: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, bioodpady, odpady niebezpieczne, przeterminowane leki i chemikalia, odpady z tekstyliów i odzieży, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady budowlane i rozbiórkowe, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek.

Odpady budowlane i rozbiórkowe przyjmowane są w ilości nieprzekraczalnej 1 m³ rocznie od gospodarstwa domowego.

W PSZOK nie są przyjmowane odpady inne niż ww., w szczególności odpady zawierające azbest, materiały izolacyjne, w tym: styropian, wełna mineralna, papa, części samochodowe, opony od samochodów ciężarowych i ciągników rolniczych, niekompletne urządzenia elektryczne i elektroniczne, szkło zbrojone i hartowane, niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, odpady powstałe w wyniku prowadzenia działalności gospodarczej, odpady pochodzące od mieszkańców innych gmin.

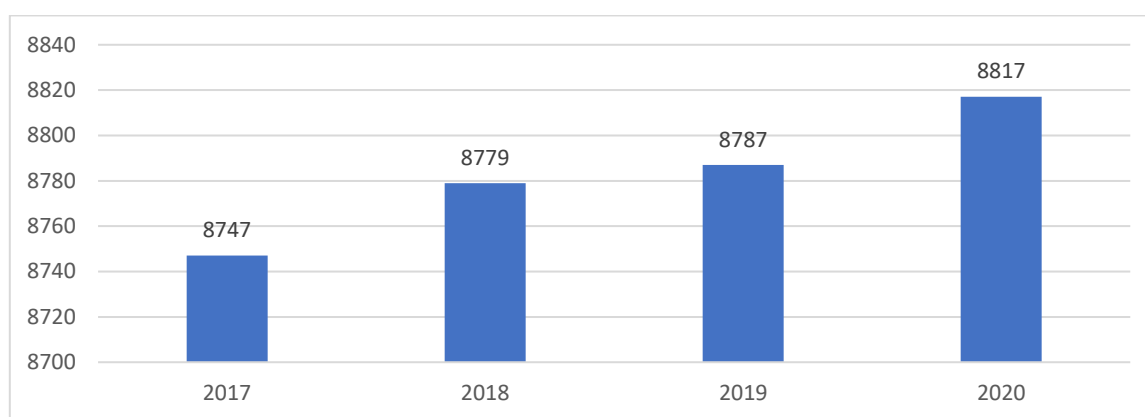
W 2020 roku Urząd Miejski w Łabiszynie informował mieszkańców o możliwościach nieodpłatnego przekazania odpadów typu styropian, zderzani samochodowe, nadkola, a także folii różnego rodzaju i sznurków do podmiotów oferujących usługi przyjęcia i odbióry poszczególnych rodzajów odpadów.

Na terenie gminy istnieje również możliwość przekazania odpadów powstających w gospodarstwach rolnych do odpowiednich podmiotów. Wykaz tych podmiotów został podany do publicznej wiadomości na stronie gminy.

Urząd Miejski w Łabiszynie informuje mieszkańców o możliwościach odbioru innych odpadów powstających na terenie gminy, dla których nie ma możliwości przyjęcia do PSZOK.

Gmina Łabiszyn nie ma możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, BIO odpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczone do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych zmieszanych odpadów komunalnych.

Liczba osób objętych systemem gospodarowania odpadami w latach 2017-2020 systematycznie rosła, co przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 38. Liczba osób objętych systemem gospodarowania odpadami na terenie gminy Łabiszyn.

Źródło: Analizy Stanu Gospodarki Odpadami za lata 2017-2020.

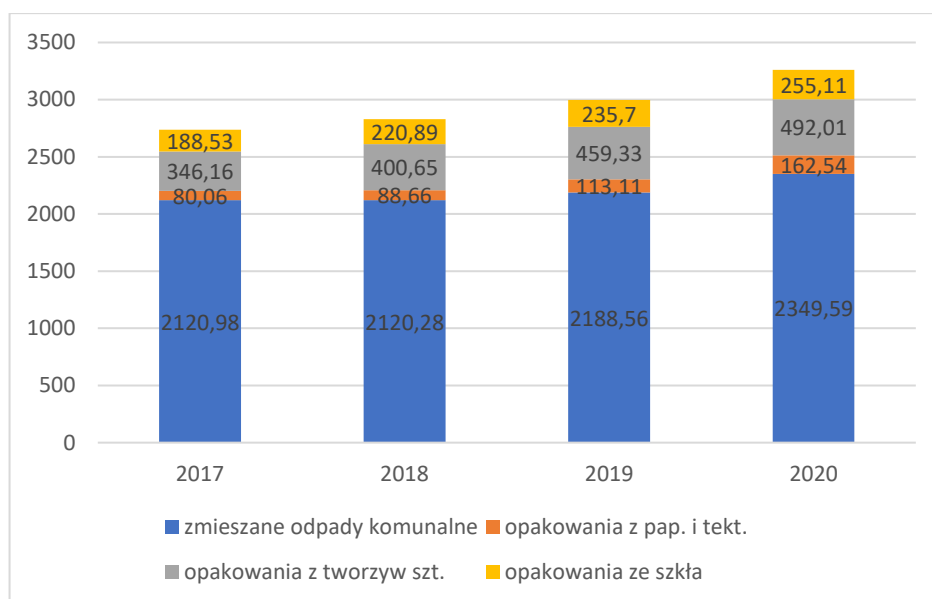
System gospodarki odpadów jest stabilny, przyrost lub ubytek ilości osób na podstawie złożonych deklaracji jest niewielki w ujęciu rok do roku. Wydatki (koszty) poniesione w 2019 r. na system gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Łabiszyn wyniosły: 1 987 587,58 zł, natomiast w 2020 roku 2 464 699,54 zł i z roku na rok są generalnie coraz wyższe.

Łączną masę odpadów zmieszanych i selektywnie odebranych i zebranych z terenu gminy Łabiszyn w latach 2017-2020 przedstawiono w tabeli i na rycinie poniżej.

Tabela 24. Ilość odpadów zmieszanych i selektywnie odebranych i zebranych z terenu gminy Łabiszyn w latach 2017-2020.

	Rok			
	2017	2018	2019	2020
Łączna masa odpadów zmieszanych i selektywnie odebranych i zebranych z terenu gminy [Mg]	2735,73	2830,48	2996,7	3259,25

Źródło: Analizy Stanu Gospodarki Odpadami za lata 2017-2020.

Ryc. 39. Ilość odpadów zmieszanych i selektywnie odebranych i zebranych z terenu gminy Łabiszyn w latach 2017-2020.

Źródło: Analizy Stanu Gospodarki Odpadami za lata 2017-2020.

Uwzględniając liczbę mieszkańców objętych systemem zaznaczyć należy ogólny wzrost masy produkowanych odpadów przy jednoczesnym wzroście masy odpadów zabieranych w sposób selektywny.

W roku 2020 na każdego mieszkańca gminy przypadało 370 kg odpadów komunalnych, w tym 103 kg odpadów selektywnych.

W ramach weryfikacji systemu gospodarowania odpadami gminy mają obowiązek dokonać corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym m.in. osiągniąć poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

5.8.2 ANALIZA STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI NA TERENIE GMINY ŁABISZYN W LATACH 2017-2020

W tabeli poniżej przedstawiono osiągnięte w latach 2017-2020 wskaźniki odzysku przewidziane do osiągnięcia, tj.:

- recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła*,
 - recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne*,
- * Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych*
- ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r.

w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji).

Tabela 25. Osiągnięte w latach 2017-2020 wskaźniki odzysku.

rok	Poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych				Ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	
	papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło		inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe			
	mini- mum	poziom osiągnięty przez Gminę	mini- mum	poziom osiągnięty przez Gminę	dopuszczalny poziom	poziom osiągnięty przez Gminę
2017	20%	36,61%	45%	100,00%	45%	0,00%
2018	30%	40,94%	50%	100,00%	40%	0,32
2019	40%	40,00%	60%	100,00%	35%	0,00
2020	50%	54,82%	70%	87,88%	35%	23,13%

źródło: Analizy Stanu Gospodarki Odpadami za lata 2017-2020.

Gmina realizuje nałożone ustawowe obowiązki i podejmuje działania zmierzające do poprawy jakości usług oraz rozszerzenia asortymentu odbieranych usług.

Mieszkańcy Gminy są na bieżąco informowani o różnych aspektach związanych z gospodarowaniem odpadami, np. poprzez informację na stronach internetowych, ulotki dotyczące m.in. selektywnej zbiórki odpadów. Uczniowie szkół biorą również udział w licznych pogadankach, warsztatach i konkursach ekologicznych.

5.8.3 WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST

Na mocy ustawy z dnia 19.06.1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz.U. 2017 poz. 2119), w roku 1998 w Polsce zakończono produkcję wyrobów zawierających azbest. Na posiadaczy wyrobów zawierających azbest nałożono obowiązek ich inwentaryzowania i przestrzegania specjalnych procedur w trakcie usuwania, transportu i ich składowania.

W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”, a następnie dnia 15 marca 2010 r. przyjęło uchwałę nr 39/2010 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Tak długi okres został przyjęty ze względu na trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie oraz ich znaczne rozproszenie na terenie kraju. Dodatkowo czas ten wydłuża konieczność ponoszenia przez właścicieli nieruchomości, urządzeń oraz instalacji wysokich kosztów demontażu wyrobów azbestowych oraz transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, a także nieuniknionych kosztów związanych z zakupem nowych wyrobów bezazbestowych, które zastąpią usunięte wyroby azbestowe.

Gmina posiada własny program usuwania azbestu przyjęty Uchwałą Nr XXV/184/21 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 21 lipca 2021 roku w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn na lata 2021 – 2032”. Realizując obowiązek usuwania azbestu do 2032 r., a także zapisy gminnego programu usuwania azbestu, Gmina sukcesywnie usuwa wyroby zawierające azbest.

Bilans za lata 2017-2020 zawiera kolejna tabela.

Tabela 26. Ilość usuniętego azbestu w latach 2017-2018

-	2017 rok	2017 rok (po nawalnicy)	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Ilość usuniętego azbest (w Mg)	123,58	159,20	72,59	111,329	84,80
Poniesione koszty (zł. netto)	36 990,89	55 772,76	21 301,94	38 027,65	33 280,00

Źródło: Urząd Miejski w Łabiszynie.

W celu określenia ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Łabiszyn przeprowadzono szczegółową inwentaryzację zasobów azbestu oraz wyrobów azbestowych, polegającą na spisie z natury. Inwentaryzacja została przeprowadzona w okresie od grudnia 2020 r. do kwietnia 2021 r.

Inwentaryzacja wykazała, że na terenie Gminy Łabiszyn wyroby zawierające azbest znajdują się na 963 posesjach. Na terenie Gminy Łabiszyn do III stopnia pilności wymiany zaliczone zostało 96,4 % ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest. Ilość ta w ciągu kolejnych 5 lat powinna zostać poddana ponownej ocenie pod względem zaliczenia jej do danego stopnia pilności wymiany. Azbest II stopnia pilności wymiany został zinwentaryzowany na 0,3 % powierzchni. W tym przypadku wymaga się przeprowadzenia ponownej oceny stanu w czasie do 1 roku. Na terenie Gminy Łabiszyn zinwentaryzowano zaledwie 3,3 % wyrobów zawierających azbest ocenianych na I stopień pilności, przy którym wymagane jest pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie.

Ocena stopnia pilności oraz termin przeprowadzenia ponownej oceny wynika z rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r., Nr 162, późn. 1089). Wyroby zawierające azbest występują przeważnie na terenie posesji osób fizycznych (92 %), natomiast na terenach zarządzanych przez osoby prawne występuje tylko 8 % ogółu zinwentaryzowanych wyrobów. Biorąc pod uwagę liczbę posesji na których zinwentaryzowano wyroby zawierające azbest należy stwierdzić, że największe ich nagromadzenie (minimum 50 posesji) występuje w miejscowościach: Annowo (52), Łabiszyn (207), Łabiszyn - Wieś (65), Nowe Dąbie (62), i Ojrzanowo (112). Największa masa azbestu wykazana została w miejscowościach (minimum 200 Mg): Jabłówko, Lubostroń, Łabiszyn, Łabiszyn Wieś i Nowe Dąbie.

Na podstawie wykonanej inwentaryzacji stwierdzono, że obecnie na terenie Gminy Łabiszyn znajduje się 3 487,3 Mg wyrobów zawierających azbest do unieszkodliwienia.

Realizacja „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn na lata 2021 – 2032” zakłada sukcesywne zmniejszanie ilości azbestu na terenie gminy.

Założenia Programu wraz z szacunkowymi kosztami realizacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 27. Założenia dotyczące usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2021-2032.

Przedział czasowy	Wyroby przewidziane do unieszkodliwienia		Koszty transportu i unieszkodliwienia
	Procent ogółu [%]	Masa [Mg]	
2021-2023	15 %	523,1	183 083
2024-2027	35 %	1220,6	427 194
2028-2032	50 %	1743,7	610 278
Razem 2021-2032	100 %	3487,3	1 220 555

Źródło: „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn na lata 2021 – 2032”.

Należy przypomnieć, że aby wymienić pokrycie dachowe, należy ten zamiar odpowiednio wcześniej zgłosić do Starostwa Powiatowego w Żninie.

5.8.5 DOTYCZASOWE DZIAŁANIA

W związku z podnoszeniem świadomości mieszkańców w zakresie właściwego postępowania odpadami, Gmina realizuje działania edukacyjne (przykłady):

- edukacja ekologiczna promująca wśród dzieci oraz dorosłych prawidłowe postępowanie z odpadami,
- prowadzenie strony internetowej poświęconej systemowi gospodarowania odpadami komunalnymi,
- organizowanie akcji „sprzątanie świata”.

Gmina koncentruje się na bieżącym realizowaniu obowiązku funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Ponadto Gmina realizuje działania z zakresu gospodarki odpadami polegające na ewidencji i kontroli, w tym również odpadów zawierających azbest. W 2020-2021 roku Gmina zleciła przeprowadzenie inwentaryzacji zasobów azbestu oraz wyrobów azbestowych, na podstawie której został sporządzony a następnie przyjęty uchwałą „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn na lata 2021 – 2032”.

5.8.6 ANALIZA SWOT

W kolejnej Tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Tabela 28. Analiza SWOT – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Czynniki wewnętrzne	Mocne strony	Słabe strony
	– sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łabiszyn, – prowadzona w Gminie edukacja ekologiczna w zakresie odpadów	– szczelność systemu wyrażona m.in. poprzez liczbę mieszkańców uczestniczących w systemie; – duże koszty prowadzenia systemu.
Czynniki zewnętrzne	Szanse	Zagrożenia
	– wprowadzenie na terenie kraju nowych założeń dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi (nowelizacje ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach), – utrzymanie i rozwój nowoczesnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych	– brak wpływu gmin na efektywność przetwarzania odpadów komunalnych w RIPOK, – rosnące koszty prowadzenia systemu gospodarki odpadami

Źródło: opracowanie własne

5.8.7 KIERUNKI DZIAŁAŃ

Priorytetowym zadaniem na lata następne jest dalsze uświadamianie mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz racjonalnego sortowania odpadów komunalnych w celu osiągnięcia określonych

poziomów odzysku i recyklingu, gdyż z roku na rok będą one coraz bardziej restrykcyjne. Konieczne są:

- propagowanie selektywnego zbierania odpadów,
- propagowanie kompostowania odpadów,
- szkolenie kadr odpowiedzialnych za funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami,
- działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami,
- promowanie i wspieranie sieci napraw i ponownego użycia,
- usuwanie i utylizacja wyrobów zawierających azbest
- inwentaryzacja i likwidacja „dzikich wysypisk”.

Priorytetem na najbliższe lata jest także, aby w jak najkrótszym terminie zrealizować Program usuwania wyrobów zawierających azbest. Największym wyzwaniem, a zarazem zagrożeniem realizacji Programu jest niska zasobność finansowa właścicieli nieruchomości, w szczególności tych, na których zlokalizowane są budynki mieszkalne i gospodarcze o dużych powierzchniach dachu. Dofinansowanie na poziomie nawet do 100% na działania związane z demontażem, transportem i utylizacją wyrobów zawierających azbest, ewentualnie na odbiór, transport i utylizację tych wyrobów są barierą dla mieszkańców – ze względu na konieczność wymiany pokrycia dachowego na nowe.

Realizacja zaproponowanych działań i potrzeb inwestycyjnych pozwoli na prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami na terenie Gminy Łabiszyn.

5.9 ZASOBY PRZYRODNICZE

5.9.1 FORMY OCHRONY PRZYRODY W GMINIE

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. 2020 poz. 55 ze zm.) ustanowiła dziesięć form ochrony przyrody. Poza ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów są to parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Powołanie określonej formy ochrony przyrody odbywa się w różnych trybach.

Spośród wymienionych form ochrony przyrody na terenie Gminy znajdują się:

- Obszar Natura 2000 PLH040029 Równina Szubińsko-Łabiszyńska;
- Rezerwat Ostrów koło Pszczółczyna,
- Użytki ekologiczne;
- Pomniki przyrody.

OBSZAR NATURA 2000 RÓWNINA SZUBIŃSKO-ŁABISZYŃSKA

Obszar Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska (PLH 040029), wyznaczony w ramach dyrektywy siedliskowej - DECYZJĄ KOMISJI z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 33 str. 146 z 08.02.2011 r.

Równina Szubińsko-Łabiszyńska obejmuje dno doliny ukształtowanej przez rzekę Noteć. Wypełniają ją organiczne gleby podlegające ochronie - torfy niskie i mursze. Zagospodarowana jest jako układ łąkowy mający swoją kontynuację w postaci kompleksu łąk Nadnoteckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Łąki te położone są w regionie pozostającym pod znacznym wpływem obszarów silnie zurbanizowanych, z Bydgoszczą na czele. Roślinność łąkowa kształtuje się między innymi na siedliskach łąk trzęślicowych. W runi łąkowej notowane jest występowanie staroduba łąkowego *Ostericum palustre*. Na niewielkich wyniosłościach rozwijają się grądy, w tym objęte ochroną rezerwatową drzewostan z lipą szerokolistną *Tilia platyphyllos*. Na miejscach wyżej położonych zachowały się stanowiska roślinności kserotermicznej.

Przedmiotami ochrony w obrębie obszaru są następujące siedliska przyrodnicze i gatunki:

- 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*),
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*),
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*),
- 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*,
- 1617 starodub łąkowy *Angelica palustris*.

Dla obszaru NATURA 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska sporządzono i zatwierdzono Plan zadań ochronnych:

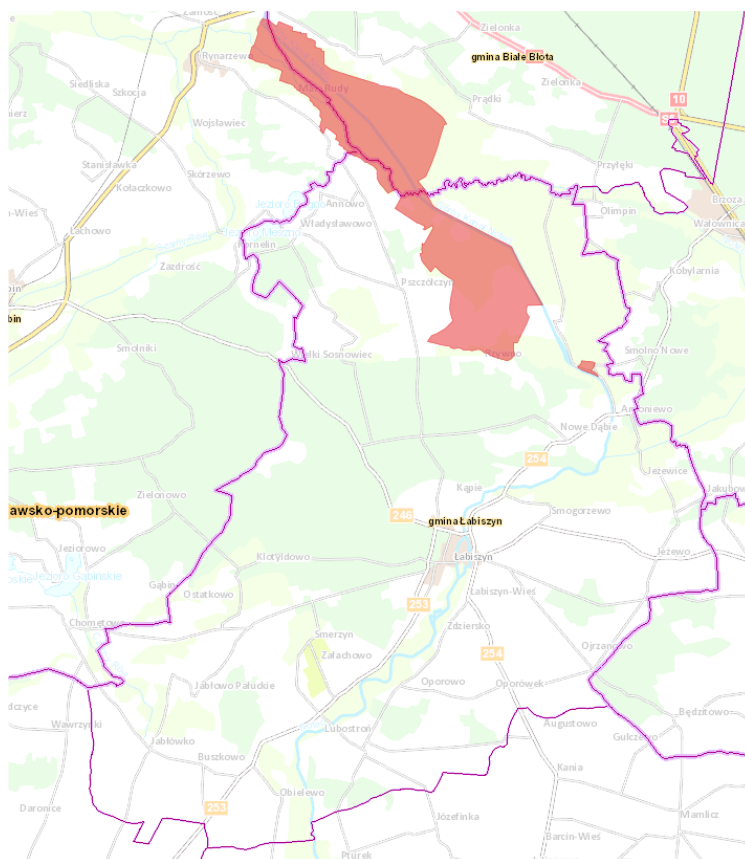
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 sierpnia 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 3241);
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 5 marca 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska PLH040029 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 1355).

W ramach ustanowionego planu zadań ochronnych oprócz wyznaczenia dokładnych granic wskazano:

- identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru;
- cele działań ochronnych;
- działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów wdrażania.

Łącznie obszar zajmuje powierzchnię 2825,85 ha, z czego na terenie gminy Łabiszyn znajduje się część wschodnia tego obszaru Natura 2000.

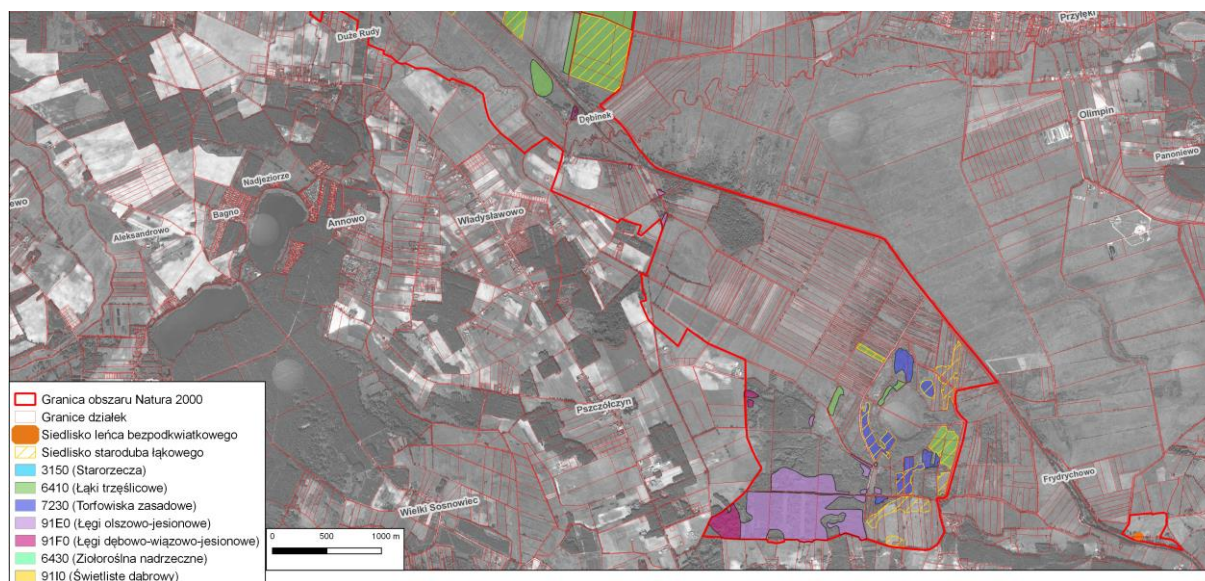
W granicach administracyjnych Gminy Łabiszyn obszar zlokalizowany jest we północnej części gminy – rycina poniżej.

Ryc. 40. Obszar NATURA 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska na tle Gminy

Źródło: www.gios.gov.pl

Nad obszarem nadzór sprawuje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Według danych RDOŚ w Bydgoszczy (dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru PLH040029) na obszarze gminy Łabiszyn w granicach obszaru NATURA 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska znajdują się siedliska oznaczone na rycinie poniżej.

Ryc. 41. Obszar ochrony siedlisk w granicach obszaru NATURA 2000
Równina Szubińsko-Łabiszyńska na terenie gminy Łabiszyn.

Źródło: RDOŚ Bydgoszcz

Są to typy siedlisk:

- siedlisko staroduba łąkowego;
- siedlisko leńca bezpodkwiatkowego;
- 6410 – łąki trzęślicowe;
- 7230 – torfowiska zasadowe;
- 91E0 – łągi olszowo-jesionowe;
- 91F0 – łągi dębowo-wiązowo-jesionowe;

Zgodnie z ustanowionym planem zadań ochronnych poniżej przedstawiono identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony ww. siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk.

Tabela 29. Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk na terenie gminy Łabiszyn w obszarze NATURA 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska.

Lp.*	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis
		Istniejące	Potencjalne	
2.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	A02.01 Intensyfikacja rolnictwa, A08 Nawożenie, nawozy sztuczne	J02.01.02 Osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne, B01 Zalesianie terenów otwartych, K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zagrożenia istniejące: Największym obecnie zagrożeniem jest zmiana sposobu użytkowania łąk. Obserwuje się intensyfikację agrotechniki oraz obfite nawożenie obornikiem. Zagrożenia potencjalne: W przypadku wszystkich siedlisk łąkowych zagrożeniem potencjalnym jest ewolucja biocenotyczna (sukcesja na skutek zaniechania użytkowania rolniczego). Potencjalnie część siedlisk, najmniej wartościowych rolniczo może być osuszana i zalesiana.
4.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	A03.03 Zaniechanie koszenia K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	A08 Nawożenie, nawozy sztuczne, A03.01 Intensywne koszenie J02.01.02 Osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Zagrożenia istniejące: Najsilniej uwilgotnione płaty wyłączane są z użytkowania. Tam następuje rozwój ziołorośli łąkowych. Zagrożenia potencjalne: Największym zagrożeniem jest odwadnianie terenu, jak również zmiany w agrotechnice rolniczej. Możliwe jest osuszanie płatów siedliska i intensyfikacja rolnictwa.
5.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinosoincanae)	I02 Problematiczne gatunki rodzime I01 Obce gatunki inwazyjne K04.01 Konkurencja	B02.02 Wycinka lasu, B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew,	Zagrożenia istniejące: Wprowadzony został do drzewostanu obcy ekologicznie gatunek - olsza szara <i>Alnus incana</i> , który w kilku płatach stanowi konkurencję dla olszy czarnej. Stwierdzono liczne występowanie niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> oraz ekspansję trzcinnika piaskowego <i>Calamagrostis epigejos</i> . Brak metody skutecznego usuwania niecierpka i trzcinnika. Zagrożenia potencjalne: Z zagrożeń potencjalnych znaczenie może mieć gospodarowanie w obrębie płatów siedlisk w ewidencji gruntu nie zakwalifikowanych jako las. Obserwuje się brak martwego drewna w płatach,

Lp.*	Przedmiot ochrony	Zagrożenia	Potencjalne	Opis
		Istniejące		
				czasowe zachwianie struktury pionowej i składu drzewostanu oraz fragmentację lasu
6.	91F0 Łęgowe lasy dębowlązowej esionowe (FicarioUlmetum)	I01 Obce gatunki inwazyjne K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe)	B02.02 Wycinka lasu, B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew, I02 Problematyczne gatunki rodzime	Zagrożenia istniejące: W kilku płatach licznie występuje niecierpek drobnokwiatowy, przy czym nie ma skutecznej metody usuwania gatunku. W kilku płatach wprowadzony został do drzewostanu obcy geograficznie gatunek drzewa robinia akacjowa Robinia pseudoacacia, który jest gatunkiem ekspansywnym oraz dąb czerwony Quercus rubra, który zniekształca skład gatunkowy łęgów. Zanotowano również ekspansywne obce geograficznie gatunki krzewów: ligustr zwyczajny Ligustrum vulgare. i tawliny jarzębolistnej Sorbaria sorbifolia. W jednym płacie zaobserwowano wzmożone zasychanie jesionów spowodowane chorobą. Brak metody zapobiegania chorobie. Do czasu utrzymywania się jej objawów nie powinny być nasadzane jesiony. W kilku płatach drzewostanu znajduje się obcy geograficznie gatunek krzewu - czeremcha amerykańska Padus serotina. Zagrożenia potencjalne: Zagrożeniem potencjalnym może być gospodarowanie w obrębie płatów siedlisk w ewidencji gruntu nie zakwalifikowanych jako las. Obserwuje się brak martwego drewna w płatach, czasowe zachwianie struktury pionowej i składu drzewostanu oraz fragmentację lasu.
8.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy Thesium ebracteatum	K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	E05 Składowanie K04.01 Konkurencja	Zagrożenia istniejące: Postępująca sukcesja drzew, głównie topoli osiki osiąga coraz większe natężenie. Zagrożenia potencjalne: Potencjalnie zagrażają składowanie odpadów rolniczych, głównie siana i obornika oraz nadmierny rozwój trzcinnika piaskowego Calamagrostis epigeios. Brak metody skutecznego usuwania trzcinnika piaskowego, zaproponowane koszenie obniży jego żywotność.
9.	1617 Starodub łąkowy Angelica palustris	A08 Nawożenie, nawozy sztuczne, A02.01 Intensyfikacja rolnictwa	A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne, B01 Zalesianie terenów otwartych, K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zagrożenia istniejące: Największym obecnie zagrożeniem jest zmiana sposobu użytkowania łąk. Obserwuje się obfite nawożenie obornikiem. Zagrożenia potencjalne: Potencjalnie część siedlisk, najmniej wartościowych rolniczo może być zalesiana lub zarzucona w użytkowaniu

*wg zał. 3 planu zadań ochronnych - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 sierpnia 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. poz. 3241).

Źródło: plan zadań ochronnych - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 sierpnia 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. poz. 3241).

Zgodnie z ustanowionym planem zadań ochronnych poniżej przedstawiono cele działań ochronnych dla siedlisk znajdujących się na terenie gminy Łabiszyn.

Tabela 30. Cele działań ochronnych siedlisk na terenie gminy Łabiszyn w obszarze NATURA 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska.

Nr.*	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
2.	6410 Zmienne wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (U1). Nie jest możliwa poprawa stanu siedliska z uwagi na skład gatunkowy, w szczególności liczbę gatunków charakterystycznych.
4.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (U2). Nie jest możliwa poprawa stanu siedliska z uwagi na skład gatunkowy, w szczególności liczbę gatunków charakterystycznych
5.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae)	Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (U2). Poprawa stanu części płatów poprzez usunięcie gatunków obcych.
6.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum)	Zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym (U2). Poprawa stanu części płatów poprzez usunięcie gatunków obcych.
8.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy Thesium ebracteatum	Zachowanie siedliska gatunku oraz stanu jego populacji w stanie niepogorszonym (U1).
9.	1617 Starodub łąkowy Angelica palustris	Zachowanie siedliska gatunku oraz stanu jego populacji w stanie niepogorszonym (U1).

*wg zał. 4 planu zadań ochronnych - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 sierpnia 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. poz. 3241).

Źródło: plan zadań ochronnych - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 sierpnia 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. poz. 3241).

Zgodnie z ustanowionym planem zadań ochronnych poniżej przedstawiono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie dla siedlisk znajdujących się na terenie gminy Łabiszyn.

Tabela 31. Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie dla siedlisk na terenie gminy Łabiszyn w obszarze NATURA 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska.

Lp.*	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania **	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania				
2.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	Działania obligatoryjne: zachowanie siedlisk przyrodniczych położonych na trwałych użytkach zielonych, ekstensywne użytkowanie kośne lub kośno -pastwiskowe łąk Działania fakultatywne: koszenie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6410 w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.	Płaty siedliska przyrodniczego na działkach: gmina Łabiszyn - obszar wiejski: - obręb Nowe Dąbie, działki nr: 728, 743, 744, 1018, 987, 994, 995, 996, 997, 998, 999 - obręb Władysławowo, działki nr: 578/1	właściciel (zarządca) na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości lub na podstawie porozumienia ze sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000
3.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Działania obligatoryjne: Zachowanie siedlisk przyrodniczych położonych na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe. Działania fakultatywne: Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 7230 w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.	gmina Łabiszyn - obszar wiejski: - obręb Nowe Dąbie, działki nr: 1004, 1005, 1006, 999, 1028, 989, 990, 991, 992, 993, 977, 978, 599, 1003, 1013, 1002	właściciel (zarządca) na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości lub na podstawie porozumienia ze sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000
8.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albobfragilis, Populetum albae, Alnenion glutinosoincane)	Prowadzenie gospodarki leśnej z uwzględnieniem następujących zasad: - maksymalne ograniczenie użytkowania rębnią zupełną, - zagospodarowanie rębniami złożonymi, - zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów na co najmniej 5% powierzchni manipulacyjnej, - eliminowanie gatunków obcych w drzewostanie	gmina Łabiszyn - obszar wiejski: - obręb Obórznia, działki nr: 3089/1, 103, 106/10, 107, 108, 109, 111/1, 111/2, 112, 3087, 3088, 3092, 3093, 3094, 3095/5, 3097/6, 3089/2, 3089/1, 3090, 3092, 3093, 3094, 3097/6 - obręb Nowe Dąbie, działki nr: 1031, 3095/4, 868, 1000, 1027, 1028 - obręb Władysławowo, działki nr: 207, 208, 326, 337, 342, 343, 347/2, 572/1, 574/1, 587, 589/1, 446, 447, 448/1, 449/1 - obręb Wielki Sosnowiec, działki nr: 3, 5/1, 10/1, 5/3	Właściciel lub zarządca na podstawie porozumienia zawartego ze sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000

Lp.*	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania **	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
		i warstwie krzewów, - kontynuowanie w ramach gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie martwego drewna, aż do osiągnięcia właściwego stanu siedlisk (za wyjątkiem koniecznych zabiegów ochrony lasu i zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego).		
10.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i>	Działania obligatoryjne: koszenie Zachowanie siedlisk przyrodniczych położonych na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe. Działania fakultatywne: koszenie: raz w roku w terminie od 15 VII do 30 VIII, z pozostawieniem 20% powierzchni nieskosizonej w ciągu całego roku (co roku inne miejsce), Wymagane koszenie na wysokości ok. 10 cm, w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby, od środka na zewnątrz działki z usunięciem lub złożeniem w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie po pokosie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków). wypas: dopuszczalny z obsadą zwierząt od 0,4 do 0,6 DJP/ha i maks. obciążeniu do 5 DJP/ha (2,5t/ha), sezon pastwiskowy – od 1 maja do 15 października.	Płaty siedliska gatunku na działkach: gmina Łabiszyn - obszar wiejski: - obręb Nowe Dąbie, działki nr: 1034, 3128/1	właściciel (zarządca) na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości,
11.	1617 Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i>	Działania obligatoryjne: zachowanie siedlisk przyrodniczych położonych na trwałych użytkach zielonych, ekstensywne użytkowanie kośne łąk, kośno -pastwiskowe lub pastwiskowe łąk Działania fakultatywne:	Płaty siedliska gatunku na działkach: gmina Łabiszyn - obszar wiejski: - obręb Nowe Dąbie, działki nr: 1008, 3130/5, 437/1, 929, 1004, 1005, 1006, 1015, 979, 980, 1009, 1025, 570/1, 787, 788/1, 789/1, 930, 931, 932, 933, 934, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 9851018, 994, 995,	właściciel (zarządca) na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości,

Lp.*	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania **	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
		koszenie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu, ukierunkowanego na ochronę siedliska gatunku w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.	996, 997, 998, 999, 728, 743, 744, 770, 1012, 1028, 989, 990, 991, 992, 993, 436, 437/1, 438, 439, 441/1, 443, 445/1, 445/5, 599, 926, 927, 928, 929, 1002, 1003, 1013, 1014, - obręb Władysławowo, działki nr: 589/1	
Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych				
13.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	Monitoring zgodnie z metodyką Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w stałym punkcie monitoringowym co 5 lat	Według zał. 5 planu zadań ochronnych	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
14.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze łąk, turzycowisk i mechowisk	Monitoring zgodnie z metodyką Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w stałym punkcie monitoringowym co 5 lat	Według zał. 5 planu zadań ochronnych	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
16.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albofragilis, Populetum albae, Alnion glutinosincanae)	Monitoring zgodnie z metodyką Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w stałym punkcie monitoringowym co 5 lat	Według zał. 5 planu zadań ochronnych	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
20.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-łęgowe jesionowe (Ficario Ulmetum)	Monitoring zgodnie z metodyką Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w stałym punkcie monitoringowym co 5 lat	Według zał. 5 planu zadań ochronnych	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
23.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy Thesium ebracteatum	Monitoring zgodnie z metodyką Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w stałym punkcie monitoringowym co 5 lat	Według zał. 5 planu zadań ochronnych	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
23.	1617 Starodub łąkowy Angelica palustris	Monitoring zgodnie z metodyką Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w stałym punkcie monitoringowym co 5 lat	Według zał. 5 planu zadań ochronnych	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy

*wg zał. 5 planu zadań ochronnych - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 sierpnia 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Równina Szubińska-Łabiszyńska (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 3241) oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 5 marca 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Równina Szubińska-Łabiszyńska PLH040029 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 1355).

**na terenie gminy Łabiszyn.

Źródło: plan zadań ochronnych - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 22 sierpnia 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Równina Szubińska-Łabiszyńska (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 3241) oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 5

marca 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska PLH040029 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 1355).

Zgodnie z informacją RDOŚ w Bydgoszczy do 2028 roku planowane jest wykonanie monitoringów stanu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 zgodnie z zarządzeniem dotyczącym planu zadań ochronnych.

REZERWAT PRZYRODY OSTRÓW KOŁO PSZCZÓŁCZYNA

Na terenie Gminy Łabiszyn (w północnej części gminy, w granicach obszaru NATURA 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska) zlokalizowany jest rezerwat przyrody „Ostrów koło Pszczółczyna”.

Na poniższych rycinach wskazano lokalizację rezerwatu na terenie gminy Łabiszyn.

Ryc. 42. Lokalizacja rezerwatu przyrody Ostrów koło Pszczółczyna na terenie gminy Łabiszyn.

Źródło: mapy.geoportal.gov.pl

Rezerwat przyrody ustanowiono zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 września 1974 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Zarządzenie Nr 0210/20/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Ostrów koło Pszczółczyna” obejmuje aktualizację danych ewidencyjnych, oraz uzupełnienie danych dotyczących rezerwatu do obowiązujących przepisów prawa, w tym określenie sprawującego nadzór oraz określenie rodzaju, typu i podtypu obiektu.

Jest to rezerwat leśny o powierzchni 16,8 ha. Ochroną prawną w rezerwacie objęto fragment lasu liściastego o charakterze naturalnym – grąd niski dębowo-grabowy z dużym udziałem lipy szerokolistnej oraz łęg olszowy z olszą czarną i lipą szerokolistną. W runie występują gatunki chronione: wawrzynek wilczełyko i bluszcz pospolity. Jest tutaj ponadto stanowisko bardzo rzadkiego i chronionego gatunku – czosnku niedźwiedziego. Na obrzeżach rezerwatu rośnie łęg olszowy, w którego runie występuje m.in. niecierpek pospolity, szczyr trwały, czy śledziennica skrętolistna. Zwraca uwagę barwny, wiosenny aspekt zbiorowiska, kiedy masowo zakwitają kokorycze: pusta oraz wątła, złoć żółta, ziarnopłon wiosenny oraz dwa gatunki zawilców, gajowy i żółty.

Zarządzeniem Nr 0210/21/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. ustanowiono dla rezerwatu przyrody „Ostrów koło Pszczółczyna” plan ochrony. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie lasu o charakterze naturalnym z udziałem lipy szerokolistnej *Tilia platyphyllos*. Nie identyfikuje oraz nie określa się sposobów eliminacji i ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na obszarze rezerwatu. Ochronie ścisłej podlega cały obszar rezerwatu. Nie określa się działań ochronnych na obszarze ochrony ścisłej rezerwatu. W dojrzałych formach ekosystemów leśnych rezerwatu dochodzi do zamierania jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior*. Z uwagi na brak sposobów zahamowania tego procesu, zjawisko to pozostawia się naturalnym procesom ekologicznym.

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Na terenie Gminy Łabiszyn znajdują się cztery użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 22,46 ha, których szczegółową charakterystykę przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 32. Użytki ekologiczne na terenie Gminy Łabiszyn.

Nazwa	Lokalizacja	Pow. [ha]	Rodzaj użytku	Akty prawne- ustanowienie	Akty prawne - pozostałe
Nie nadano	Obórznia, działka nr 269/2LP	0,38	bagno	Rozporządzenie Nr 346/94 Wojewody Bydgoskiego z 30.12.1994 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego	Rozporządzenie Nr 1/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z 19.01.2004 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne
Nie nadano	Obórznia, działka nr 279/1LP, 280/1LP	19,59	Zarastające jezioro wraz z otaczającymi je bagnami		
Nie nadano	Obórznia, część działki nr 67/5LP	1,55	Zarastające bagno		
Nie nadano	Władysławowo, działka nr 462/2	0,94	Bagno - Łąka okresowo zalewana wodą	Rozporządzenie Nr 64/97 Wojewody Bydgoskiego z 30.10.1997 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne tworów przyrody na terenie województwa bydgoskiego	

Źródło: www.crfor.gdos.gov.pl

Lokalizację użytków ekologicznych na terenie gminy Łabiszyn wskazano na rycinach poniżej.

Ryc. 43. Lokalizacja użytków ekologicznych na terenie gminy Łabiszyn.
Źródło: mapy.geoportal.gov.pl

POMNIKI PRZYRODY

Pomnikami przyrody na terenie Gminy Łabiszyn są pojedyncze drzewa oraz skupiska drzew w postaci alei o szczególnej wartości przyrodniczej i krajobrazowej. Występują one głównie w parkach podworskich, wiejskich, przykościelnych oraz przy drogach.

Wśród chronionych gatunków są: dąb szypułkowy, platan klonolistny, sosna zwyczajna, sosna czarna dwuwierchołkowa, modrzew europejski, buk zwyczajny, iglicznia trójcierniowa, lipa drobnolistna i szerokolistna, lipa drobnolistna dwuwierchołkowa, cis pospolity, klon zwyczajny, klon wielowierchołkowy, świerk pospolity, chojna kanadyjska, jesion wyniosły, robinia grochodrzew oraz dwa głązy narzutowe.

Zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 ze zm.) ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy.

Brak aktualizacji aktów prawnych ustalających pomniki przyrody stanowi zagrożenie dla ich zachowania.

W kolejnej tabeli przedstawiono wykaz pomników przyrody utworzonych na terenie Gminy Łabiszyn.

Tabela 33. Ewidencja pomników przyrody na terenie Gminy Łabiszyn.

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Obwód (cm)	Obręb ewid.	Opis lokalizacji	Forma własności zarządcy
1.	Dąb szypułkowy	290	Jeżewo	Park wiejski dz. nr 202/9	Spółdzielcza pod zarządem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ostatkowie nr rejestru wojewódzkiego 1052
2.	Platan klonolistny	351	Lubostroń	Zabytkowy park pałacowy (nr rej. Zabytków AKT IIA/246/33)	Skarb Państwa pod zarządem Wojewody Bydgoskiego nr rej. wojewódzkiego 402 i 1054
3.	Platan klonolistny	317	Lubostroń	j.w.	j.w.
4.	Platan klonolistny	301	Lubostroń	j.w.	j.w.
5.	Sosna zwyczajna	208	Lubostroń	j.w.	j.w.
6.	Sosna czarna dwu- wierzchołkowa	286/240	Lubostroń	j.w.	j.w.
7.	Modrzew europejski	316	Lubostroń	j.w.	j.w.
8.	Modrzew europejski	299	Lubostroń	j.w.	j.w.
9.	Modrzew europejski	242	Lubostroń	j.w.	j.w.
10.	Buk zwyczajny	498	Lubostroń	j.w.	j.w.
11.	Buk zwyczajny	422	Lubostroń	j.w.	j.w.
12.	Buk zwyczajny	400	Lubostroń	j.w.	j.w.
13.	Buk zwyczajny	380	Lubostroń	j.w.	j.w.
14.	Buk zwyczajny	368	Lubostroń	j.w.	j.w.
15.	Dąb szypułkowy	356	Lubostroń	j.w.	j.w.
16.	Dąb szypułkowy	338	Lubostroń	j.w.	j.w.
17.	Dąb szypułkowy	290	Lubostroń	j.w.	j.w.
18.	Iglicznia trójcierniowa	163	Lubostroń	j.w.	j.w.
19.	Lipa drobnolistna	434	Lubostroń	j.w.	j.w.
20.	Lipa drobnolistna	381	Lubostroń	j.w.	j.w.
21.	Lipa drobnolistna	362	Lubostroń	j.w.	j.w.
22.	Lipa drobnolistna	358	Lubostroń	j.w.	j.w.
23.	Lipa drobnolistna	349	Lubostroń	j.w.	j.w.
24.	Lipa drobnolistna	339	Lubostroń	j.w.	j.w.
25.	Lipa drobnolistna	336	Lubostroń	j.w.	j.w.

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Obwód (cm)	Obręb ewid.	Opis lokalizacji	Forma własności zarządca
26.	Lipa drobnolistna	304	Lubostroń	j.w.	j.w.
27.	Lipa drobnolistna	288	Lubostroń	j.w.	j.w.
28.	Lipa drobnolistna 2-wierzchołkowa	265/238	Lubostroń	j.w.	j.w.
29.	Cis pospolity	120	Lubostroń	j.w.	j.w.
30.	Klon zwyczajny	291	Lubostroń	j.w.	j.w.
31.	Klon wielo-wierzchołkowy	483	Lubostroń	j.w.	j.w.
32.	Klon wielo-wierzchołkowy	454	Lubostroń	j.w.	j.w.
33.	Świerk pospolity	264	Lubostroń	j.w.	j.w.
34.	Świerk pospolity	216	Lubostroń	j.w.	j.w.
35.	Chojna kanadyjska	165	Lubostroń	j.w.	j.w.
36.	Lipa drobnolistna	475	Zdziersk	Park Wiejski dz. nr 9/3	-
37.	Aleja przydrożna złożona z 253 drzew w tym: - 236 lip drobn., - 3 jesiony wyniosłe - 6 klonów zwyczajnych, - 6 robinii grochodrzew - 2 dęby szypułkowe	od 180 do 480 210, 190, 180 od 180 do 280 280, 225, 240, 210, 160, 140, 230, 220	Załachowo	Droga Lubostroń – Ostatkowo dz. nr 181	Gmina Łabiszyn
38.	Aleja przydrożna złożona z 80 lip drobnolistnych i szerokolistnych	od 90 do 520	Lubostroń	Droga nr 05542 Lubostroń – Pturek dz. nr 11	Skarb Państwa pod zarządem Zarządu Dróg w Szubinie nr. rej. wojewódzkiego 403
39.	Aleja śródlęśna złożona z 12 lip drobnolistnych	533	Lubostroń	Park pałacowy Lubostroń	Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Szubin nr rejestru wojewódzkiego 1053
		481			
		390			
		369			
		360			

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Obwód (cm)	Obręb ewid.	Opis lokalizacji	Forma własności zarządcy
		339			
		337			
		308			
		304			
		278			
		277			
		251			
40.	Dąb szypułkowy „Dąb Jagiełły”	610	Łabiszyn Miasto	Teren przy kościele dz. nr 703/2	kościelna pod zarządem Parafii Rzymsko - Katolickiej w Łabiszynie nr rejestru wojewódzkiego 407
41.	Lipa szerokolistna	415	Łabiszyn Miasto	Wyspa Parkowa w Łabiszynie dz. nr 300	Skarb Państwa pod zarządem Zespołu Opieki Zdrowotnej - Ośrodek Zdrowia w Łabiszynie nr rej. wojewódzkiego 408
42.	Buk zwyczajny	340	Obielewo	Park wiejski dz. nr 326	Skarb Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Szubin nr rej. wojewódzkiego 1055
43.	Buk zwyczajny	320	Obielewo	j.w.	j.w.
44.	Lipa drobnolistna	440	Obielewo	j.w.	j.w.
45.	Dąb szypułkowy	520	Wielki Sosnowiec	własność prywatna dz. nr 39 Pszczółczyn	Franciszek Kończal nr rej. wojewódzkiego 409
46.	Sosna zwyczajna	180	Nowe Dąbie	dz. nr 231/2 LP Nowe Dąbie	Skarb Państwa, w zarządzie Nadleśnictwa Szubin
47.	Lipa drobnolistna	405	Łabiszyn Miasto	dz. nr 316 Łabiszyn Miasto	Parafia Rzymsko - Katolicka p.w. Najświętszej Maryi Panny w Łabiszynie
48.	Lipa drobnolistna	380	Wielki Sosnowiec	Droga Łabiszyn – Rynarzewo dz. nr 41 Pszczółczyn	mienie powiatu żnińskiego Zarząd Dróg Powiatowych w Żninie z siedzibą w Podgórzynie
49.	Lipa drobnolistna	370	j.w.	j.w.	j.w.
50.	Lipa drobnolistna	350	j.w.	j.w.	j.w.
51.	Lipa drobnolistna	340	j.w.	j.w.	j.w.
52.	Lipa drobnolistna	310	j.w.	j.w.	j.w.

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Obwód (cm)	Obręb ewid.	Opis lokalizacji	Forma własności zarządca
53.	Lipa drobnolistna	290	j.w.	j.w.	j.w.
54.	Klon jawor	290	Smerzyn	Park Wiejski dz. nr 139/11	Skarb Państwa Agencja Nieruchomości Rolnych
55.	Sosna zwyczajna	260	Łabiszyn Miasto	dz. nr 153	Skarb Państwa Nadleśnictwo Szubin
56.	Sosna zwyczajna	260	Łabiszyn Miasto	j.w.	j.w.
57.	Aleja przydrożna złożona z 69 szt. modrzewi europejskich	od 110 do 160	Lubostroń	droga nr 05546 Lubostroń – Julianowo dz. nr 61 i 217/3	Spółdzielcza pod zarządem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ostatkowie
58.	Głaz narzutowy	1150	Lubostroń	Leśnictwo Załachowo dz. nr 320/1 LP	Skarb Państwa - Nadleśnictwo Szubin
59.	Głaz narzutowy	520	Lubostroń	j.w.	j.w.

Źródło: Urząd Miejski w Łabiszynie.

5.9.2 LASY

Według danych GUS na koniec 2020 roku lesistość Gminy Łabiszyn wynosiła 32,1 % i jest to wskaźnik znacznie wyższy niż dla powiatu (17,2 %) oraz województwa (23,5 %).

Ogólna powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy na koniec 2020 roku wynosiła 5 484,06 ha.

Na terenie gminy lasy położone są w jednym dużym i kilku mniejszych kompleksach. Centralna część gminy zajęta jest przez rozległy kompleks mający swoją kontynuację w gminie Szubin (tylko w około połowie leżący w gminie Łabiszyn). Mniejsze kompleksy spotyka się głównie w części południowej.

Na uwagę zasługują lasy porastające wzgórze moreny czołowej, zwane Jabłowskimi Górami, będące największą kulminacją w gminie. – z których na uwagę zasługują trzy: na północ od Szubina, na południowy-wschód od Szubina oraz na północy gminy - na prawym brzegu Noteci. Wszystkie te lasy są fragmentami większych kompleksów rozciągających się także w sąsiednich gminach. Ponadto w południowozachodniej, stosunkowo najmniej zalesione części gminy znajduje się kilka mniejszych powierzchni zajętych przez lasy.

Pod względem administracyjnym lasy na terenie gminy Łabiszyn znajdują się głównie w zasięgu Nadleśnictwa Szubin, a także w niewielkim stopniu Nadleśnictw Bydgoszcz (22,09 ha) oraz Solec Kujawski (10,21 ha).

Najważniejszym i zdecydowanie dominującym gatunkiem tworzącym drzewostany w we wszystkich nadleśnictwach jest sosna.

W terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Szubin udział procentowy drzewostanów kształtuje się następująco: sosna (82,6 %), dąb (8,4 %), olcha (4,1 %), brzoza (2,9 %), jesion (0,7 %) i pozostałe (1,3 %).

Według informacji nadleśnictw stan lasów na terenie gminy Łabiszyn jest stabilny.

Główne zagrożenia dla gospodarki leśnej stanowią:

- Obniżanie się poziomu wód gruntowych;
- Gwałtowne zjawiska atmosferyczne;
- Występowanie w dużej skali organizmów szkodliwych (jemioła, kornik ostrozębny, szkodniki wtórne, grzyby pasożytnicze).

Drzewostany na terenie gminy, podobnie jak niemal wszystkie na Niżu Polskim, dotknięte są skutkami narastającej suszy. Nastąpiło znaczące pogorszenie stosunków wodnych na skutek niedostatecznej ilości opadów. Wynikiem tego jest zjawisko zamierania sosny. Z obserwacji wynika, że jest to skumulowany efekt wieloletniej suszy, obniżenia poziomu wód gruntowych oraz patogenów o charakterze wtórnym.

Ponadto w ostatnim dziesięcioleciu obserwuje się ogniska gradacyjne owadów takich jak: strzygonia choinkówka, brudnica mniszka i borecznik sosnowy.

Zjawiska te prognozowane są na najbliższe lata.

Uszkodzenia drzewostanów mają charakter przejściowy, a ich skutki, w miarę możliwości i dzięki ciągłemu monitoringowi powierzchni leśnych, usuwane są na bieżąco. Stosowane są również zabiegi ochronne.

5.9.3 TERENY ZIELENI

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie o ochronie przyrody tereny zieleni to tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom.

Zieleń urządzona w granicach gminy reprezentowana jest przez parki i skwery, cmentarze, drobne zalesienia i zadrzewienia o charakterze ostożowym, lokalne obniżenia terenu wypełnione roślinnością torfowiskową i łąkową, niewielkie powierzchnie wodne, zieleń łąkowa stanowiąca obsadzenia koryt cieków i zbiorników wodnych, obsadzenia dróg i ulic itp.

Zgodnie z danymi GUS za 2019 rok parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej zajmują w gminie łącznie niewielki obszar i stanowią 0,1 % ogólnej powierzchni gminy, przy czym obszar miasta pokryty jest zielenią urządzoną w skali 6,1 % ogólnej powierzchni miasta Łabiszyn.

Na terenie gminy występują również parku wiejskie - Jeżewo, Kąpie, Obielewo, Smerzyn, Zdziarsk. Szczególnie cenny jest zajmujący ok. 28 ha park w zespole pałacowym w Lubostroniu (z kilkoma pomnikami przyrody).

Gmina na bieżąco zajmuje się utrzymaniem terenów zieleni w Gminie poprzez koszenie i pielęgnację terenów zielonych a także kontrolę wycinki drzew.

5.9.4 KORYTARZE EKOLOGICZNE

Uzupełnieniem opisanych zasobów przyrodniczych są korytarze ekologiczne. W 2005 roku na zlecenie Ministerstwa Środowiska został wykonany „Projekt korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce”. Celem projektu było wytypowanie sieci obszarów, która zapewniłaby łączność ekologiczną w skali Polski, a także w skali międzynarodowej. Głównym zadaniem takiej sieci miało być umożliwienie przemieszczania się zwierząt i innych organizmów oraz przepływ genów przez terytorium całego kraju oraz pomiędzy poszczególnymi obszarami przyrodniczo-cennymi (w tym obszarami Natura 2000). W ramach projektu wyznaczono ciągłą sieć, obejmującą zarówno wszystkie ważne obszary przyrodnicze (obszary węzłowe), jak i korytarze łączące te obszary w jedną całość ekologiczną. Wyznaczoną w ten sposób sieć nazwano siecią korytarzy ekologicznych.

Pierwotna koncepcja korytarzy ekologicznych (migracyjnych) zakładała istnienie ciągłości pasa przez który następuje migracja. Inna koncepcja to idea tzw. łańcucha siedlisk pomostowych niezależnych od siebie odrębnych ekosystemów, które spełniają podstawowe warunki niszy wędrującej populacji i umożliwiają przeżycie jej osobników w trakcie przemieszczania się w korytarzu, w którego skład te ekosystemy wchodzi. Korytarze ekologiczne to tereny leśne, zakrzewione i podmokłe z naturalną roślinnością o przebiegu liniowym (pasowym) położone pomiędzy płacami obszarów siedliskowych. Korytarze zapewniają zwierzętom odpowiednie warunki do przemieszczania się – dają możliwość schronienia i dostęp do pokarmu. Są niezwykle ważne ze względu na fragmentację środowiska (podział siedliska na małe, odizolowane od siebie płaty) wskutek działalności człowieka i przekształcenia powierzchni ziemi. Umożliwiają one przemieszczanie się organizmów oraz ich wzajemne kontakty np. doliny rzeczne, pasma górskie, prądy rzeczne. Szerokość korytarza migracyjnego jest uzależnione od wymagań konkretnego gatunku. Korytarze ekologiczne dla prawidłowego funkcjonowania muszą być pozbawione barier ekologicznych, obecność barier utrudnia lub całkowicie hamuje przemieszczanie się gatunków, którym korytarz powinien służyć.

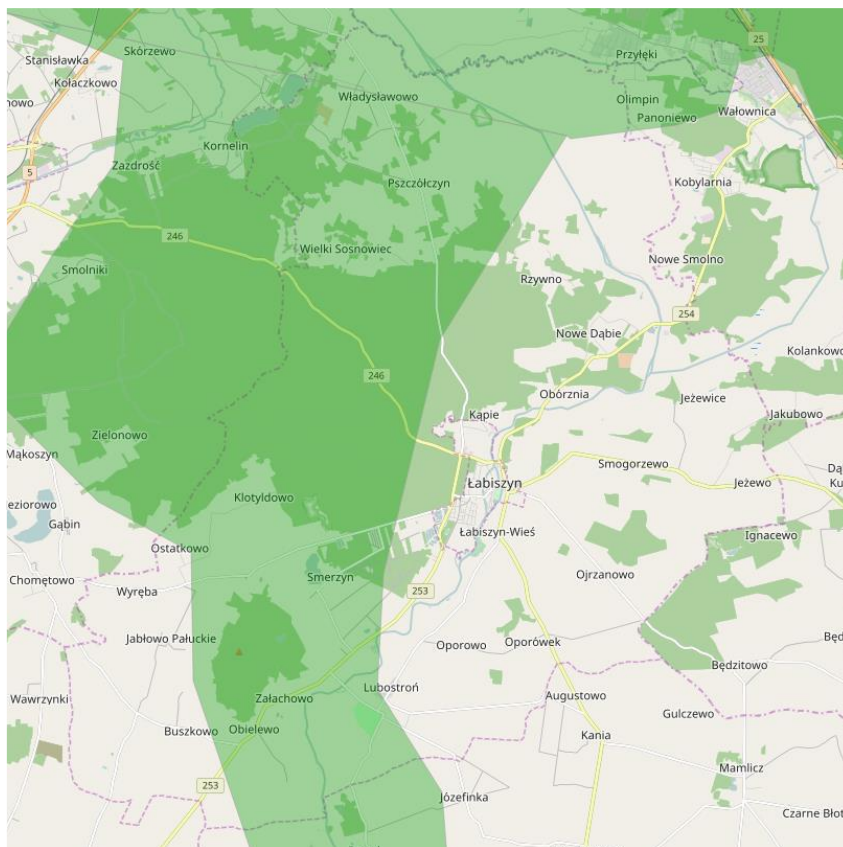
Korytarze ekologiczne odgrywają dużą rolę z punktu widzenia poprawy funkcjonowania środowiska przyrodniczego w każdej skali przestrzennej, od lokalnej do ponadregionalnej. Ich podstawowym celem jest zapewnienie warunków sprzyjających migracji organizmów, która może odbywać się na dwa sposoby. Pierwszy z nich polega na powolnym zasiedlaniu obszarów położonych w korytarzu ekologicznym i stopniowym, z pokolenia na pokolenie, przechodzeniu danej populacji do innych regionów. Tym sposobem migrują przeważnie rośliny lub niewielkie zwierzęta. Drugim sposobem jest traktowanie korytarza jako szlaku, przez który pojedyncze osobniki lub ich grupy przechodzą w celu szukania innych korzystnych siedlisk. Poza funkcją migracyjną i wzbogacania różnorodności biologicznej obszarów, korytarze ekologiczne pełnią również wiele innych zadań. Tworzą na przykład ostoje dla wielu gatunków zwierząt, które nie są przystosowane do środowiska otaczającego korytarze. Ponadto wytwarzają one barierę dla części szkodników oraz hamują oddziaływanie wiatru, zwiększają wilgotność i zatrzymują zanieczyszczenia powietrza.

Przez teren Gminy Łabiszyn przebiega Północno-Centralny Korytarz Ekologiczny wyznaczony przez ZBS PAN pn. Puszcza Notecka – Puszcza Zielonka (korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację zwierząt, roślin lub grzybów). Natomiast Zakład Badań Ssaków w Białowieży wyznaczył na terenie gminy korytarz ekologiczny pn. Wschodnia Dolina Noteci.

W celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych zaleca się prowadzić następujące działania:

- uwzględnianie korytarzy ekologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- budowa przejść dla zwierząt – dotyczy miejsc, gdzie przecinają się drogi i linie kolejowe już istniejące (o najwyższym natężeniu ruchu) z korytarzami ekologicznymi; jednoczesna budowa przejść dla zwierząt wraz z budową nowych autostrad i dróg szybkiego ruchu; na drogach już istniejących o mniejszym natężeniu ruchu w miejscach przecięcia korytarzy migracyjnych, umieszczenie odpowiednich znaków informujących o tym oraz ograniczenie prędkości;
- ochrona dolin rzecznych – poprzez zaniechanie zabudowy brzegów, regulacji koryta rzeczno; rewitalizacja najbardziej zdegradowanych odcinków rzek;
- zalesienia – dotyczy korytarzy migracyjnych, gdzie płaty lasu w obrębie takiego korytarza są oddalone od siebie na odległość powyżej 1 km (z wyłączeniem cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych);
- ochrona przed dalszą zabudową odcinków korytarzy ekologicznych o znacznych przewężeniach, spowodowanych bezpośrednim sąsiedztwem terenów zurbanizowanych.

Na kolejnej rycinie przedstawiono przebieg korytarza ekologicznego na obszarze Gminy Łabiszyn.

Źródło: www.korvytarze.pl

W zakresie dotychczasowych działań w obszarze zasoby przyrodnicze gminy prowadzone są działania przez organy nadzorujące, takie jak:

- RDOŚ w Bydgoszczy (organ nadzorujący obszar Natura 2000);
- Nadleśnictwa (w tym głównie Nadleśnictwo Szubin);
- Urząd Miejski w Łabiszynie.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy prowadzi nadzór obszaru Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska. W ramach obszaru obowiązuje plan zadań ochronnych, którego zakres został opisany w rozdziale 5.9.1.

W zakresie działań ochronnych wyznaczono działania mające na celu ochronę wyznaczonych siedlisk. Działania te polegają np. na odpowiednim koszeniu terenów siedlisk. Szczegółowe wytyczne działań zawarto w planach ochronnych. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są w głównej mierze właściciele (zarządcy) na podstawie zobowiązań podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości. RDOŚ w Bydgoszczy jest organem nadzorującym dla obszaru Natura 2000, a także organem monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych.

Jeśli chodzi o działalność nadleśnictw, w tym głównie Nadleśnictwa Szubin należy odnotować bieżące prowadzenie gospodarki leśnej. Działania prowadzone są w ramach planów rocznych, które tworzone są w oparciu o Plan Urządzenia Lasu. Obowiązujący aktualnie Plan urządzania lasu dla Nadleśnictwa Szubin realizowany jest w przedziale czasowym od 2014 ro 2023 roku.

Przygotowanie planu poprzedza zawsze dokładna inwentaryzacja i ocena stanu lasu. Leśnicy określają takie cechy lasu, jak struktura, budowa, wiek, skład gatunkowy, stan zdrowotny, warunki glebowo-siedliskowe itp. W działaniach przewidzianych do realizacji uwzględnia się cele gospodarki leśnej i funkcje, jakie pełnią lasy w urządzonym nadleśnictwie.

Kolejny sporządzony plan określi oprócz analizy gospodarki leśnej w minionym okresie zadania związane z pozyskaniem drewna, zalesieniami i odnowieniami, pielęgnacją i ochroną lasu, gospodarką łowiecką i tworzeniem infrastruktury leśnej (budynki, drogi).

W zakresie ochrony zasobów przyrodniczych Gmina Łabiszyn zajmuje się przede utrzymaniem terenów zielonych. Gmina sprawuje również nadzór nad wycinką drzew.

5.9.6 ANALIZA SWOT

Następna **Tabela** przedstawia analizę SWOT dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze.

Tabela 34. Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	– duża lesistość gminy; – prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej na terenach Nadleśnictw; – prowadzenie nadzoru na obszarach chronionych przyrodniczo; – wyznaczenie działań ochronnych na terenach objętych planem zadań ochronnych; – bieżąca pielęgnacja terenów zieleni urządzonej, – nadzór nad wycinką drzew.	– uboga struktura drzewostanu (przewaga sosen), – znikomy udział parków, zieleńców i terenów zieleni urządzonej, w szczególności na terenie miasta. w powierzchni ogółem, – brak całościowej i aktualnej, specjalistycznej inwentaryzacji przyrodniczej; – rozproszona odpowiedzialność za działania ochronne na obszarach chronionych.
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	– wsparcie jednostek zewnętrznych, – właściwa pielęgnacja szaty roślinnej, wzbogacanie gleb środkami glebotwórczymi (kompost), – przebudowa drzewostanów w kierunku bardziej odpornych na zanieczyszczenia gatunków oraz uzupełnienia gatunkami rodzimymi, – zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych	– zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, gleby i wód, – postępująca susza, – pożary lasów i wypalanie traw, – brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu fauny i flory, – wzrost natężenia ruchu rekreacyjnego,

Źródło: opracowanie własne

5.9.7 KIERUNKI DZIAŁAŃ

Spodziewane ocieplenie się klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych wraz z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. W kontekście pojawiającego się zjawiska suszy wystąpi ograniczenie powierzchni terenów wodno-błotnych, w tym stopniowe wysychanie i zanik torfowisk, wilgotnych lasów i borów. W wyniku prognozowanych zmian klimatycznych będzie postępował zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien,

stawów, oczek wodnych, małych płytkich jezior, a także potoków i małych rzek). Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków, które bądź to pośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwuarów wody pitnej i może skutkować wyginieciem lub migracją gatunków.

Wydłużony okres z dodatnimi temperaturami na jesieni z intensywnymi opadami rozmiękczającymi glebę w połączeniu z osłabieniem drzew przez choroby i szkodniki może dodatkowo zwiększać wrażliwość lasów na wiatry i sprzyjać zwiększaniu wiatrołomów. W obliczu zmian klimatycznych bardzo istotna staje się ochrona struktur przyrodniczych oraz zachowanie, spójności i drożności sieci ekologicznej, która poza funkcjami przyrodniczymi pełni również inne funkcje, m.in. społeczne i klimatyczne, gdyż poprawia jakość życia.

Przed podejmowaniem realizacji każdej inwestycji należy również wykonywać rozpoznanie przyrodnicze. Nieodpowiednio przeprowadzone przedsięwzięcia mogą bowiem doprowadzić do zniszczenia siedlisk przyrodniczych i stanowisk chronionych gatunków.

Zagrożenie pożarowe lasów uzależnione jest przede wszystkim od pory roku. Szczególnie duże występuje w okresie wczesnowiosennym przy małej wilgotności ściółki oraz w dłuższych okresach posuchy. Poza tym zagrożenie dla obszarów leśnych stwarza bezpośrednie sąsiedztwo szlaków komunikacyjnych oraz penetracja terenów przez ludność. Rozprzestrzenianie się pożarów może spowodować straty w:

- gospodarce leśno-uprawowej,
- zwierzynie leśnej,
- gospodarstwach rolnych i ludności zamieszkałej w pobliżu.

Ryzyko wystąpienia pożaru na terenach leśnych, ze względu na duże zagrożenie suszą, określa się jako wysoce prawdopodobne.

Negatywnie na stan fauny i flory mogą także wpływać procesy przestrzenne przemian krajobrazu, w tym najbardziej rozpowszechniony - fragmentacja siedlisk. Fragmentacja polega na rozpadzie zwartego dotychczas obszaru (siedlisk, ekosystemów lub typów użytkowania gruntu) na mniejsze części - fragmenty. W jej efekcie zdecydowanie zwiększa się liczba płatów i długość granic krajobrazowych, zmniejsza natomiast zwartość krajobrazu. Fragmentacja jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych procesów transformacji, prowadzącym do zmniejszania bioróżnorodności oraz przyspieszenia lokalnego zanikania roślin i zwierząt. Wraz ze wzrostem fragmentacji, ze względu na zanik siedlisk oraz bariery przestrzennej, zmniejsza się także rozproszenie zwierząt i ich migracje, co przyczynia się do redukcji gatunków, powodując zmniejszenie bioróżnorodności gatunkowej wśród fauny.

Wszystkie podejmowane działania powinny dążyć do minimalizacji tych procesów. Ważne jest planowanie przestrzenne, łączące racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska. Projektowane inwestycje i działania powinny być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności” siedlisk.

Zagrożenie dla fauny stanowią mogą również prace termomodernizacyjne, dlatego muszą być prowadzone z uwzględnieniem potencjalnie występujących na danym terenie chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Jak podaje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska „przed rozpoczęciem prac remontowych zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym”.

W przypadku zadań dotyczących budowy urządzeń melioracyjnych oraz konserwacji, modernizacji i odbudowy urządzeń wodnych, rowów i przepustów konieczne jest rozpoznanie zasobów biotycznych przed przystąpieniem do prac, ponieważ niewłaściwie przeprowadzone mogą zagrozić gatunkom chronionym lub cennym siedliskom.

5.10 POWAŻNE AWARIE

5.10.1 PODSTAWOWE DANE

Zgodnie z art. 3 pkt. 23 Ustawy Prawo ochrony środowiska mianem poważnej awarii określa się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Zgodnie z informacją Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Żninie w latach 2019-2020 na terenie gminy Łabiszyn nie wystąpiły:

- wypadki samochodowe, w których doszło do wycieków niebezpiecznych substancji;
- awarie przemysłowe;
- zjawiska ekstremalne;

, które objęły znaczny obszar i podczas których zostały uwolnione niebezpieczne substancje zagrażające środowisku.

Wśród zdarzeń, które dotyczyły miejsc składowania i przetwarzania odpadów, w dniu 24.03.2019 r. w miejscowości Łabiszyn doszło do pożaru przemyślnego odpadu, znajdującej się na placu składowym firmy zajmującej się wytwarzaniem paliwa alternatywnego. Wystąpiło silne zadymienie.

Po zdarzeniu tym firma została skontrolowana przez WIOŚ w Bydgoszczy w zakresie kontroli przestrzegania przepisów w zakresie gospodarki odpadami oraz przetwarzania odpadów w miejscach stwarzających ryzyko wystąpienia pożaru. W dwóch kontrolach przeprowadzonych w 2019 roku nie stwierdzono naruszeń przepisów ochrony środowiska. Należy zatem traktować zaistniałe zdarzenie jako zdarzenie losowe.

5.10.2 OCENA RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII W GMINIE

Na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dostępny jest wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w tym zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Na terenie Gminy Łabiszyn nie ma takich zakładów. Jedynymi obiektami na terenie Gminy mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko są stacje paliw.

Działalność kontrolna (w tym w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom) jest jednym z filarów działalności Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Kontrole dotyczą oceny realizacji przez podmioty wymogów ochrony środowiska określonych w przepisach prawa.

W latach 2019-2020 WIOŚ w Bydgoszczy kilkakrotnie podejmował działania kontrolne w zakładach na terenie Gminy. Kontrole dotyczyły następujących obszarów interwencji:

- gospodarka odpadami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- gospodarka nawozami.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w obszarze gospodarki odpadami w kontrolowanych podmiotach w 2019 roku nie stwierdzono naruszeń przepisów ochrony środowiska.

W 2020 roku na terenie gminy Łabiszyn WIOŚ w Bydgoszczy przeprowadził kontrolę w 8 podmiotach. Tylko w dwóch podmiotach nie stwierdzono naruszeń przepisów ochrony środowiska, a kontrole te dotyczyły obszarów gospodarki odpadami.

W pozostałych podmiotach kontrole wykazały naruszenia związane głównie z obszarem gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki nawozami.

Wyniki kontroli wskazały następujące rodzaje nieprawidłowości:

- eksploatacja instalacji bez wymaganego pozwolenia zintegrowanego;
- nieprowadzenie ewidencji ilościowo-jakościowej wytwarzanych odpadów w instalacji;
- przechowywanie kwasu siarkowego 92-100% niezgodnie z wytycznymi określonymi w karcie charakterystyki substancji;
- brak wyznaczonego miejsca zapobiegającego przedostaniu się odcieków do wód i gruntu na nawozy naturalne (obornik);
- przechowywanie nawozów naturalnych w odległości krótszej niż 25 m od linii brzegu wód powierzchniowych;
- stosowanie nawozów na gruntach rolnych w odległości 4 m od rzek Gąsawka i Noteć, stosowanie nawozów w dawkach przekraczających dawki określone w planie nawożenia;
- brak wyznaczonego miejsca przechowywania nabywanego nawozu naturalnego – gnojówki;
- brak wymaganych umów na nabywanie gnojówki;
- korzystanie z wód bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego, tj. wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych będących własnością innych podmiotów ścieków przemysłowych zawierających substancje szkodliwe dla środowiska wodnego;
- przedostawanie się odcieków do gruntu z miejsca przechowywania nawozów naturalnych.

W większości nieprawidłowości dotyczyły jednego podmiotu gospodarczego i powiązanego z nim gospodarstwa rolnego w miejscowości Władysławowo. Działalność podmiotu związana jest z prowadzeniem przetwórstwa mięsnego.

Przeprowadzone kontrole wykazały szereg nieprawidłowości. W wyniku kontroli podjęto działania różnicowane działania pokontrolne, w tym również kroki prawne w kierunku działań prokuratorskich.

Kolejne lata kontroli wskażą efekty podjętych kontroli i wskazanych decyzji określających poprawę naruszeń przepisów z zakresu ochrony środowiska (wyeliminowania stwierdzonych naruszeń).

Działania niezbędne do podjęcia przez Gminę i Komendę Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żninie w zakresie sytuacji kryzysowych są natomiast określone w sposób szczegółowy w Ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. 2019 poz. 1398 ze zm.). W ostatnich latach nie odnotowano poważnych awarii (np. pożarów składowisk odpadów czy awarii przemysłowych) i ze względu na typowo rolniczy charakter gminy ryzyko to nie jest duże na przedmiotowym obszarze (brak jest większych zakładów przemysłowych).

Oczywiście nie można wykluczyć np. przedostania się do gleby lub wód substancji ropopochodnych powstałych na skutek wypadków komunikacyjnych itp., ale należy pamiętać, że zagrożenia te są możliwie jak najszybciej likwidowane przez służby.

5.10.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

Jak wspomniano wcześniej działania związane z zachowaniem bezpieczeństwa na obszarze Gminy polegają przede wszystkim na odpowiedniej prewencji. Na terenie Gminy funkcjonują Ochotnicze Straże Pożarne w miejscowościach. Ich działanie finansowane jest bezpośrednio z budżetu Gminy.

5.10.4 ANALIZA SWOT

W kolejnej **Tabeli** przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami.

Tabela 35. Analiza SWOT – zagrożenia poważnymi awariami

	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	– brak zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,	– nieprawidłowości w prowadzonych na terenie gminy podmiotach w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki nawozami, – możliwość zanieczyszczenia środowiska poprzez wyciek substancji niebezpiecznych w ciągu ważnych szlaków komunikacyjnych lub podczas zdarzeń drogowych
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	– aktywna współpraca pomiędzy samorządem gminnym, a strażą pożarną w zakresie sytuacji kryzysowych, – monitoring WIOŚ w Bydgoszczy	– transport substancji niebezpiecznych na odcinkach dróg wojewódzkich przebiegających przez teren gminy

Źródło: opracowanie własne

5.10.5 KIERUNKI DZIAŁAŃ

Zaburzeniom równowagi w systemie środowiska geograficznego wywołanym ocieplaniem się klimatu będą towarzyszyły zmiany, które w sposób bezpośredni lub pośredni powinny być uwzględniane w gospodarowaniu przestrzenią w kontekście mogącej się pojawić poważnej awarii lub nadzwyczajnego zagrożenia środowiska. Dotyczą one wielu aspektów o charakterze horyzontalnym, od gospodarki rolnej, leśnej i wodnej (niszczące susze, pożary, powodzie i podtopienia, itd.), przez przemysł i energetykę (zmiany technologii), bezpieczeństwo ludzi i mienia (ekspozycja na powódzie i podtopienia, osuwiska i pożary) po infrastrukturę (ekspozycja na nadmiar lub niedobór wód, wichury).

Wpływ na występowanie poważnych awarii mają ekstremalne zjawiska pogodowe, typu huragany czy intensywne burze. Jedną z najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu dziedzin gospodarki jest transport. We wszystkich jego kategoriach wrażliwość na warunki klimatyczne jest znaczna. Innym czynnikiem klimatycznym powodującym utrudnienia w ruchu drogowym jest mgła, szczególnie często występująca w warunkach jesienno-zimowych przy temperaturach bliskich zera. Ograniczenie widoczności powoduje zmniejszenie prędkości eksploatacyjnej i opóźnienia w ruchu drogowym, szczególnie w transporcie publicznym, a także zwiększa ryzyko wypadków drogowych.

Analiza przewidywanych zmian klimatu dowodzi, że w dalszej perspektywie będą one oddziaływać na transport negatywnie. Działania dostosowawcze sektora transportu do oczekiwanych zmian klimatu powinny przede wszystkim zabezpieczyć infrastrukturę drogową i kolejową przed zagrożeniami wynikającymi ze wzrostu częstotliwości intensywnych opadów. Deszcze nawalne powodują zatopienia dróg, przeciążenie układów odwadniających, przepustów i mostów na mniejszych ciekach.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska mogą powstać wskutek: wypadków i zdarzeń w czasie budów i eksploatacji dróg i innych obiektów drogowych, w których biorą udział pojazdy przewożące substancje niebezpieczne, a które mogą spowodować m.in.: skażenie powietrza, wód, gleb oraz pożary; awarii w miejscach postoju ww. pojazdów, pożaru z powodu nieostrożnego obchodzenia się użytkowników dróg z ogniem w lesie, niewłaściwego lub niedostatecznego zabezpieczenia robót drogowych i samej drogi w wyniku złego rozpoznania warunków środowiskowych (np. geologii, stosunków wodnych).

W celu ochrony środowiska przed poważnymi awariami przemysłowymi należy zatem:

- zapobiegać poważnym awariom przemysłowym oraz eliminować i minimalizować skutki w razie ich wystąpienia,
- realizować akcje informacyjno – edukacyjne dla ogółu społeczeństwa dotyczące o tematyki pożarnej i bezpieczeństwa, w celu ukształtowania właściwych postaw i zachowań,
- realizować doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i dokładnej lokalizacji miejsca awarii, likwidacji i analizy skutków zdarzenia;
- prowadzić działania kontrolne podmiotów gospodarczych na terenie gminy, w celu zminimalizowania nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów ochrony środowiska (np. w obszarach odpadów komunalnych lub gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki nawozami).

5.11 EDUKACJA EKOLOGICZNA

5.11.1 ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Edukacja ekologiczna znalazła stosowną rangę zarówno w Konstytucji RP, jak i sektorowych uregulowaniach prawnych, przede wszystkim w ustawach: Prawo ochrony środowiska, o ochronie przyrody i w ustawie o systemie oświaty. Istotne znaczenie dla edukacji ekologicznej wynika również z podpisanych przez Polskę dokumentów międzynarodowych przede wszystkim Agendy 21.

Podstawowym celem edukacji ekologicznej jest upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej, czyli korzystającej z różnych dziedzin nauki i poruszającej różne aspekty życia społecznego. Ważnym celem jest również kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa sprawami środowiska, rozpatrując jego walory w ramach ekonomii, ekologii i wartości społecznych. Ponadto należy umożliwić każdemu człowiekowi zdobywanie wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska i zachęcać mieszkańców do angażowania się w sprawy ochrony środowiska i właściwego z jego zasobów.

5.11.2 POTRZEBA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Edukacja ekologiczna jest koncepcją kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „myśleć globalnie, działać

lokalnie”. Ważnym elementem jest łączenie wiedzy przyrodniczej z humanistyczną oraz działaniami praktycznymi.

Potrzeba wdrożenia ekorozwoju, m. in. poprzez edukację ekologiczną, pojmowanego jako całokształt harmonijnych działań człowieka, korzystającego z zasobów środowiska przyrodniczego w sposób racjonalny, odpowiedzialny oraz gwarantujący ich zachowanie dla przyszłych pokoleń jest obecnie sprawą pilną, godną stawiania jej ponad wszelkimi podziałami. Dlatego też edukacyjne działania proekologiczne powinny integrować całe społeczeństwo.

Obejmuje ona uwzględnianie, we wszystkich działaniach, tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska. Zagadnienia szeroko pojętej ekologii, powinny docierać do wszystkich grup społecznych i wiekowych. W związku z tym ważne jest znalezienie odpowiednich środków przekazu tak, aby w jak najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną.

Niewiele osób rozumie, jaki wpływ na stan i jakość środowiska mają zachowania poszczególnych osób, rodzin i grup społecznych, jak również ich przyzwyczajenia, styl życia, sposoby wypoczynku lub odżywiania. Dlatego też edukacja ekologiczna, wspomagająca zrozumienie zależności między człowiekiem, jego wytworami i przyrodą, obejmować musi wszystkich ludzi bez wyjątku, w pierwszej kolejności najmłodszych, którzy mogą skutecznie przekazywać osobom starszym wzorce zachowań proekologicznych. Jedynie wspólny wysiłek wszystkich ludzi razem i każdego z osobna, podejmowany codziennie, w każdym miejscu: w domu, w pracy, podczas wypoczynku, jest w stanie zahamować degradację środowiska, wpłynąć na poprawę jakości życia i zdrowia oraz zapewnić perspektywy godziwego funkcjonowania przyszłym pokoleniom.

Przewidziany do realizacji program edukacji ekologicznej powinien zawierać następujące zagadnienia:

- potrzebę edukacji ekologicznej,
- uwzględnianie we wszystkich działaniach tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska,
- znalezienie i zróżnicowanie form i treści przekazu, aby w najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną,
- podział mieszkańców na grupy, do których trafiać będą odpowiednio przygotowane formy edukacyjne (np. pracowników samorządowych, dziennikarzy i nauczycieli, dzieci i młodzież, dorosłych mieszkańców oraz przedsiębiorców).

Należy równocześnie wyznaczyć cele i efekty, jakie ma przynieść prowadzona akcja edukacyjno - informacyjna. Akcje ekologiczne powinny być prowadzone cyklicznie oraz angażować coraz więcej mieszkańców. Ważne jest także, aby Gmina działała wspólnie z innymi jednostkami w zakresie ochrony środowiska, gospodarki odpadami i infrastruktury komunalnej. Współpraca pozwala na osiągnięcie szerszych celów, pozyskanie większych środków finansowych na inwestycje. Dlatego też w ramach realizacji Programu zaplanowano realizację zadań edukacyjnej.

5.11.3 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA

W latach 2017 – 2020 działania edukacyjne realizowano w ramach potrzeb, napływających materiałów, sygnałów czy informacji.

Przykłady realizowanych przez Gminę zadań z zakresu edukacji ekologicznej w latach 2017-2020:

- edukacja ekologiczna promująca wśród dzieci oraz dorosłych prawidłowe postępowanie z odpadami. prowadzenie strony internetowej poświęconej systemowi gospodarowania odpadami komunalnymi, współorganizowanie akcji „Wiosenne Porządkowanie”,

- propagowanie programu "Czyste Powietrze", promocja działań na stronie internetowej gminy, udzielanie konsultacji mieszkańcom, pomoc przy przeprowadzeniu spotkania dotyczącego programu "Czyste Powietrze".
- Kampanie edukacyjno-informacyjne prowadzone były także w ramach zajęć edukacyjnych w szkołach.
- Podczas zebrań wiejskich z mieszkańcami poruszane są kwestie związane z ekologią, o które proszą lub zgłaszają mieszkańcy.

Większość akcji edukacyjnych oraz promowania ekologii w latach 2019-2020 była prowadzona w sposób ograniczony, za pomocą socjalmediów i przekazów online.

Działanie te powinny być w kolejnych latach kontynuowane i rozszerzane w ramach możliwości.

VI CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

6.1 WPROWADZENIE

W ramach opracowania Programu konieczne było wyznaczenie szczegółowych zadań w poszczególnych obszarach interwencji, po wykonaniu których ma nastąpić poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska, bądź będzie utrzymywany dobry stan o ile aktualnie taki został zdiagnozowany. W ramach tych wytycznych zaplanowano konkretne zadania ekologiczne, czyli przedsięwzięcia bądź czynności organizacyjno-administracyjne prowadzące do realizacji wyznaczonych celów ekologicznych i kierunków interwencji. Poprzez realizację tych działań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego w wyznaczonych obszarach interwencji, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji). Cele i kierunki interwencji wynikają są pochodną zdiagnozowanych w Gminie zagrożeń i problemów w poszczególnych obszarach interwencji – analizy SWOT oraz kierunki działań zaproponowane w każdym obszarze interwencji.

6.2 STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ŁABISZYN

Harmonogram realizacyjny Programu ochrony środowiska zakłada realizację działań Gminy Łabiszyn zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.

Wyznaczone cele i kierunki interwencji w zakresie ochrony środowiska dla Gminy Łabiszyn wynikają z przeprowadzonej analizy SWOT i zdiagnozowanych problemów w obszarach interwencji. Wyznaczone priorytety i zadania określone zostały na podstawie celów zawartych w dokumentach wspólnotowych, krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, a także na podstawie informacji bezpośrednio zaczerpniętych od podmiotów działających na obszarze Gminy Łabiszyn.

Należy jednak pamiętać, iż od części zadań i priorytetów zawartych w dokumentach wyższego szczebla odstąpiono ze względu na indywidualny charakter rozwoju Gminy.

W obszary działań priorytetowych wpisano cele do realizacji w latach 2021-2024 z perspektywą do roku 2028. Cele będą realizowane poprzez kierunki interwencji i konkretne zadania.

W **Tabeli 35** – zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska – zawarto także docelowe wartości albo oczekiwane tendencje zmian – wskaźniki. Należy nadmienić, że lista ta nie jest wyczerpująca i może być modyfikowana.

Tabela 36. Cele, kierunki interwencji i zadania przewidziane do realizacji w poszczególnych obszarach interwencji

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA	wynikowe klasy strefy kujawsko-pomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (WIOŚ);	Rozdział 5.1.3.	BaP – A PM 10 – A PM _{2,5} – A PM 2,5 (II faza) – A1 O ₃ dt – D1 (pozostałe bez zmian)	ELIMINACJA PUNKTOWYCH ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA	OKiJP 1.1 WYMIANA ŹRÓDEŁ CIEPŁA ORAZ TERMOMODERNIZACJA W LOKALACH MIESZKALNYCH GMINNEGO ZASOBU MIESZKANIOWEGO ORAZ OBIEKTACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	Gmina Łabiszyn	nie-wystarczająca ilość środków finansowych, ograniczone możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, brak zainteresowania mieszkańców
			wynikowe klasy strefy kujawsko-pomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin (WIOŚ)		O ₃ (dt) – D1 (pozostałe bez zmian)		OKiJP 1.2 KONTROLA PALENISK DOMOWYCH	Gmina Łabiszyn	
							OKiJP 1.3 WYMIANA ŹRÓDEŁ CIEPŁA ORAZ TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH - DOSTOSOWANIE ŹRÓDEŁ CIEPŁA DO ZAPISÓW UCHWAŁY ANTYSMOGOWEJ	właściciele nieruchomości	
							OKiJP 1.4 DOFINANSOWANIE WYMIANY PIECÓW	Gmina Łabiszyn	
			Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem – ilość gospodarstw	2019 r. – 386 gospodarstw	wzrost		OKiJP 1.5 ROZWÓJ SIECI GAZOWEJ	PSG Sp. z o.o.	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIE-DZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			Ilość instalacji	Stan początkowy – 0 szt.	Wzrost ilości	ROZWÓJ ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	OKiJP 1.6 BUDOWA NOWYCH INSTALACJI FOTOWOLTAICZNYCH NA BUDYNKACH MIESZKALNYCH	właściciele nieruchomości	
2	ZAGROŻENIA HALASEM	POPRAWA STANU NAWIERCHNI DRÓG	stan dróg w Gminie (zarządcy dróg)	gminne , powiatowe, wojewódzkie dobry stan dróg	utrzymanie dobrego stanu lub poprawa stanu	MODERNIZOWANIE SYSTEMU KOMUNIKACYJNE-GO	ZH 2.1 MODERNIZACJA I PRZEBUDOWA DROGI WOJEWÓDZKIEJ NR 254 ŁABISZYN - BARCIN	ZDW w Bydgoszczy	niewystarczająca ilość środków finansowych, ograniczone możliwości ich pozyskiwania z zewnątrz, skomplikowane procedury, sprawowanie zarządu nad poszczególnymi odcinkami
							ZH 2.2 MODERNIZACJA DROGI WOJEWÓDZKIEJ NR 254 ŁABISZYN - BRZOZA	ZDW w Bydgoszczy	
							ZH 2.3 PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ W MIEJSCOWOŚCI WIELKI SOSNOWIEC OD KM 0+000 DO KM 0+505	Gmina Łabiszyn	
							ZH 2.4 PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ W MIEJSCOWOŚCI WIELKI SOSNOWIEC OD KM 0+505 DO KM 2+502,97	Gmina Łabiszyn	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
2 – ciąg dalszy	ZAGROŻENIA HALASEM – ciąg dalszy	POPRAWA STANU NAWIERCHNI DRÓG	j.w.	j.w.	j.w.	j.w.	ZH 2.5 MODERNIZACJA DRÓG GMINNYCH W M. JABŁOWO PAŁUCKIE, SMERZYN, OJRZANOWO	Gmina Łabiszyn	j.w.
							ZH 2.6 MODERNIZACJE I PRZEBUDOWA DRÓG GMINNYCH I ULIC ZGODNIE Z PLANAMI BUDŻETOWYMI	Gmina Łabiszyn	
							ZH 2.7 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG WOJEWÓDZKICH PRZEBIEGAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ	ZDW w Bydgoszczy	
							ZH 2.8 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG POWIATOWYCH PRZEBIEGAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ	ZDP w Żninie	
							ZH 2.9 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG GMINNYCH	Gmina Łabiszyn	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
3	POLA ELEKTRO-MAGNETYCZNE	UTRZYMANIE DOTYCHCZASOWEGO STANU BRAKU ZAGROŻEŃ DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	wyniki pomiarów wartości promieniowania elektro-magnetycznego w województwie (WIOŚ) / kontrole WIOŚ stacji bazowych w Gminie (WIOŚ)	brak przekroczeń / brak nieprawidłowości	utrzymanie stanu	PROWADZENIE DZIAŁAŃ ADMINISTRACYJNYCH I INWESTYCYJNYCH W ZAKRESIE OGRANICZANIA ZAGROŻENIA ZE STRONY PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	PE 3.1 MONITORING EMISJI PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	WIOŚ w Bydgoszczy	ograniczone środki finansowe przeznaczone na monitoring i inwestycje
							PE 3.2 UWZGLĘDNIENIE ZAGADNIENIA OCHRONY PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM	Gmina Łabiszyn	
4	GOSPODAROWANIE WODAMI	POPRAWA ZASOBÓW WODNYCH W GMINIE	wskaźnik opisowy – opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 pełną realizację	0	1	ZABEZPIECZENIE TERENÓW PRZED PODTOPIENIAMI ORAZ PRZED SKUTKAMI SUSZY	GW 4.1 ROBOTY KONSERWACYJNE I UTRZYMANIE ROWÓW MELIORACYJNYCH	Spółka Wodna w Łabiszynie	ograniczone środki finansowe
			liczba instalacji służących zagospodarowaniu wody opadowej (NFOŚiGW w Warszawie)	brak informacji (jest to nowy program)	>0		GW 4.2 ZWIĘKSZENIE RETENCJI NA TERENIE POSESJI PRZY BUDYNKACH JEDNORODZINNYCH ORAZ WYKORZYSTYWANIE ZGROMADZONEJ WODY OPADOWEJ I ROZTOPOWEJ	właściciele nieruchomości	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		POPRAWA ZASOBÓW WODNYCH W GMINIE	Realizowanie celów środowiskowych wskaźnik opisowy – opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 pełną realizację	0	1	Realizacja celów wyznaczonych Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry poprzez realizację zadań zgodnie z przyjętym Programem Planowanych Inwestycji	GW 4.3 DLA JCW NOTEĆ OD JEZIORA WOLNICKIEGO DO ODDZIELENIA SIĘ KANAŁU NOTECKIEGO W ANTONOWIE – OPRACOWANIE WARIANTOWEJ ANALIZY SPOSOBU UDROŹNIENIA BUDOWLI PIĘTRZĄCYCH NA CIEKU WRAZ ZE WSKAZANIEM WARIANTU DO REALIZACJI ORAZ OPRACOWANIEM DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ	PGW Wody Polskie, RZGW w Bydgoszczy	ograniczone środki finansowe; procedury opracowania dokumentacji i pozyskiwania decyzji,
				0	1		GW 4.4 „PRZYWRÓCENIE DROŹNOŚCI MORFOLOGICZNEJ RZĘKI NOTECI OD PAKOŚCI DO KROSTKOWA” – REALIZACJA CZĘŚCIOWO NA TERENIE GMINY ŁABISZYN – BUDOWA JEDNEJ PRZEPŁAWKI NA STOPNIU WODNYM W ŁABISZYNIE		

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
				0	1		GW 4.5 „ODBUDOWA JAZU NA RZECE NOTECI W MIEJSCOWOŚCI ANTONIEWO”	PGW Wody Polskie, RZGW w Bydgoszczy	
				0	1		GW 4.6 DLA JCW NOTEĆ OD KANAŁU NOTECKIEGO DO DOPLÝWU SPOD SIPIOR – DZIAŁANIA RENATURYZACYJNE		
				0	1		GW 4.7 DLA JCW NOTEĆ OD KANAŁU NOTECKIEGO DO DOPLÝWU SPOD SIPIOR – ANALIZA MOŹLIWOŚCI PRZEBUDOWY BUDOWLI PIĘTRZĄCYCH W ZAKRESIE ZAPEWNIAJĄCYM CIĄGŁOŚĆ BIOLOGICZNĄ I SPEŁNIENIE CELÓW ŚRODOWISKOWYCH		
				0	1		GW 4.8 DLA JCW NOTEĆ OD KANAŁU NOTECKIEGO DO DOPLÝWU SPOD SIPIOR – OPRACOWANIE WARIANTOWEJ ANALIZY UDROŹNIENIA BUDOWLI PIĘTRZĄCYCH NA CIEKU WRAZ ZE WSKAZANIEM		

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
							WARIANTU DA REALIZACJI ORAZ OPRACOWANIEM DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ		
				0	1		GW 4.9 DLA JCW NOTEĆ OD KANALU NOTECKIEGO DO DOPIYU SPOD SIPIOR – OCENA WPLYWU BUDOWLI POPRZECZNYCH NA CIAGŁOŚĆ BIOLOGICZNĄ I CELE ŚRODOWISKOWE JCW		
				0	1		GW 4.10 DLA JCW NOTEĆ OD KANALU NOTECKIEGO DO DOPIYU SPOD SIPIOR – KONTROLA FUNKCJONOWANIA URZĄDZEŃ DO MIGRACJI RYB		
				0	1		GW 4.11 DLA JCW NOTEĆ OD KANALU NOTECKIEGO DO DOPIYU SPOD SIPIOR – MONITORING SKUTECZNOŚCI ISTNIEJĄCYCH URZĄDZEŃ DO MIGRACJI RYB		

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIE-DZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
				0	1		GW 4.12 DLA JCW NOWY KANAŁ NOTECKI – DZIAŁANIA RENATURYZACYJNE		
				0	1		GW 4.13 DLA JCW NOWY KANAŁ NOTECKI – ANALIZA MOŻLIWOŚCI LIKWIDACJI BUDOWLI POPRZECZNYCH/ PRZEBUDOWA BUDOWLI POPRZECZNYCH I INNYCH DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZAPEWNIENIA DROŻNOŚCI		
				0	1		GW 4.14 DLA JCW NOWY KANAŁ NOTECKI – OPRACOWANIE WARIANTOWEJ ANALIZY SPOSOBU UDROŻNIENIA BUDOWLI PIĘTRZĄCYCH NA CIEKU WRAZ ZE WSKAZANIEM WARIANTU DO REALIZACJI ORAZ OPRACOWANIEM DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ		

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
4 – ciąg dalszy	GOSPODAROWANIE WODAMI – ciąg dalszy	POPRAWA JAKOŚCI WÓD	jakość wód powierzchniowych (WIOŚ)	zła jakość wód powierzchniowych (Rozdział 5.4.2)	poprawa jakości wód	PROWADZENIE DZIAŁAŃ MONITORINGOWYCH	GW 4.15 MONITORING JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH	WIOŚ	ograniczone środki finansowe, przeznaczone na monitoring i kontrole
			jakość wód podziemnych (WIOŚ)	dobra (Rozdział 5.4.3)	utrzymanie stanu		GW 4.16 MONITORING JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH	WIOŚ, PIG	
			Ilość przeprowadzonych kontroli w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki nawozami na terenie gminy. wskaźnik opisowy – Opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 realizację	0	1	DZIAŁANIA KONTROLNE W CELU ZAPOBIEGANIA NARUSZEŃ ZWIĄZANYCH Z NIEPRAWIDŁOWOŚCIAMI W PRZECHOWYWANIU NAWOZÓW NATURALNYCH ORAZ PROWADZONYMI NAWOŻENIAMI (OBORNIK, GNOJOWICA)	GW 4.17 PROWADZENIE KONTROLI PODMIOTÓW NA TERENIE GMINY	WIOŚ	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	długość sieci rozdzielczej wodociągowej	199,1 km	wzrost	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY WODNO-ŚCIEKOWEJ	GW-Ś 5.1 BUDOWA NOWYCH ODCINKÓW SIECI WODOCIĄGOWEJ	Gmina Łabiszyn, Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	niewystarczające środki finansowe, ograniczone możliwości poz. środków zewnętrznych
			Długość zbiorczej sieci kanalizacyjnej	23,28	wzrost		GW-Ś 5.2 BUDOWA NOWYCH ODCINKÓW SIECI KANALIZACYJNEJ	Gmina Łabiszyn, Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	
			Osiągnięcie wymaganego wskaźnika % RLM korzystającego z systemu kanalizacyjnego na obszarze wyznaczonej Aglomeracji Łabiszyn	93,48	>98 %		GW-Ś 5.3 ROZBUDOWA ZBIORCZEJ SIECI KANALIZACYJNEJ NA OBSZARZE AGLOMERACJI ŁABISZYN – REALIZACJA INWESTYCJI „BUDOWA KANALIZACJI W M. ŁABISZYN – ETAP III”	Gmina Łabiszyn, Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	
			Rozdział kanalizacji ogólnospławnej – likwidacja sieci kanalizacji ogólnospławnej - długość sieci kanalizacji ogólnospławnej w km	6,3	0		GW-Ś 5.4 DZIAŁANIA W ZAKRESIE ZAPLANOWANIA I REALIZACJI ROZDZIAŁU SIECI OGÓLNOŚPLAWNEJ	Gmina Łabiszyn, Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			% Zwodociągowania gminy / % skanalizowania gminy (w % ludności korzystającej z sieci do ogólnej liczby ludności) GUS	93,6 % zwodociągowa / 47 % skanalizowania (stan na 31.12.2019 r)	wzrost	UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO - ŚCIEKOWEJ	GW-Ś 5.5 Realizacja nowych przyłączy do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	
			Weryfikacja gminnej ewidencji po przeprowadzonej inwentaryzacji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Aktualna ewidencja – ilość nieruchomości do wyjaśnienia 431	Docelowa ewidencja – wyjaśnienie pozycji wątpliwych – zmniejszenie ilości.		GW-Ś 5.6 DALSZĄ WERYFIKACJĄ W CELU POPRAWIENIA EWIDENCJI GMINNEJ ORAZ ZEBRANIA INFORMACJI O STANIE NA TERENIE GMINY	Gmina Łabiszyn	
			liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni na terenie gminy	Wg ewidencji gminnej stan na koniec roku	stopniowy przyrost przydomowych oczyszczalni i spadek zbiorników bezodpływowych w ciągu roku		GW-Ś 5.7 BUDOWA PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	Właściciele nieruchomości	
			Dotacje na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	0	Ilość dotacji		GW-Ś 5.8 DOTACJE NA BUDOWĘ PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	Gmina Łabiszyn	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			Liczba przeprowadzonych kontroli w roku	0	wzrost		GW-Ś 5.9 PROWADZENIE KONTROLI OPRÓŻNIANIA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I EKSPLOATACJI PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	Gmina Łabiszyn	
5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA – ciąg dalszy	UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO - ŚCIEKOWEJ	Jakość ścieków oczyszczonych na komunalnej oczyszczalni ścieków w Łabiszynie	Wymagania prawne	Spełnianie norm	EKSPLOATACJA OBIEKTU ORAZ POPRAWA PRACY OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	GW-Ś 5.10 MODERNIZACJA KOMUNALNEJ OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	Gmina Łabiszyn, Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	niewystarczające środki finansowe, ograniczone możliwości poz. środków zewnętrznych
		jakość wód ujmowanych i przeznaczonych do zaopatrzenia mieszkańców do celów bytowych	Liczba kontroli w ciągu roku	Liczba kontroli w ciągu roku poprzedniego	Wzrost kontroli	DZIAŁANIA KONTROLNO-MONITORINGOWE SŁUŻĄCE POPRAWIE JAKOŚCI WÓD	GW-Ś 5.11 MONITORING JAKOŚCI WÓD UJMOWANYCH NA CELE KOMUNALNE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żninie	ograniczone środki finansowe, przeznaczone na monitoring i kontrole
			Liczba zdarzeń w ciągu roku	Liczba zdarzeń w ciągu roku poprzedniego	Zmniejszenie ilości zdarzeń	POPRAWA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA	GW-Ś 5.12 PROWADZENIE DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH W CELU WYELIMINOWANIA ZAGROZEŃ	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	niewystarczające środki finansowe, ograniczone możliwości poz. środków zewnętrznych

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			Opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 realizację	plan inwestycji - 0	Realizacja inwestycji - 1		GW-Ś 5.13 EKSPLLOATACJA I MODERNIZACJA SIECI WODOCIĄGOWEJ	Gmina Łabiszyn, Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	
				plan inwestycji - 0	Realizacja inwestycji - 1		GW-Ś 5.14 EKSPLLOATACJA I MODERNIZACJA SUW – remont i przebudowa stacji uzdatniania wody w Jabłówku	Gmina Łabiszyn, Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	
6	ZASOBY GEOLOGICZNE	ZREKULTYWOWANIE OBSZARÓW ZDEWASTOWANYCH	powierzchnia zrekultywowanych gruntów (Starostwo Powiatowe w Żninie)	w każdym roku może być inna, w zależności od konieczności przeprowadzenia rekultywacji		REKULTYWACJA OBSZARÓW	ZG 6.1 PRZYWRACANIE WARTOŚCI UŻYTKOWYCH TERENÓW W RAMACH OKREŚLANIA W DECYZJACH ADMINISTRACYJNYCH OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA REKULTYWACJĘ ORAZ KIERUNKÓW I TERMINÓW REKULTYWACJI	Starosta Żniński	rozporozszona odpowiedzialność za realizację działań

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			Rekultywacja składowiska odpadów w miejscowości Załachowo – prowadzenie monitoringu Opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 realizację	0	1	REKULTYWACJA OBSZARÓW	ZG 6.2 MONITORING ZREKULTYWOWANEGO TERENU SKŁADOWISKA	Gmina Łabiszyn	ograniczone środki finansowe, przeznaczone na monitoring i kontrole
7	GLEBY	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	wyniki badań gleb z terenu gminy Pniewy (OSCHR w Bydgoszczy)	Tabela 22	Dobra zasobność gleby w makroelementy	ZAPOBIEGANIE DEWASTACJI GLEB I POWIERZCHNI ZIEMI	G 7.1 BADANIA JAKOŚCI I ŻYŻNOŚCI GLEB	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Bydgoszczy	rozporozszona odpowiedzialność za realizację działań
			Liczba szkoleń	0	wzrost		G 7.2 RACJONALNE NAWOŻENIE GLEB	Właściciele gruntów / rolnicy	
			obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – liczba oraz powierzchnia – liczba mpzp	Liczba mpzp na koniec 2020 r.	wzrost		G 7.3 SZKOLENIE ROLNIKÓW W ZAKRESIE STOSOWANIA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN I NAWOŻENIA	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	ograniczone środki finansowe
						OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	G 7.4 UWZGLĘDNIENIANIE PROBLEMATYKI GLEB W PROCESIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO	Gmina Łabiszyn	ograniczone środki finansowe

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	ZBILANSOWANY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI	osiągnięte poziomy odzysku (Gmina)	Rozdział 5.8.2	osiągnięcie wymaganych poziomów	ZAPEWNIENIE WŁAŚCIWEJ OBSŁUGI MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE ODBIORU I UTYLIZACJI ODPADÓW	GOiZPO 8.1 DOSKONALENIE SYSTEMU ODBIORU ODPADÓW KOMUNALNYCH, W TYM ROZWÓJ SELEKTYWNEGO ODBIORU ODPADÓW	Gmina Łabiszyn	brak prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów przez mieszkańców, nieprawidłowa segregacja odpadów, brak pewności uzyskania dotacji na działania związane z usuw. wyrobów zawierających azbest
							GOiZPO 8.2 WYKONYWANIE COROCZNEJ ANALIZY STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI, W CELU WERYFIKACJI MOŻLIWOŚCI TECHNICZNYCH I ORGANIZACYJNYCH W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	Gmina Łabiszyn	
							GOiZPO 8.3 INWENTARYZACJA I LIKWIDACJA „DZIKICH” WYSYPISK ŚMIECI	Gmina Łabiszyn	
							GOiZPO 8.4 PROMOWANIE BUDOWY PRZYDOMOWYCH KOMPOSTOWNIKÓW	Gmina Łabiszyn	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		REALIZACJA „PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY ŁABISZYN”	Ilość usuniętego azbestu	masa wyrobów azbestowych pozostałych do usunięcia (Gmina, baza azbestowa). Rozdział 5.8.3.	stopniowe usuwanie wyrobów zawierających azbest	USUWANIE AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	GOiZPO 8.5 DEMONTAŻ I UTYLIZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	Właściciele nieruchomości, Gmina Łabiszyn	
					Zmniejszenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy		GOiZPO 8.6 MONITOROWANIE REALIZACJI „PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY ŁABISZYN NA LATA 2021 – 2032”	Gmina Łabiszyn	
9	ZASOBY PRZYRODNICZE	OCHRONA I ROZWÓJ ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	liczba pomników przyrody i użytków ekologicznych (GUS, Gmina Łabiszyn)	Rozdział 5.9.1.	utrzymanie stanu lub rozwój	WŁAŚCIWE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI PRZYRODNICZYMI	ZP 9.1 PIELĘGNACJA, OCHRONA POMNIKÓW PRZYRODY I UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH	Gmina Łabiszyn	ograniczone możliwości finansowania działań, rozproszona odpowiedzialność
			powierzchnia lasów w granicach Gminy / % zalesienia powierzchni gminy	5 484,06 ha / 32,1 %	utrzymanie stanu lub rozwój		ZP 9.2 PROWADZENIE GOSPODARKI LEŚNEJ ZGODNIE Z PLANAMI URZĄDZANIA LASÓW	Nadleśnictwo Szubin, Nadleśnictwo Bydgoszcz, Nadleśnictwo Solec Kujawski	
							ZP 9.3 KONTYNUACJA DZIAŁAŃ OCHRONNYCH W LASACH		

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
			Realizacja celów ochronnych dla zachowania ochrony siedlisk Rozdział 5.9.1. Opis stopnia zrealizowania zadania, ocena w skali 0-1, gdzie 0 oznacza brak realizacji, a 1 realizację	0	1	OBSZAR NATURA 2000 RÓWNIA SZUBIŃSKO-ŁABISZYŃSKA – OCHRONA OBSZARU	ZP 9.4 REALIZACJA DZIAŁAŃ WYZNACZONYCH W RAMACH CELÓW OCHRONNYCH W PLANIE ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 – DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z UŻYTKOWANIEM TERENÓW (NP. WŁAŚCIWE UŻYTKOWANIE KOŚNE LUB KOŚNO - PASTWISKOWE ŁĄK). WŁAŚCIWIE PROWADZONA GOSPODARKA NA TERENACH SIEDLISK ZGODNIE Z WYMAGANIAMI PLANU ZADAŃ OCHRONNYCH.	Podmioty wskazane w planie zadań ochronnych w tym głównie właściciele (zarządcy) na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości lub na podstawie porozumienia ze sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000	
				0	1		ZP 9.5 NADZÓR NAD OBSZAREM NATURA 2000	RDOŚ w Bydgoszczy	ograniczone środki finansowe
				0	1		ZP 9.6 WYKONANIE MONITORINGÓW STANU PRZEDMIOTÓW OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ZGODNIE Z ZARZĄDZENIEM	RDOŚ w Bydgoszczy	ograniczone środki finansowe

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
10	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	UTRZYMANIE STANU BRAKU ZAGROŻEŃ DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POWAŻNYCH AWARII					DOTYCZĄCYM PLANU ZADAŃ OCHRONNYCH		
			powierzchnia terenów zieleni na terenie gminy – % terenów zieleni w ogólnej powierzchni gminy/ % terenów zieleni w ogólnej powierzchni miasta	0,1 % / 6,1 %	utrzymanie stanu lub rozwój	WŁAŚCIWE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI PRZYRODNICZYMI	ZP 9.7 BIEŻĄCE UTRZYMANIE TERENÓW ZIELENI ORAZ ROZWÓJ	Gmina Łabiszyn	ograniczone środki finansowe
			Nakłady na utrzymanie jednostek	0	możliwie jak najwięcej	PROWADZENIE DZIAŁAŃ PREWENCYJNYCH W KIERUNKU PRZECIWDZIAŁANIA POWAŻNYM AWARIOM	ZPA 10.1 UTRZYMANIE JEDNOSTEK OSP Z TERENU GMINY ŁABISZYN	Gmina Łabiszyn	ograniczone środki finansowe
			Liczba prowadzonych kontroli	0	możliwie jak najwięcej	PROWADZENIE MONITORINGU ŚRODOWISKA W KIERUNKU PRZECIWDZIAŁANIA POWAŻNYM AWARIOM	ZPA 10.2 PROWADZENIE DZIAŁAŃ KONTROLNYCH ZAKŁADÓW ORAZ OBIEKTÓW MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA STAN ŚRODOWISKA	WIOŚ w Bydgoszczy	ograniczone środki finansowe

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
11	EDUKACJA EKOLOGICZNA	PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW	liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych w ciągu roku	0	możliwie jak najwięcej	EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW GMINY	EE 11.1 PROWADZENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	Gmina Łabiszyn	ograniczone możliwości finansowania działań
							EE 11.2 PROWADZENIE PUBLICZNIE DOSTĘPNEGO WYKAZU DANYCH O DOKUMENTACH OBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM UDOSTĘPNIANIA JAKO INFORMACJE O ŚRODOWISKU I JEGO OCHRONIE	Gmina Łabiszyn	
							EE 11.3 PROMOWANIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	Gmina Łabiszyn	
							EE 11.4 PROPAGOWANIE SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW	Gmina Łabiszyn	
							EE 11.5 PROMOWANIE ORAZ WSPIERANIE DZIAŁAŃ ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW ORAZ WŁAŚCIWEGO POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI	Gmina Łabiszyn	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	CEL	WSKAŹNIK			KIERUNEK INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIE-DZIALNY	RYZYKA
			NAZWA (+ ŹRÓDŁO DANYCH)	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCEŁOWA				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
							EE 11.6 PROPAGOWANIE OSZCZĘDZANIA WODY	Gmina Łabiszyn , Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	
							EE 11.7 PROWADZENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W SZKOŁACH I PRZEDSZKOLACH	placówki edukacyjne	

Źródło: opracowanie własne

6.3 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY

Harmonogram realizacyjny Programu Ochrony Środowiska zakłada realizację zadań własnych oraz zadań monitorowanych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi. Obowiązki wynikają często między innymi bezpośrednio z następujących ustaw:

- ustawy Prawo ochrony środowiska,
- ustawy Prawo wodne,
- ustawy o odpadach,
- ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- ustawy o ochronie przyrody.

Dokonano szacunkowego podziału kosztów w poszczególnych latach realizacji. Należy przy tym podkreślić, że faktyczna realizacja zadań w poszczególnych latach jest uzależniona praktycznie w każdym przypadku od możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego. Stąd faktyczny termin realizacji inwestycji i wysokość kosztów koniecznych do poniesienia może się zmieniać w kolejnych latach. Ograniczony budżet Gminy oraz uzależnienie od pozyskania środków zewnętrznych to także główne zagrożenia dla podjęcia działań lub ich pełnej realizacji.

6.3.1 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ WŁASNYCH

Tabela 37. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych realizowanych w ramach POŚ

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
				2021	2022	2023	2024	2025-2028	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1	CHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	OKiJP 1.1 WYMIANA ŹRÓDEŁ CIEPŁA ORAZ TERMOMODERNIZACJA W LOKALACH MIESZKALNYCH GMINNEGO ZASOBU MIESZKANIOWEGO ORAZ OBIEKTACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	Gmina Łabiszyn	220				do 2028	Według planów budżetowych na dany rok	Gmina Łabiszyn , Regionalny Program Operacyjny na lata 2021-2027	-
		OKiJP 1.2 KONTROLA PALENISK DOMOWYCH		zadanie ciągle					Koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn - 100 %	-
		OKiJP 1.4 DOFINANSOWANIE WYMIANY PIECÓW		136				do 2028	Według planów budżetowych na dany rok	Gmina Łabiszyn	-
2	ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH 2.3 PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ W MIEJSCOWOŚCI WIELKI SOSNOWIEC OD KM 0+000 DO KM 0+505	Gmina Łabiszyn	229					239	Gmina Łabiszyn , Środki zewnętrzne	-
		ZH 2.4 PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ W MIEJSCOWOŚCI WIELKI SOSNOWIEC OD KM 0+505 DO KM 2+502,97		1100					1100	Gmina Łabiszyn , Środki zewnętrzne	-
		ZH 2.5 MODERNIZACJA DRÓG GMINNYCH W M. JABŁOWO PAŁUCKIE, SMERZYN, OJRZANOWO		726					726	Gmina Łabiszyn , Środki zewnętrzne	-

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
				2021	2022	2023	2024	2025-2028	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
		ZH 2.6 MODERNIZACJE DRÓG GMINNYCH I ULIC ZGODNIE Z PLANAMI BUDŻETOWYMI		712			4 000		Według planów budżetowych na dany rok	Gmina Łabiszyn , Środki zewnętrzne - RPO, KPO (krajowy plan odbudowy), Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (od 50 – 100 % dofinansowania)	Możliwość realizacji pod warunkiem uzyskania dofinansowania
		ZH 2.9 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG GMINNYCH						do 2028	Według planów budżetowych na dany rok	Gmina Łabiszyn	-
3	POLA ELEKTRO-MAGNETYCZNE	PE 3.2 UWZGLĘDNIENIE ZAGADNIENIA OCHRONY PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM		zadanie ciągle					koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	-
4	GOSPODAROWANIE WODAMI	Brak zadań własnych gminy								-	
5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	GW-Ś 5.1 BUDOWA NOWYCH ODCINKÓW SIECI WODOCIĄGOWEJ						do 2028	Według planów budżetowych na dany rok	Gmina Łabiszyn , Środki zewnętrzne	-
		GW-Ś 5.2 BUDOWA NOWYCH ODCINKÓW SIECI KANALIZACYJNEJ						do 2028		Gmina Łabiszyn , Środki zewnętrzne	-
		GW-Ś 5.3 ROZBUDOWA ZBIORCZEJ SIECI KANALIZACYJNEJ NA OBSZARZE AGLOMERACJI ŁABISZYN – REALIZACJA INWESTYCJI „BUDOWA KANALIZACJI W M. ŁABISZYN –		3280,44					3280,44	Gmina Łabiszyn , Środki zewnętrzne	-

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
				2021	2022	2023	2024	2025-2028	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
		ETAP III*									
		GW-Ś 5.4 DZIAŁANIA W ZAKRESIE ZAPLANOWANIA I REALIZACJI ROZDZIAŁU SIECI OGÓLNOSPŁAWNEJ							koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	-
		GW-Ś 5.6 DALSZĄ WERYFIKACJĄ W CELU POPRAWIENIA EWIDENCJI GMINNEJ ORAZ ZEBRANIA INFORMACJI O STANIE NA TERENIE GMINY – wyjaśnienie dla nieruchomości wątpliwych							koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	
		GW-Ś 5.8 DOTACJE NA BUDOWĘ PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW		12					Według planów budżetowych na dany rok	Gmina Łabiszyn	
		GW-Ś 5.9 PROWADZENIE KONTROLI OPRÓŻNAINIA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I EKSPLOATACJI PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW		zadanie ciągle					koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	
		GW-Ś 5.10 MODERNIZACJA KOMUNALNEJ OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W ŁABISZYNIE						6 000	Koszty wg planów modernizacyjnych	Gmina Łabiszyn , Środki zewnętrzne - RPO, KPO (krajowy plan odbudowy), Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (od 50 – 100 % dofinansowania)	Możliwość realizacji pod warunkiem uzyskania dofinansowania,

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
				2021	2022	2023	2024	2025-2028	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
		GW-Ś 5.13 EKSPLOATACJA I MODERNIZACJA SIECI WODOCIĄGOWEJ						Do 2028	Według planów budżetowych na dany rok	Gmina Łabiszyn , Środki zewnętrzne, Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	
		GW-Ś 5.14 EKSPLOATACJA I MODERNIZACJA SUW – remont i modernizacja stacji uzdatniania wody w Jabłówku					3 000			Gmina Łabiszyn , Środki zewnętrzne, Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	Możliwość realizacji pod warunkiem uzyskania dofinansowania
6	ZASOBY GEOLOGICZNE	ZG 6.2 MONITORING ZREKULTYWOWANEGO TERENU SKŁADOWISKA	Gmina Łabiszyn	zadanie ciągle					koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	-
7	GLEBY	G 7.4 UWZGLĘDNIENIANIE PROBLEMATYKI GLEB W PROCESIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO		zadanie ciągle					koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	-
8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	GOiZPO 8.1 DOSKONALENIE SYSTEMU ODBIORU ODPADÓW KOMUNALNYCH, W TYM ROZWÓJ SELEKTYWNEGO OBIORU ODPADÓW		zadanie ciągle					koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	-
		GOiZPO 8.2 WYKONYWANIE COROCZNEJ ANALIZY STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI, W CELU WERYFIKACJI MOŻLIWOŚCI TECHNICZNYCH I ORGANIZACYJNYCH W		zadanie ciągle					koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
				2021	2022	2023	2024	2025-2028	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
		ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI									
		GOiZPO 8.3 INWENTARYZACJA I LIKWIDACJA „DZIKICH” WYSYPISK ŚMIECI		zadanie ciągłe – w miarę możliwości finansowych Gminy						koszty administracyjne	-
		GOiZPO 8.4 PROMOWANIE BUDOWY PRZYDOMOWYCH KOMPOSTOWNIKÓW		zadanie ciągłe – w miarę możliwości finansowych Gminy						koszty administracyjne	-
		GOiZPO 8.6 MONITOROWANIE REALIZACJI „PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY ŁABISZYN NA LATA 2021 – 2032”		zadanie ciągłe						koszty administracyjne	
9	ZASOBY PRZYRODNI-CZE	ZP 9.1 PIEŁĘGNACJA, OCHRONA POMNIKÓW PRZYRODY I UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH	Gmina Łabiszyn	zadanie ciągłe – w miarę możliwości finansowych Gminy						koszty administracyjne	-
		ZP 9.2 BIEŻĄCE UTRZYMANIE TERENÓW ZIELENI ORAZ ROZWÓJ		zadanie ciągłe						Według planów budżetowych na dany rok	
10	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	ZPA 10.1 DOFINANSOWANIE JEDNOSTEK OSP Z TERENU GMINY	Gmina Łabiszyn	zadanie ciągłe						Według planów budżetowych na dany rok	-

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+JEDNOSTKI WŁĄCZONE)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)						ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
				2021	2022	2023	2024	2025-2028	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
11	EDUKACJA EKOLOGICZNA	EE 11.1 PROWADZENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	Gmina Łabiszyn	zadanie ciągłe (w miarę możliwości finansowych Gminy i możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych)					w zależności od pozyskanych środków	Gmina Łabiszyn	-
		EE 11.2 PROWADZENIE PUBLICZNIE DOSTĘPNEGO WYKAZU DANYCH O DOKUMENTACH OBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM UDOSTĘPNIANIA JAKO INFORMACJE O ŚRODOWISKU I JEGO OCHRONIE	Gmina Łabiszyn	zadanie ciągłe					koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	-
		EE 11.3 PROMOWANIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII		zadanie ciągłe – w miarę możliwości finansowych Gminy					koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	
		EE 11.4 PROPAGOWANIE SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW		zadanie ciągłe – w miarę możliwości finansowych Gminy					koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	
		EE 11.5 PROMOWANIE ORAZ WSPIERANIE DZIAŁAŃ ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW ORAZ WŁAŚCIWEGO POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI		zadanie ciągłe – w miarę możliwości finansowych Gminy					koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	
		EE 11.6 PROPAGOWANIE OSZCZĘDZANIA WODY		zadanie ciągłe – w miarę możliwości finansowych Gminy					koszty administracyjne	Gmina Łabiszyn	-

Źródło: opracowanie własne

6.3.2 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ KOORDYNOWANYCH

Tabela 38. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań koordynowanych realizowanych w ramach POŚ

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
1	CHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	OKiJP 1.3 WYMIANA ŹRÓDEŁ CIEPŁA ORAZ TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH -DOSTOSOWANIE ŹRÓDEŁ CIEPŁA DO ZAPISÓW UCHWAŁY ANTYSMOGOWEJ	właściciele nieruchomości	Koszty inwestycyjne właścicieli nieruchomości zależne od pozyskanych dofinansowań	środki własne, dofinansowanie	
		OKiJP 1.5 ROZWÓJ SIECI GAZOWEJ	PSG Sp. z o.o.	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		OKiJP 1.6 BUDOWA NOWYCH INSTALACJI FOTOWOLTAICZNYCH NA BUDYNKACH MIESZKALNYCH	właściciele nieruchomości	Koszty inwestycyjne właścicieli nieruchomości zależne od pozyskanych dofinansowań	środki własne, dofinansowanie	
2	ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH 2.1 MODERNIZACJA I PRZEBUDOWA DROGI WOJEWÓDZKIEJ NR 254 ŁABISZYN - BARCIN	ZDW w Bydgoszczy	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne, dofinansowanie	
		ZH 2.2 MODERNIZACJA DROGI WOJEWÓDZKIEJ NR 254 ŁABISZYN - BRZOZA	ZDW w Bydgoszczy	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne, dofinansowanie	
		ZH 2.7 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG WOJEWÓDZKICH PRZEBIEGAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne, dofinansowanie	-
		ZH 2.8 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG POWIATOWYCH PRZEBIEGAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ	ZDP w Żninie	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne, dofinansowanie	-

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
3	POLA ELEKTRO-MAGNETYCZNE	PE 3.1 MONITORING EMISJI PÓŁ ELEKTROMAGNETYCZNYCH	WIOŚ w Bydgoszczy	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	-
4	GOSPODAROWANIE WODAMI	GW 4.1 ROBOTY KONSERWACYJNE I UTRZYMANIE ROWÓW MELIORACYJNYCH	Spółka Wodna w Łabiszynie	Zgodnie z założonym budżetem	środki własne	-
		GW 4.2 ZWIĘKSZENIE RETENCJI NA TERENIE POSESJI PRZY BUDYNKACH JEDNORODZINNYCH ORAZ WYKORZYSTYWANIE ZGROMADZONEJ WODY OPADOWEJ I ROZTOPOWEJ	właściciele nieruchomości	Koszty inwestycyjne właścicieli nieruchomości zależne od pozyskanych dofinansowań	środki własne, Program „Moja Woda”	
		GW 4.3 DLA JCW NOTEĆ OD JEZIORA WOLNICKIEGO DO ODDZIELENIA SIĘ KANAŁU NOTECKIEGO W ANTONOWIE – OPRACOWANIE WARIANTOWEJ ANALIZY SPOSOBU UDROŻNIENIA BUDOWLI PIĘTRZĄCYCH NA CIEKU WRAZ ZE WSKAZANIEM WARIANTU DO REALIZACJI ORAZ OPRACOWANIEM DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ	PGW Wody Polskie, RZGW w Bydgoszczy	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		GW 4.4 „PRZYWRÓCENIE DROŻNOŚCI MORFOLOGICZNEJ RZEKI NOTECI OD PAKOŚCI DO KROSTKOWA” – REALIZACJA CZĘŚCIOWO NA TERENIE GMINY ŁABISZYN – BUDOWA JEDNEJ PRZEPŁAWKI NA STOPNIU WODNYM W ŁABISZYNIE		Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		GW 4.5 „ODBUDOWA JAZU NA RZECIE NOTECI W MIEJSCOWOŚCI ANTONIEWO”	PGW Wody Polskie, RZGW w Bydgoszczy	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
		GW 4.6 DLA JCW NOTEĆ OD KANAŁU NOTECKIEGO DO DOPŁYWU SPOD SIPIOR – DZIAŁANIA RENATURYZACYJNE				
		GW 4.7 DLA JCW NOTEĆ OD KANAŁU NOTECKIEGO DO DOPŁYWU SPOD SIPIOR – ANALIZA MOŻLIWOŚCI PRZEBUDOWY BUDOWLI PIĘTRZĄCYCH W ZAKRESIE ZAPEWNIĄCYM CIĄGŁOŚĆ BIOLOGICZNĄ I SPEŁNIENIE CELÓW ŚRODOWISKOWYCH				
		GW 4.8 DLA JCW NOTEĆ OD KANAŁU NOTECKIEGO DO DOPŁYWU SPOD SIPIOR – OPRACOWANIE WARIANTOWEJ ANALIZY UDROŻNIENIA BUDOWLI PIĘTRZĄCYCH NA CIEKU WRAZ ZE WSKAZANIEM WARIANTU DA REALIZACJI ORAZ OPRACOWANIEM DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ				
		GW 4.9 DLA JCW NOTEĆ OD KANAŁU NOTECKIEGO DO DOPŁYWU SPOD SIPIOR – OCENA WPŁYWU BUDOWLI POPRZECZNYCH NA CIĄGŁOŚĆ BIOLOGICZNĄ I CELE ŚRODOWISKOWE JCW				
		GW 4.10 DLA JCW NOTEĆ OD KANAŁU NOTECKIEGO DO DOPŁYWU SPOD SIPIOR – KONTROLA FUNKCJONOWANIA URZĄDZEŃ DO MIGRACJI RYB	PGW Wody Polskie, RZGW w Bydgoszczy	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
		GW 4.11 DLA JCW NOTEĆ OD KANAŁU NOTECKIEGO DO DOPIŁYU SPOD SIPIOR – MONITORING SKUTECZNOŚCI ISTNIEJĄCYCH URZĄDZEŃ DO MIGRACJI RYB				
		GW 4.12 DLA JCW NOWY KANAŁ NOTECKI – DZIAŁANIA RENATURYZACYJNE				-
		GW 4.13 DLA JCW NOWY KANAŁ NOTECKI – ANALIZA MOŻLIWOŚCI LIKWIDACJI BUDOWLI POPRZECZNYCH/ PRZEBUDOWA BUDOWLI POPRZECZNYCH I INNYCH DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZAPEWNIENIA DROŻNOŚCI				
		GW 4.14 DLA JCW NOWY KANAŁ NOTECKI – OPRACOWANIE WARIANTOWEJ ANALIZY SPOSOBU UDROŻNIENIA BUDOWLI PIĘTRZĄCYCH NA CIEKU WRAZ ZE WSKAZANIEM WARIANTU DO REALIZACJI ORAZ OPRACOWANIEM DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ				
		GW 4.15 MONITORING JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH	WIOŚ	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	
		GW 4.16 MONITORING JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH	WIOŚ, PIG	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	
		GW 4.17 PROWADZENIE KONTROLI PODMIOTÓW NA TERENIE GMINY	WIOŚ	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	-

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	GW-Ś 5.5 Realizacja nowych przyłączy do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	Zgodnie z założonym budżetem inwestora	środki własne	
		GW-Ś 5.7 BUDOWA PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	Właściciele nieruchomości	Koszty inwestycyjne właścicieli nieruchomości zależne od pozyskanych dofinansowań	środki własne, dofinansowanie	
		GW-Ś 5.11 MONITORING JAKOŚCI WÓD UJMOWANYCH NA CELE KOMUNALNE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żninie	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	
		GW-Ś 5.12 PROWADZENIE DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH W CELU WYELIMINOWANIA ZAGROŻEŃ	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie	Koszty w ramach budżetu eksploatatora sieci	środki własne	
6	ZASOBY GEOLOGICZNE	ZG 6.1 PRZYWRACANIE WARTOŚCI UŻYTKOWYCH TERENÓW W RAMACH OKREŚLANIA W DECYZJACH ADMINISTRACYJNYCH OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA REKULTYWACJĘ ORAZ KIERUNKÓW I TERMINÓW REKULTYWACJI	Starosta Żniński	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	Koszty administracyjne-	-
7	GLEBY	G 7.1 BADANIA JAKOŚCI I ŻYZNOŚCI GLEB	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Bydgoszczy	Koszty zlecających badania	środki własne rolników	-
		G 7.2 RACJONALNE NAWOŻENIE GLEB	Właściciele gruntów / rolnicy	Koszty właścicieli gruntów	środki własne	
		G 7.3 SZKOLENIE ROLNIKÓW W ZAKRESIE STOSOWANIA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN I NAWOŻENIA	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	-

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	GOiZPO 8.5 DEMONTAŻ I UTYLIZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	Właściciele nieruchomości,	Koszty inwestycyjne właścicieli nieruchomości zależne od pozyskanych dofinansowań (np. dotacji z WFOŚiGW)	środki własne, dofinansowanie	
9	ZASOBY PRZYRODNI-CZE	ZP 9.2 PROWADZENIE GOSPODARKI LEŚNEJ ZGODNIE Z PLANAMI URZĄDZANIA LASÓW	Nadleśnictwo Szubin, Nadleśnictwo Bydgoszcz, Nadleśnictwo Solec Kujawski	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	-
		ZP 9.3 KONTYNUACJA DZIAŁAŃ OCHRONNYCH W LASACH				
		ZP 9.4 REALIZACJA DZIAŁAŃ WYZNACZONYCH W RAMACH CELÓW OCHRONNYCH W PLANIE ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 – DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z UŻYTKOWANIEM TERENÓW (NP. WŁAŚCIWE UŻYTKOWANIE KOŚNE LUB KOŚNO -PASTWISKOWE ŁĄK). WŁAŚCIWIE PROWADZONA GOSPODARKA NA TERENACH SIEDLISK ZGODNIE Z WYMAGANIAMI PLANU ZADAŃ OCHRONNYCH.	Podmioty wskazane w planie zadań ochronnych w tym głównie właściciele (zarządcy) na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości lub na podstawie porozumienia ze sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000	Koszty właścicieli gruntów	środki własne	
		ZP 9.5 NADZÓR NAD OBSZAREM NATURA 2000	RDOŚ w Bydgoszczy	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	

LP.	OBSZAR INTERWENCJI	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY (+jednostki włączone)	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI ZADANIA (W TYS. ZŁ)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	DODATKOWE INFORMACJE O ZADANIU
A	B	C	D	E	F	G
		ZP 9.6 WYKONANIE MONITORINGÓW STANU PRZEDMIOTÓW OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ZGODNIE Z ZARZĄDZENIEM DOTYCZĄCYM PLANU ZADAŃ OCHRONNYCH	RDOŚ w Bydgoszczy	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	środki własne	-
10	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	ZPA 10.2 PROWADZENIE DZIAŁAŃ KONTROLNYCH ZAKŁADÓW ORAZ OBIEKTÓW MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA STAN ŚRODOWISKA	WIOŚ w Bydgoszczy	koszty administracyjne	środki własne	-
11	EDUKACJA EKOLOGICZNA	EE 11.7 PROWADZENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W SZKOŁACH I PRZEDSZKOLACH	placówki edukacyjne	Brak kosztów – realizacja w ramach zadań statutowych	subwencja oświatowa	-

Źródło: opracowanie własne

VII SYSTEM REALIZACJI POŚ

W niniejszym rozdziale przedstawiono system realizacji **Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2024, z perspektywą do roku 2028** w podziale na następujące elementy: współpraca z interesariuszami, opracowanie treści POŚ, zarządzanie, monitoring, okresowa sprawozdawczość i ewaluacja oraz aktualizacja.

7.1 WSPÓŁPRACA Z INTERESARIUSZAMI

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2024, z perspektywą do roku 2028 jest dokumentem o charakterze strategicznym z punktu widzenia ochrony środowiska i szeroko rozumianego rozwoju zrównoważonego omawianej jednostki.

Dlatego zachodzi konieczność zaangażowania różnych grup interesariuszy do prac na etapie przygotowania programu, jak i w proces jego wdrażania, monitorowania i oceny. Interesariusze powinni pochodzić z obszaru gminy lub powinni być z nim związani.

Warunkiem koniecznym do skutecznej współpracy jest aktywny udział interesariuszy. Główne grupy interesariuszy w Gminie Łabiszyn to:

- Urząd Miejski w Łabiszynie i jego jednostki organizacyjne,
- RDOŚ w Bydgoszczy, PWIS w Bydgoszczy i Powiat Żniński jako jednostki opiniujące,
- mieszkańcy Gminy Łabiszyn,
- przedsiębiorcy,
- inwestorzy,
- operatorzy sieci świadczący swe usługi na terenie Gminy,
- organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy.

7.2 OPRACOWANIE TREŚCI POŚ

Niniejszy POŚ został wykonany przez firmę zewnętrzną: Green Key Joanna Masiota-Tomaszewska. Koordynowaniem prac nad kształtem dokumentu ze strony Gminy zajęły się osoby związane z ochroną środowiska w Urzędzie Miejskim w Łabiszynie.

Proces tworzenia Programu składał się z kilku etapów. Pierwszym było zgromadzenie materiałów źródłowych bezpośrednio od jednostek i podmiotów, które włączone są w proces realizacji POŚ. Ankiety zostały przesłane do następujących jednostek:

1. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,
2. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żninie,
3. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,
4. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żninie,
5. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy,
6. Okręgowa Stacja Chemiczna – Rolnicza w Bydgoszczy,
7. Starostwo Powiatowe w Żninie,
8. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy,
9. Zarząd Dróg Powiatowych w Żninie,
10. ENEA OPERATOR Sp. z o.o.,
11. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
12. Nadleśnictwo Szubin,
13. Nadleśnictwo Bydgoszcz,
14. Nadleśnictwo Solec Kujawski,

15. Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Łabiszynie;

16. Oddział Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy,

Osobna ankieta została przesłana do Urzędu Miejskiego w Łabiszynie.

Były to podstawowe materiały źródłowe, gdyż zawierały dane od podmiotów bezpośrednio zajmujących się danymi aspektami środowiska.

Podczas opracowywania dokumentu korzystano również z dokumentów strategicznych opracowywanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Pomocne były również dane statystyczne prezentowane przez GUS, a także poprzednio obowiązujący POŚ.

Opracowana wersja robocza dokumentu została przedstawiona Gminie Łabiszyno. Ostateczna wersja dokumentu zaś uwzględnia także niezbędne zmiany wynikające z przeprowadzonych konsultacji społecznych, opinii RDOŚ, PWIS i Starostwa.

7.3 ZARZĄDZANIE

Warunkiem realizacji Programu ochrony środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym Programem. Zarządzanie Programem odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

W odniesieniu do Programu ochrony środowiska jednostką, na której spoczywać będą główne zadania zarządzania będzie Gmina Łabiszyn. Mimo to całościowe zarządzanie środowiskiem w jednostce będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla gminnego jest jeszcze poziom powiatowy, wojewódzki, krajowy. Dodatkowo w proces włączeni są także inne podmioty takie jak np. operatorzy sieci, mieszkańcy, przedsiębiorcy.

Instytucje działające w ramach administracji, a odpowiedzialne za wykonanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniom poprzez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska,
- instalowanie urządzeń i instalacji ochrony środowiska.

Na innych zasadach odbywa się natomiast zarządzanie w stosunku do podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. Kierują się one głównie rachunkiem (efektami) ekonomicznym i zasadami konkurencji rynkowej, choć powszechne staje się także uwzględnianie głosu opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymywanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację stosowanych technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stała kontrola zanieczyszczeń.

Instrumenty służące do zarządzania Programem Ochrony Środowiska wynikają z obowiązujących aktów prawnych (np. Prawo ochrony środowiska, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach, o utrzymaniu czystości i porządku w gminach itp.) i można je podzielić na instrumenty prawne, finansowe, społeczne oraz strukturalne.

Do instrumentów prawnych zalicza się:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- decyzje związane z gospodarką odpadami,
- koncesje geologiczne,
- raporty oddziaływania na środowisko planowanych czy istniejących inwestycji,
- uchwały zatwierdzające plany zagospodarowania przestrzennego,
- decyzje ustalające lokalizację inwestycji celu publicznego lub warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
- decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach,
- strategiczne oceny oddziaływania inwestycji oraz opracowywanych planów i programów na środowiska.

Szczególnym instrumentem prawnym jest monitoring, czyli kontrola jakości stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska, jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiska. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących, czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym.

Do instrumentów finansowych mogących być źródłem realizacji przedsięwzięć proekologicznych zalicza się:

- opłaty za korzystanie ze środowiska – za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, za składowanie odpadów, za powierzchnię, z której odprowadzane są ścieki,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska,
- pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych.

Uzgodnienia ze społeczeństwem poprzez udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i uchwalaniu dokumentacji są również ważnym elementem skutecznego zarządzania, opartego o zasady zrównoważonego rozwoju i uwzględnianie racji społecznych.

Kolejnym, bardzo istotnym elementem instrumentów społecznych jest edukacja ekologiczna. Podstawą jest tu rzetelne i ciągle przekazywanie wiedzy na temat ochrony środowiska oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowanych działań inwestycyjnych.

Ważna dla ochrony środowiska jest również współpraca pomiędzy służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Wzajemne relacje powinny opierać się na partnerstwie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni.

Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

Do instrumentów strukturalnych należą wszelkie programy strategiczne np. strategie rozwoju, plany rozwoju lokalnego wraz z programami sektorowymi, a także program ochrony środowiska i to one wytyczają główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego, infrastrukturalnego i ochrony środowiska. Nadrzędnym dokumentem powinna być strategia rozwoju.

W programach tych powinny być uwzględnione z jednej strony kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej wytyczone pewne ramy tego rozwoju, warunkowane troską o stan środowiska. Oznacza to, że ochrona środowiska na terenie Gminy Łabiszyn wymaga podejmowania pewnych działań w określonych dziedzinach gospodarki, jak i codziennego życia jego mieszkańców.

Każda jednostka decyduje o kształtowaniu swojej przestrzeni geograficznej, sposobie zarządzania środowiskiem i tworzeniem lepszego modelu życia swoich mieszkańców. Program ochrony środowiska jest jednym z elementów prowadzenia ekorozwoju jednostki, który powinien nawiązywać do:

- programów ekologicznych wyższego szczebla,
- lokalnych wartości zasobów i zagrożenia środowiskowego,
- lokalnej świadomości, chęci i możliwości działania.

Lokalny rozwój powinien następować bez degradacji zasobów przyrody i jej ekosystemów oraz uwzględniać warunki przyrodnicze i społeczne.

Podsumowując, Program ochrony środowiska, jako narzędzie koordynacji działań podejmowanych na danym obszarze w zakresie ochrony środowiska, pełni istotną funkcję we wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju. W realizacji programu uczestniczą grupy podmiotów:

- biorące udział w organizacji i zarządzaniu Programem,
- realizujące zadania Programu, w tym również podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska,
- nadzorujące przebieg realizacji i efekty Programu,
- społeczność lokalna i organy pozarządowe (ekologiczne).

Realizatorem zadań określonych w Programie w przeważającej części jest Gmina Łabiszyn jako jednostka samorządu terytorialnego wraz z podległymi jej jednostkami organizacyjnymi, a także przedsiębiorcy, inspekcje, straż, organizacje społeczne oraz mieszkańcy.

Wśród podmiotów nadzorujących przebieg realizacji i efekty wdrażania Programu jest przede wszystkim administracja samorządowa i rządowa, posiadające instrumenty kontroli i monitoringu. Podmioty kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska. Ostatecznymi odbiorcami przedsięwzięć podejmowanych w ramach Programu będą mieszkańcy Gminy.

Zespołem monitorującym proces wdrażania i realizacji programu ochrony środowiska będzie zespół składający się z pracowników Urzędu Miejskiego w Łabiszynie. Burmistrz wraz z pozostałymi jednostkami organizacyjnymi Urzędu będzie współpracował w zakresie realizacji zadań własnych Gminy. Zespół, w ramach prowadzonych w odstępach dwuletnich raportów z realizacji programu ochrony środowiska będzie koordynował pozyskiwanie informacji oraz prace nad sporządzeniem podsumowania wdrażanego Programu ochrony środowiska.

7.4 MONITOROWANIE

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania oraz będą mogły być dokonane modyfikacje Programu.

System kontroli środowiska, jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie których tworzona jest nowa polityka.

Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu.

Stały monitoring wdrażania zapisów Programu może opierać się na tzw. cyklu Deminga. Opiera się na ciągłym monitorowaniu zaplanowanych działań w myśl następującego ciągu przyczynowo – skutkowego:

1. Zaplanuj - zaplanuj lepszy sposób działania, lepszą metodę.
2. Wykonaj, zrób - zrealizuj plan na próbę.
3. Sprawdź - zbadaj, czy rzeczywiście nowy sposób działania przynosi lepsze rezultaty.
4. Zastosuj - jeśli nowy sposób działania przynosi lepsze rezultaty, uznaj go za normę (obowiązującą procedurę), zestandaryzuj i monitoruj jego stosowanie.

Ryc. 45. Cykl Deminga przeniesiony na poziom opracowywania POŚ

źródło: opracowanie własne

7.5 OKRESOWA SPRAWOZDAWCZOŚĆ I EWALUACJA

Obowiązek sprawozdawczości POŚ wynika z Art. 18 pkt. 2 Ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z nim, w tym przypadku Burmistrz Łabiszyna, zobowiązany jest do sporządzania raportów z realizacji POŚ co dwa lata. Sporządzony raport przedstawia się Radzie Miejskiej w Łabiszynie, zostaje on także przesłany do organu wykonawczego powiatu, zgodnie z art. 18 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Brak jakichkolwiek wytycznych co do kształtu i zakresu merytorycznego raportu, wymusza na podmiocie sporządzającym raport opracowanie własnego zakresu, formy oraz struktury. Zaleca się, aby minimum było następujące:

- opis środowiska za lata, które obejmuje raport (wskazanie zmian i tendencji zachodzących w środowisku w poszczególnych latach poddanych ocenie),
- zrealizowane zadania w tych latach,
- ocena stopnia realizacji POŚ (ewaluacja).

W ocenie postępu wdrażania Programu ochrony środowiska oraz jego faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych przy pomocy wskaźników (mierników) stanu środowiska i zmian presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej. Najistotniejsze wskaźniki opisujące stan obecny zaprezentowano w tabeli poniżej. Zawarto w niej także docelowe wartości albo oczekiwane tendencje. Należy nadmienić również, że lista ta nie jest wyczerpująca i może być modyfikowana.

W kolejnej **Tabeli** zaproponowano również harmonogram realizacji POŚ.

Tabela 39. Harmonogram realizacji POŚ

Rok								
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
przygotowanie Programu	bieżący monitoring							RAPORT ZA LATA 2027-2028
	uchwalenie POŚ		RAPORT ZA LATA 2021-2022		RAPORT ZA LATA 2023-2024		RAPORT ZA LATA 2025-2026	

Źródło: opracowanie własne

7.6 AKTUALIZACJA

Na podstawie sporządzanych raportów z realizacji będzie można na bieżąco monitorować stan realizacji Programu i w przypadku gdyby zaszła taka konieczność, zmienić go. Aktualizacja programu ochrony środowiska następuje w takim samym trybie oraz formie, w jakiej nastąpiło przyjęcie programu ochrony środowiska.

VIII OPIS POWIĄZAŃ POŚ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

W celu realizacji przyjętych założeń konieczne było wyznaczenie szczegółowych zadań w poszczególnych obszarach interwencji, po wykonaniu których ma nastąpić poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska, bądź będzie utrzymywany dobry stan o ile aktualnie taki został zdiagnozowany. W ramach tych wytycznych zaplanowano konkretne zadania ekologiczne, czyli przedsięwzięcia bądź czynności organizacyjno-administracyjne prowadzące do realizacji wyznaczonych celów ekologicznych i kierunków interwencji. Poprzez realizację tych działań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego w wyznaczonych obszarach interwencji, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji).

Realizując lokalną politykę ochrony środowiska, program ochrony środowiska, a w nim harmonogram realizacyjny, sporządzony został z uwzględnieniem celów zawartych w strategiach i programach (operacyjnych i rozwoju), wynikających z ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zaplanowane działania będą realizowane przez Gminę lub przez jednostki działające na tym terenie oraz w regionie. Jednostka będzie w nich pełnić funkcje nadzoru działalności, będzie wspierać działalność w charakterze administracyjnym lub będzie bezpośrednio współdziałać, jedynie w konkretnych zadaniach będzie współfinansować lub finansować założone zadania.

8.1 DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE

Pierwszym etapem dla rozważań zgodności założeń Programu z innymi dokumentami jest omówienie dokumentów ustanowionych na szczeblu międzynarodowym do realizacji, których Polska jest zobowiązana. W 1992 roku opracowany został jeden z najważniejszych dokumentów, związanych ze zrównoważonym rozwojem tzw. „**Agenda 21**” - **Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego**. Dokument ten zwraca szczególną uwagę na *konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju*.

Istotnym dokumentem międzynarodowym, który narzuca Polsce działania w zakresie ochrony środowiska jest **Protokół z Kioto** w sprawie zmian klimatu. Stanowi znaczny postęp w zakresie walki z globalnym ociepleniem, ponieważ zawiera **cele wiążące i ilościowe**, związane z ograniczeniem i redukcją emisji gazów cieplarnianych.

Obecnie ważne dla Polski jest dostosowanie swoich działań do polityki Unii Europejskiej. Główne założenia polityki Wspólnoty w zakresie środowiska naturalnego określone są w **Traktacie Ustanawiającym WE w Tytule XIX – Środowisko Naturalne**. Jego realizacja powinna się przyczynić do *zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego – z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Wspólnoty – ale również do ochrony zdrowia ludzkiego*.

Strategicznym dokumentem, wyznaczającym ramy realizacji polityki wspólnotowej w zakresie ochrony środowiska jest **Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska**. W chwili obecnej obowiązuje już 7 Program, który określa działania polityki UE w dziedzinie ochrony środowiska i polityki klimatycznej na najbliższe siedem lat (od roku 2013). Określa on następujące cele priorytetowe:

- ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii,
- przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną,
- ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem presjami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu,
- maksymalizacja korzyści z prawodawstwa środowiskowego, doskonalenie wiedzy i bazy dowodowej w zakresie środowiska i ochrony klimatu,
- zabezpieczenie inwestycji ekologicznych i wspieranie zrównoważonych miast,
- lepsze uwzględnianie w działaniach bardziej spójnej polityki środowiskowej i efektywne podejmowanie wyzwań międzynarodowych, dotyczących środowiska i klimatu.

Kluczowym elementem programu jest także **adaptacja do zmian klimatu**, powiązana z wieloma innymi aspektami środowiskowymi, takimi jak „ochrona gleby, zrównoważone środowisko miejskie, zrównoważona ochrona wód i środowiska morskiego”.

8.2 KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE DOKUMENTY O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM I PROGRAMOWYM

Działania, które zaproponowano w Harmonogramie realizacyjnym POŚ są spójne z celami i kierunkami działań dokumentów na poziomie krajowym i wojewódzkim. Kierunki działań w zakresie wszystkich obszarów interwencji zmierzają do spełnienia celów zapisanych w dokumentach strategicznych województwa kujawsko-pomorskiego. Główne założenia dokumentów strategicznych, a także wynikające z nich priorytetowe działania, opisano poniżej.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Jest to aktualizacja średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju określa 10 sektorów jako strategiczne, wśród nich związane z ochroną środowiska to:

- sektor odzysku materiałowego surowców,
- sektor ekobudownictwa (np. budynki pasywne, pikoenergetyka),
- sektor żywności wysokiej jakości.

Strategia zwraca uwagę w szczególności na kwestie, które zostały także wskazane do realizacji w niniejszym Programie ochrony środowiska i proponuje podejmowanie problemów w zakresie:

- zachowania unikatowego charakteru polskich zasobów przyrodniczych jako szansy dla zrównoważonego rozwoju,
- stopniowe zmniejszenie emisji zanieczyszczeń (w szczególności emitowanych do powietrza przez sektor komunalno - bytowy poprzez realizację programu „Czyste Powietrze”);
- sprawna gospodarka odpadami, obejmująca ich wtórne wykorzystywanie surowcowe i energetyczne, wykorzystanie ciepła ziemi i innych odnawialnych źródeł energii.

POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030 – STRATEGIA ROZWOJU W OBSZARZE ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Polityka jest strategią zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, a jej rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje "Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)".

Polityka będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030. Polityka uchyla Strategię „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska.

Cel główny Polityki, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, przeniesiono wprost z SOR. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji, które są zgodne z założeniami Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2024, z perspektywą do roku 2028:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej;
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- przeciwdziałanie zmianom klimatu;
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych;
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji;
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Celem głównym strategii średniookresowej jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020”

Cele szczegółowe dokumentu; cel 3 bezpośrednio dotyczy środowiska naturalnego:

- Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki;
- Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy;
- Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców;
- Cel 4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU

Dokument został przyjęty 2 lutego 2021 roku. „Polityka energetyczna Polski do 2040 r.” stanowi wizję strategii Polski w zakresie transformacji energetycznej, tworząc oś dla programowania środków unijnych związanych z sektorem energii jak i realizacji potrzeb gospodarczych wynikających z osłabienia gospodarki pandemią COVID-19. Transformacja energetyczna jest oparta na trzech filarach:

- Sprawiedliwa transformacja,
- Zeroemisyjny system energetyczny,
- Dobra jakość powietrza.

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030 (KPZK 2030)

Strategicznym celem polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022

Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami oraz zasadą zanieczyszczający płaci. Celami wskazanymi w dokumencie są między innymi:

- zapobieganie powstawaniu odpadów;
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.;
- dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów;
- osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych;
- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów;
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, między innymi odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów opadawych;
- dokończenie likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne,
- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032

W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

KRAJOWY PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030)

Głównym celem jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Cele szczegółowe to:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia;
- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

KRAJOWY PROGRAM OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. Aby zidentyfikować faktyczne potrzeby w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregować ich realizację w taki sposób aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK).

Program ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r. KPOŚK stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. Do chwili obecnej przeprowadzono pięć jego aktualizacji w latach: 2005, 2009, 2010, 2015 i 2017.

Rada Ministrów przyjęła piątą aktualizację KPOŚK 31 lipca 2017 r. Przyjęta przez rząd aktualizacja zawiera listę zadań zaplanowanych przez samorządy do realizacji w latach 2016-2021.

Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

Zgodnie z postanowieniami dyrektywy 91/271/EWG, warunkami koniecznymi do spełnienia przez aglomerację są następujące wymogi tej dyrektywy:

- I. Wydajność oczyszczalni ścieków
- II. Standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach uzależnione są od wielkości aglomeracji.
- III. Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi.

Wymagany poziom obsługi w systemy zbierania ścieków komunalnych (tzw. wskaźnik % RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego) został określony dla wszystkich aglomeracji na min. 98 %.

PLANY GOSPODAROWANIA WODAMI NA OBSZARACH DORZECZY

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza jest dokumentem planistycznym, stanowiącym podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych, usprawniającym proces osiągania lub utrzymania dobrego stanu wód oraz związanych z nimi ekosystemów, a także wskazującym na konieczność wprowadzenia racjonalnych zasad gospodarowania wodami w przyszłości.

AKTUALIZACJA PROGRAMU WODNO-ŚRODOWISKOWY KRAJU (PWŚK 2014-2020)

Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju jest jednym z dokumentów planistycznych opracowywanych w celu programowania i koordynowania działań zmierzających do realizacji celów środowiskowych wskazanych w artykule 4 RDW, tj.:

- nie pogarszanie stanu części wód,
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych, (w tym m. in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie);
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024 WRAZ Z PROGNOZĄ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO – KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Dokument został przyjęty Uchwałą Nr XXXVI/611/17 z Sejmiku Województwa Kujawsko – kujawsko-pomorskiego z dnia 25 września 2017 r.

Dokument określa następujące cele:

- dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu, tj.: osiągnięcie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀, osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego PM_{2,5} i osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych,
- dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu,
- zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas,
- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych,
- zwiększenie retencji wodnej województwa,
- ograniczenie wodochłonności gospodarki,
- osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód,

- poprawa jakości wody powierzchniowej,
- wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich,
- ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin,
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
- dobra jakość gleb,
- rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych,
- racjonalne gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zwiększenie lesistości województwa,
- utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii,
- świadome ekologicznie społeczeństwo,
- zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO ROKU 2020 – PLAN MODERNIZACJI 2020+

Kolejnym strategicznym dokumentem jest **Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+**, która stanowi wytyczne dla dokumentów niższego szczebla. W Strategii do roku 2020 wyróżniono następujące priorytety:

1. Konkurencyjna gospodarka:
 - a. dążenie do znacznego przyśpieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno – gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.
2. Silna metropolia:
 - a. rozwój działalności badawczo-rozwojowych, nauki,
 - b. tworzenie i wdrażanie innowacyjności,
 - c. rozwój otoczenia biznesu,
 - d. rozwój kultury oraz wszelkich form wymiany aktywności społecznej,
 - e. wzmacnianie funkcji bramowych,
 - f. jakość i różnorodność oferty szkolnictwa wyższego,
 - g. kreowanie funkcji symbolicznych,
 - h. stymulowanie rozwoju gospodarczego – metropolia jako największy rynek pracy w regionie,
 - i. powołanie i rozwinięcie instytucji, których zadania przyczynią się do wzmocnienia międzynarodowej pozycji i usieciowienia metropolii.
3. Nowoczesne społeczeństwo:
 - a. zmiana mentalności społeczeństwa, rozumianego jako obywatele, ale także podmioty, tj. jednostki publiczne, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe,
 - b. wyrobienie właściwych postaw, w tym otwartość na zmianę przyzwyczajzeń w działaniach i sposobach funkcjonowania podmiotów,

- c. rozwój infrastruktury służącej rozwojowi społecznemu, przede wszystkim umożliwiający realizację zadań edukacyjnych, rozbudzenie aktywności oraz ochronę zdrowia na właściwym poziomie.

Przechodząc do projektów wojewódzkich ukierunkowanych typowo na ochronę środowiska, analizie poddano zapisy w zakresie wdrażania takich dokumentów jak: program ochrony środowiska przed hałasem czy program ochrony powietrza.

PROGRAMY OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM NA TERENIE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Obecnie dla województwa obowiązują dwa programy ochrony środowiska przed hałasem, które są kolejnymi projektami strategicznymi, do których powinny odnosić się samorządy planując działania minimalizujące oddziaływania hałasu komunikacyjnego:

- Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne, tj. przekroczone zostały dopuszczalne poziomy hałasu, określone wskaźnikami LDWN, LN, uchwalony dnia 23 czerwca 2014 r., uchwałą nr LI/798/14 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż autostrady A1, od km 65+789 (granica województwa pomorskiego) do km 151+900 (węzeł Czerniewice), uchwalony dnia 30 lipca 2018 r., uchwałą nr XLVIII/796/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Jednoznacznie wskazuje się w nich na konieczność przedsięwzięcia działań, których celem jest spowodowanie poprawy klimatu akustycznego w tych miejscach, gdzie przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu w środowisku są w chwili obecnej największe oraz tam gdzie na oddziaływanie hałasu narażona jest największa liczba osób.

PROGRAMY OCHRONY POWIETRZA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

W dniu 24 czerwca 2019 roku weszła w życie uchwała antysmogowa dla województwa kujawsko-pomorskiego.

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął uchwałę Nr VIII/136/19 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Kuj.-pom. z dnia 3 lipca 2019 roku, poz. 3743).

Uchwała zakazuje stosowania najgorszej jakości paliw stałych, np. bardzo drobnego mialu lub węgla brunatnego czy flotokoncentratu, a także biomasy stałej o wysokiej wilgotności. Wprowadzone zostały także ograniczenia dla kotłów oraz tzw. miejscowych ogrzewaczy np. kominków i pieców.

Przechodząc do programu związanego z ochroną powietrza, POŚ musi także realizować założenia:

- **Programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomu docelowego i dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego**

PM_{2,5} przyjętego Uchwałą Nr XXXVII/622/17 Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 23 października 2017 r.,

- **Programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM₁₀ i benzenu oraz poziomu docelowego dla arsenu – aktualizacja**” uchwalonego przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XXVIII/494/16 z dnia 19 grudnia 2016 r.,
- **Programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenia poziomu docelowego dla ozonu** przyjętego Uchwałą Nr XXX/537/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 stycznia 2013 r.,
- **„Programu ochrony powietrza dla 4 stref województwa kujawsko-pomorskiego ze względu na przekroczenia wartości docelowych benzo(a)pirenu”** uchwalonego przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XIX/349/16 z dnia 25 kwietnia 2016 r., jak również
- **„Planu działań krótkoterminowych dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na ryzyko przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu”** uchwalonego przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr XXVIII/493/16 z dnia 19 grudnia 2016 r.

Podstawowymi działaniami wskazanymi do realizacji na terenie całej strefy kujawsko - pomorskiej są:

- wymiana starych kotłów na ekologiczne źródła ciepła,
- termomodernizacja budynków, w których wymieniane jest źródło ciepła,
- edukacja ekologiczna,
- ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem,
- obowiązek przestrzegania zakazu spalania odpadów w paleniskach domowych,
- zakaz palenia odpadów zielonych (liści, gałęzi, trawy),
- zakaz używania kotłów węglowych/na drewno jeżeli pozwolenie na użytkowanie lub miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wskazują inny sposób ogrzewania pomieszczeń,
- ograniczenie palenia w kominkach,
- realizacja inwestycji drogowych, zmierzających do poprawy funkcjonowania układu drogowego w realizacji połączeń w skali regionalnej i krajowej,
- rozwój zintegrowanego systemu kierowania ruchem ulicznym, w celu między innymi: upłynnienie ruchu, stworzenie możliwości uprzywilejowania transportu zbiorowego,
- rozwój systemu ścieżek rowerowych oraz infrastruktury rowerowej.

8.3 DOKUMENTY LOKALNE

Zgodnie z zasadą sporządzania strategicznych dokumentacji, niniejszy Program powinien nawiązywać również do Programu Ochrony Środowiska na szczeblu powiatowym.

Dla powiatu Żnińskiego Rada Powiatu w Żninie przyjęła Uchwałą nr XXVI/179/2009 z dnia 30 listopada 2009 roku w sprawie uchwalenia Powiatowego programu ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla Powiatu Żnińskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015 oraz Powiatowego programu usuwania azbestu.

Dotychczas Rada Powiatu nie podjęła uchwały dla programu ochrony środowiska w dalszej perspektywie czasowej.

W związku z powyższym nie jest możliwe odniesienie się do założeń aktualnego powiatowego programu środowiska.

Należy jednak założyć, że zaktualizowany program ochrony środowiska dla powiatu będzie przyjmował założenia programu wyższego szczebla, tj. programu ochrony środowiska dla województwa kujawsko-pomorskiego.

Tym samym należy przyjąć że niniejszy Program ochrony środowiska dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2024, z perspektywą do roku 2028 będzie zgodny z założeniami programu powiatowego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2027, z perspektywą do roku 2028 powinien również nawiązywać do strategicznych programów i dokumentów Gminy.

Do dokumentów takich należą:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łabiszyn przyjęte Uchwałą nr XV/139/2000 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 31 marca 2000 r.,
- Strategia Rozwoju Gminy Łabiszyn na lata 2014-2020 przyjęta Uchwałą nr. IX/72/15 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 21 października 2015 r.,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łabiszyn przyjęty Uchwałą nr XVI/129/16 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 7 września 2016 r.,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2032 przyjęty Uchwałą nr XXV/184/21 z dnia 21 lipca 2021 r.

Niniejszy dokument stanowi również bezpośrednią kontynuację „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Łabiszyn na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2025”. Poprzedni POŚ przyjęto Uchwałą Nr XXXIII/225/17 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 24 maja 2017 r.

IX PRZEGLĄD ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Największy udział środków zewnętrznych na działania związane z ochroną środowiska pochodzi z Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych Unii Europejskiej. Fundusze koncentrują się na następujących obszarach: badania naukowe i innowacje, technologie cyfrowe, wspieranie gospodarki niskoemisyjnej, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi oraz monitoring środowiska przyrodniczego. Wszystkimi funduszami zarządzają samodzielnie kraje UE na podstawie umów partnerstwa.

Na poziomie krajowym wydatki pochodzące z Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych są ustalane w ramach programów operacyjnych: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POLiŚ), Programu Operacyjnego Polska Wschodnia oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020 (RPO), stanowiących system wdrażania jednolitych Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia.

Obecnie trwają prace nad założeniami nowej perspektywy finansowanej na lata 2021-2027. Wiadomo, że program będzie obejmował następujący zakres: ochrona środowiska, przystosowanie do zmian klimatycznych, gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiskowych, gospodarka o obiegu zamkniętym, efektywność energetyczna, wsparcie produkcji energii z odnawialnych źródeł, wsparcie infrastruktury energetycznej i systemów smart, rozwój infrastruktury transportowej (drogowej i kolejowej, intermodalnej, morskiej, śródlądowej), zmniejszenie emisyjności sektora transportu, wzmocnienie infrastruktury ochrony zdrowia, ochrona dziedzictwa kulturowego.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Źródłem funduszy na ochronę środowiska jest przede wszystkim Program Infrastruktura i Środowisko. To właśnie z niego jest dotowanych najwięcej inwestycji z zakresu ochrony środowiska. Głównym celem programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Cel główny programu został oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

1. czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii;
2. adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie;
3. konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.

Do głównych priorytetów POIiŚ zalicza się:

- I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki.
- II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu.
- III. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego.
- IV. Infrastruktura drogowa dla miast.
- V. Rozwój transportu kolejowego w Polsce.
- VI. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego.
- VII. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
- VIII. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury.
- IX. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia.
- X. Pomoc techniczna.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego zakłada możliwość realizacji inwestycji w wytyczonych 12 osiach priorytetowych:

- Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.
- Cyfrowy region.
- Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie.
- Region przyjazny środowisku.
- Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu.
- Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry.
- Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.
- Aktywni na rynku pracy.
- Solidarne społeczeństwo.
- Innowacyjna edukacja.
- Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.

- Pomoc techniczna.

Z nowymi programami można zapoznać się na stronach funduszy europejskich oraz poszczególnych jednostek odpowiadających za zarządzanie programami.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Głównym celem Programu jest wzrost konkurencyjności rolnictwa z uwzględnieniem celów środowiskowych. PROW 2014 – 2020 realizuje wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz na obszarach wiejskich.
2. Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami.
3. Wspieranie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem.
5. Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu.
6. Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Główne założenia PROW na lata 2021-2027, przyjęła 11 lutego 2020 roku Rada Ministrów. Unijne ustalenia wciąż trwają. Nowe działania w ramach Wspólnej Polityki Rolnej będą koncentrowały się na wspieraniu rozwoju sektora rolno-spożywczego oraz ocenie jego oddziaływania na klimat i środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem ich ochrony.

PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ ŚRODOWISKA I KLIMATU LIFE

Program LIFE to jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska, w tym przyrody oraz wpływu człowieka na klimat i dostosowania się do jego zmian. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska i klimatu.

Obecny Program LIFE – program działań na rzecz środowiska i klimatu, obejmujący perspektywę finansową 2021-2027, jest kontynuacją Programu LIFE funkcjonującego w latach 2014-2020 i określa cztery obszary priorytetowe (podprogramy):

1. Przyroda i różnorodność biologiczna;
2. Łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej;
3. Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakości życia;
4. Przejście na czystą energię.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) będzie pełnił funkcję krajowego punktu kontaktowego dla programu LIFE. Wzorem lat poprzednich, przedsięwzięcia realizowane przez beneficjentów z Polski, oprócz dofinansowania ze środków LIFE, będą mogły uzyskać dodatkowe wsparcie finansowe pochodzące ze środków NFOŚiGW.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad przygotowania wniosków publikowane będą na stronie NFOŚiGW.

FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu oferują możliwość dofinansowania szerokiej gamy projektów w ramach różnych programów priorytetowych ogłaszanych często jako konkursy. Są także podmiotami, które koordynują dofinansowanie z innych instrumentów finansowych. Działanie jednostek opiera się na Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2017 - 2020. W przygotowaniu jest aktualizacja wspólnej strategii na kolejne lata.

Celem generalnym Funduszy jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. Misją Funduszy jest natomiast następujące określenia - Skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Wspólna Strategia tworzy ogólne ramy dla indywidualnych strategii poszczególnych Funduszy wskazując na najistotniejsze z ich punktu widzenia cele merytorycznej działalności (dziedzinowe cele środowiskowe oraz horyzontalne cele środowiskowe), regulując i wskazując obszary niezbędnej współpracy (priorytety współpracy) dla zachowania spójności i ukierunkowania całego systemu Funduszy.

Wspólna strategia identyfikuje w ramach celów środowiskowych następujące dziedzinowe i horyzontalne cele środowiskowe:

1. DZIEDZINOWE:

- Adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna,
- Ochrona powietrza,
- Ochrona wód,
- Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami,
- Różnorodność biologiczna.

2. HORYZONTALNE:

- Poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych,
- Pełna absorpcja bezzwrotnych środków pochodzących z UE,
- Wdrażanie innowacyjnych technologii środowiskowych,
- Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- Zrównoważone, efektywne korzystanie z zasobów, w tym z surowców pierwotnych.

Dodatkowo, Fundusze co roku ogłaszają listę programów priorytetowych na rok kolejny, które pomagają im zrealizować zadania zgodnie z przyjętą Strategią. Strategie NFOŚiGW, jak i WFOŚiGW w Toruniu, a także listy priorytetowe zamieszczone są na ich stronach internetowych (www.nfosigw.gov.pl i www.wfosigw.torun.pl).

BANK OCHRONY ŚRODOWISKA

Jednostki samorządowe, a także osoby prawne i fizyczne mogą korzystać także z dotacji i preferencyjnych kredytów, oferowanych oraz finansowanych ze środków Banku Ochrony Środowiska.

Wśród wielu możliwych źródeł finansowania inwestycji, jednostki samorządowe, każdorazowo i indywidualnie powinny dopasowywać system możliwości finansowania, do danej inwestycji i przedsięwzięcia.

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

Wykorzystane materiały (wybrane):

1. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łabiszyn przyjęty Uchwałą nr XVI/129/16 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 7 września 2016 r.,
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łabiszyn przyjęte Uchwałą nr XV/139/2000 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 31 marca 2000 r.;
3. Strategia Rozwoju Gminy Łabiszyn na lata 2014-2020 przyjęta Uchwałą nr. IX/72/15 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 21 października 2015 r.,
4. Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Łabiszyn za lata 2017 i 2020,
5. Roczne oceny jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim za lata 2017-2020,
6. Sprawozdania z budżetu Gminy Łabiszyn za lata 2017-2020,
7. Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Łabiszyn na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2025,
8. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łabiszyn na lata 2021-2032 przyjęty Uchwałą nr XXV/184/21 z dnia 21 lipca 2021 r..

Wybrane akty prawne:

Regulacje prawne w zakresie ochrony środowiska zawarte są w wielu ustawach i aktach wykonawczych (rozporządzeniach). Do najważniejszych z nich, w kontekście realizacji niniejszego dokumentu, należy zaliczyć następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne,
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ustawa z dnia 6 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

SPIS TABEL

Tabela 1.	Dane dotyczące infrastruktury gazowniczej na terenie Gminy Łabiszyn (2018 i 2019 r.).....	23
Tabela 2.	Stacje gazowe na terenie Gminy Łabiszyn	23
Tabela 3.	Przekroczenia wykazane w ocenach rocznych za lata 2017-2020 dotyczące strefy kujawsko-komorskiej w odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia ludzi.....	30
Tabela 4.	Przekroczenia wykazane w ocenach rocznych za lata 2017-2020 dotyczące strefy kujawsko-pomorskiej w odniesieniu do kryterium ochrony roślin	30
Tabela 5.	Analiza SWOT – ochrona klimatu i jakości powietrza	33
Tabela 6.	Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne	36
Tabela 7.	Porównanie wyników GPR dla odcinków dróg przebiegających przez obszar Gminy Łabiszyn w roku 2010 i 2015.....	38
Tabela 8.	Analiza SWOT – zagrożenia hałasem.....	40
Tabela 9.	Analiza SWOT – pola elektromagnetyczne.....	45
Tabela 10.	Wykaz JCWP w obrębie Gminy Łabiszyn	48
Tabela 11.	Wyniki monitoringu jakości wód	57
Tabela 12.	Wyniki monitoringu jakości wód podziemnych JCWPd 43 w 2020 roku	59
Tabela 13.	Analiza SWOT – gospodarowanie wodami.....	65
Tabela 14.	Parametry określające sieć wodociagową na obszarze gminy.....	67
Tabela 15.	Ilość ścieków dopływających do oczyszczalni ścieków w Łabiszynie w 2019 roku.	70
Tabela 16.	Jakość ścieków surowych i ścieków oczyszczonych na oczyszczalni ścieków w Łabiszynie w 2019 roku.	71
Tabela 17.	Analiza SWOT – gospodarka wodno-ściekowa	73
Tabela 18.	Wykaz złóż kopalin na terenie gminy Łabiszyn.	78
Tabela 19.	Analiza SWOT – zasoby geologiczne.....	82
Tabela 20.	Bonitacja gleb ornych na terenie gminy Łabiszyn.....	83
Tabela 21.	Użytkowanie gruntów w Gminie Łabiszyn.....	84
Tabela 22.	Analiza SWOT – gleby	90
Tabela 23.	Ilość odpadów zmieszanych i selektywnie odebranych i zebranych z terenu gminy Łabiszyn w latach 2017-2020.....	93
Tabela 24.	Osiągnięte w latach 2017-2020 wskaźniki odzysku.....	95
Tabela 25.	Ilość usuniętego azbestu w latach 2017-2018	96
Tabela 26.	Założenia dotyczące usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Łabiszyn w latach 2021-2032.....	96
Tabela 27.	Analiza SWOT – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	97
Tabela 28.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk na terenie gminy Łabiszyn w obszarze NATURA 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska.	101
Tabela 29.	Cele działań ochronnych siedlisk na terenie gminy Łabiszyn w obszarze NATURA 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska.	103
Tabela 30.	Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie dla siedlisk na terenie gminy Łabiszyn w obszarze NATURA 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska.	104
Tabela 31.	Użytki ekologiczne na terenie Gminy Łabiszyn.	108
Tabela 32.	Ewidencja pomników przyrody na terenie Gminy Łabiszyn.....	111
Tabela 33.	Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze	119
Tabela 34.	Analiza SWOT – zagrożenia poważnymi awariami	123
Tabela 35.	Cele, kierunki interwencji i zadania przewidziane do realizacji w poszczególnych obszarach interwencji	127
Tabela 36.	Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych realizowanych w ramach POŚ.....	148
Tabela 37.	Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań koordynowanych realizowanych w ramach POŚ	154
Tabela 38.	Harmonogram realizacji POŚ	166

SPIS RYCIN

Ryc. 1.	Położenie Miasta i Gminy Łabiszyn na tle województwa, powiatu i gmin sąsiednich.....	10
Ryc. 2.	Podział gminy na sołectwa	10
Ryc. 3.	Zmiany liczby ludności gminy Łabiszyn w latach 2010-2020	11
Ryc. 4.	Zmiany w strukturze ekonomicznej Gminy na przestrzeni lat 2016-2020.....	11
Ryc. 5.	Gmina Łabiszyn na tle mapy przeciętnej sumy opadu w Polsce w latach 1971-2000.....	19
Ryc. 6.	Gmina Łabiszyn na tle mapy map sumy opadu w Polsce w latach 2019 i 2020.....	19
Ryc. 7.	Anomalie sumy opadów w Polsce latach 2016-2019	20
Ryc. 8.	Gmina Łabiszyn na tle mapy średnich temperatur powietrza oraz nasłonecznienia w Polsce w latach 1971-2000.....	21
Ryc. 9.	Gmina Łabiszyn na tle mapy map średnich rocznych	21
Ryc. 10.	Przebieg sieci gazowej na terenie Łabiszyna i Łabiszyna Wieś.	24
Ryc. 11.	Przebieg sieci gazowej na terenie Lubostronia	24
Ryc. 12.	Podstawowy układ Komunikacyjny Gminy Łabiszyn.....	37
Ryc. 13.	Stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej zlokalizowane w Gminie Łabiszyn	43
Ryc. 14.	Usytuowanie Gminy w układzie zlewniowym.	47
Ryc. 15.	Położenie na terenie gminy JCWP nr 436.....	48
Ryc. 16.	Położenie na terenie gminy JCWP nr 440.....	49
Ryc. 17.	Położenie na terenie gminy JCWP nr 442.....	49
Ryc. 18.	Położenie na terenie gminy JCWP nr 521.....	50
Ryc. 19.	Położenie na terenie gminy JCWP nr 576.....	50
Ryc. 20.	Położenie na terenie gminy JCWP nr 577.....	51
Ryc. 21.	Położenie gminy na tle GZWP.	52
Ryc. 22.	Zasięg terytorialny JCWPd nr 43.....	53
Ryc. 23.	Schemat klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych.	55
Ryc. 24.	Schemat klasyfikacji potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych.....	55
Ryc. 25.	Interpretacja monitoringu wód powierzchniowych.....	56
Ryc. 26.	Wstępna ocena ryzyka powodziowego na terenie gminy Łabiszyn	60
Ryc. 27.	Obszary, które są w największym stopniu narażone na ryzyko wystąpienia powodzi w Gminie Łabiszyn	62
Ryc. 28.	Mapy klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną (na podstawie danych z lat 1987-2018)	63
Ryc. 29.	Mapa hipsometryczna gminy (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łabiszyn – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego).....	75
Ryc. 30.	Fragment mapy geologicznej (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łabiszyn – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego).....	76
Ryc. 31.	Lokalizacja złóż kopalin na terenie gminy (źródło: www.bazagis.pgi.gov.pl).....	77
Ryc. 32.	Obszary predysponowane do występowania ruchów masowych na terenie gminy Łabiszyn.	89
Ryc. 33.	Liczba osób objętych systemem gospodarowania odpadami na terenie gminy Łabiszyn.	93
Ryc. 34.	Ilość odpadów zmieszanych i selektywnie odebranych i zebranych z terenu gminy Łabiszyn w latach 2017-2020.....	94
Ryc. 35.	Obszar NATURA 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska na tle Gminy	100
Ryc. 36.	Obszar ochrony siedlisk w granicach obszaru NATURA 2000.....	100
Ryc. 37.	Lokalizacja rezerwatu przyrody Ostrów koło Pszczółczyna	107
Ryc. 38.	Lokalizacja użytków ekologicznych na terenie gminy Łabiszyn.	109
Ryc. 39.	Korytarz ekologiczny przebiegający przez obszar Gminy Łabiszyn.....	118
Ryc. 40.	Cykl Deminga przeniesiony na poziom opracowywania POŚ	165